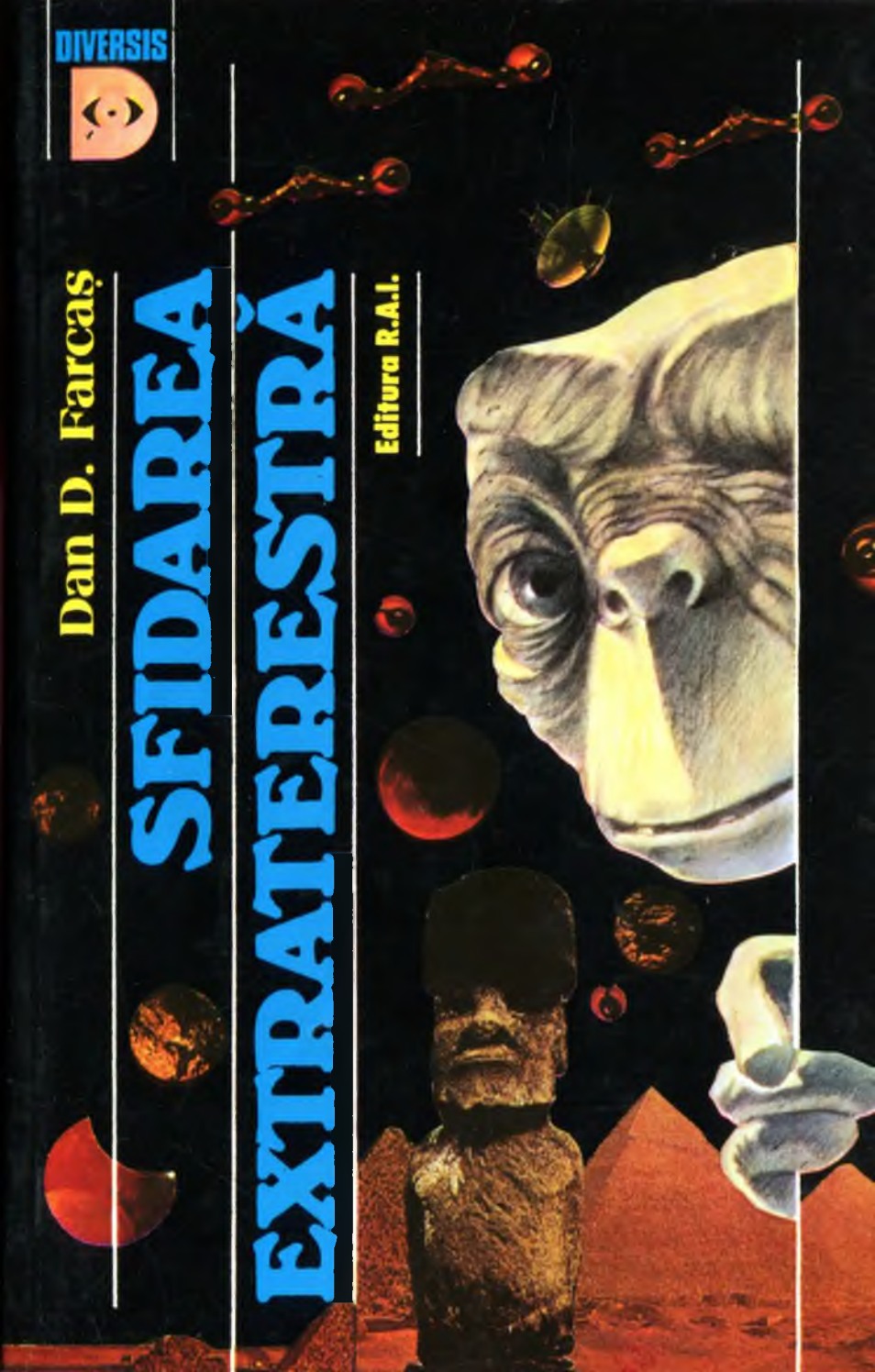

Dan D. Farcaș

SFIDAREA EXTRATERESTRĂ

Editura R.A.I.

Dan D. Farcaș

SFIDAREA EXTRATERESTRĂ

Coperta: *Vasile Olac*

Ilustrația volumului: *Dan D. Farcaș*

Redactor: *Călin Dimitriu*

Tehnoredactor: *Adrian Utale*

I.S.B.N. 973-570-010-7

Dan D. Farcaș

SFIDAREA EXTRATERESTRĂ

**EDITURA REGIEI AUTONOME A IMPRIMERIILOR
IMPRIMERIA „CORESI” – BUCUREȘTI**

În 27 februarie 1995, ora 16.40, pe raza localității Chizătău (la 10 kilometri de Lugoj), un fost căpitan, instructor de zbor în aviația militară și fiul său, controlor de dirijare a zborului la aeroportul din Caransebeș, au urmărit, timp de aproape un minut, un obiect fusiform, care se deplasa silențios, cu circa 600 kilometri pe oră, la circa 2 000 metri altitudine, dispărând apoi în nori. Cei doi martori, cu experiența care o aveau, au remarcat că nu putea fi vorba de un avion, întrucât ciudata apariție nu avea aripi.

S-a confirmat că obiectul a fost observat pe radar și de Centrul regional de control al zborurilor de la Arad, care a înregistrat, în ultima perioadă, numeroase apariții de obiecte zburătoare neidentificate în vestul țării.

(„CRONICA ROMÂNĂ”)

**

Pe data de 3 februarie 1995, în jurul orei 23.30, *doamna Marieta Croicu* a observat cu uimire, în spațiul dintre blocul în care locuiește și cel de peste drum, în apropierea Pieții Dorobanți, la mică înălțime, 12–14 discuri formate aparent din aglomerări noroase (gazoase?) în culori alb-roz, cu un diametru de aproximativ de 30 cm fiecare.

Doamna Croicu să fi avut privilegiul să fi văzut un *OZN-biologic*?

(„MAGAZIN”)

În perioada 1 iunie – 14 septembrie 1994, în județul Arad au fost raportate 12 fenomene care pot fi încadrate în categoria OZN-urilor; la trei dintre acestea a fost un singur martor, la șase între doi și șase martori, iar la trei fenomene un număr mai mare de martori. Cinci observații s-au făcut ziua, celelalte în timpul nopții. Aceste apariții au fost puse în legătură cu cercurile misterioase din lanul de grâu de lângă Arad.

(„RUFOR“)

***

În 12 septembrie 1994, la ora 15.00, un obiect portocaliu, luminos, discoidal, a trecut, la aproximativ 600 metri altitudine, deasupra podului de peste Bahlui, care unește cartierele Mircea cel Bătrân și Alexandru cel Bun din Iași. Fenomenul a fost urmărit, timp de 3–4 minute, de numeroși cetățeni din zonă. După declarațiile unor martori, din Bahlui au început să se ridice vapori de apă spre obiectiv; după alte declarații, troleibuzul nr. 418, care tocmai trecea peste pod, s-a oprit și de sub el a început să iasă fum, în momentul în care a fost survolat de obiect; pasagerii au coborât, o parte din ei urmărind, în continuare, strania apariție.

(„RUFOR“)

CUVÂNT ÎNAINTE

Răsfoim la întâmplare cotidienele...

În seara zilei de 24 februarie 1992, trei obiecte sferice, care nu semănau cu nimic cunoscut, unul mai mare și două mai mici, au survolat Calea Moșilor dinspre Colentina spre Foișorul de Foc... În noaptea de 5–6 aprilie 1992, un **obiect zburător neidentificat (OZN)** a bântuit zona Cobia-Bumbuia din județul Dâmbovița... În decembrie același an, un obiect imens având formă de piramidă a trecut plutind deasupra fabricii de pâine din Șoseaua Pantelimon... În zilele 13–15 august 1993, trei seri la rând aproape toți locuitorii din Fetești (Ialomița) au putut admira mai multe OZN-uri evoluând în formații de triunghi sau cerc... În aceleași nopți, 4 OZN-uri au fost observate în preajma aeroportului Otopeni, iar două zile mai târziu un OZN a „terorizat” privirile locuitorilor din Satul Nou, comuna Grădinari, la hotarul dintre județele Olt și Vâlcea... Tot atunci (dar nu numai atunci) s-au semnalat OZN-uri și în jurul vârfului Omu din Bucegi... În noaptea de 17–18 septembrie 1993, două obiecte cu diametrul de 15–20 metri au fost văzute zburând la altitudinea de 80–100 metri deasupra șoselei pe traseul Drăgășani-Găneasa (Olt.) ...În vara anului 1994, săptămâni au ținut rubricile de senzație OZN-urile observate lângă Arad, în preajma straniilor cercuri din lanurile de grâu...

Și lista poate continua.

Cât despre revistele săptămânale, la noi ori pretutindeni practic nu există număr să nu relateze despre astfel de întâmplări.

Să fie doar produsul unor minți înfierbântate?

Un sondaj Gallup, făcut în 1978, a relevat că jumătate din locuitorii Statelor Unite cred în existența OZN-urilor, iar unul din unsprezece afirma că a și văzut un astfel de obiect. Anchete efectuate în alte țări au pus în evidență proporții apropiate.

Doar o mică parte dintre cei care văd OZN-uri își iau oboseala să aștearnă pe hârtie cele văzute și să expedieze observațiile la un centru de studii. Unele dintre aceste rapoarte se pierd în labirinturile birocrăției ori ajung să fie închise între copertile unor dosare secrete. Altele devin accesibile marelui public. Multe dintre acestea din urmă au fost înregistrate în bănci de date destinate prelucrării cu calculatorul electronic. De pildă, în banca de date a Universității din Illinois existau, în 1985, 110 000 de astfel de rapoarte... Cu toate precauțiile luate de cercetători, nu este exclus ca o parte din aceste rapoarte să reflecte, de fapt, fenomene naturale sau produse de om, mai puțin familiare, ori să fie iluzii sau chiar înșelătorii. Dar și cei mai severi dintre cercetătorii fenomenului estimează că cel puțin 10 000 din observațiile raportate nu intră în nici un fel în aceste categorii, fiind pe drept cuvânt **neidentificate...**

Martorii sunt de cele mai multe ori oameni absolut obișnuiți, înfricoșați, care n-au crezut înainte în existența unor fenomene de felul acesta, care nu simt nevoia de publicitate și chiar o refuză.

Un raport individual nu spune, poate, mare lucru. Dar când sute de rapoarte, scrise de oameni care nu s-au cunoscut niciodată și care nu au citit nimic din literatura consacrată subiectului, se aseamănă între ele până la

detalii tulburătoare, trebuie să recunoaştem că **se întâmplă ceva...** şi acest ceva merită din plin atenţia noastră.

Iar rapoartele de care vorbim nu se referă doar la luminiţe nocturne traversând bolta cerească...

Vom da un singur exemplu revelator. În octombrie 1988, în S.U.A., Canada, Australia şi Noua Zeelandă s-a difuzat o emisiune televizată despre OZN-uri. În timpul emisiunii, ca şi după aceea, s-a efectuat o anchetă prin telefon. Răspunsurile primite au întrecut orice aşteptări. 30 835 persoane au afirmat că au văzut OZN-uri la o distanţă mai mică de 150 metri (întâlnire apropiată de *gradul I*), iar 2 482 că după o atare „vizită” au rămas urme care, examinate ulterior, au putut constitui dovada fizică a observaţiei (întâlnire de *gradul II*). Mărturiile nu se opreau însă aici. 1 477 persoane afirmau că au văzut nu numai OZN-ul, ci şi pe ocupanţii acestuia, fiinţe stranii nepământene (întâlnire de *gradul III*). În sfârşit, alţi 2 969 au declarat că după ce au văzut astfel de „entităţi”, acestea i-au forţat să intre în interiorul OZN-ului, unde au fost supuşi unui soi de examinare medicală sau la alte manipulări de acelaşi tip (întâlnire de *gradul IV*).

Întâlnirile de gradul IV, numite uneori „abducţii” (în româneşte termenul poate însemna cel mult o mişcare de îndepărtare efectuată de anumiţi muşchi), pasişând englezescul „abductions”, care înseamnă **răpiri**, devin, mai ales de pe la mijlocul anilor şaptezeci, din ce în ce mai frecvente, plasându-se treptat în prim-planul întregului fenomen OZN. Între cercetătorii împătimiţi ai domeniului nu puţini au investigat personal, în detaliu, câte o sută sau chiar mai multe întâlniri de acest fel. Unul dintre aceştia, Budd Hopkins, menţionează că între subiecţii examinaţi de el erau trei doctori în ştiinţe, un psihoterapeut, doi ofiţeri, un avocat, un director de firmă,

un scriitor cunoscut etc. Cei în cauză au fost supuși la numeroase teste, dovedindu-se că, cel puțin pentru ei, lucrurile istorisite par să se fi petrecut aievea.

Între bizareriile raportate de martorii acestor răpiri apar din ce în ce mai des elemente cu caracter sexual, sugerând că ocupanții OZN-urilor ar fi interesați în *experimente genetice* asupra oamenilor (cazurilor Betty Andreasson Luca sau Kathe Davis le-au fost consacrate volume întregi). Apar, de asemenea, tot mai multe mențiuni privind *implanturi*, de pildă biluțe sau vergele subțiri introduse prin nas, ochi sau ureche în vecinătatea creierului, plăcuțe strecurate sub pielea piciorului ș.a.m.d., amintind de operațiile pe care le fac biologii asupra animalelor dintr-o rezervație. În sfârșit, în aproape toate cazurile semnalate, li se impune celor răpiți *să uite totul*, ceea ce se și întâmplă, se pare, amintirile martorilor răzbătând doar treptat și cețos, în coșmaruri sau memorări confuze, împrăștiate eventual prin controversata metodă a *regresiei hipnotice*.

Nu cumva însă majoritatea celor examinați uită de-a binelea? Nu cumva cei ce-și amintesc ceva sunt doar excepțiile, mica *parte vizibilă a unui imens aisberg*? Există unii analiști ai fenomenului care afirmă în cărți apărute în tiraje de masă că probabil un american din 25 a fost subiectul unei astfel de răpiri și că un american din 40 este purtătorul unui implant. Extrapolând aceste afirmații și la alte țări, s-a estimat că 80 milioane de oameni de pe glob au fost „pacienții” unor operații efectuate de OZN-uri.

Să fie oare adevărat că pământeni, întreaga civilizație omenească, este subiectul unui imens experiment? Că suntem *cobaii* unei puteri care ne depășește din toate punctele de vedere, putere care urmărește niște obiective străine nouă și pe care n-avem șansa să le înțelegem?

Iar dacă nu, dacă totul e doar un simplu cumul de iluzii și contrafaceri, care este totuși izvorul și explicația numărului imens de rapoarte venite din toate colțurile lumii, rapoarte din ce în ce mai bizare și în care detaliile se potrivesc atât de perfect între ele?

Toate acestea nu le putem numi **sfidarea extraterestră**? Mai precis prin fețele ei senzaționale și neliniștitoare (dacă nu chiar înfricoșătoare).

O primă greșeală pe care am putea-o face ar fi să refuzăm să luăm cunoștință de ea; să ne amăgim cu ideea că toate sunt simple scorneli. Ne putem întreba dacă, procedând astfel, urmașii noștri ne-ar ierta indolența în cazul în care s-ar dovedi că problema, totuși, e reală? Oricât par fenomenele de neverosimile, implicațiile potențiale pentru viitorul omenirii sunt prea mari pentru ca să avem dreptul moral de a expedia pur și simplu întregul amalgam de fapte aplicând politica struțului.

Cealaltă greșeală în care am putea cădea ar fi să ne cantonăm doar în latura senzațională, comercială a acestor istorii. Calitatea noastră de ființe gânditoare, beneficiare ale școlii și culturii, ne obligă să luăm în considerare și dimensiunea rațională a fenomenului. În consecință, va trebui să ne întrebăm mereu dacă tot ce cunoaștem la ora actuală poate explica fie și fragmentar cele scrise în rapoarte, între altele dacă pot exista, după cunoștințele noastre, în Univers civilizații cărora să le stea în putere să pună la cale toate cele povestite. Va trebui să acceptăm, dacă vom proceda onest, că este foarte probabil ca să existe multe astfel de civilizații, care nu numai că ar putea, dar sunt și interesate să procedeze în maniera OZN-urilor.

Încercarea de a prezenta cât mai sintetic ambele laturi ale problemei: atât straniul fenomen OZN, cât și trăsăturile care ar putea caracteriza supercivilizațiile extra-

terestre, ipotetice surse ale fenomenului, dar și încercarea de a înțelege de ce se poartă ei astfel, constituie obiectivul și substanța acestei cărți.

Sperăm ca volumul să servească cititorului ca un ghid practic și o bună introducere în labirintul încâlcit al problemicii OZN. Și mai sperăm că am reușit să fi evitat cele două capcane caracteristice domeniului: pe de o parte absența simțului critic, generată de dorința de senzațional cu orice preț, ca și lipsa de cultură științifică și de inapetența pentru logică, iar pe de altă parte rigiditatea în gândire, suficiența și mărginirea în a crede că tot adevărul se află cuprins în manualele de școală.

OCHIUL NECUNOScutULUI

ISTORIA FARFURIILOR ZBURĂTOARE

În 24 iunie 1947, K. Arnold, un om de afaceri, își pilota avionul în zona munților Rainier (statul Washington, S.U.A.), când a zărit o formație de 4 plus 5 obiecte zburând strălucitoare, în bătaia soarelui, în două șiruri paralele. Observarea a durat trei minute. Vizibilitatea fiind excelentă, pilotul a cronometrat timpul în care formația a parcurs distanța dintre două piscuți cunoscute. Viteza obiectelor era de peste 2 500 km/oră, de circa trei ori mai mare decât a celor mai rapide avioane cunoscute în vremea aceea. După relatarea lui Arnold obiectele zburau săltând, ca și cum ai arunca o farfurioară razant cu suprafața unei ape. A doua zi presa preluase, în titluri de o șchioapă, termenul de **farfurie zburătoare**. Interesant că peste zece zile căpitanul E. J. Smith și copilul său, conducând un avion al companiei United Airlines, în statul Idaho, cu cinci sute de kilometri mai la sud de precedenta observație, au văzut și ei cinci obiecte similare. După circa un minut acestea au dispărut cu o viteză extraordinară, ca să apară alte patru. S-a pus, desigur, imediat întrebarea dacă nu cumva erau aceleași cu cele cu care se întâlnește K. Arnold.

Ulterior s-a descoperit că întâmplarea, aparent singulară, nu era chiar atât de rară cum părea. Într-un papirus

egiptean, fragment din analele lui Thutmosis al treilea (cca. 1504–1450 î.e.n.), se pomenește de un cerc de foc, cu diametrul de circa 5 metri, coborât din ceruri, urmat în zilele următoare de mai multe obiecte similare. Cercuri de foc, de data asta cu ocupanți, sunt raportate de profetul Ezechiel în Chaldeea (Irak) în anul 592 î.e.n. Autorul roman Julius Obsequens (sec IV e.n.), compilând în cartea sa „Prōdigiorum Liber“ întâmplări stranii de demult, menționează că în anul 216 î.e.n. au fost zărite pe cerul Italiei obiecte asemănătoare navelor. În anii următori, obiecte similare au fost zărite la Arpi (Apulia) și Capua, iar în anul 99 î.e.n., în Tarquinia. În anul 90 î.e.n., lângă Spoletium (Umbria – Italia) a coborât pe pământ o sferă rotitoare de foc, de culoare aurie, urcând din nou în ceruri și dispărând spre răsărit. O formație de obiecte luminoase rotindu-se pe cer în jurul unui obiect central a fost văzută pe vremea împăratului Theodosiu cel Mare, în anul 393 e.n.

Spre sfârșitul secolului al XII-lea călugării din abația Byland sau Begeland din Anglia au fost terorizați de un obiect argintiu, strălucitor, „în formă de disc“. În noaptea de 27 octombrie 1180, în provincia Kii, din Japonia, a fost văzut un obiect aerian luminos „ca un vas de lut“ (o prefigurare a „farfuriilor“?) care și-a schimbat direcția înainte de a se face nevăzut îndărătul orizontului. Prima explicație „științifică“ privind aceste obiecte vine tot din Japonia. În noaptea de 24 septembrie 1235, generalul Yoritsume și armata sa au urmărit ore în șir mai multe lumini misterioase care oscilau, se răsfirau și descriau bucle pe cer. Ordonându-se o cercetare completă a fenomenului, învățații au răspuns – „totul este cât se poate de natural... a fost doar vântul care clătina stelele“. În anul 1271 cerul Japoniei a fost bântuit de un disc strălucitor de mărimea Lunii pline. În aceeași zonă, în 1361, un obiect

cilindric de 6–7 metri în diametru a fost văzut ieșind din mare. În Anglia, în 1322, un stâlp de foc palid a răsărit dinspre sud, a traversat foarte încet cerul, dispărând spre nord. O roată de foc a fost văzută în 1378 etc. Și istoriile de felul acesta devin tot mai frecvente în secolele care urmează.

Între noiembrie 1896 și mai 1897, ziarele din S.U.A. și Canada au fost invadate de zeci de știri privind obiecte zburătoare neidentificate, având formă de butoi sau țigară de foi și părând să fie făcute din metal. Locuitorii din orașelul Merkel, din Texas, afirmă, de pildă, că în seara zilei de 26 aprilie 1897 ar fi urmărit un obiect greu, târât pe sol de o funie care cobora dintr-un aparat de zbor cu hublouri luminate și având în față un far ca de locomotivă. După mai multe minute, un omuleț îmbrăcat într-o salopetă albastră dădu să coboare pe funie, dar zărind mulțimea urcă repede și tăie funia, după care nava se înalță rapid, dispărând în întuneric. Interesant că o istorie aproape identică se zice că s-ar fi petrecut într-o zi din anul 1211, în orașelul Cloera, din Irlanda, când „ancora” unui aparat zburător s-ar fi încurcat în clopotnița bisericii, un omuleț a coborât, a tăiat funia, după care aparatul și-a luat zborul. În aprilie 1897, conform ziarelor vremii, peste zece mii de locuitori din Kansas City (Missouri) au văzut un obiect negru de circa 10 metri lungime care a plutit deasupra orașului circa zece minute, apoi, fulgerând cu lumini albastru-verzui și albe, s-a ridicat brusc, dispărând în câteva clipe. Cei din Aurora (Texas) pretind chiar că în cimitirul orașului lor ar fi fost îngropat, în 1897, un „extraterestru” accidentat într-o astfel de navă. Trebuie să specificăm că primele dirijabile ale lui F. Zeppelin au apărut abia în 1900, iar primele avioane chiar mai târziu. Unii se întreabă totuși – nu putea fi oare un fabricant de dirijabile mai puțin norocos decât contele

Zeppelin, care își încerca pe ascuns produsele, pierind apoi într-un accident, motiv pentru care istoria nu i-a reținut numele?

Semnalări răzlețe de obiecte zburătoare neidentificate provin din zona Altaiului (1926), Mării Tasmaniei (1931) etc. de la persoane a căror probitate nu poate fi pusă la îndoială.

În timpul celui de-al doilea război mondial, dar și în războiul civil spaniol sau în cel chino-japonez, piloți cu o mare experiență de zbor din ambele tabere raportaseră apariția în spațiul de operații a unor obiecte zburătoare de formă neobișnuită. Practic, toți combatanții le considerau drept arme noi ale inamicului, în timp ce ofițerii însărcinați cu examinarea rapoartelor respective le calificau drept halucinații cauzate de oboseală.

De exemplu, la 14 martie 1942, un obiect zburător de mari dimensiuni a fost semnalat deasupra unei baze militare germane din Norvegia. Pilotul avionului de vânătoare, trimis să-l intercepteze, l-a urmărit timp de câteva minute descriindu-l ca având o structură metalică și forma unei țigări de foi, cu lungimea de circa 100 metri și diametrul de 15 metri. În momentul în care, la altitudinea de 5 500 metri, pilotul german a vrut să se apropie mai mult de el, obiectul a luat o poziție verticală, s-a ridicat brusc și a dispărut în câteva clipe din câmpul vizual. Nici un avion sau dirijabil nu puteau avea, pe atunci, nici dimensiunile, nici forma, nici viteza ori capacitatea de manevră constatate la straniul obiect.

În 18 decembrie 1943, șase stații radar din nordul Germaniei au înregistrat succesiv și independent trecerea unui obiect zburător neidentificat, probabil cilindric, având viteza de 3 000 km/oră. Cele mai rapide avioane ale vremii abia atingeau un sfert din această viteză.

La 29 septembrie 1944, într-un zbor de încercare a tnuia dintre primele avioane cu reacție germane, la 12 mii

metri altitudine, pilotul a zărit dintr-o dată, la o mică distanță, un obiect zburător fusiform care părea să aibă hublouri și antene metalice și care a dispărut cu o viteză de cel puțin 2 000 km/oră. Așa cum s-a aflat după război, în cadrul „Luftwaffe“-ului s-a organizat un birou special de contrainformații, așa-numitul „Sonderbüro 13“, pentru examinarea tuturor rapoartelor de felul acesta, suspectându-se că inamicul pusese la punct noi arme secrete.

La 25 martie 1942, un bombardier englez cu echipaj polonez, întorcându-se dintr-o misiune nocturnă deasupra Germaniei, a fost ajuns din urmă, la altitudinea de 5 000 metri, de un obiect sferic luminos, de culoare portocalie. Când distanța a devenit de numai 150 metri, mitralierele de 12,7 mm au deschis focul. Obiectul nu a reacționat în nici un fel, zburând încă un sfert de oră alături de avion, după care s-a depărtat în mare viteză. Datorită dimensiunilor mari și a manevrelor aparent inteligent efectuate, confuzia cu un fulger globular era exclusă.

În timpul bătăliei aeriene din 14 octombrie 1943, din zona orașului Schweinfurt, o formație de 70 bombardiere americane au fost survolate și depășite de un grup de discuri strălucitoare, insensibile după toate aparențele atât la tirul dezlănțuit al mitralierelor de bord, cât și la cel al artileriei antiaeriene germane. Rapoartele înaintate cu această ocazie au pricinuit nu puțină bătaie de cap unor echipe de specialiști de la „Intelligence Service“ și de la „War Office“, care, la rândul lor, au încercat să descopere dacă nu era vorba cumva de o armă secretă germană.

Rapoarte de tipul celor de mai sus au fost descoperite după război în arhive germane, americane, engleze, japoneze sau olandeze. Ele semnalau fie obiecte cu aparență metalică, fusiforme sau ovale, fie obiecte

luminoase sferice ori formații de lumini. Viteza obiectelor a fost uneori enormă, până la 6 000 km/oră, neatinsă în atmosfera joasă nici la ora actuală. Ceea ce deruta cel mai mult era că de fiecare dată rapoartele veneau de la militari cu mare experiență în identificarea obiectelor zburătoare, care nu doreau nici publicitate și nici să se compromită reproducând vedenii. Aviatorii americani ajunseseră, în folclorul lor, să dea obiectelor diverse porecle și, deoarece păreau și inexplicabile și inofensive, le tratau cu un umor detașat.

TEOREMA AIR FORCE... ȘI ȚĂRANUL CU GIRAFĂ

Răspunzând unei opinii publice din ce în ce mai alarmate, Forțele Aeriene ale S.U.A. au creat, în 1948, proiectul *Sign* (semn), primul dintre cele destinate cercetării oficiale a obiectelor zburătoare neidentificate sau prescurtat a OZN-urilor (în englezește *UFO* de la „Unidentified Flying Objects“). În anul care a urmat, el a fost reorganizat în proiectul *Grudge* (ranchiună), iar în 1953 în proiectul *Bluebook* (cartea albastră). Obiectivul acestuia din urmă a fost să evalueze rapoartele asupra OZN-urilor provenite din S.U.A. și teritoriile aparținătoare, încercând să răspundă la întrebarea dacă aceste obiecte reprezintă sau nu, pentru Statele Unite, un pericol venind de la o putere străină sau din spațiul extraterestru. În 16 ani de activitate, proiectul Bluebook a adunat peste 12 600 rapoarte asupra unor OZN-uri. Majorității acestor rapoarte li s-a dat o explicație naturală (adesea contestabilă, după părerea unor analiști), 701 rămânând totuși „neidentificate“. În 1966, Forțele Aeriene ale S.U.A. au hotărât să finanțeze și o cercetare paralelă, apelând la un grup de specialiști de la Universitatea din Colorado, sub

conducerea fizicianului E. U. Condon. După doi ani, în care atenția grupului s-a concentrat îndeosebi asupra a 59 cazuri mai deosebite, 23 dintre acestea continuau să se sustragă oricărei explicații. Cu toate acestea, faimosul „raport Condon“, întocmit în 1969, afirma că proiectele pentru studiul OZN-urilor, efectuate de-a lungul a 21 ani, nu au îmbogățit cu nimic cunoștințele noastre științifice, deci nu se justifică nici o continuare sau extindere a lor. Ca urmare a acestor concluzii, Forțele Aeriene au fost de acord să considere că OZN-urile, indiferent ce ar fi, nu constituie o amenințare pentru securitatea S.U.A. și că nu există nici dovezi că ele ar avea origine extraterestră. Cu aceasta și proiectul Bluebook a fost încheiat, documentele sale, până atunci secrete, fiind puse după un timp, în cea mai mare parte, la dispoziția publicului interesat.

Atitudinea nu doar sceptică, dar chiar negativistă a proiectelor Bluebook și Condon a atras după sine numeroase critici, unele venind chiar din partea experților care au participat la aceste proiecte. Ph. Morrison aprecia, de pildă, că modul în care s-au întocmit rapoartele a fost total necorespunzător; cât despre așa-zisele explicații naturale ale OZN-urilor, Morrison afirmă că ele erau atât de inconsistente, încât dacă ar fi fost prezentate în halul acesta în fața unui tribunal, orice avocat mai răsărit ar fi făcut ca autorii lor să pară niște maimuțoi. Motivele, de nedivulgat, ale celor de la Air Force erau totuși destul de firești; Fr. Edwards menționează că în anii 1947–1948 exista suspiciunea că o altă putere militară a realizat o armă secretă. În S.U.A., și probabil nu numai acolo, se considera umilitor ca, în ciuda sumelor cheltuite pentru aviația militară, „ceva“ să bântuie, totuși, nepedepsit cerul național. În plus, mai funcționa și un alt mecanism binecunoscut – subalternii ezitau să raporteze proporțiile

fenomenului de teamă să nu fie făcuți, cine știe prin ce raționament, răspunzători. Dacă nu existau raportări „în sus“, superiorii nu aveau nici un motiv să creadă în existența fenomenului; iar dacă șefii nu credeau, obligația subalternilor era să nu creadă nici ei, deci dacă apărea un raport să nu-l trimită „mai sus“ ș.a.m.d. Mai mult, vreme îndelungată observațiile au fost considerate secrete militare, inclusiv din teama că divulgarea lor în bloc ar putea provoca panică.

În același mod în care contemporanii săi au refuzat să privească prin luneta lui Galilei, există și azi învățați care afirmă în sinea lor, pe urma unor rapoarte mai stranii, „OZN înseamnă omuleți verzi; așa ceva e absurd, deci trebuie respins în bloc întregul fenomen OZN“. E. Ruppelt numește această atitudine **Teorema Air Force** – mai pe scurt – „asta nu poate exista pe baza teoriilor noastre, deci asta nu există“. Situația seamănă ca două picături de apă cu arhicunoscuta anecdotă cu țăranul care vine la grădina zoologică și vede, pentru prima oară în viața lui, o girafă; după ce o examinează din toate părțile, din ce în ce mai contrariat declară în cele din urmă sentențios – „acest animal nu există!“. În numele raționamentului de mai sus, o mulțime de persoane, mânate de convingerea că fac doar binele, cu mijloacele cele mai științifice, au întreprins tot ce a fost posibil pentru a înăbuși valul de rapoarte, cele mai des utilizate metode în acest sens fiind ridiculizarea martorilor, lansarea unor zvonuri, de pildă, despre existența unor dosare secrete sau a unor contacte tainice a oficialităților cu extraterestrii, pentru ca dezmințirea ulterioară să discrediteze credulii, organizarea în secret a unor farse costisitoare (pe banii contribuabililor), pentru a face mai credibilă ideea că și celelalte evenimente inexplicabile au fost tot farse etc. Așa cum arată G. Mandics, cele mai interesante manipulări de acest tip sunt

cele care ar fi putut constitui niște veritabile experiențe sociologice și în spatele cărora pare să fi stat C.I.A. Este de citat în acest sens un faimos caz în care un număr de intelectuali spanioli și apoi și din alte țări au primit materiale, fotografii și texte, chipurile de proveniență extraterestră, pline de amănunte privind viața pe planeta *Ummo*, ca și de dovezi asupra intențiilor pașnice ale locuitorilor ei. Însoțite de aluzii la două aterizări „demonstrative“ la Aluche (1966) și San José de Valderas (1967), ca și de aluzii la existența unor amenajări subterane în Franța și a unui „tunel“ între Australia și Madrid etc., amestecul de date reale și fantastice și-a făcut efectul foarte bine. Abia peste câțiva ani s-a descoperit că fotografiile erau contrafaceri abile și că nimic din ceea ce se referea la planeta *Ummo* nu era adevărat. S-a pus întrebarea – cine avea interesul să finanțeze o înscenare de asemenea proporții și în ce scop? Greu s-ar putea găsi alte motive decât, pe de o parte, discreditarea organizațiilor care se ocupă de fenomenul OZN și, pe de altă parte, studierea mecanismului de manipulare prin zvonuri, a marelui public. Se pare că pentru autorii înscenării merita cheltuiala.

Interesul stârnit de fenomen, dar și nemulțumirea privind modul în care au fost conduse investigațiile în cadrul proiectelor oficiale, a dus la formarea unei serii de asociații orientate spre colectarea, prelucrarea și interpretarea observațiilor OZN. Cele mai importante dintre acestea sunt: pentru S.U.A. – *APRO* (Aerial Phenomena Research Organization), înființat în 1952 de C. Lorenzen și dispunând de cel mai vast sistem de relații externe, *NICAP* (National Investigation Committee on Aerial Phenomena), înființat în 1956, cu sediul în Washington D.C., organizație care avea, în 1976, 14 mii membri cotizanți și o vastă rețea de investigatori, în

special în zona nord-americană, *MUFON* (Mutual UFO Network) apărut în 1969 ca o reacție la concluziile proiectelor Bluebook și Colorado, având o importantă secție pentru Europa Centrală (*MUFON-CES*), *CUFOS* (Center for UFO Studies) înființat în 1973 de J. Allen Hynek, ca un nucleu de cercetători dedicați fenomenului și nu ca o organizație cu membri cotizanți. *CUFOS* dispunea în 1982 de peste 70 000 rapoarte despre OZN, din întreaga lume, dintre care cel puțin 20% fără explicație. De menționat faptul că J. Allen Hynek a fost directorul observatorului astronomic al Universității Evanston (Illinois) și, timp de 20 ani, consultant al forțelor aeriene S.U.A. în cadrul proiectelor Sign și Bluebook. La început sceptic față de fenomenul OZN, el și-a schimbat opiniile în fața multitudinii de rapoarte inexplicabile, devenind, până la decesul său în 1986, una dintre cele mai prestigioase autorități în domeniu. În afara celor de mai sus există, încă din 1951, multe alte grupuri de investigatori, oferind, de la caz la caz, o garanție științifică mai mult sau mai puțin solidă. Conform unei statistici, numărul acestor grupuri era deja, în 1966, de 217.

În alte țări există, de asemenea, centre dedicate cercetării fenomenului OZN. În Franța s-a înființat, în 1977, o agenție oficială de stat – *GEPAN* (Groupement d'Études des Phénomènes Aériens Nonidentifiés) depinzând de CNES (Centre National d'Études Spatiales). În Anglia există asociația *BUFORA* (British UFO Research Association) și, independent de ea, revista „Flying Saucer Review“, probabil cea mai cunoscută dintre cele dedicate fenomenului. Printre alte organizații mai importante mai menționăm: *CUN* (Centro Ufologico Nazionale) din Milano – Italia, *CEI* (Centro de Estudios Interplanetarios) din Barcelona – Spania, ca și orga-

nismele oficiale *CUFOSA* și *CUFORO* din China, înființate în 1980–1981, fără a uita grupul român RUFOR (Romanian UFO Report) activând, adesea în condiții foarte dificile, din 1977 încoace.

LUMINI NOCTURNE

Pentru a ușura clasificarea rapoartelor asupra OZN-urilor, J. A. Hynek a propus ca observațiile să fie împărțite în două mari categorii: *îndepărtate* (peste 150 metri) și *aproprite* (sub 150 metri). Primele pot fi clasificate în: **lumini nocturne**, bine delimitate și inexplicabile prin surse cunoscute, **obiecte diurne** de regulă ovale, de forma unor discuri sau țigări de foi, cu aspect metalic, și **obiecte radar** care de multe ori sunt confirmate simultan prin observarea cu ochiul liber. Cele din a doua mare categorie au fost împărțite în: **întâlniri apropiate de gradul întâi** în care nu s-au constatat interacțiuni între OZN și mediu, **întâlniri apropiate de gradul doi**, cele în care au existat anumite efecte asupra mașinilor, solului, plantelor, animalelor sau oamenilor și **întâlniri apropiate de gradul trei** cele în care au fost văzuți și ocupanți ai OZN-urilor.

Luminile nocturne neidentificate constituie tema marii majorități a rapoartelor. Pentru a înțelege însă mai bine diversitatea lor, reproducem mai jos câteva exemple semnificative binecunoscute.

În cotidienele românești din 29 iulie 1972 se relua știrea că opt OZN-uri, unul mai mare și alte șapte mai mici, au trecut într-o seară, la ora 22.30, deasupra unui stadion din Brazilia, la 200 km nord de Rio de Janeiro. Meciul de fotbal s-a întrerupt, cei două mii de spectatori și cele două echipe urmărind straniu fenomen, în timp ce

crainicul posturilor de radio descria fenomenul pentru ascultători.

În primele zile din august 1965, în mai multe state din vestul mijlociu al S.U.A., ofițeri de poliție ca și alți cetățeni întru totul demni de încredere au semnalat o serie de lumini nocturne neobișnuite. Astfel, de pildă, în toiul nopții de 1 august stația de radio din Cheynne (Wyoming) a primit circa 20 de telefoane de la diverse persoane care văzuseră un obiect circular de mari dimensiuni care emitea diverse fascicule de lumină colorată dar nici un sunet. Doi ofițeri și un controlor de zbor au raportat că obiectul plutise un timp deasupra bazei forțelor aeriene din localitate, după care și-a luat zborul spre nord-est. În aceeași noapte s-au primit numeroase alte rapoarte, în majoritatea lor de la baze aeriene din zonă. La un moment dat, o echipă a Comandantului Aerian Strategic, aflată întâmplător și ea în zonă, raporta că un OZN alb și oval plutește chiar deasupra ei. Peste o oră și jumătate de la prima semnalare se pare că același obiect este văzut de un alt grup, care remarcă linii albe pe flancuri și o lumină roșie intermitentă în centru. O serie de alte rapoarte din aceeași noapte vorbesc despre formații de OZN-uri deplasându-se, oprindu-se deasupra unor puncte ca pentru a le observa, schimbându-și direcția ca și când s-ar fi aflat sub o comandă inteligentă etc. Interesant că toate aceste rapoarte au fost consemnate cu minuțiozitate de proiectul Bluebook, care a considerat cazul printre cele explicabile, spunând că toți martorii au văzut doar... niște stele obișnuite.

În seara zilei de 23 octombrie 1978, un obiect rectangular, apreciat ca având aproape 1 000 metri lungime, a planat câteva minute la circa 6 000 metri altitudine deasupra unui aeroport din provincia Gansu (China), după care și-a luat zborul cu o viteză fantastică. Obiectul a fost urmărit concomitent și pe radar. Acest

exemplu este doar unul dintre nenumăratele rapoarte în ultimul timp din R.P. Chineză.

La miezul nopții de 29 noiembrie 1979, postul de radio Madrid (Spania) și-a întrerupt emisia pentru a anunța apariția unui obiect neidentificat pe cerul orașului. Mii de madrileni au ieșit pe străzi, primii dintre ei având ocazia să vadă o „navă“ de mari dimensiuni emițând o lumină albă strălucitoare traversând orașul și oprindu-se deasupra uneia dintre intersecțiile importante, unde a rămas suspendat până spre ora patru, când a dispărut subit. La puțin timp după aceasta, un al doilea obiect, aparent chiar mai mare decât primul, având o formă diferită și afișând un joc permanent de lumini și culori, s-a oprit deasupra uneia dintre marile piețe madrilene, dispărând după un timp și el, tot atât de brusc. În presa de a doua zi, institutul de meteorologie ca și diverse oficialități au declarat că fenomenul nu putea fi atribuit unor obiecte artificiale: baloane, dirijabile etc.

Uneori luminile emise de OZN-uri par să se comporte altfel decât lumina pe care o cunoaștem noi; astfel, un polițist din Haderslev (Danemarca) a văzut, în noaptea de 13 august 1970, cum lumina emisă în jos de un OZN se retrăgea încet spre sură, de parcă ar fi fost „tăiată“ la o anumită distanță de pământ; sau, lângă Tocopilla (Chile), în zorii zilei de 30 octombrie 1971, s-a observat că lumina emisă în sus de un OZN se curba, întorcându-se către oglinda Oceanului Pacific.

Multe lumini nocturne sunt zărite din avioane. Dintre numeroasele rapoarte selectăm spre exemplificare doar câteva mai semnificative.

În noaptea de 4 septembrie 1957, un grup de bombardiere zburând deasupra Peninsulei Iberice a fost urmărit de un obiect strălucitor care își schimba dimensiunea (sau distanța?) și culoarea. La un moment dat, au apărut și trei alte obiecte luminoase, în jurul

primului. Toți piloții care au fost martori la fenomen au fost de acord că el nu are nici o explicație obișnuită. Comandantul J. L. Ferreira declara ulterior: „de acum înainte vă rog să nu ne mai serviți vechile povești cu Venus, baloane, avioane și altele de felul acesta care au fost oferite ca panaceu general, practic pentru toate cazurile de OZN-uri“.

În noaptea de 19 septembrie 1976, o mulțime de rapoarte de tipul „o lumină strălucitoare pe cer“, „ceva ca o pasăre enormă“, „un elicopter cu o lumină strălucitoare“ au pus în alertă forțele aeriene iraniene deasupra Teheranului. Avioanele de vânătoare, care s-au apropiat de obiectul care a cauzat aceste rapoarte, au pierdut controlul radio cu solul. Piloții au raportat că intrusul era rectangular, strălucitor, deplasându-se cu o viteză mai mare decât a sunetului și reușind să evite apropierea de urmăritorii săi. Operatorii radar au apreciat că imaginea seamănă cu cea a unui avion Boeing 707. La un moment dat, din obiect s-au desprins altele două mai mici...

În noaptea de 30 decembrie 1978, o echipă de televiziune din Noua Zeelandă, întorcându-se cu avionul după efectuarea unui reportaj, au zărit prin hublouri un OZN semănând cu un postament strălucitor peste care se ridica un soi de cupolă transparentă. OZN-ul, însoțit și de alte lumini, a executat mai multe manevre în jurul avionului înainte de a se face nevăzut. Pentru prima dată în istorie, s-a reușit performanța de a însoți observația vizuală cu cea a radarului avionului, a radarului de la sol. relizând și un film color de 16 milimetri. Un număr de 23 mii cadre ale acestui film au fost ulterior analizate de experți, care au atestat că obiectul avea 20–30 metri diametru, emițând o lumină echivalentă cu o mie de becuri de o sută de wați. Un alt obiect, înregistrat pe același film, și-a schimbat dimensiunile, culoarea, ca și forma care din sferică a devenit triunghiulară. Un al treilea

obiect descria pe cer „opt-uri“ cu o viteză apreciată la aproape 5 000 km/oră. Imaginile de pe film au fost prelucrate și pe calculator, întreaga documentație fiind examinată de specialiști din S.U.A. (opticieni, astronomi, biofizicieni, tehnicieni radar etc) care au căzut de acord că luminile nu pot fi interpretate drept planete, stele, meteoriți, insecte, baloane meteorologice, avioane zburând în afara culoarelor autorizate, sateliți, iluzii atmosferice, lumini reflectate sau ca o farsă, fiind cu adevărat niște obiecte zburătoare neidentificate.

Un avion Tu 234-A, zburând în zorii unei zile de martie a anului 1985, pe ruta Tbilisi-Tallinn, a observat, în timp ce se afla la 120 km de Minsk, o „stea“ din care au țâșnit mai multe lumini „conice“. Apoi „steaua“ s-a apropiat, transformându-se într-un nor verzui de mari dimensiuni, care s-a fixat în fața avionului, la altitudinea de 10 000 metri și zburând cu o viteză de 800 km/oră. În interiorul „norului“ au început să scânteieze apoi luminițe „ca beculețele unui pom de iarnă“. Straniul tandem a fost urmărit de instalațiile de radar din Minsk, Riga, Vilnius, Tallinn, precum și de echipajul unui avion TU 134, care venea dinspre Leningrad. Grație unei raze care a țâșnit la un moment dat din nucleul norului spre pământ, s-au determinat coordonatele și dimensiunile „norului“. S-a apreciat că lungimea sa era comparabilă cu cea a lacului Pskov.

DISCURI ȘI FOTOGRAFII

Și ziua poate fi un prilej pentru a zări obiecte zburătoare greu de încadrat în tipurile obișnuite de fenomene sau aparate. De pildă, în zilele de 17, respectiv 27 octombrie 1952, în două orașe diferite, situate în sud-vestul Franței – Oloron St. Marie și Gaillac – au fost

făcute două observații aproape identice: un obiect cilindric albicios, înclinat la 45° , foarte clar conturat, deplasându-se încet, la o altitudine de circa 2–3 km. În fața cilindrului se agitau în zig-zaguri rapide, sacadate, circa 30 de sfere mici, grupate în perechi. Din sfere atârneau lungi filamente care au căzut pe pământ, agățându-se de firele telefonice, de copaci, acoperișuri etc. Aceste filamente, semnalate și cu alte ocazii, denumite „păr de înger“ au putut fi fotografiate, dar s-au descompus rapid și n-au putut fi până în prezent analizate. La Gaillac, localitate aflată la circa 250 km de Oloron, singura diferență a fost că unele perechi de sfere au coborât până la o înălțime apreciată de observatori ca fiind de 300–400 metri.

Și în țara noastră au fost realizate numeroase observații diurne, inclusiv unele datând din ultimele decenii. Dintre cele care au fost mai bine studiate se detașează cele de la pădurea Baciul de lângă Cluj-Napoca, pădure în care s-au semnalat și alte fenomene stranii. Astfel, în duminica de 18 august 1968, în jurul orei 13, tehnicianul E. Barnea împreună cu câțiva prieteni au zărit un OZN discoidal, argintiu, estimat că ar avea 30–40 metri diametru, deplasându-se lent deasupra lizierei pădurii. Grație faptului că avea aparatul la îndemână, E. Barnea a efectuat câteva fotografii ale obiectului, apreciate ulterior de specialiști ca fiind dintre cele mai reușite. Pe clișee sunt surprinse schimbări ale poziției și luminozității obiectului, ultimele imagini arătându-i îndepărtarea rapidă de Pământ, în poziție răsturnată, respectiv un punct care se pierde în înălțimea cerului. Analiza imaginilor a evidențiat o dispunere stranie a luminilor și umbrelor, care nu se puteau explica decât cu condiția că se accepta că obiectul poseda o lumină proprie, mai puternică decât cea reflectată de la Soare. Clișeele au fost examinate de numeroși experți din țară și străinătate

(Belgia, Franța etc.), care au exclus eventualitatea unor trucaje.

În după-amiaza zilei de 19 septembrie 1968, de astă dată chiar deasupra orașului Cluj-Napoca, staționa un soi de balon piramidal strălucitor. Câțiva localnici, care au avut la dispoziție aparate de măsurat, ca și piloții cursei Tarom venind dinspre București, au apreciat înălțimea obiectului la 8 000 – 9 000 metri, iar diametrul la circa 70 metri. La înălțimea respectivă, conform precizării ulterioare a meteorologilor, bătea un vânt puternic, ceea ce n-ar fi permis nici unui balon să staționeze ore în șir deasupra unui punct fix. În aceeași după-amiază obiecte ciudate au fost semnalate deasupra orașelor Deva, Mediaș, Dumbrăveni, Sighișoara, Brașov, Bistrița. O fotografie realizată la Cluj, de fotoreporterul R. Wagner, a relevat două obiecte discoidale staționând aparet în interiorul „balonului“, la mică distanță unul de celălalt. Interesant că și din alte țări au venit rapoarte privind OZN-uri învelite într-un soi de baloane. De pildă, un obiect aproape identic cu cel de la Cluj a fost fotografiat deasupra Madridului la 5 septembrie 1968.

OZN-ologul român Fl. Gheorghită a investigat în detaliu semnalările asupra unui obiect similar văzut deasupra Moldovei în după-amiaza zilei de 22 septembrie 1978. Conform unor clișee realizate de dr. E. Ungureanu, și în acest caz era un soi de balon având în interior două corpuri oval-aplatizate, intens strălucitoare. Ca și în cazul anterior, obiectul din Moldova a staționat ore în șir deasupra unui punct fix, la o altitudine estimată la circa 20–25 km. Ca și la Cluj, s-a sugerat că n-a fost vorba decât de un simplu balon meteorologic, obiectele din interior nefiind decât reflexii ale razelor solare prin peretele transparent al balonului. Se pare, totuși, că în momentul observării, balonul intrase deja în conul de umbră al Pământului. Fl. Gheorghită, bazat pe o serie de observații efectuate pe teritoriul țării noastre, lansează

ipoteza că unele OZN-uri s-ar masca de privirile oamenilor printr-un soi de câmpuri complementare de o natură deocamdată necunoscută; prezența acestor OZN-uri ar putea fi relevantă totuși accidental, indirect, prin urme pe care le-ar lăsa pe clișeul fotografic, în ciuda invizibilității cu ochiul liber.

Pentru că a venit vorba, menționăm că există numeroase fotografii și filme făcute asupra OZN-urilor. Din păcate foarte multe obiecte văzute de martori drept discuri apar pe clișee doar ca niște puncte luminoase. De asemenea, foarte frecvent negativele unor fotografii pe care autorii lor le credeau senzaționale au fost complet voalate. Puținele imagini relativ bune suferă, chiar în cazul filmelor de cinema, de faptul că nu se poate determina pe baza lor distanța, viteza accelerației obiectului, deci nici dimensiunile și masa. Multe imagini tip OZN s-au dovedit a fi cauzate de zgârieturi aproape imperceptibile ale lentilei, reflexii interne ale luminii puternice în sistemul de obturare, defecte de emulsie etc. Alte multe fotografii, s-a demonstrat, erau falsuri. Eliminând pe cele grosolane, care se pot depista prin examinarea negativului, rămâne încă o gamă largă de „tehnici“ la îndemâna falsificatorilor: desene pe sticlă prin care se fotografiază peisajul, modele la scară redusă agățate cu un fir străveziu, două fotografii suprapuse pe același clișeu etc.; diafragma foarte mică poate elimina diferența de punere la punct, deci poate face ca distanța să fie greu de determinat chiar și cu aparate sofisticate. Mobilul realizării unor falsuri este și el foarte variat: de la câștiguri frauduloase ori faimă până la sprijinirea „cauzei“ în cazul unor fanatici, ori dimpotrivă, discreditarea cercetării OZN prin falsuri dinadins realizate pentru a fi date ulterior în vileag.

Există, desigur, și fotografii ori filme credibile din toate punctele de vedere; din păcate, însă, la ora actuală

se pare că nu există încă nici un caz în care un același obiect să fi fost fotografiat sau filmat simultan din două sau mai multe direcții, de către persoane care au acționat independent. Un astfel de caz ar constitui un argument deosebit de serios în favoarea autenticității observației.

OBIECTE SUBACVATICE NEIDENTIFICATE

În altă ordine de idei, revenind la observații raportate de martori oculari, se remarcă o ciudată preferință a OZN-urilor pentru apă. Se vorbește adesea chiar de **OSN-uri – obiecte subacvatice neidentificate** – ca de ipostaze ale OZN-urilor.

De pildă, s-a scris că la 6 iulie 1965 ofițerii și marinarii de pe petrolierul norvegian „Jawesta“, care naviga în Oceanul Atlantic, au observat un obiect cilindric de mari dimensiuni ieșind din apă și luându-și zborul la o distanță destul de mică de vas. Pe flancurile obiectului au fost zărite hublouri, iar din partea posterioară ieșea o lungă flacără albăstruie. În ziua de 30 iulie cargoul argentinian „Naviero“, aflat în largul coastelor braziliene, a observat un „tub“ luminos bine conturat, de circa 30 metri lungime și 1–1,5 metri diametru, deplasându-se la 3–5 metri și la o distanță de 15 metri de vas. Observația a durat 15 minute, după care ciudatul obiect s-a scufundat în adâncuri. Și relatările de tipul acesta pot continua cu multe altele similare. Există însă și unele mai particulare. De pildă, s-a scris despre cazul unui portavion american, escortat de alte 12 nave, care a descoperit, prin aparatura de detecție submarină, existența unui obiect care se deplasa sub apă cu 280 km/oră (viteza maximă a unui submarin este de 65 km/oră). Flotila a fost însoțită de ciudatul obiect timp de 48 ore, după care a plonjat

vertical, pierzându-i-se urma la 5 000 metri adâncime, deci într-o zonă în care submarinele obișuite nu se mai pot aventura. E drept, se pot coborî greoaiele batiscafe. Inventatorul lor, profesorul J. Piccard, în timpul testării submersibilului XP-15 a observat niște obiecte lungi de aproximativ treizeci de metri, care nu erau în nici un caz nici viețuitoare nici submarine, și care efectuau manevre pe care observatorul le-a descris drept „inteligente“.

În diverse locuri de pe glob, dar în special în Golful Persic și Oceanul Indian, au fost semnalate uriașe cercuri luminoase rotitoare subacvatic. De pildă, vasul de cercetări sovietic „Vasilii Vorobiev“ a detectat, la 20 metri adâncime, un imens cerc alb, cu diametrul de 180–200 metri, împărțit în opt sectoare și care se învârtea în sens invers acelor de ceasornic. S-a emis ipoteza, nu pe deplin convingătoare, că „roțile“ n-ar fi decât colonii de microorganisme luminoase de tipul *Micrococcus phosphoris*, mișcate de vârtejuri marine.

Dar există și OZN-uri lacustre. Locuitorii din jurul lacului *Titicaca* (Peru, Bolivia) au surprins atâtea „farfurii zburătoare“ venind dinspre lac sau dispărând spre lac, încât, la un moment dat, s-a pus problema dacă pe fundul lacului nu există o „bază“ de OZN-uri. După relatări din presa sovietică, un OZN aflat, zice-se, în dificultate, a „aterizat“ pătrunzând apoi sub gheața lacului *Beloe* (regiunea Vologda), ieșind mai târziu de acolo cu atâta forță încât a dislocat o cantitate imensă de pământ din mal. Străpungerea stratului de gheață de către un OZN s-a mai semnalat și pe lacul *Ladoga* (Rusia) și lacul *Upprämen* (Suedia). „Aterizările“ pe suprafața apei sunt, de altfel, atât de frecvent semnate încât par să acrediteze ideea că aceste ciudate obiecte caută apa în mod deliberat. Între altele există și rapoarte în care se afirmă că apa unor iazuri a fost complet absorbită de niște OZN-uri sau, dimpotrivă, sporită prin evacuarea unei „ape reziduale“.

UN EVANTAI DE EXPLICAȚII

Varietata extremă a rapoartelor OZN ne face să credem că cel mai probabil nu este vorba de ipostazele unui fenomen unic, ci mai degrabă de un amalgam de fenomene de o mare diversitate, unele atât de rare încât n-au intrat în conul de observații al științei.

Desigur, o parte din OZN-uri ar putea fi **fenomene naturale** – cum sunt *meteorii* ori *planetele*. Ar putea fi **fenomene meteorologice**, cum sunt *sorii falși* ori *fata morgana*. Ar putea fi *aurore boreale*, *vârtejuri de zăpadă*, *nori lenticulari*, *nori de praf*, *roiuri de insecte* (despre unele se știe că produc luminiscentă); n-ar fi exclus ca unele OZN-uri să fie chiar *stoluri de păsări*.

Multe OZN-uri sunt *fulgere globulare*; aceste fenomene sunt suficient de frecvente pentru ca existența lor să fie unanim acceptată, în ciuda faptului că explicația științifică încă nu este clară (electricitate statică? plasmă? chemoluminiscentă? fisiune? micrometeorii de antimaterie? etc.).

În medii neomogene – de pildă între pături de aer diferit încălzite – se pot naște rășfrângeri de lumină foarte spectaculoase, reproducând comportarea unor OZN-uri. D. H. Menzel, astronom și reputat specialist în propagarea luminii în astfel de medii, era convins că toate OZN-urile intră în această categorie. El obișnuia să recurgă, pentru a-și convinge auditoriul, la demonstrații foarte spectaculoase, în acest sens, turnând o picătură de acetonă într-un vas cu benzen și îndreptând asupra amestecului un fascicul de lumină. Alți cercetători au obținut imagini de formații OZN prin descărcări electrice în gaze rarefiate. Din păcate pentru aceste „frumoase” ipoteze, respectivele condiții de laborator n-au, practic, nici o șansă să se regăsească în aer liber sau în alte locuri, unde OZN-urile au mai fost semnalate.

Experiențe ceva mai realiste de simulare a formării OZN-urilor ca fenomene naturale s-au efectuat la sfârșitul anilor '70, la Centrul de cercetări aerospațiale din Landes (Franța), ejectându-se la altitudinea de 150 km un nor de sodiu care, după o oră de la asfințit, era încă vizibil (fiind luminat de Soare), creând impresia unui OZN pe fondul întunecat al cerului.

Menționăm că unele ipoteze avansează în cauze „naturale” mai mult de domeniul fantasticului, neatestat în nici un context riguros controlat și care la ora actuală nu au nici vreo bază teoretică, de pildă: *ființe din energie, bioplasma, ectoplasma, corp astral* etc. O altă ipoteză, dragă multor autori, dar, din păcate, nesustținută de nici o dovadă practică, presupune că *Universul* nostru tridimensional ar fi scufundat într-unul mai vast, *n-dimensional*. „Umbrele” obiectelor din această lume sau intersecțiile lor cu lumea noastră ar putea fi recepționate de noi ca miraje sau chiar ca obiecte palpabile având proprietăți stranii. O astfel de „secțiune” ar putea de pildă să-și schimbe ușor forma, dimensiunile, să realizeze accelerații enorme etc.

Nu trebuie neglijată nici eventualitatea unor *iluzii optice* imputabile observatorului, începând cu simple reflecții de lumină și cu fosfene, excitații la nivelul nervului optic pricinuite de particule de mare energie din radiația cosmică, și terminând cu halucinațiile.

Dar OZN-urile ar putea fi și **obiecte construite de mâna omului**, pe care observatorul nu le-a identificat ca atare. Printre acestea amintim *baloanele* (în primul rând cele meteorologice), *dirijabilele, elicopterele, avioanele, planoarele* etc. De asemenea au fost luate adesea drept OZN-uri obiecte din categoria *sateliților artificiali* orbitând în jurul Pământului, mai ales atunci când au reintrat în atmosferă, dezintegrându-se. Baloanele meteorologice sunt în mod sigur responsabile de multe semnalări;

deoarece se pot ridica la altitudini de până la 20–25 km, ele rămân luminoase și un timp după apusul Soarelui. Din același motiv sateliții artificiali rămân luminoși chiar la câteva ore după asfințit, în funcție, desigur, de orbită, latitudine și anotimp. În nopțile senine, după lăsarea întunericului, o persoană cu răbdare și ochi buni poate observa, în medie, un satelit artificial la câteva minute. Nu toți sunt, de fapt, sateliți în sensul propriu al cuvântului – există și stații orbitale, dar mai ales „deșeuri“ cum ar fi ultima treaptă a rachetei purtătoare, panouri de protecție etc. ajunse și ele în Cosmos o dată cu încărcătura utilă. Deși mișcarea acestor obiecte este riguros uniformă, forma adesea neregulată, combinată cu rotația în jurul unui ax, fac ca strălucirea lor să varieze uneori până la dispariție și reapariție, iar turbulențe minore din atmosferă pot crea iluzia unor poticneli și schimbări de direcție. O persoană nedeprinsă cu urmărirea lor ar putea să aibă impresia uneori că asistă la evoluția unei nave pilotate.

Orbita majorității sateliților se reduce treptat, astfel încât după un timp viața acestora se termină prin reintrarea în atmosfera terestră. Atunci ei devin „stele căzătoare“, arzând mai mult sau mai puțin complet până ating nivelul solului. Unele dintre aceste „reintrări“ pot fi deosebit de spectaculoase. Astfel, în seara zilei de 3 martie 1968, așa cum atestă sute de rapoarte (dintre care 30 apreciate ca deosebit de precise), în statele Indiana, Kentucky, Massachusetts, New York, Ohio, Pennsylvania, Virginia și Virginia de Vest a fost văzut un obiect portocaliu, luminos, aparent metalic, poate din mai multe bucăți. Obiectul a fost descris ca având forma unei țigări de foi și dimensiuni mai mari decât a celor mai mari avioane. Evoluia fără zgomot, la o distanță apreciată de mulți ca fiind destul de mică, posibil chiar sub 300 de metri după unii martori. De-a lungul fuselajului au fost văzute mai multe ferestre (până la 10). Din păcate, așa

cum s-au plâns unii, timpul scurt de observare nu le-a permis să vadă dacă îndărătul acestor ferestre existau persoane sau lucruri. La coada obiectului scăpărau lumini formând o trenă... S-a stabilit, fără nici un dubiu că, cel puțin de astă dată, nu era vorba de nici un OZN, ci de satelitul sovietic ZOND IV, care, la ora și în aria menționată, a intrat în atmosfera Pământului arzând și descompunându-se în multiple fragmente, evident la zeci sau sute de kilometri distanță față de martori.

Printre cauzele artificiale la care martorul de bună credință se gândește cel mai des figurează posibilitatea unor **experiențe militare** secrete. Nu este, desigur, exclus ca unele semnalări să fie într-adevăr niște vehicule neortodoxe testate mai mult sau mai puțin discret. Totuși, pare neverosimil ca o dată ce armata ar deține niște vehicule atât de eficiente precum par a fi unele OZN-uri, acestea să rămână secrete zeci de ani, derutând oficialități dintre cele mai înalte.

O altă cauză artificială a unui număr de semnalări este cea a **farselor** voluntare sau involuntare. De pildă, elevii unor colegii din Statele Unite s-au distrat nu o dată lansând baloane cu aer cald, propulsate cu ajutorul unor mici lămpi, a căror flacără era vizibilă la distanțe apreciabile, sau simulând aterizări de OZN-uri prin arderea cu benzină a unor cercuri pe sol și răspândirea concomitentă de zvonuri privind preinși martori care ar fi asistat la fenomen. Una dintre motivațiile acestor farse a fost într-un caz binecunoscut, dorința de a efectua studii sociologice asupra rapoartelor, în vederea întocmirii unor lucrări școlare.

La 4 iulie 1964, la Clearwater (Florida), în amurg, în timp ce publicul se adună pentru a asista la tradiționalele jocuri de artificii organizate cu prilejul sărbătorii naționale a S.U.A., cinci obiecte misterioase, de culoare roșie, au apărut deasupra golfului din fața localității. Martorii au

fost solicitați să-și trimită rapoartele asupra fenomenului la baza forțelor aeriene de la Tampa (Florida). În cele șaiszeci și șase relatări primite se afirma că luminile erau constante sau fluctuante ca intensitate, că obiectele se aflau sub 300 sau peste 6 mii metri, că distanța dintre ele era de 3 metri sau 60, că numărul era între 3 și 7, că erau de culoare roșie sau albă sau verde sau albastră, ori combinații ale acestora etc. După apariția primelor comentarii în presa locală, posesorul unui mic avion particular a trimis o scrisoare către forțele aeriene, recunoscând că obiectele erau niște semnalizatoare luminoase dintre cele utilizate pe autostrăzi, agățate de mici parașute, pe care el însuși le lansase de la circa 3 000 metri, cu scopul de „a adăuga ceva deosebit festivităților“ din seara aceea, fără să-și imagineze că ele vor produce atâta vâlvă.

VIZITATORI DIN COSMOS?

OZN-URI ÎN SPAȚIUL EXTRATERESTRU

Există semnalări de OZN-uri care nu pot fi în nici un chip încadrate în categoriile menționate anterior, adică nu pot fi interpretate drept fenomene meteorologice, fulgere globulare, bolizi, elicoptere, baloane, sateliți, farse etc. De pildă ce ne facem cu OZN-urile, nu puține, semnalate în afara atmosferei pământești? Ele capătă în plus și o greutate deosebită, deoarece rapoartele provin, de regulă, de la astronauti, persoane special antrenate să facă față unor situații neprevăzute și având o pregătire de specialitate care reduce confuziile posibile la minimum. Literatura consacrată problematicii OZN-urilor abundă de întâmplări care de care mai senzaționale, succedate aproape neîntrerupt de primele zboruri cosmice pilotate. O bună parte dintre aceste întâmplări au fost dezmințite oficial ulterior. Sub această rezervă, dar și cu încredințarea că „unde nu-i foc nu iese fum“, reproducem în rezumat câteva dintre cele mai semnificative dintre aceste rapoarte.

La 20 februarie 1962, capsula *Mercury-6* a fost urmărită pe o porțiune a traiectoriei sale de trei obiecte luminoase, care apoi s-au despărțit, plecând în direcții diferite. La 24 mai 1962, din *Mercury-7* s-a reușit fotografierea unor obiecte strălucitoare dintre care unul s-a

apropiat mai mult de navă. *Mercury-8*, zburând în 3 octombrie deasupra Oceanului Indian, a zărit pe o orbită mai joasă câteva obiecte strălucitoare care nu puteau fi sateliți. La 16 mai 1963, Gorodon Cooper, zburând cu *Mercury-9* deasupra insulelor Hawaii, a recepționat, în banda rezervată exclusiv convorbirilor sale cu baza, emisiuni într-o limbă necunoscută. Înregistrările examinate de experți nu au dus la dezlegarea enigmei. În același zbor, tot el a văzut, în cursul celei de a 15-a rotații, o „navă” luminoasă verzuie, cu o trenă roșie, care nu a putut fi identificată cu nici un obiect cunoscut. În august 1961, G. Titov a fost urmărit, pe tot parcursul zborului său cu *Vostok 2*, de un glob luminos. În martie 1964, la reintrarea în atmosferă, cosmonauții de pe *Voshod 1* au semnalat că în apropierea lor a trecut un obiect misterios. În toamna aceluiași an, nava *Voshod 2* s-a întâlnit, la un moment dat, pe traiectoria sa circumterestră, cu un grup de corpuri discoidale, care n-au putut fi identificate. În ziua de 14 noiembrie 1964, astronomul argentinian B. Reyna a observat mai multe obiecte luminoase, vizibile doar prin telescop, înconjurând de câteva ori satelitul de telecomunicații *Echo 2*, care, la acea dată, se găsea la altitudinea de 1 000 km, după care au dispărut. Să fi fost oare numai o iluzie datorată impreciziei aparatului optic, așa cum s-a sugerat ulterior?

La 4 iunie 1965, J. Mc. Divitt și E. White au fotografiat din capsula *Gemini 4*, deasupra insulelor Hawaii, un obiect cilindric sau oval, cu o protuberanță sau coadă lungă și, poate, cu mai multe brațe. Obiectul s-a aflat în preajma lor circa un minut. Filmul nu a fost, din păcate, destul de clar pentru a arăta mai multe detalii. În momentul observării, cel mai apropiat satelit artificial se afla la o distanță de circa 2 000 km, deci, confuzia era imposibilă. Se zice că, zburând a doua oară, cu *Gemini 5*, la 21 august 1965, G. Cooper a fost atât de șocat de ceea

ce a văzut (ce?), încât a trebuit să fie declarat inapt pentru alte misiuni cosmice. F. Borman și J. Lovell, la 7 decembrie 1965, în timpul celei de-a doua survolări cu *Gemini 7*, a bazei Cape Canaveral, au fost întrecuți de un obiect neidentificat de mari dimensiuni, urmat la 4–6 km de sute de obiecte mai mici înșirate pe o distanță de circa 10 km. Pe fotografiile aduse pe Pământ nu se disting, din păcate, decât un obiect cu contururi neclare pe un clișeu și trei pe un altul. Convorbirile concomitente efectuate cu baza nu au dus la elucidarea fenomenului, calificat de purtătorul de cuvânt NASA drept unul dintre cele mai derutante. Una dintre explicațiile avansate, deloc satisfăcătoare, a fost că sutele de obiecte văzute erau doar picături de apă scăpate chiar din nava *Gemini*.

La 19 iulie 1966, în fața lui *Gemini 10* s-au fixat, pe aceeași orbită, două obiecte roșii, strălucitoare, care după un timp au dispărut. Ch. Conrad și R. Gordon, zburând cu *Gemini 11*, au fotografiat, la 13 septembrie 1966, un obiect cilindric foarte luminos, roșu în față, verde în spate. Lungimea lui a fost estimată la minimum 80 metri. Fotografia a fost reprodusă pe coperta revistei „Science and Mechanics” și ulterior în multe alte publicații. Obiectul artificial care în acel moment se afla cel mai aproape de *Gemini* era satelitul sovietic *Proton III*. Totuși, distanța era mult prea mare – 450 kilometri. Pentru a obține o fotografie comparabilă, fie satelitul ar fi trebuit să se afle la o distanță de douăzeci de ori mai mică, fie el ar fi trebuit să aibă dimensiuni de douăzeci de ori mai mari. De pe *Gemini 12* s-au zărit, de asemenea, la 11 noiembrie 1966, patru obiecte luminoase neidentificate care se deplasau în șir indian.

S-a scris mult și despre presupusele rapoarte ale misiunilor *Apollo*. Astfel, se spune că echipajul de pe *Apollo 7* a zărit, la 11 octombrie 1968, deasupra Australiei, mai multe obiecte neidentificate. Primii

oameni care au efectuat, cu *Apollo 8*, un înconjur al Lunii, în ziua de 25 decembrie 1968, în timp ce se aflau în spatele satelitului nostru natural, au văzut apropiindu-se de navă de câteva ori un obiect în formă de disc, producând o căldură sufocantă, o senzație neobișnuită în cabină și oscilații orizontale și verticale care amenințau cu destabilizarea traiectoriei. În aparatul de radio s-au auzit concomitent zgomote și țuitori puternice, recepția fiind distorsionată puternic. *Apollo 10* a fost însoțit pe drumul său de două obiecte strălucitoare, dintre care, mai târziu s-a afirmat că unul putea fi ultima treaptă a rachetei purtătoare iar celălalt un panou de protecție. Totuși, conform calculelor, acestea trebuia să se găsească la momentul observației la o distanță de circa 6 000 km, deci să fie invizibile.

Primii oameni care, în ziua de 21 iulie 1969, au pus piciorul pe Lună, în cadrul misiunii *Apollo 11*, au fost N. Armstrong și E. Aldrin. În timp ce modulul lunar se apropia de punctul de aselenizare, a fost depășit de un enorm OZN cilindric. În conversația avută cu această ocazie, N. Armstrong ar fi spus că este curios să știe ce fel de nave au fost acelea care au aselenizat înaintea lui pe partea cealaltă a craterului către care se îndreptau. Modulul de serviciu, rămas pe orbită circumlunară, cu M. Collins, a fost și el survolat de un OZN, fapt care a coincis cu perturbarea legăturilor radio. La 14 noiembrie 1969, după decolarea de pe Pământ a lui *Apollo 12*, la altitudinea de nici 2,5 kilometri, un fulger misterios a scos din funcțiune, temporar, tot echipamentul electric. Urmărind prin telescop zborul navei, la scurt timp după acest incident, observatoarele din Europa au declarat că ea este însoțită de două obiecte plasate înaintea și în spatele ei, aprinzându-se și stingându-se într-un ritm alert. A doua zi, echipajul de pe *Apollo*, format din Ch. Conrad, A. L. Bean și R. F. Gordon, raportează și el că a zărit două

obiecte strălucitoare rotindu-se rapid (1,5 rotații/secundă). Unul dintre obiecte s-a depărtat la un moment dat cu o viteză enormă, celălalt însoțind însă nava până în ziua de 17 noiembrie. Centrul terestru de control a recepționat în tot acest răstimp sunete stranii care păreau să nu vină nici de la navă, nici de la o altă sursă cunoscută. Încă un obiect neidentificat a mai fost zărit de ocupanții navei în timpul întoarcerii spre Pământ, deasupra Indiei, în ziua de 24 a aceleiași luni. Explicațiile avansate de oficialități pentru cele două obiecte de la începutul călătoriei au vizat din nou treapta a treia sau panourile de protecție. Greu de crezut, deoarece numeroasele corecții efectuate pe parcurs asupra navei trebuiau lăsate în urmă. *Apollo 13*, comandată de J. Lovell (11–16 aprilie 1970), trebuia să facă, într-o veche tradiție americană, un zbor nenorocos. După cum se știe, explozia unui rezervor de oxigen lichid a avariat instalația electrică și motoarele, aselenizarea fiind ratată, iar întoarcerea pe Pământ efectuându-se în condiții dramatice. În seara zilei de 13(!) pilotul navei, transmitea spre Huston „...nu mai am nici un fel de curent, Hei! S-a isprăvit! *Ei, ei*, au ucis elementul de combustie. E mort!“. E de presupus că atât astronauții, cât și cei de pe Pământ știau despre care *Ei* este vorba.

La *Apollo 14* s-au recepționat la aparatura de bord semnale luminoase și sonore inexplicabile. Modulul de coborâre pe Lună al lui *Apollo 15* era cât pe-aci să se ciocnească de un obiect misterios care a trecut ca fulgerul pe lângă el. Explorând Luna, D. Scott și J. Irwin raportau, la 1 august 1971, descoperirea unor urme stranii, făcute parcă de un vehicul, care coborau de pe vârful muntelui Hadley până la poale, paralele și de lățime uniformă. Urmele nu puteau fi atribuite nici unui vehicul terestru și aparent nici unei cauze naturale. În timp ce modulul de comandă *Apollo 16* orbita în jurul Lunii, din el au fost observate mai multe obiecte strălucitoare care, așa cum

spunea Th. Mattingly, nu erau în mod sigur aparate cunoscute, „nici sovietice, nici americane, deoarece se mișcau prea repede“. Din *Apollo 17* s-a zărit, de asemenea, de astă dată în imediata apropiere a suprafeței lunare, un grup de OZN-uri despre care observatorii au declarat – „...ce multe sunt! roiesc precum albinele într-un stup“. Aceeași misiune a raportat, de asemenea, perturbații sonore și luminoase puternice la aparatura de bord. Oficialitățile au declarat însă că nu e nici un motiv de îngrijorare, deoarece ele nu se produceau pentru prima oară.

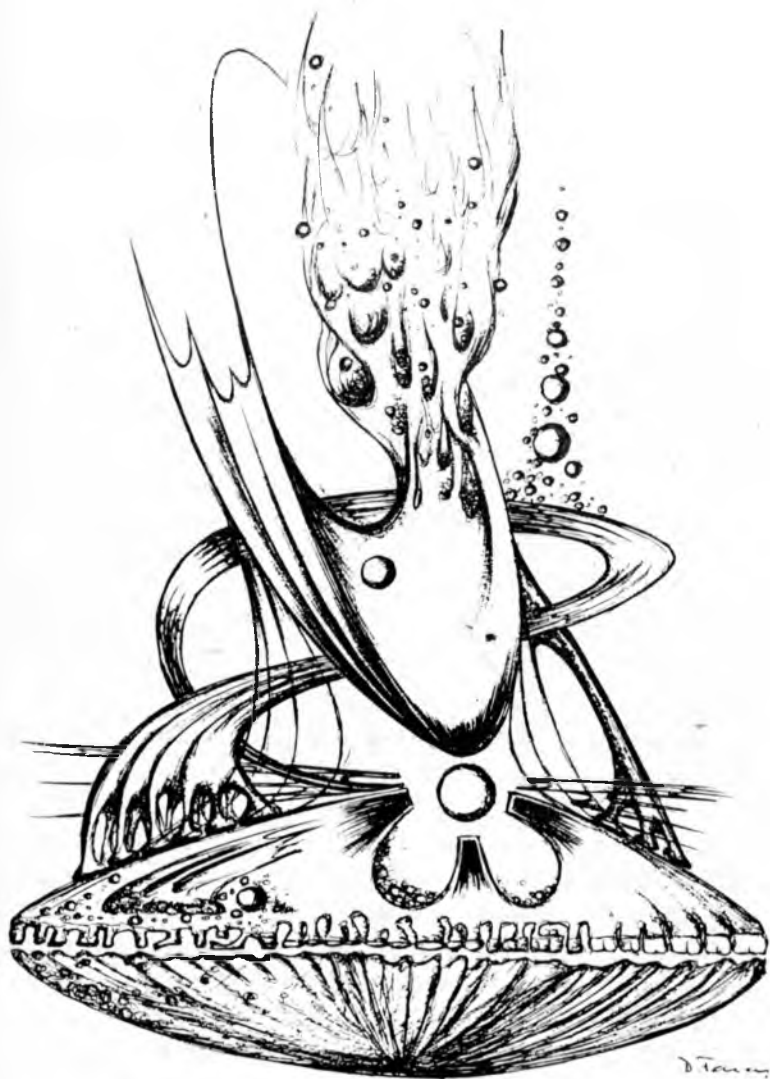
În mai 1973, misiunea *Skylab 1* a realizat două fotografii asupra unor fenomene luminoase stranii. Pe una dintre fotografiile se văd trei ovaluri luminoase, pe cel de al doilea un oval și o lumină care aduce cu litera T. În august 1973, *Skylab 2* a observat, timp de 10 minute, evoluția unui straniu obiect roșu. La sfârșitul aceluiași an, *Skylab 3* a fost urmărit de un număr de luminițe roșii...

Întrerupem aici șirul semnalărilor de obiecte stranii văzute de astronauți. Fără îndoială că aceste istorii ar putea fi continuate cu altele întâmplare în anii care au urmat. Menționăm doar că după unele opinii nici navele automate nu au fost scutite de întâlniri stranii. Sonda *Voyager 2* a fost astfel scoasă temporar din uz, în timpul zborului spre Jupiter, în 1977, revenindu-și apoi spontan. S-a mai scris și despre faptul că, la 18 ianuarie 1976, complexul de aparate lăsate pe suprafața Lunii de misiunea *Apollo 14* a încetat în mod neașteptat să mai transmită, după ce, cu puțin timp înainte un alt aparat, destinat receptării comenzilor de pe Pământ se defectase și el. După o lună, amândouă au reînceput simultan și spontan să funcționeze. Nu a fost găsită nici o explicație pe deplin satisfăcătoare pentru ciudatul fenomen. Se știe că misiunea sondelor marțiene *Phobos 1* și *Phobos 2* a fost urmărită de un nemeritat ghinion. După

ce doar a doua sondă a ajuns, în 1989, la destinație, în preajma planetei roșii, s-a întrerupt legătura și cu ea, cel mai probabil datorită impactului cu un micrometeorit. Printre ultimele imagini transmise de pe suprafața marțiană s-a aflat un obiect nemaivăzut, cu marginile mult prea netede pentru a fi vorba de un fenomen natural. Dacă acceptăm că el a fost o umbră pe suprafața solului, trebuia să aibă 20–30 km lungime. A fost într-adevăr o umbră? A cui? Era cumva un obiect între sondă și planetă? Ce putea fi?...

Pentru toate aceste întâmplări neobișnuite s-au avansat explicații naturale care, însă, nu erau nici pe departe convingătoare. S-a spus că unele obiecte văzute de astronauți puteau fi sateliți naturali de scurtă durată ai Pământului, bolizi culeși din spațiu și care pot efectua câteva rotații înainte de a intra sub formă de stele căzătoare în atmosfera Pământului. S-a pomenit de meteoriți, de particule de murdărie rămase suspendate în dreptul hublourilor, de iluzii optice, de faimoasele fosfene produse de radiația cosmică pe retinele astronauților etc. Nu este, desigur, exclus ca o parte din istoriile realmente întâmplătoare să fi avut la origine unele sau altele dintre aceste cauze. Este greu însă de crezut că toate.

De altfel, se pare că există o legătură între OZN-urile terestre și cele cosmice. Așa cum specifică J. Allen Hynek, Ph. Imbrogno și B. Pratt în cartea „*Night siege; The Hudson Valley UFO Sightings*” (1987), radarele militare americane au urmărit cel puțin de două ori obiecte neidentificate zburând din atmosferă spre spațiul extraterestru. Prima dată în Minnesota de Nord, un obiect care stătuse nemișcat la 300 metri deasupra unei stații radar s-a înălțat dintr-odată cu o viteză fantastică la circa 320 kilometri, unde a dispărut pur și simplu de pe ecrane. A doua oară, radarul unui distrugător al marinei militare a urmărit un OZN zburând cu aproape 5 000 km/oră de-a

lungul coastelor atlantice ale S.U.A. În apropierea insulei Nantucket (Massachusetts), obiectul s-a îndreptat dintr-o dată drept în sus, pierzându-se de pe ecrane la circa 160 km altitudine. ~

BAZE EXTRATERESTRE PE LUNĂ ȘI PE MARTE?

Obiecte zburătoare neidentificate sau fenomene ciudate, inexplicabile, au fost observate, se pare, încă de mai demult pe suprafața vecinelor noastre cosmice mai apropiate: Luna și Marte.

În noaptea de 19 septembrie 1787, astronomul englez de origine germană W. Herschel, supranumit „cel mai bun observator din istoria astronomiei“, descoperitorul planetei Uranus, al celor doi sateliți ai săi ca și al altor corpuri cerești, a observat ceea ce el credea că sunt trei vulcani pe **Lună**, unul în plină erupție, ceilalți în faza pre sau post eruptivă. Trei ani mai târziu tot el semnalează, cu prilejul unei eclipse, peste 150 puncte luminoase mici, rotunde și roșii pe satelitul nostru natural. De la Herschel și până la sfârșitul anilor '60, din secolul nostru, s-au semnalat peste 800 observații similare asupra unor fenomene luminoase neobișnuite pe Lună. La ora actuală, grație instrumentelor mult mai bune, numărul acestor semnalări este de peste o sută pe an.

În anul 1822 o revistă americană reproducea observațiile a doi astronomi care au zărit pete de lumină în craterul Aristarh. Întrucât ipoteza existenței unor vulcani pe Lună părea deja la ora aceea neverosimilă, autorul articolului propunea drept explicație existența unor suprafețe plane, care reflectă lumina venită de la Soare sau de pe Pământ. Din 1867, Societatea Regală Britanică a început să urmărească sistematic Luna pentru elucidarea problemei acestor lumini. În 1874, la observatorul din Praga s-a urmărit vreme îndelungată un obiect descris ca

având forma unui disc alb strălucitor și care a traversat suprafața Lunii. Obiecte luminoase sau întunecate mișcându-se aparent deasupra suprafeței lunare au mai fost observate apoi și în 1892 și 1896. Obiecte emițând semnale radio și mișcându-se cu mare viteză în apropierea Lunii sau spre ea s-au semnalat de către observatoarele americane, sovietice și britanice în 1927, 1928, 1934, 1935, 1956 și 1958.

În primăvara anului 1950, astronomul H. Wilkins a zărit, în craterul Aristarh, o formă luminoasă ovală de circa 150–200 metri lungime. El a fost primul care a lansat în urma acestei observații, și a altora care a urmat, ipoteza că Luna ar putea fi o bază de observație de pe care extraterestrii urmăresc Pământul. În seara zilei de 8 septembrie 1955, W. Lambert, un astronom din S.U.A., a observat pe Lună două surse strălucitoare formând un triunghi care se deplasa deasupra zonei de penumbră. N. Kozârev, de la Observatorul Astrofizic din Crimeea, a observat și el, în ziua de 3 noiembrie 1958, timp de o oră, o lumină care se mișca în jurul centrului craterului Alphons. Alte obiecte, de astă dată aruncând o umbră vizibilă pe suprafața Lunii au fost urmărite la 1 decembrie 1965 de către astronomul argentinian B. Reyna. Astro-nomi olandezi, la 20 mai 1969, și apoi americani, la 19 iulie 1969 (deci cu două zile înaintea debarcării primului om pe Lună), au zărit lumini în craterul Aristarh. Și lista continuă.

Căutându-se explicații pentru toate aceste fenomene, vulcanismul a trebuit să fie eliminat de la bun început. La ora actuală se știe cu suficientă siguranță că Luna are o scoarță rigidă de circa 500–850 kilometri grosime, iar la adâncimea de 1 000 km temperatura abia dacă atinge 1 000°C (iar după alte estimări 300°C). Dacă de vulcani nu poate fi vorba, nu este însă exclus ca din adâncurile satelitului nostru natural să aibă loc scăpări sporadice de gaze, care să antreneze nori de praf în care s-ar putea acumula electricitate statică, producând fulgere vizibile și

de pe Pământ. Emanațiile de gaze și de praf ar putea sta și la originea unor „domuri” albe, emisferice, cu diametrul de circa 200 metri semnalate și ele adesea apărând și dispărând fără nici o regulă pe suprafața selenară.

Întrucât explicația cu electricitatea statică nu este pe deplin convingătoare, alții au avansat ipoteza că fenomenul se datorează căderii de meteoriți, difracției razelor solare sau unor mecanisme mai complicate încă neelucidate.

Se pare că pe Lună se petrec și alte transformări ciudate. Astfel, la 29 iulie 1950, astronomul amator J. O'Neil, redactor științific la „New York Herald”, a fotografiat, în Marea Crizelor, un pod lung de 30 km, lat de 3 200 metri și înalt de 1 600 metri, într-un loc în care nimeni nu semnalase înainte nimic asemănător. Ciudatul „artefact” a mai fost confirmat ulterior și de alți astronauți. Literatura consacrată acestui subiect mai menționează și alte obiecte ciudate pe Lună, care la o adică ar putea fi luate drept artificiale: turnuri, ziduri, urme ca de vehicule. În craterul Cassini A, pare-se că există o gaură de circa 200 metri diametru. Anumiți autori amatori de senzational, cum ar fi D. K. Wilson în „*Our Misterious Spaceship Moon*” (1975), se întreabă dacă nu cumva adâncurile lunare au fost amenajate ca „puncte avansate de observație” a Pământului, de către ființe venite de la mari depărtări, ba mai mult, dacă nu cumva Luna este ea însăși o imensă navă cosmică, o alcătuire pe de-a-ntregul artificială, acoperită cu o crustă exterioară groasă de circa 4 kilometri doar pentru o bună protecție și o bună deghizare față de pământeni. Pictorul și astronomul amator M. M. Şeniakin, din Moscova, scria, în 1969, că diametrele și distanțele dintre craterele selenare prezintă anumite regularități. Lanțurile de cratere ar putea codifica, după opinia sa, anumite mesaje pe care civilizații extraterestre avansate ni le-ar fi destinat, mesaje care ne-ar putea conduce spre alte puncte în care am găsi mesaje mai detaliate...

Desigur, este puțin probabil ca ipoteze de felul celor de mai sus să fie confirmate de realitate. Totuși, analog cu „prezumția de nevinovăție“ din justiție, nu este cazul să le respingem doar pentru că nu servesc propria noastră viziune și chiar ne supără bunul simț. Ele nu pot fi înlăturate decât în momentul în care prin dovezi concrete, se va fi deprobat în mod evident că sunt false. Și le-am putea reține între altele chiar și pentru frumusețea, farmecul și îndrăzneala viziunii lor.

Interesant este că și pe **Marte** sunt semnalate lumini ciudate. În noaptea de 4 spre 5 iunie 1937, astronomul japonez Shizuo Maeda a observat o explozie de lumină în preajma locului denumit „Lacul Sifonului“. După cinci minute, lumina a dispărut, în locul respectiv rămânând un noraș alb. Explozii similare fuseseră observate și în 1894, în S.U.A. și Franța, iar ulterior, de două ori în 1954, de patru ori în 1958. Explicațiile propuse au fost: o erupție vulcanică, reflexia luminii Soarelui pe versanți acoperiți cu zăpadă, căderea unui meteorit etc. S-a mai presupus că luminile ar putea proveni de la un nor de cristale de gheață condensat din aburii țâșniți din adâncul scoarței marțiene. Există și posibilitatea ca marea concentrație de bioxid de carbon din atmosferă să favorizeze apariția unor laseri naturali. Această ipoteză a fost avansată de altfel și pentru a explica emisii ciudate, analoge, provenite de pe planeta **Venus**.

ÎNTÂLNIRI APROPIATE DE GRADUL I

Întâlniri apropiate de gradul I sunt considerate cele în care un obiect neidentificat este văzut la o distanță mai mică de 150 m, fără însă a lăsa urme și fără a afecta ființe sau instalații.

În ziua de 3 septembrie 1965, la ora 2.24, un tânăr surescitat a dat buzna pe ușa postului de poliție din *Exeter*

(New Hampshire) povestind cu sufletul la gură că, în timp ce conducea mașina pe șosea, a văzut coborând spre el, din cer, un obiect rotund, având diametrul de 25–30 m și un brâu în jurul căruia se rotea o lumină roșie. De teama unei coliziuni, tânărul a ieșit cu mașina pe acostament, oprindu-se într-un șanț, dar obiectul s-a deplasat liniștit mai departe, zăbovind un timp deasupra câtorva case din apropiere, după care și-a luat brusc zborul. Ofițerul de serviciu, deși neîncrezător, a chemat totuși prin radio o patrulă auto să investigheze cazul. Patrula a răspuns imediat că avea deja cunoștință de obiect, din semnalările altor persoane. Mergând la fața locului, patrula și tânărul au constatat cu surprindere că OZN-ul era din nou acolo, plutind nemișcat la circa 35 metri, deasupra solului. O altă patrulă de poliție, chemată de prima, a sosit suficient de repede pentru a fi și ea martoră la straniul fenomen. La scurt timp după aceasta, obiectul s-a ridicat și a dispărut în noapte. A doua zi au mai fost primite numeroase alte rapoarte de la persoane care, în mod independent, observaseră obiectul. Investigațiile ulterioare efectuate de forțele aeriene n-au fost în măsură să interpreteze cele întâmplate nici ca un fenomen natural, nici ca unul datorat activităților umane.

În zorii zilei de 17 aprilie 1966, lângă localitatea *Ravenna* (Ohio), timp de o oră, patru polițiști au participat la urmărirea unui obiect strălucitor, emițând un zumzet înfundat, „mare cât o casă” și semănând cu un cornet de înghețată, care a apărut plutind spre ei la înălțimea coroanei copacilor. Lumina pe care o emitea era atât de puternică, încât a obligat martorii să-și întoarcă privirile spre Pământ. Primii care l-au zărit au fost doi polițiști aflați în patrulare. După ce au raportat cazul, li s-a ordonat să urmărească obiectul, ceea ce au și făcut pe o distanță de circa 65 km, spre granița statului Pennsylvania, cu o viteză de circa 130 km/oră. Încă un polițist, cu o a doua mașină, s-a alăturat apoi urmăririi, parcurgând împreună

încă alți 65 km, până ce au întâlnit o a treia mașină de poliție, al cărei conducător urmărea deja obiectul de vreo zece minute. Împreună au apreciat că diametrul OZN-ului trebuia să fi fost de 8–9 metri, declarațiile lor coincidând în cele mai mici detalii. *Air Force* n-a reținut însă cazul, considerându-l insuficient de convingător.

În zorii zilei de 5 septembrie 1980, pe o șosea de lângă *Gdansk* (Polonia), o ambulanță se îndrepta spre spital, cu o gravidă pe punctul de a naște. În mașină se mai aflau o doctoriță, șoferul și un brancardier. În jurul orei 3.30, doctorița a zărit dintr-odată în față un obiect luminos în formă de minge, a cărei imagine aparentă a crescut treptat ajungând aproape de mărimea Lunii, care era și ea vizibilă în acel moment. Un timp obiectul a însoțit mașina de la distanță, făcând uneori manevre care păreau „inteligente”. La un moment dat, însă, brusc s-a apropiat, coborând deasupra șoselei la o altitudine foarte mică. Lățimea șoselei era de 6 metri, iar obiectul o depășea în ambele părți cu circa o jumătate de metru, blocând trecerea. Doctorița, disperată, a chemat prin radio poliția, strigând în receptor că „un OZN blochează șoseaua”. Imediat după aceea a rugat șoferul să aprindă și să stingă farurile mașinii. După a doua semnalizare luminoasă ocupanții ambulanței au zărit dintr-o dată OZN-ul chiar în față mașinii, pentru ca în momentul următor obiectul să dispară „ca și când ai stinge un televizor”. Peste zece minute ambulanța sosea la spital, unde nașterea s-a desfășurat fără incidente.

...DE GRADUL II

Întâlnirile apropiate de gradul II sunt cele în care un obiect neidentificat, văzut de regulă la o distanță mai mică de 150 metri, lasă urme care pot fi examinate ulterior, inclusiv afectarea funcționării unor instalații. Pentru a

înțelege mai bine diversitatea acestui grup de fenomene, reproducem câteva rapoarte tipice, în rezumat.

Într-o noapte de început de septembrie 1972, un paznic din comuna *Posești* (jud. Prahova) a zărit un obiect strălucitor traversând cerul și aterizând nu departe, pe o coastă de deal. În dimineața următoare, paznicul împreună cu mai mulți săteni au mers la locul cu pricina, aflat într-un lan de porumb. Aici au găsit o zonă circulară cu diametrul de circa 6 metri în care toate tulpinele erau rupte la distanță de circa un metru de sol. În centrul cercului se găsea o gaură îngustă, cilindrică, aparent forată în pământ, adâncă de 2,5 metri. De la această gaură porneau radial trei urme ca de tălpi bine imprimate în sol. O echipă de investigare, sosită de la Universitatea din București, a făcut fotografii și a luat circa 20 de mostre de sol și de plante, pentru a le examina. Concluzia echipei a fost că un obiect greu a aterizat pe un postament cu trei picioare, corpul principal rămânând suspendat la circa un metru deasupra pământului. Aterizarea și decolarea s-au făcut vertical, deoarece trei meri aflați în imediata apropiere au rămas neatinși. Mostrele de iarbă prezentau semne ale expunerii la o temperatură ridicată, iar solul prezenta urme crescute de radioactivitate.

În dimineața zilei de 19 ianuarie 1966, un cultivator de banane din *Tully* (statul Queensland, Australia), în timp ce își conducea tractorul, a văzut cum dintr-o mlaștină aflată la circa 25 de metri în fața sa, s-a ridicat un OZN gri albăstrui, cu un diametru de circa 8 metri și o grosime de 2,5–3 metri. Obiectul s-a oprit o clipă la înălțimea de 20 de metri apoi, după un picaj ușor, s-a înălțat cu o viteză fantastică și în câteva clipe a dispărut. La locul decolării s-a descoperit o adâncitură circulară de aproximativ 9 metri diametru, în care trestia era îndoită, culcată sub nivelul apei din mlaștină, răsucită parcă de o formidabilă forță rotitoare în sensul acelor de ceasornic. S-au mai

descoperit în același loc trei gropi, făcute parcă de trei picioare ale OZN-ului. În apropiere, la circa 20–25 metri, au mai fost găsite alte două adâncituri similare. Urmele au fost expertizate de specialiști, care au oferit drept explicație presupuse vârtejuri de vânt, care ar fi cauzat adânciturile. E drept, în zonă se întâlnesc uneori astfel de fenomene, dar în perioada în cauză, mai ales în ziua menționată, a fost vreme frumoasă, fără nici un fel de evenimente meteorologice.

La 20 septembrie 1977, în jurul orei 4, la *Petrozavodsk* (Rusia), oraș aflat la nord de Skt. Petersburg, pe malul lacului Onega, a apărut pe cer un obiect care semăna cu o scoică uriașă, cu diametrul de circa 100 metri, care a pornit să expedieze spre sol fascicule de lumină ca niște impulsuri. Acolo unde lumina a atins pavajul a lăsat în urmă găuri rotunde. Au fost, de asemenea, găurite geamurile unor apartamente, decupându-se rondele de sticlă cu diametre între 5 mm și 4 cm, care au fost găsite căzute alături. Fapt și mai straniu, se pare că razele au examinat doar apartamentele din care în noaptea aceea lipseau locatarii. Obiectul a dispărut apoi dasupra lacului Onega, după ce un alt OZN mai mic, desprins din cel mare, a fost văzut plonjând în apele lacului.

În ziua de 8 ianuarie 1981, la *Trans-en-Provence*, lângă Draguignan (departamentul Var, Franța), la ora 17, pe timp senin, a aterizat, la 20 metri de R. Nikolai, care trebuia prin grădina sa, un obiect discoidal cenușiu, cu diametrul de 2,5 metri, decolând după circa 20 secunde. Timp de 39 zile, în condiții rigurose științifice, specialiști de la Institutul agronomic de la Avignon au colectat eșantioane de plante și sol, atestând că alterările constatate sunt inexplicabile prin cauze naturale și nu puteau fi realizate de nici o instalație la îndemâna unui particular. Între altele, s-a apreciat că pentru a realiza nivelele măsurate de iradiere a plantelor și solului, erau necesare surse de radiație cu o putere de 1 milion rad.

În seara zilei de 21 octombrie, familia Moreno, locuind într-o fermă în apropierea localității *Trancas* (Argentina), a observat o serie de lumini în apropierea unei bariere de cale ferată aflată la 130 metri de casă. Crezând că a sosit camionul unui vecin, trei dintre femeile din casă s-au dus să deschidă bariera. Spre surprinderea lor, au constatat că se aflau în preajma unui disc, aparent metalic, cu diametrul de circa 9 metri, emițând o lumină slab verzuie, având deasupra un „dom“ central neluminat. Discul plutea fără zgomot, foarte aproape de sol, cu partea inferioară învăluită într-un soi de ceață. Îndreptând fasciculele lanternelor spre obiect, acesta a răspuns prin aprinderea luminilor la șase fereștruci laterale, după care în interior a început să se rotească „în sens invers acelor de ceasornic“, o lumină de-a lungul brâului discului, s-a auzit un bâzâit slab, ceața de sub obiect s-a îngroșat, ca la un moment dat să izbucnească un jet de flăcări care a trântit martorele la pământ, în timp ce obiectul a dispărut instantaneu. Una dintre femei a trebuit să fie spitalizată a doua zi, cu arsuri pe față, mâini și picioare.

În ziua de 3 mai 1975, un mic avion, care se pregătea să aterizeze la *Mexico City*, a început să vibreze fără o cauză explicabilă. Pilotul, alertat, zărește cu groază în spațele fiecăruia dintre aripi câte un OZN cenușiu închis, un al treilea similar venind să se așeze dedesubtul fuselajului, lipindu-se de acesta. În momentul următor, pilotul a observat că nu-i mai funcționau comenzile, dar că avionul continua să zboare relativ liniștit, cu 200 km/oră. După un timp, OZN-urile au dispărut și avionul a putut ateriza normal. Întâmplarea raportată a fost examinată cu toată atenția, între altele deoarece și controlorii de zbor zăriseră pe radar trei OZN-uri efectuând în jurul avionului manevre de care n-ar fi fost capabil nici un aparat de zbor cunoscut.

În legătură cu întâlnirile apropiate de gradul II trebuie evidențiate numeroase rapoarte privind oprirea motoarelor

de automobil în timp ce OZN-ul se aflau deasupra mașinii. Nu s-au semnalat astfel de opriri nici la motoarele Diesel, nici la motoarele reactive ale avioanelor care nu au nevoie de aprindere electrică. Aproape în toate cazurile aparatura radio și de radiolocație au fost puternic perturbate în proximitatea imediată a straniilor obiecte.

Mult comentată a fost presupusa conexiune cu marile **pene de curent** din 3 august 1958, la *Roma*, și 9 noiembrie 1965 la *New York*. În acest din urmă caz circa 30 milioane de oameni au rămas fără electricitate (inclusiv în lifturi, în metrou etc.) timp de câteva ore. În ambele cazuri au fost semnalate OZN-uri în preajma instalațiilor. Deși, cel puțin pentru această a doua „pană“ au fost date explicații sofisticate, greu de înțeles de omul de pe stradă, pentru mulți implicarea OZN-urilor rămâne, totuși, plauzibilă.

..ȘI DE GRADUL III

Dacă e să dăm crezare rapoartelor, există și cazuri în care din OZN-uri descind „entități“, având adesea o formă care aduce cu cea a oamenilor. Aceste cazuri au fost numite **întâlniri de gradul III**. Dăm spre informarea cititorului, mai ales a celui mai puțin avizat, câteva exemple caracteristice reproduse din literatura de largă circulație consacrată subiectului.

La 23 iulie 1947, deci la scurt timp după strania întâlnire raportată de K. Arnold, lângă *Bauru* (Brazilia), o echipă de paznici de noapte a fost surprinsă pe câmp de un fluierat strident, urmat de aterizarea în imediată apropiere a unui disc, construit aparent dintr-un metal cenușiu-argintiu, având un diametru de circa 45 metri, înconjurat de brâu lat de circa un metru. Toți membrii echipei au rupt-o la fugă, în afara unei singure persoane

care s-a văzut înconjurată de trei arătări înalte de peste doi metri, asemănătoare oamenilor, dar având picioare foarte lungi. Erau îmbrăcate în costume de scafandru transparente, umflate și purtau pe spate bagaje metalice și sub costum, vizibil, o îmbrăcămintă care părea croită din hârtie colorată. Aveau ochii enormi, rotunzi, capul chel, fără sprâncene sau barbă. Au încercat să sugereze prin schițe desenate pe pământ cu un băț că vin dintr-un sistem solar cu șapte planete, ei locuind pe cea mai din afară (unii au interpretat că arătările ar veni de pe Uranus). Cei trei au încercat să momească martorul în nava lor, acesta a refuzat însă, reușind la un moment dat, dacă este să-i dăm crezare, să se ascundă într-o tufă, unde a stat timp de treizeci de minute, urmărind modul în care cele trei creaturi săltau și se zbenguiau, aruncându-și unul altuia, în joacă, pietre enorme. Apoi s-au îmbarcat în discul lor, care s-a desprins de sol, luându-și zborul spre nord.

La orele 2,00, în zorii zilei de 28 noiembrie 1954, doi șoferi de camion au fost blocați lângă *Caracas* (Venezuela) de o sferă luminoasă de circa 2,7 metri diametru plutind la circa doi metri deasupra șoselei. Vrând să vadă mai de aproape despre ce este vorba, unul dintre șoferi s-a apropiat de obiect, pomenindu-se la un moment dat atacat de un „pitic păros, zburlit, cu gheare și ochi strălucitori“. Încercând să-l apuce, a constatat că pe cât era de mic, pe atât era de puternic, piticul îmbrâncindu-l atât de violent, încât șoferul a fost aruncat la pământ. Un alt pitic, ieșit din sferă, l-a orbit pentru o clipă cu o lumină foarte puternică, emisă de un soi de lanternă. Celălalt șofer a apucat să observe în acest timp alți doi „pitici“ transportând spre „navă“ ceva ce i s-a părut a fi pietre și gunoi. Alarmat, el a alergat spre postul cel mai apropiat de poliție, unde a sosit peste puțin timp și primul șofer, cu o zgârietură lungă și adâncă pe corp. Cei doi au fost ținuți sub observație medicală câteva zile. Unul dintre medicii

care i-a tratat, a declarat că a fost și el martor la încăierare, deoarece la ora respectivă tocmai se întorcea, pe acolo, de la o chemare nocturnă făcută de un bolnav.

În seara zilei de 21 august 1955, un fermier din *Kelly-Hopkinsville* (Kentucky) a zărit aterizând un OZN. Povestind acasă cele întâmplate, a fost luat bineînțeles peste picior. Nu a trecut însă nici un ceas și, la lătratul violent al câinilor din curte, locatarii ieșiți din casă au văzut uluiți un omuleț „strălucitor“, cu ochi imenși, care se apropia cu brațele ridicate deasupra capului. Dat fiind că în astfel de situații obiceiul locului este ca prima dată să se tragă și apoi să se pună întrebări, în momentul în care arătarea a ajuns la 20 metri de casă, doi fermieri au tras simultan, unul cu o carabină de calibrul 22, celălalt cu o armă de vânătoare. S-a auzit un zgomot „ca și când s-ar fi tras într-o găleată“, după care vizitatorul s-a răsucit brusc și a dispărut în întuneric. Curând o altă arătare similară a apărut la una dintre ferestre și, evident, s-a tras și asupra ei. Ieșind să vadă dacă l-au omorât pe intrus, locatarii au apucat să vadă o mână cu gheare atârând de pe acoperiș și o altă creatură cățărata pe un copac din apropiere, cât despre victimă, nici o urmă. Drept urmare, profund marcați de ineficacitatea armelor în care-și puneau de regulă nădejdea, fermierii s-au baricadat în casă. Din când în când, vizitatorii apăreau la ferestre. Pe la ora 23, terorizați, toți cei 11 locatari ai fermei s-au înghesuit în mașini, străbătând cei circa 11 kilometri care-i despărteau de cel mai apropiat post de poliție. Polițiștii cu care s-au întors pe la miezul nopții au cercetat atent întreaga zonă fără să descopere nimic. După câte se spune, după plecarea acestora arătările au apărut din nou. În dimineața următoare, în timp ce bărbații erau plecați la lucru, un investigator OZN. foarte prompt, a luat un interviu amănunțit femeilor din fermă, reluând apoi întrebările cu bărbații proaspăt întorși seara de la treburile

lor. Toate descrierile concordau până la cele mai mici amănunte. Un portret robot al creaturilor îi înfățișa cu capul rotund, cu ochii ca niște farfurii, așezați la marginea înălțimii feței, la circa 15 centimetri unul de celălalt, cheli, cu brațele de două ori mai lungi decât picioarele și cu mâini butucănoase.

La 18 aprilie 1961 (deci la numai șase zile după zborul istoric al lui I. Gagarin), un instalator din *Eagle River* (Wisconsin) a văzut un obiect discoidal argintiu, „ca două lighene imense puse față în față“, plutind la 10–20 cm de sol. Când s-a apropiat, într-o latură a obiectului s-a deschis o trapă prin care martorul a zărit trei „umanoizi“ înalți de circa 1,5 metri, cu păr negru, fața smeadă și spână și o alură tinerească. Unul dintre ei a întins cu ambele mâini un vas argintiu, cerându-i martorului prin semne să-l umple cu apă, ceea ce acesta a și făcut. Înainte ca OZN-ul să-și ia zborul spre cer, a primit în schimb patru prăjituri plate și perforate pe care umanoizii tocmai le preparaseră. Martorul a gustat una dintre prăjituri, declarând că avea un gust ca de carton. Ulterior, supusă analizei de către specialiștii universității din Evanston, prăjitura s-a dovedit a fi făcută din făină, zahăr și grăsime.

Cu ocazia întâlnirilor de gradul III se petrec și alte bizarerii.

În ziua de 24 aprilie 1964, la ora 10 dimineața, un fermier din valea *Newark* (statul New York) a găsit într-un câmp de lucernă doi omuleți (circa 1,2 metri) îmbrăcați în combinezoane fără cusătură și cu un soi de glugi pe cap, coborâți după toate aparențele dintr-un obiect în formă de ou, lung de vreo 6 metri și lat de 4,5 metri. Omuleții culegeau mostre de iarbă și lucernă și păreau cât se poate de prietenoși. Au povestit martorului, într-o engleză impecabilă, că vin de pe... Marte. Întrucât „ei“ se hrănesc numai cu aer, cunosc foarte puține despre agricultură și doresc să se informeze. Au mai cerut ca

fermierul să le dea și un sac cu îngrășămintă chimice. După ce „marțienii“ au decolat cu „oul“, fermierul a adus la locul cu pricina un astfel de sac; acesta a dispărut până a doua zi, „neîndoielnic“ luat de către cei doi omuleți... Cel puțin așa susține martorul.

În aceeași seară, în apropierea localității *Socorro* (New Mexico) un polițist a observat într-o luncă un obiect oval sprijinit pe patru picioare. Alături se aflau doi adolescenți sau poate adulți foarte scunzi, purtând o îmbrăcăminte bej. Când polițistul a coborât din automobilul său, cei doi s-au urcat grăbiți în obiectul neidentificat care și-a luat zborul cu un zgomot asurzitor. Împreună cu un alt polițist care a sosit în ajutor, au examinat locul aterizării, găsim patru zone în care iarba era arsă. Revenind în zilele următoare, împreună și cu alte persoane, în trei locuri s-au identificat și fotografiat și urme ale picioarelor straniului obiect.

STUDIU DE CAZ PE VALEA RÂULUI HUDSON

Exemplele de mai sus, disparate și aparent absurde, pot crea cititorului impresia unui mozaic pestriț, fiecare istorioară în parte fiind susceptibilă să fie pusă, separat, sub semnul întrebării. Pentru a înțelege însă mai bine proporțiile fenomenului, credem că este util să examinăm, în rezumat, și ansamblul rapoartelor provenite dintr-o perioadă recentă, bine circumscrisă în timp și spațiu. Drept ghid vom alege cartea, deja menționată, „*Night Siege; The Hudson Valley UFO Sightings*“, având drept autori pe prestigiosul profesor J. A. Hynek, astronomul Ph. Imbrogno și ziaristul B. Pratt, un timp redactor la „MUFON UFO Journal“.

Timp de cinci ani, între 1982 și 1987, într-o zonă din valea fluviului Hudson, în jurul graniței dintre statele New York și Connecticut, observațiile n-au conținut,

anchetatorii reușind să adune asupra lor peste 5 mii rapoarte, numai de la persoane care prezentau toate garanțiile credibilității. Pentru început, cităm pe scurt câteva dintre acestea.

J. Cook, inginer, proiectant de aparatură biomedicală, mai ales de instrumente cu laser utilizate în chirurgie, în noaptea de 28.10.1983 se întorcea cu automobilul spre locuința sa din *Mahopac* (New York). Observând niște lumini neobișnuite printre copaci a oprit mașina apropiindu-se de locul cu pricina pe jos. Dintr-odată a zărit, la vreo 60 metri de el, plutind foarte aproape de suprafața unui iaz, un obiect triunghiular întunecat, lung de cel puțin 30 metri împodobit cu 9 lumini colorate roșu închis. Cooke lucrase înainte timp de patru ani și în industria aeronautică, dar, așa cum a declarat, obiectul din fața lui nu semăna cu nimic cunoscut. Părea că „sondează” apa cu un soi de „lumină solidă” având culoarea metalului încins. De câte ori trecea o mașină pe șosea luminile se stingeau ca apoi să se aprindă din nou. Martorul a stat să privească circa 10–15 minute, până ce obiectul s-a ridicat brusc și zburând oblic a dispărut din raza sa vizuală. Singura ipoteză care i-a venit în minte inginerului a fost că s-a aflat față în față cu un dispozitiv experimental secret aparținând probabil armatei.

În noaptea de Anul Nou 1983, un fost ofițer de poliție din New York, proaspăt mutat într-o casuță din localitatea *Kent* (New York), a zărit pe cer, relativ aproape de sol, un grup de lumini foarte strălucitoare, unele roșii, altele verzi, altele albe. În prima clipă s-a gândit că e un avion mare aflat în dificultate, și-a dat seama însă imediat că obiectul se mișca mult prea încet pentru a fi avion. A intrat în casă după aparatul de filmat. Când a ieșit și a început să filmeze, luminile se găseau la circa 150 metri deasupra casei, însoțite de un zumzăit ca de uzină îndepărtată. Erau vreo 15 surse colorate legate aparent

printr-o structură invizibilă și formând un V foarte larg. Peste câteva secunde luminile colorate s-au stins și s-au aprins alte trei, albe, așezate în triunghi, atât de strălucitoare încât totul în jur se vedea ca ziua. După circa cinci secunde și aceste lumini s-au stins, ca să reapară din nou cele colorate de la început. Obiectul (sau formația?) și-a continuat drumul lent, dispărând la puțin timp după aceea îndărătul coroanei unor copaci din apropiere.

În aceeași noapte, un șef de depozit, de 55 ani, numit *E. Hansen*, a văzut, în timp ce se afla la volanul automobilului său, ceva ce părea un elicopter „măturând” șoseaua cu un far ca și cum ar căuta un loc de aterizare. Era însă curios că nu se auzea nici un zgomot. Când farul s-a stins, martorul și-a dat seama că la treizeci de metri deasupra șoselei se află un soi de „aripă” sau „bumerang” ornat cu luminițe care se aprindeau și se stingeau periodic. Îndărătul acestei „aripi” se zăreau vag o „coadă” întunecată triunghiulară. Obiectul era atât de mare încât acoperea cerul în întregime și se apropia învăluindu-l pe Hansen cu lumina sa, în timp ce el claxona și țipa frenetic, încercând să țină agresorul la distanță. Celor care au investigat ulterior cazul, martorul le-a spus de mai multe ori că a avut la un moment dat impresia acută că „un soi de voce” îi spunea să nu-i fie frică. La scurt timp după aceasta, lumina s-a stins și obiectul și-a luat zborul.

În seara zilei de 17 martie 1983, se pare că același obiect a fost văzut de un mare număr de persoane. Linda Nicoletti, din *Brewster* (New York), zărimdu-l pe fereastră, a avut impresia pentru o clipă că un avion, aterizând forțat, se va zdrobi de casa ei. Și-a dat seama însă imediat că obiectul se apropia mult prea încet și fără a face nici un zgomot. A observat apoi că el se întoarce în unghi drept și se îndreaptă spre casa unui vecin – D. Sant. O serie de alți vecini, ca și persoane coborâte din automobilele oprite pe acostamentul autostrăzii I-84 care trece prin apropiere,

urmăreau, de asemenea, obiectul. Linda a sunat postul de poliție, de unde i s-a răspuns că s-au primit deja numeroase telefoane în acest sens, iar șeriful local urmărește și el obiectul. D. Sant, în depoziția sa făcută în mod independent, a declarat că întorcându-se acasă a văzut obiectul plutind deasupra curții sale, la circa 15 metri de casă, aproape la nivelul acoperișului. Era lung de vreo 40 metri, având forma unui V cu vârful îndreptat spre pământ și era ornat de la un cap la altul cu numeroase lumini, în principal roșii și verzi. Obiectul s-a deplasat apoi spre autostrada I-84 oprindu-se la vreo șase metri deasupra unui camion care staționa. Traficul pe șosea se blocase, cei din automobile urmărind cu toții straniul fenomen. După câțva timp obiectul s-a întors revenind din nou spre D. Sant, oprindu-se cu vreo cinci metri mai sus de vârful stâlpului de telefon din fața casei, deplasându-se apoi deasupra coroanei unor copaci din preajmă. Martorul, împreună cu tatăl său, au urmărit obiectul în total circa 15–20 minute, până ce acesta s-a înălțat cu viteza unui dirijabil și a dispărut. Grație unor declarații apărute în presă și a unui anunț publicat de echipa de investigatori într-un ziar local, s-au putut corobora mai multe mărturii privind evenimentul. De pildă, un șofer de camion de pe autostrada I-84 declara că în timp ce obiectul a trecut aproape deasupra capului său, a putut observa o structură semănând cu o rețea de țevi care lega între ele luminițele. Șoferul posedă și un permis pentru pilotaj, conducând ocazional și avioane particulare; era prin urmare familiarizat cu diverse tipuri de vehicule aeriene. Totuși, așa cum a declarat, obiectul cu pricina nu semăna cu nimic cunoscut. Alte mărturii au completat observațiile de mai sus sau au adăugat la ele elemente inedite. De pildă, la un sfert de oră după dispariția obiectului, straniul OZN a fost văzut în *Danbury*, la circa 10 km spre est, de către un inginer electrotehnician,

împreună cu nevasta lui. Ei au crezut în primul moment că au de-a face cu avioane zburând în formație foarte strânsă, înțelegând însă imediat că ipoteza aceasta nu putea sta în picioare.

Peste o săptămână, în seara zilei de 24 martie 1983, obiectul în formă de bumerang a reapărut. Din cele circa 300 apeluri telefonice primite s-a dedus că mai multe mii de persoane au fost de astă dată martore evenimentului, majoritatea în comitatele *Westchester* și *Putnam* (New York). Mai mulți observatori au declarat că au zărit obiectul la mare distanță, ca în clipa următoare el să staționeze deja alături. Un alt aspect derutant a fost că obiectul părea să fi fost văzut concomitent, timp de zeci de minute, de două mari grupuri de martori, aflate la circa 25 kilometri unul de altul, ceea ce sugera posibilitatea existenței a două obiecte similare. Un astfel de obiect s-a oprit deasupra centrului orașului *Yorktown*, a făcut o întoarcere de 180°, după care a plecat alene, urmărit de privirile isterizate ale locuitorilor. Același obiect, sau altul similar, a produs o busculadă între mașinile de pe șoseaua *Taconic Parkway* plutind fără zgomot și țâșnind din când în când câte un fascicul de lumină strălucitoare asupra unuia sau altuia dintre automobile. Un martor descria obiectul ca triunghiular, având 30–40 de lumini numai de-a lungul spatelui. Un alt martor declara – „dacă există ceva care să poată fi numit oraș zburător, atunci acest obiect era un oraș zburător. Nu era un aparat obișnuit. Era imens“. Un meteorolog de la *National Weather Corporation*, având o experiență de peste 20 de ani și familiarizat cu cele mai diferite aparate de zbor, declara că apreciază că obiectul avea dimensiunile unui portavion. Președintele companiei de informatică „*International Information Services Limited*“ din *Greenwich* (Connecticut), bun cunoscător și al aparatelor de zbor întrucât lucrase mai înainte în domeniul sistemelor electronice

destinate securității traficului aerian, a văzut obiectul în patru rânduri. Prima dată l-a impresionat cel mai mult faptul că „apariția“ era enormă și nu făcea nici un zgomot. Ulterior, reîntâlnind obiectul într-un loc liniștit, a sesizat un zbârnâit, ca cel pe care-l face motorul unui avion de foarte mici dimensiuni sau un motor de barcă la relanti.

În seara zilei de 12 iulie 1984, în *Ridgefield* (Connecticut), M. Cobelli și mama lui au urmărit timp de un sfert de oră sau douăzeci de minute o coroană ovală formată din mai multe lumini, poate un cerc văzut dintr-o parte. Luminile își schimbau periodic culoarea între alb și albastru. Curând a apărut, dinspre est, și o altă lumină – roșie – îndreptându-se direct către cercul văzut inițial. La început martorii au crezut că e un avion; când însă obiectul s-a apropiat suficient de mult, luminile cercului s-au schimbat brusc în aceeași nuanță de roșu și s-au întors din mersul lor de până atunci, ca pentru a urma lumina solitară, dispărând apoi împreună, fără grabă, îndărătul coroanelor unor copaci. În timpul cât a durat observația, martorii au declarat că au zărit câteva avioane, acestea erau însă cu totul altfel luminate și se mișcau de două-trei ori mai repede decât OZN-urile. Despărțirea unei lumini din „formație“ a fost raportată și de B. Sockey, posesorul unui doctorat în filozofia științelor naturii. Așa cum scrie, a văzut obiectul de la circa 600 metri, în *Lake Peekskill*, comitatul Putnam: era un cerc de lumini care părea că stă cu muchia către observator. La un moment dat, o lumină albă s-a dezlipit de cerc, îndepărtându-se la o distanță egală cu de trei ori diametrul formației...

În noaptea de 24 iulie 1984, doisprezece polițiști, care păzeau complexul de reactoare nucleare de la *Indian Point* (New York), pe fluviul Hudson, au urmărit mai mult timp evoluția unui obiect, aparent solid, mare „cât trei terenuri de fotbal“, semănând cu un cornet de înghețată, în formă

de V, împodobit cu opt lumini foarte strălucitoare îndărătul cărora se zărea o structură întunecată având două adâncituri emisferice. Obiectul staționa sau se mișca foarte încet, poate cu circa 15 km/oră, în condițiile unui vânt destul de puternic, atingând uneori 40–50 km/oră. Timp de zece minute, OZN-ul s-a oprit deasupra turnului de răcire al reactorului numărul trei, singurul care era în funcție la momentul respectiv. Legislația interzice aparatelor de zbor o apropiere mai mare de 300 metri de acest complex; în plus, așa cum au declarat ulterior polițiștii intervievați, în momentul apariției straniuului obiect s-a blocat întregul sistem de alarmă, inclusiv calculatoarele care controlează securitatea și comunicațiile complexului. În aceste condiții, comandantul pazei a cerut unui oficiu al Gărzii Naționale a statului New York să încerce să identifice aparatul de zbor. După ce i s-a răspuns că identificarea este imposibilă, comandantul a cerut trimiterea unui elicopter militar pentru a doborî intrusul, fiind el însuși pe punctul de a ordona polițiștilor din pază deschiderea focului. Înainte însă ca ostilitățile să înceapă, obiectul neidentificat s-a pus în mișcare, părăsind alene teritoriul complexului. În ciuda faptului că incidentul a fost urmărit de numeroși martori, inclusiv de numeroși lucrători de la reactor, oficialitățile au declarat ulterior că nu s-a întâmplat nimic deosebit. Benzile audio și video care înregistrează în permanență situația în câteva puncte cheie și care se păstrează în mod normal o perioadă de timp, au fost declarate inaccesibile pentru orice consultare. Ulterior conducerea uzinei a declarat că incidentul a fost o farsă și că poliția statului New York a arestat patru piloți ai unor avioane CESNA găsiți vinovați. Anchetatorii din partea autorilor cărții citate au apelat imediat la oficialitățile poliției, descoperind că nu avusese loc nici o arestare de felul acesta, cazul rămânând neelucidat. O parte dintre paznicii complexului au declarat

că mai văzuseră un obiect similar și înainte, în noaptea de 14 iunie 1984, staționând deasupra unui alt complex nuclear aflat în vecinătate.

Considerăm că, pentru moment, exemplele citate dau o imagine satisfăcătoare asupra fenomenului. Menționăm, în încheierea lor, doar faptul că înșiși autorii cărții, în timpul investigațiilor efectuate, au avut ocazia să vadă, la 5 octombrie 1984 și apoi la 21 martie 1985, una dintre versiunile straniului obiect. La prima întâlnire el părea să semene cu un carusel de bălci, cu șase lumini așezate, la distanțe egale, pe o structură circulară, vizibilă foarte slab, care se învârtea culcându-se uneori pe o parte. Dorind să-l vadă mai bine, observatorii și-au schimbat locul, scăpând obiectul din vedere pentru câteva clipe. Acest răstimp extrem de scurt a fost suficient pentru ca OZN-ul să dispară fără urmă.

Analizând circa 100 de rapoarte primite în urma observațiilor din 17 martie 1983, s-a constatat că 57% din martori văzuseră un obiect în formă de V, iar 43% un obiect în formă de bumerang. Dimensiunile OZN-ului au fost apreciate și ele în mod diferit: sub 30 metri (36%), între 30 și 90 metri (57%) sau mai mari de 90 metri (7%). Majoritatea persoanelor au văzut simultan lumini roșii, albe, albastre și verzi, care păreau unite printr-o structură întunecoasă, aparent metalică. Peste 58% din observatori au văzut zece lumini sau mai multe, 21% opt lumini, restul șase sau mai puține. 78% din persoane au observat obiectul staționând nemișcat în aer, iar 29% l-au văzut mișcându-se când foarte încet când foarte repede. Jumătate din martori au urmărit obiectul timp de peste zece minute; nici o observație n-a durat sub două minute. Dintre autorii rapoartelor 43% n-au auzit în acest răstimp nici un zgomot iar 50% doar un zumzet slab. Alte 150 de rapoarte asupra observațiilor din 24 martie 1983, precum și o serie de rapoarte privind observații din perioada dintre lunile aprilie și octombrie 1983 au dus la cifre asemănătoare.

Observațiile din 12 iulie 1984 au fost urmate de un număr foarte mare de rapoarte; dintre acestea anchetatorii au reținut 200, având drept criteriu pregătirea martorilor și calitatea observațiilor. Aceste rapoarte provin, așadar în principal din partea unor oameni de știință, ingineri, piloți de avioane, ofițeri de poliție, reporteri, medici, juriști, profesori etc. Au fost incluse și zece persoane fără o pregătire profesională specială, dar care au dovedit un excelent spirit de observație. Martorii au declarat că au văzut un obiect circular (70%) sau în formă de semicerc ori bumerang (12%). Unii au zărit un V (8%) sau un triunghi (10%). Diametrul a fost estimat la peste 90 metri (77%), sau între 30 și 90 metri (23%). Numărul de lumini a fost între cinci și șapte (56%) sau între zece și cincisprezece (28%) ori chiar mai multe (13%). Culorile au prezentat o varietate mai mare fiind sau numai albe (34%), sau albe și roșii (18%), albe, roșii și verzi (12%), albe, roșii, portocalii, albastre (12%), albe și albastre (6%) etc. Trei sferturi din martori n-au auzit nici un sunet. Între lumini nu se mai zărea nimic (60%) sau se zărea o structură întunecată (40%). Obiectul se mișca mai încet (87%) sau mai repede decât un avion (3%) sau foarte încet și apoi foarte repede (10%). El a fost văzut și staționând nemișcat (42%). Timpul de observare a fost în general de peste cinci minute (70%) dar în toate cazurile de cel puțin un minut.

Observațiile de pe valea fluviului Hudson s-au făcut în covârșitoarea lor majoritate noaptea, dar în câteva rânduri s-au raportat și observații diurne asupra unui obiect de o formă asemănătoare, văzut însă la o înălțime de peste 1 500 metri.

Zeci de persoane au încercat să fotografieze sau să filmeze straniile apariții, dar cele mai multe clișee s-au dovedit la dezvoltare complet voalate, iar altele arătau doar pete sau dăre luminoase în care nu se putea

recunoaște obiectul observat vizual. Cu unele excepții rezultate similare s-au obținut și în cazul înregistrărilor video. Una dintre înregistrările mai norocoase a fost cea realizată la 24 iulie 1984, de B. Pozzuoli, vicepreședintele unei firme importante specializată în electronică din New York City. Înregistrarea, cu o durată de câteva minute, înfățișa un obiect care putea fi un disc având pe circumferință șase lumini strălucitoare așezate la distanțe egale. La un moment dat obiectul a dispărut pentru trei secunde îndărătul unui pin. Când a reapărut pe imagine, configurația era complet diferită. Lumini multicolore se roteau în jurul discului, iar o lumină roșie apăruse alături, la o oarecare distanță. Cu același aparat fuseseră făcute, cu o altă ocazie, și înregistrări ale unor formații de avioane care zburau noaptea. Diferența era izbitoare. Înregistrarea video a OZN-ului a fost analizată la Universitatea West Coast (California), fără a se putea găsi vreo explicație fenomenului sau vreo urmă de contrafacere. În 1985, o companie de televiziune care dorea să realizeze emisiuni asupra observațiilor din zonă a expediat banda la Jet Propulsion Laboratory din Pasadena (California), unde imaginile au fost prelucrate cu aceleași calculatoare și de către aceiași experți care au realizat fantastica operație de „curățare” a imaginilor recepționate prin sondele Viking și Voyager din lumea planetelor Marte, Jupiter, Saturn, Uranus și ulterior Neptun. Drept rezultat a fost atestat încă o dată că obiectul nu poate fi identificat cu nimic cunoscut.

Un alt obiect, în formă de cruce luminoasă, a fost înregistrat la 22 iunie 1984, lângă *Montrose* (comitatul Westchester; New York) de către J. Bova, proprietarul unui mic magazin de închiriat obiecte video. Banda a fost examinată de un expert în fizică, electronică și sisteme de ghidare, angajat în momentul respectiv drept consultant în cadrul unor organisme guvernamentale. După urmărirea înregistrării la diverse viteze, apoi cadru cu cadru,

concluziile sale au fost: relația reciprocă a luminilor nu a suferit nici o schimbare, ceea ce excludea ipoteza unei formații, de pildă, de avioane. În același sens pleda și stabilitatea mișcărilor, luminile foarte puternice, ca de altfel și pericolozitatea zborului în astfel de formații pentru indiferent ce tip de avion. De altfel, Agenția Aeronautică Federală a confirmat că în noaptea respectivă nici un fel de formații n-au efectuat zboruri în zona văii fluviului Hudson.

În ciuda a ceea ce s-a obișnuit să creadă marele public, OZN-urile în formă de V, de bumerang, de cornet de înghețată sau chiar de diamant sunt semnalate din ce în ce mai des, devenind forma „predilectă” de pe la mijlocul anilor '70 înapoi, depășind, în frecvența semnalărilor, clasicele „discuri” sau „trabucuri”. Ele au fost însă observate și înainte. Astfel, în cursul lunilor august și septembrie 1951 sute de persoane din Texas și New Mexico au raportat în mod independent că au văzut o formație de lumini albăstrui sugerând un obiect uriaș în formă de aripă, în „V”, sau de bumerang, trecând, fără cel mai mic zgomot la o înălțime de 250–300 metri deasupra caselor. O fotografie, des reprodușă, realizată la *Lubbock* (Texas) la 31 august 1951 arată clar 18 obiecte circulare luminoase, așezate într-o configurație ordonată, aparent prinse de două laturi ale unui „V” foarte deschis. Negativele au fost examinate de nenumărate ori de către specialiști care au confirmat că nu se punea problema unui trucaj. Autenticitatea imaginii a fost confirmată de altfel și de zecile de martori care au văzut obiectul (sau formația de obiecte) în aceeași seară. Nu s-a găsit nici o explicație satisfăcătoare a fenomenului. Unii au încercat să sugereze că ar fi putut fi niște lămpi cu vapor de mercur, ridicate în văzduh printr-un procedeu oarecare; alții au vorbit chiar de lumini reflectate pe un stol de păsări. Argumentele lor n-au reușit să convingă însă practic pe nimeni.

Un obiect asemănător a fost văzut în 27 octombrie 1975 deasupra depozitului de arme nucleare de la baza forțelor aeriene din *Loring* (Maine). În mai 1977, cinci polițiști din *Memphis* (Tennessee) au raportat în mod independent că au zărit un obiect triunghiular de dimensiunile unui teren de fotbal. Când unul dintre polițiști a încercat să-l examineze mai bine utilizând în acest scop luneta puștii sale, obiectul a dispărut în două secunde dincolo de orizont. Un OZN de același tip a fost văzut de cel puțin șase persoane din *Plymouth* (New Hampshire) la 23 noiembrie 1977, apoi de un mare număr de persoane între care polițiști, funcționari publici, oameni de știință etc. În seara zilei de 15 decembrie 1977, pe o distanță de circa 40 km de-a lungul comitatului *Carroll* (Arkansas). Alte 15 rapoarte similare datează din 1978 și 12 din 1979. La sfârșitul anului 1980 și începutul lui 1981 au existat mai multe rapoarte de același fel venite din Arizona de est. La 18 noiembrie sute de persoane au văzut, timp de patru ore, un obiect mare, triunghiular deplasându-se pe o distanță de aproape 100 de kilometri între localitățile *Kirkswille* și *Trenton* (Missouri). Și exemplele pot continua. De asemenea, putem menționa că, dacă în zona văii Hudson de care ne-am ocupat numărul de semnalări s-a redus simțitor după 1986, în anii următori au mai existat rapoarte privind obiecte de același tip dintr-o arie de cel puțin 3 500 km lungime.

Ce ar putea fi totuși acest obiect (sau această formație de obiecte)?

Așa cum am mai menționat, prima ipoteză emisă oficial a fost cea a unei formații de *avioane ușoare*. Aparatele de felul acesta nu se pot însă opri nemișcat deasupra unui punct și fac un zgomot destul de mare. Apoi, nici un aviator, dară-mi-te un grup nu și-ar fi riscat licența de zbor încălcând zone interzise cum ar fi reactorul

de la Indian Point, ori aprinzând și stingând luminile anapoda, contrar reglementărilor internaționale obligatorii. Pe de altă parte, obiectul a fost văzut pe o arie mult mai întinsă decât ar fi putut acoperi o astfel de formație, în cadrul unor zboruri nocturne, obiectul a fost văzut și în nopți cu vânt puternic dar care părea că nu-l afectează, în timp ce se știe, pe un astfel de vânt avioanele ușoare nu pot zbura în siguranță. În sfârșit, foarte mulți martori au văzut „o masă uriașă întunecată” îndărătul luminilor, ceea ce ar complica dacă nu cumva ar exclude ideea formației.

În zona și în perioada respectivă au existat, desigur, multe zboruri de avioane și elicoptere, inclusiv în formații. N-a existat însă nici un moment vreo dificultate în a le identifica sau vreo posibilitate de a le confunda cu OZN-urile semnalate.

O altă ipoteză viza *aparate de zbor militare experimentale*. Se știe însă că zborurile în formații atât de strânse sunt o adevărată sinucidere, chiar și pentru aparatele dotate cu cele mai sofisticate calculatoare. În plus, nimeni n-ar fi fost în stare să spună cam ce fel de aparate ar fi fost capabile de performanțele raportate. De pildă nici un supersonic nu poate să dispară dincolo de orizont în numai două secunde. La fel ca și în cazul avioanelor ușoare, s-a răspândit la un moment dat zvonul că „făptașii” ar fi utilizat avioane militare de la o bază de lângă Newburg (comitatul Dutchess, New York). Aceste zvonuri au fost însă dezmințite prompt chiar de oficialitățile militare respective.

Una dintre ipotezele plauzibile a fost cea după care obiectul era un *dirijabil*, împodobit cu lumini multicolore de către un amator de farse. Doar un dirijabil ar fi fost în stare să se miște atât de încet, ori să plutească nemișcat, având în același timp și mărimea unui „teren de fotbal”.

Unii au sugerat chiar că putea fi un dirijabil de un tip special, fără călători, constând dintr-o structură ultra-ușoară, învelită în plastic transparent, purtând lămpi și un motor silențios comandate de la sol. Principalele contraargumente erau că obiectul se mișca totuși uneori și foarte repede. Apoi un dirijabil nu poate staționa deasupra unui punct ori să plutească alene în condițiile unui vânt care atingea în momentul rafalelor 50 km/oră. În plus, au fost verificate toate organizațiile civile și militare care puteau poseda un dirijabil, obținându-se asigurarea că în perioada observațiilor n-a existat în zonă nici un aparat de felul acesta. În sfârșit, un dirijabil n-ar fi scăpat nenumăraților controlori de zbor de la rețeaua deasă de aeroporturi din regiune. Și unde ar fi putut staționa un astfel de colos între două „bântuiri“ nocturne? Zona fiind foarte dens populată, ar fi fost practic imposibil să i se găsească un ascunziș de nedescoperit.

Ipotezei după care obiectul era un *vehicul militar ultrasecret* i se mai poate răspunde cu întrebarea pusă și de autorii cărții menționate – de ce s-ar mai cheltui în acest caz atâția bani pe bombardiere când acest aparat este tot ce și-ar putea dori mai eficace cei de la forțele aeriene? Și de ce de atâta timp ele continuă să rămână „experimentale“ și „ultrasecrete“ în ciuda faptului că și-au demonstrat cu prisosință calitățile?

De dragul insolitului, menționăm că unii au sugerat că obiectul ar fi o imensă *proiecție holografică*. Această ipoteză ar fi singura care ar explica într-adevăr mișcarea când înceată, când ultrarapidă, ca și lipsa zgomotului. Numai că la ora actuală nimeni nu știe să facă decât holograme mici, monocrome, plasate în incinte închise, nicidecum proiecții de dimensiunile unui teren de fotbal plutind încolo și înapoi deasupra capetelor a sute de privitori.

Ipoteza cea mai des evocată a fost cea a *farsei*. Într-adevăr, în aceeași perioadă, un grup de piloți de la aeroportul Stormville (comitatul Dutchess) au încercat să imite OZN-ul despre care începuseră să se răspândească rapoartele. Ei n-au reușit să inducă însă în eroare pe nimeni în afara câtorva copii. Totuși versiunea oficială, susținută în final de Administrația Aviatică Federală (AAF), a fost că întreaga suită de observații a fost provocată de zborurile neautorizate ale unor amatori de șotii. Pentru a sublinia inconsistența explicației ajunge să menționăm că, deși timp de trei ani a investigat minuțios toate aeroporturile din zonă (era de datoria ei), AAF nu a fost în stare să identifice nici vreun făptaș, nici vreun aparat care putea lua parte la zborurile incriminate. Este semnificativ faptul că la un moment dat, când numărul de observații fusese deosebit de mare, s-a organizat o conferință de presă menită să sistematizeze și să faciliteze difuzarea informațiilor disponibile. Deși au fost prezenți 75 reporteri de la mari ziare cum ar fi: „The New York Times“, „The Chicago Tribune“ ori de la companiile de televiziune ABC, CBC, NBC și de la numeroase posturi de radio, deși AAF a fost invitată în mod special, ea a refuzat să participe, explicând scurt că nu posedă nici o evidență pe care s-o poată oferi publicului interesat de explicația fenomenului.

Merită să menționăm că cineva a oferit un premiu de 1 000 dolari celui care ar fi putut da orice informație care să ducă la elucidarea cazului. Nimeni nu a adus o astfel de informație. Dacă am admite că a fost totuși o farsă foarte bine realizată, de ce nu s-a prezentat oare nimeni, după atâția ani să-și culeagă roadele acțiunii sale, arătându-i cu degetul pe toți cei care au „mușcat“ momeala pe care le-a întins-o?

Nu putem încheia fără o mențiune de mare greutate. Ph. Klass, probabil cel mai acerb și faimos „demascator“

al întregului fenomen OZN, a fost obligat de avalanșa de evidențe să declare, în numărul din august 1983 al revistei OMNI că, după 17 ani de investigații, de data aceasta s-ar putea să se găsească într-adevăr în fața unui caz inexplicabil.

Și o ultimă observație – printre rapoartele de pe valea fluviului Hudson au fost unele și mai stranii decât cele reproduse în acest paragraf. Câteva dintre ele vor fi evocate în capitolul care urmează.

ARCANE CEREȘTI?

ÎNTÂLNIRI DE GRADUL IV

În seara zilei de 5 noiembrie 1975, 7 muncitori forestieri se întorceau, într-o camionetă, spre casele lor din localitatea *Heber* (comitatul Navajo, Arizona – S.U.A.). Pe la ora 18,15, trecând printr-o pădure, au zărit într-un luminiș, la nici 20 metri, un obiect discoidal, cu diametrul de circa 6 metri, grosimea de 3 metri, care plutea la 5-6 metri de sol. Obiectul era neted, fără îmbinări sau uși, luminos, de o culoare galbenă lăptoasă, cu un dom în vârf pe care mai târziu unul dintre martori l-a asemuit cu un imens bec aprins. Șoferul a oprit camioneta, iar unul dintre muncitori – *T. Walton*, de 22 ani – a sărit din ea, apropiindu-se de obiect în ciuda strigătelor celorlalți care-i cereau să se întoarcă. Brusc, o lumină albăstruie îl izbește peste față și piept, doborându-l. Șoferul, îngrozit, pornește camioneta, îndepărtându-se în viteză câțiva kilometri. Apoi, cuprinși de remușcări, se întorc cu toții să-și caute tovarășul. Nici acesta, nici OZN-ul nu mai erau însă nicăieri. La ora 19.45, într-o stare jalnică, alertează șeriful local și se reîntorc, împreună cu alți câțiva oameni în pădure, reluând căutările. La miezul nopții, descurajați, se duc la mama lui Walton să-i povestească incredibila întâmplare.

În zilele următoare căutarea a fost reluată cu 50 oameni, între care câțiva călări, cu câteva automobile de teren și în cele din urmă și cu un elicopter. Nici un succes. N-au reușit nici măcar să identifice locul în care au văzut OZN-ul după „clasicele“ ramuri rupte, adâncituri în sol, pământ ars etc. Între timp poliția ajunge la concluzia că cea mai plauzibilă ipoteză este că Walton a fost omorât într-o încăierare cu careva din echipă. Drept urmare este adus un „detector de minciuni“ și încep interogatoriile. Fiecărui martor i se pun patru întrebări: (1) L-ai rănit sau l-ai ucis pe Walton? (2) L-a rănit sau l-a ucis altcineva? (3) Cunoști să fie îngropat undeva? (4) Continui să susții că povestea cu OZN-ul este adevărată? Cei 6 au dat răspunsuri concordante, susținând întocmai declarația inițială. La cinci dintre ei sinceritatea depoziției a fost susținută și de către detector.

La 11 noiembrie, Walton reapare, confuz și înfricoșat, pe marginea unei șosele nu departe de oraș. Interogat, își aduce aminte doar de faptul că după ce lumina l-a izbit în față s-a trezit în interiorul OZN-ului, culcat sub o lumină puternică. Avea dureri puternice în cap și în piept. Niște făpturi cu capul mare și chel, cu ochi imenși, fără gene și sprâncene, cu nasul și urechile abia schițate, cu o gură mică fără buze, îl examinau...

Intr-o pornire isterică Walton se ridică, îi lovește pe presupușii săi răpitori care, aparent speriați, se retrag. Eroul nostru pornește să exploreze OZN-ul, ajungând la un moment dat într-o încăpere centrală care părea punctul de comandă al vehiculului. În scurt timp este luat în primire de niște indivizi de data aceasta perfect umani, foarte bine făcuți, trei bărbați și o femeie, cu părul aspru și drept, blond-șaten și ochi căprui-aurii. Părăsește OZN-ul, care pare mai mare, și altul decât cel care l-a răpit. Dar, își dă seama că acest OZN staționa de fapt, împreună cu altele, într-un mare hangar (în interiorul unei

„nave-mamă“?). Este condus într-o încăpere din aceeași construcție. Încearcă în tot acest timp să discute cu răpitorii săi, dar aceștia se mărginesc doar să zâmbească binevoitor, fără a da vreun semn că l-ar înțelege. Este întins din nou pe o masă, vrea să riposteze, dar este prins ca într-un clește și i se pune o mască pe față conținând probabil un anesteziec...

Următorul lucru pe care și-l amintește este că zăcea în iarba de pe marginea șoselei, nava plutind deasupra, după care și-a luat zborul spre stele.

În răstimpul absenței sale, Walton a slăbit zece kilograme, dar nu arăta ca unul care ar fi rătăcit cinci zile prin pădure (fără a fi total exclusă nici această posibilitate). Interogatoriul a fost reluat și sub hipnoză; martorul a reprodus aceeași istorie, cu detalii suplimentare de care nu-și aducea aminte în stare trează. Totuși, cu toate aceste detalii puse cap la cap nu s-a putut acoperi mai mult de câteva ore din cele cinci zile. Și el a fost supus probei detectorului de minciuni, chiar în două rânduri. Rezultatul a fost o dată pozitiv, a doua oară negativ. E bine să nu uităm însă că acest aparat măsoară înainte de toate starea emotivă a celui interogat, or, povestind întâmplările înfricoșătoare prin care a trecut, Walton le retrăia intens. Ancheta a fost reluată mai târziu și de alți reprezentanți ai autorităților ca și de specialiști în studiul OZN-urilor. Walton și tovarășii săi au reprodus de fiecare dată întâmplarea întocmai, refuzând să retracteze chiar și cel mai mic detaliu.

Ulterior, mai mulți specialiști care neagă realitatea fenomenului OZN au criticat anumite detalii din modul în care s-au desfășurat investigațiile privind cazul în speță. S-a subliniat că Walton era de mai multă vreme pasionat de OZN-uri (el declarase înainte unui prieten că dacă va întâlni un OZN nu va ezita să-l examineze îndeaproape), că regresia hipnotică nu constituie o dovadă concludentă,

precum și faptul că unele teste cu detectorul de minciuni n-au confirmat istoria. Nu cumva totul a fost doar o înscenare abil pusă la punct? Greu de crezut. Psihanalistul care a condus examinarea sub hipnoză a declarat că „pentru Walton lucrurile s-au petrecut întocmai cum le-a povestit“ deși realitatea ar putea fi totuși alta...

În special după 1974 se înmulțesc relatările privind acest nou gen de „întâlniri apropiate“, pe care cei aplecați asupra analizei fenomenului n-au întârziat să-l numească **întâlniri de gradul IV**. În esență, rapoartele, din ce în ce mai frecvente, vorbesc despre **răpiri de oameni** efectuate, după aparențe, de ocupanții OZN-urilor. Scenariul după care se desfășoară aceste răpiri este aproape invariabil, ceea ce l-a făcut pe D. Scott-Rogo, autorul cărții „*UFO Abductions*“ (1980) să accentueze că se poate vorbi deja de un adevărat „sindrom al răpirilor de către OZN-uri“. De multe ori martorul își aduce aminte doar că s-a întâlnit cu un OZN după care nu știe ce s-a mai întâmplat cu el o bucată de timp. Supus însă hipnozei (sau câteodată spontan) el începe să povestească despre niște omuleți străni care l-au momit sau l-au imobilizat, introducându-l în „navă“ unde urmează un soi de examinare medicală sau chiar o mică operație, după care martorului i se dă drumul, nu însă înainte de a i se porunci să uite tot sau aproape tot. În multe cazuri, după această întâmplare martorul va fi vizitat din când în când de arătări asemănătoare ocupanților OZN-ului, arătări care au uneori capacitatea de a se „materializa“ pur și simplu în casa omului.

Desigur, dincolo de acest scenariu general, întâmplările sunt puternic personalizate de la un caz la altul. Pentru o mai bună receptare a fenomenului și spre informarea cititorului credem că este util să mai reproducem câteva dintre cazurile mai des evocate în vasta literatură consacrată subiectului. Lăsăm, desigur, la

latitudinea spiritului critic al fiecăruia să aprecieze credibilitatea lor.

Dacă ar fi să acceptăm ca adevărată povestea lui *A. Villas Boas*, un fermier brazilian de 23 ani, atunci acesta ar putea să fie chiar tatăl unui copil extraterestru. Conform depoziției sale, făcută doctorului O. Fontes, care l-a examinat și l-a tratat ulterior de simptome similare celor din boala de iradiație, în noaptea de 15.10.1957, pe când își ara pământul cu tractorul, un obiect luminos în formă de ou, lat de 7 metri și lung de peste 10 s-a oprit deasupra lui, după care a aterizat alături pe trei picioare metalice cu tălpi. Concomitent motorul tractorului s-a oprit, iar luminile i s-au stins. Au apărut apoi patru arătări în costume spațiale, care l-au apucat și l-au târât în navă urcând pe o scăriță. Înăuntru mai erau cinci „umanoizi” cam de un metru cincizeci, cu combinezoane mulate pe corp, care se înțelegeau între ei printr-un soi de lătrături. Boas a fost dezbrăcat complet, apoi i s-a luat sânge cu un aparat care nu producea durere (dr. Fontes a confirmat că pe brațul pacientului erau două urme întunecate care ar fi putut proveni de la atare operație). După aceasta a fost aparent drogat, încăperea fiind invadată cu un fum care i-a produs greață și vomă. Nu peste mult timp a apărut o blondă goală, de circa 1,35 metri, pistriată și cu fața triunghiulară, care a făcut totul pentru a-l seduce, ceea ce în cele din urmă i-a reușit dar, zice el, numai grație drogului. Faptul că toți „umanoizii” purtau căști în afara blondei l-a făcut pe Boas să afirme că nu este exclus ca drogul să-i fi fost destinat și ei. După ce i s-au înapoiat hainele, martorul a avut răgazul să examineze interiorul navei. Cu această ocazie a remarcat că cupola de deasupra, învârtindu-se, făcea un zgomot ca de aspirator de praf. A părăsit nava pe aceeași scară pe care urcase, după care OZN-ul și-a retras picioarele și a decolat. Întreaga aventură s-a desfășurat între orele 1.15 și 5.30 în zori.

În noaptea de 19 septembrie 1961, *Betty și Barney Hill* se întorceau cu automobilul dintr-o vacanță petrecută în Canada, către locuința lor din Portsmouth (New Hampshire). În zona White Mountains un obiect luminos care aparent îi urmărea de la distanță de vreo două ore, apare brusc în fața lor. Lui Barney (negru) nu-i vine în nici un chip să creadă că se află în fața unui OZN și, mai ales, că există OZN-uri. Betty (soția lui, albă, antisegregaționistă) încearcă să-l convingă de contrariul și-i întinde binoclul pentru ca să examineze mai bine obiectul care staționa cam la 30 metri de ei și vreo 20 metri de sol. Spre surprinderea sa, Barney descoperă că obiectul avea două rânduri de geamuri îndărătul cărora zărește mai multe figuri în mișcare. El, care până acum repeta într-una „nu cred, nu cred, e ridicol“, acum țipă dintr-odată „vin să pună mâna pe noi!“ Amândoi o rup la fugă înapoi în mașină și demarează. Obiectul îi urmărește îndeaproape. La un moment dat amândoi aud un sunet ca de diapazon, după care li se face foarte somn. Își revin peste două ore, tot la volanul mașinii, cu 55 kilometri mai la sud. Nici unul dintre ei nu-și aducea aminte ce s-a întâmplat între timp. Peste câteva zile iau legătura cu Comitetul Național pentru Investigarea Fenomenelor Aeriene (NICAP) din Washington D.C., întocmind un raport. La zece zile după incident Betty începe să aibă, noapte de noapte, același coșmar. Visează că umanoizi îmbrăcați în uniforme aparent militare barează drumul mașinii lor. Șeful grupului încearcă să-i liniștească, spunându-le că nu li se va întâmpla nimic rău. După aceasta amândoi sunt duși în navă. Ei i se iau spre analiză fire de păr, părți din unghie, descuamări de pe piele; după aceea amândoi sunt conduși înapoi în mașină, permițându-li-se să plece. Starea sănătății amândurora se înrăutățește treptat, între altele și în legătură cu aceste coșmaruri. Drept urmare sunt îndrumați către un medic

psihiatru. Investigațiile încep în ianuarie 1964 prin ședințe de **regresie hipnotică**. Această metodă, foarte la modă în occident, se bazează pe faptul că orice întâmplare cât de cât importantă din viață este înregistrată în memoria noastră, dar majoritatea acestor amintiri „se îngroapă” foarte repede, dat fiind că nu sunt evocate suficient de des pentru a se consolida. Uneori uitarea are drept cauză faptul că anumite amintiri sunt penibile pentru subiect și anumite instanțe psihice, care vor să ne cruțe, împiedică evocarea lor, fără ca subiectul să fie măcar conștient de aceasta. Așa cum a arătat însă S. Freud, pe nenumărate exemple, foarte multe nume pe care fără vreun motiv aparent nu ni le putem reaminti sau cuvinte pe care le pronunțăm din greșeală stâlcit ascund îndărătul lor un astfel de mecanism de „protecție”. O întâlnire de gradul IV trebuie să fie pentru un individ normal un eveniment înfricoșător, traumatizant și penibil, fie și pentru faptul că tot ce știe, toate cunoștințele pe care și le-a însușit în familie ori la școală se opun acceptării lui. Este, deci, firesc, până la un punct, ca amintirile legate de astfel de întâlniri să fie „înfundate” în cele mai greu accesibile tainițe ale minții. Deoarece nimeni nu le mai atinge, ele pot persista acolo nealterate multă vreme. Prin metoda regresiei hipnotice, un psihiatru specialist „adoarme” instanțele care stau de pază în calea evocării acestor amintiri, deblocându-le, permițându-le să urce din nou la suprafața conștiinței. Procedul este utilizat des în descoperirea rădăcinilor ascunse ale unor conflicte inconștiente (culpabilitate, blocaje psihice etc.) care duc la nevroză, facilitând vindecarea, dar și în criminalistică sau în alte situații în care martorii trebuie să-și amintească detalii pe care în stare trează nu le mai pot evoca. Așa cum arată psihiatru D. Constantin, dacă prin această metodă suntem transportați în clasa I-a, putem reda numele pe care le-am uitat de mult al tuturor colegilor de

abecedar. Putem să ne amintim limbi pe care le-am vorbit și le-am uitat etc. Reveniți la starea trează, nu ne vom mai reaminti cele relevate astfel nici chiar dacă vom asculta înregistrarea pe bandă a propriilor noastre relatări făcute sub hipnoză. Voința subiectului hipnotizat fiind în bună măsură abolită, în această situație el nici nu va putea minți cu intenție, iar dacă va fi puternic solicitat emoțional, se poate trezi. Nu trebuie să ne pripim însă și să credem că sub hipnoză nu se pot spune minciuni. Hipnotizantul poate debita uneori povești pe de-a-ntregul inventate, văzute de el ca în vis, dacă, de pildă, hipnotizatorul îi sugerează că lucrurile s-au petrecut, aieva ori dacă cel examinat sesizează subconștient că în felul acesta i-ar face o plăcere hipnotizatorului. Orice *regresie hipnotică* trebuie condusă, deci, cu maximă precauție, fapt cunoscut desigur de cei ce o aplică. O dată cu înmulțirea rapoartelor, despre „răpiri” făcute de OZN-uri, a apărut în mod firesc ideea utilizării acestei metode, bineînțeles numai la martorii care consimțeau să coopereze în felul acesta cu investigatorii, pentru a elucida ce anume s-a întâmplat de fapt. În esență, la o astfel de ședință cel hipnotizat dialoghează cu medicul, conversația fiind înregistrată pe bandă magnetică și ținută secret, pentru a nu influența următoarele ședințe, darea în vileag față de cel interogat făcându-se de regulă doar atunci când nu se mai pot obține de la acesta detalii suplimentare.

În cazul Betty și Barney Hill, după șase luni de ședințe de regresie hipnotică, efectuate cu ambii soți, au fost relevate o mulțime de amănunte concordante la cei doi, detalii pe care nici unul nici celălalt nu și le reamintea în stare trează și care nu au fost făcute cunoscute decât la sfârșitul anchetei. În esență, sub hipnoză, amândoi au povestit o istorie detaliată a celor întâmplate cu ocazia întâlnirii cu OZN-ul. Scenele descrise semănau izbitor cu cele din coșmarul pe care îl avusese Betty, adăugând însă

numeroase precizări. Între altele și-au amintit că la despărțire cel care părea să fie „șeful“, le-a spus că nu-și vor aminti nimic din cele întâmplate. În amănuntele povestite de Barney păreau să fie amestecate diverse straturi de amintiri: întâmplări din război, teama de rasiști etc. Cei care au contestat ulterior validitatea celor întâmplate au afirmat că anchetatorii au reținut în mod nepermis din acest amalgam doar ceea ce confirma ipoteza lor. În plus, s-a spus, nu s-au luat toate măsurile pentru a o împiedica pe Betty să-i sugereze soțului anumite detalii. Unul dintre momentele mai interesante ale istoriei a fost cel în care Betty a întrebat „șeful“ de unde anume sunt veniți, iar acesta i-a arătat o „hartă stelară“, o constelație de o anumită formă pe care ea a fost în stare s-o și reproducă, tot sub efectul hipnozei. Cineva a remarcat că un grup de stele, descoperit ulterior evenimentului, în apropierea stelei duble *Zeta Reticuli* (la 37 ani-lumină de noi), prezintă o configurație foarte asemănătoare desenului devenit între timp public. Faptul a constituit obiectul unor discuții aprinse între investigatorii OZN și scepticii comunității științifice, aceștia din urmă fiind de părere (pe bună dreptate) că pentru orice configurație imaginată de cineva se poate găsi în Universul cunoscut un grup de stele care să-i semene. Mult mai târziu s-a făcut public faptul că și Barney acuzase manipulări de natură sexuală (recoltare de spermă) asupra sa. Ulterior numărul unor semnalări din această categorie a crescut constant.

Pentru a întregi imaginea întâlnirilor de gradul IV mai reproducem câteva exemple notorii. *C. A. Diaz*, chelner în orașelul Ingeniero White (Argentina), a fost găsit în dimineța zilei de 5 ianuarie 1975 pe marginea unei șosele, cu smocuri de păr smulse din cap. Dus la un spital, într-o localitate aflată la 80 km de locul găsirii sale, dar la circa 560 km de domiciliu, Diaz declară în fața a 46

medici, investigatori de la poliție și alți specialiști interesați în elucidarea fenomenului că a fost răpit în seara precedentă de un OZN sferic, cu diametrul de circa 3 metri. Incidentul s-a petrecut în timp ce Diaz, întorcându-se acasă de la lucru, traversa o gară pustie. O lumină l-a orbit și l-a paralizat, iar după aceasta s-a simțit tras în sus și a leșinat. S-a trezit în „navă“, unde au apărut trei umanoizi subțiri, cam de 1,70 metri înălțime, cu capete mici, netede, fără ochi, nas, gură, urechi sau păr. Aveau o piele verde, ca de cauciuc și brațe butucănoase prevăzute cu ventuze. Cu aceste ventuze i-au smuls sau „supt“, după declarația sa, smocuri de păr din cap și de pe piept. A leșinat atunci din nou, trezindu-se sub soarele dimineții întins pe iarbă la marginea șoselei; îi era greață și i-a venit să vomite. Examinându-i-se firele de păr s-a constatat că o parte erau rupte, altă parte scoase cu rădăcină cu tot, într-un mod dificil de explicat. În afara acestor urme și a greții care a persistat câteva zile, echipa de medici n-a mai constatat la martor nimic anormal.

Un caz de „răpire“, analizat de D. Scott-Rogo, este cel al unei tinere inteligente și atrăgătoare, numită *Lori Briggs*. În 1970, pe când avea doar 16 ani, a avut într-o noapte, în apartamentul ei, o primă „întâlnire“, când a văzut o arătare foarte albă, cu mâini lungi, ochi verzi și luminoși, aproape hipnotici... În vara anului 1975, proaspăt licențiată a Universității (UCLA), împărțea o cameră cu o prietenă într-o suburbie din Los Angeles. Într-una din nopți, îngrozită, dă un telefon unei alte prietene, zicând că în dormitorul ei au pătruns niște arături albe, iar colega ei de cameră, contrar obiceiului, doarme buștean și nu e chip s-o trezească. Prietena o liniștește, iar Lori pleacă să se culce. A doua zi nu mai ține minte aproape nimic. Invitată totuși să încerce să-și reamintească ce a făcut-o să fie atât de alarmată, dă răspunsuri confuze,

din care se înțelege doar că a văzut o lumină foarte puternică intrând pe geam dinspre curte, unde nu exista nici o sursă de o asemenea intensitate. La sugestii repetate acceptă să fie supusă unor ședințe de regresie hipnotică. În această stare povestește că în noaptea cu pricina, trezindu-se, s-a văzut înconjurată de niște făpturi foarte subțiri, cu capul mare, cu o gaură în loc de gură, care i-au organizat un soi de „demonstrație de forță” arătându-i că sunt capabili să plutească prin aer, să facă diverse obiecte din jur să leviteze de parcă și-ar fi pierdut greutatea, apoi o ridică în același mod și pe ea, ducând-o într-un OZN care se afla așezat, cu luminile stinse, pe un teren dosnic în spatele blocului în care locuia. Intrarea în OZN s-a făcut direct... prin pereți; apoi s-a pomenit întinsă pe o masă și examinată ca de un tomograf. Are impresia că venele și arterele i se transformă într-un soi de tuburi prin care circulă un lichid luminos. Apoi i se adresează invitația să facă o plimbare până la „nava mamă”, aflată undeva în jurul Pământului. Lori refuză. OZN-nauții se oferă atunci s-o conducă îndărăt în apartament; ea zărește o ușiță și se îndreaptă spre ea, dar i se atrage atenția că e bine să se întoarcă așa cum a venit, adică... prin perete...

Deoarece la un moment dat investigațiile par să intre în impas, cineva are ideea s-o ancheteze și pe colega de cameră, numită *Jo Maine*. Aceasta declarase de la început că a dormit tot timpul și nu-și aduce aminte de absolut nimic. Cu atât mai mare a fost surpriza anchetatorilor când, sub hipnoză, Jo începe să debiteze o istorie care după câteva ședințe se dovedește întru totul asemănătoare celei culese de la Lori, cu deosebirea că de astă dată ea, Jo, era persoana examinată în OZN... Întâmplarea este cu atât mai stranie cu cât, așa cum se obișnuiește mai nou în toate situațiile similare, toate înregistrările pe bandă fuseseră ținute secrete față de ambele prietene.

Anchetatorii se întrebau dacă nu au comis totuși vreo eroare sugerând involuntar (telepatic?) istoria uneia sau ambelor persoane.

Și în mulțimea de rapoarte din zona Hudson au existat unele care se încadrează între întâlnirile de gradul IV. La 24 martie 1983 o persoană care, dorind anonimatul, a fost numită *J. Wright*, fost ofițer de poliție, a plecat cu o mașină de teren, împreună cu doi copii ai unui vecin: Jack, de 16 ani și sora acestuia Ellen de 13 ani, într-o excursie în zona montană de lângă Stormville (New York). La un moment dat, era deja întuneric, zăresc staționând, chiar deasupra capetelor lor, la o înălțime de vreo 60 metri, un obiect în formă de V, având de la un cap la altul vreo 120 metri. Câteva persoane urmăreau același obiect de pe terasa unui restaurant aflat la nici 200 metri de locul în care erau. Luminile semănau, după descrierea lui Wright, cu niște ferestre îndărătul cărora părea că se mișcă ceva, izbucnind în permanență fulgerări ca de la blitz-urile aparatelor de fotografiat. Întregul obiect părea să fie o structură unică, solidă. Lumina dădea impresia că vine prin niște tuburi. Au urmărit obiectul timp de circa douăzeci de minute. La un moment dat copiii deveniseră foarte speriați și i-au cerut să plece. Au pornit mașina, dar în clipa următoare a pornit și straniul obiect, în aceeași direcție cu ei, exhibând un joc de lumini în care alternau culorile roșu și verde cu culoarea albă. Au mers așa, paralel, mai mult de o oră, cu o viteză de 30-35 km/oră, până la întâlnirea cu autostrada I-84 deasupra căreia, la vreo 60 de metri de sol, obiectul s-a oprit din nou. Wright a coborât din mașină și a schimbat câteva impresii cu alte persoane oprite în același loc să urmărească insolitul fenomen. La un moment dat, luminile au început să joace, în sus și în jos, dezarticulat, de parcă s-ar fi desprins de obiect, după care s-au adunat din nou la un loc și au pornit-o spre nord-est, martorii pierzând obiectul din

vedere din cauza depărtării. După această întâlnire J. Wright a început să viseze, repetat, că este răpit și dus la bordul unui OZN, așezat într-un fotoliu și examinat. În urma mai multor discuții cu anchetatori OZN, consimte să se supună unei regresii hipnotice. Căzut în transă și pus să-și rememoreze întâmplările acelei seri, el povestește că în timp ce privea cu copiii, stând pe șosea ciudata apariție, s-a trezit în mod brusc, inexplicabil, într-o încăpere în interiorul obiectului. În jurul său se afla un soi de panou de comandă la care trebuiau cinci „persoane“ înalte de 1,60-1,65 metri cu capete mari, guri foarte mici, urechi abia vizibile. Erau îmbrăcate în costume negre de lucru. Unul dintre acești ocupanți i-a spus lui Wright să nu-i fie frică deoarece vor să-i facă doar un test inofensiv. Ei vin de pe o planetă îndepărtată într-o misiune științifică pașnică, efectuând un studiu asupra oamenilor din zonă. L-au așezat apoi într-un fotoliu după care a fost examinat de senzorii unor aparate automate, care au fost plimbați în sus și în jos pe corpul său. Cei doi copii se aflau și ei în aceeași încăpere, așezați pe alte fotolii, efectuându-li-se o examinare similară. Dintr-o dată, tot atât de brusc precum veniseră, s-au pomenit îndărăt în mașină. Copiii urlau îngroziți că vor să plece de aici, iar obiectul deasupra lor a pornit să alunece încet spre nord. Independent și cu toată discreția s-a luat legătura și cu cei doi copii. Amândoi au relatat că au avut niște vise stranii care coincideau până la detalii cu cele aflate de la Wright. S-a considerat că este mai prudent ca examinarea lor să se oprească aici.

Întâmplarea de mai sus nu este de loc singura din seria întâlnirilor de gradul IV din grupul de rapoarte primite de pe valea Hudson. Alți martori au relatat că au fost treziți noaptea de lumini și zgomote și că visaseră că au fost răpiți și examinați la bordul unor OZN-uri. Au existat de asemenea rapoarte de tipul „lacună în timp“, destul de

frecvente și în alte zone. De pildă, *R. Tamerson* a urmărit de la sol, de foarte aproape, impresionantul obiect zburător, un timp care putea fi de aproximativ cinci minute. Când și-a controlat însă ceasul a constatat cu stupeoare că trecuse o oră. După această întâmplare câteva nopți la rând a visat că este luat la bordul OZN-ului, unde arătări stranii îl întind pe o masă și plimbă pe pieptul său un aparat ciudat. În acest caz nu a mai urmat o investigație detaliată (regresie hipnotică etc.).

Poate că cititorul sceptic va fi tras, pentru el, concluzia că fiecare dintre întâmplările reproduse ar putea să fie clădită pe iluzii, manipulări ale informației, sugestie și autosugestie, coincidențe etc. Ceea ce poate fi însă evidențiat, chiar dacă am accepta cea mai prudentă atitudine cu putință, este mulțimea crescândă a acestor rapoarte și numărul mare de detalii „tehnice” similare relatate de persoane care înainte fuseseră total dezinteresate de fenomenul OZN și nu dispuneau de nici un fel de informații cu care puteau să se „contamineze”. Acest fapt a făcut pe mulți analiști să afirme că, indiferent despre ce e vorba, îndărătul rapoartelor acționează un mecanism comun, fie el și psihologic sau sociologic, demn de toată atenția. Acesta este unul dintre motivele pentru care propunem cititorului examinarea mai detaliat a încă unui caz, relativ recent și cu o structură cât se poate de tipică.

STUDIU DE CAZ CU UN SRIITOR

Unul dintre cazurile de „răpire”, foarte bine detaliat, încadrându-se parțial în cele de pe valea fluviului Hudson, este cel care l-a avut drept subiect pe scriitorul *W. Strieber*, autor de romane de acțiune și de eseuri consacrate problematicii păcii și ecologiei. El descrie

întâmplările prin care a trecut în cartea sa „*Communion – A True Story*“ (Comuniune – o întâmplare adevărată), apărută în 1987, devenită în scurt timp un „best-seller“, urmată, în 1988, de volumul „*Transformation*“, ambele declarate lucrări „nonfiction“, deci care descriu nu întâmplări inventate, ci fapte presupuse reale. De altfel autorul anexează în acest sens diverse dovezi, inclusiv un certificat dat de un psihiatru și un altul de la o instituție efectuând expertize cu ajutorul detectorului de minciuni. De asemenea, el apelează la autoritatea unor investigatori OZN cunoscuți pentru probitatea lor profesională, al căror nume poate fi regăsit și în alte lucrări de profil.

Povestea începe în noaptea de 26 decembrie 1985, într-o casă de vacanță izolată, în zona deluroasă a statului New York, loc în care scriitorul se retrăgea frecvent cu soția și fiul lor de șapte ani. În ciuda faptului că își luase măsuri excepționale de protecție (sisteme de alarmă, încuietori etc.), se trezește în miez de noapte cu sentimentul că în casă a pătruns cineva. Aude zgomote în camera de zi; merge până acolo pe întuneric fără să descopere însă nimic. Se întoarce în pat dar nu apucă să se culce că zărește în ușă o figură care pare că-l spionează. Arătarea, înaltă de vreo 1–1,10 metri purta pe cap un fel de pălărie cu boruri largi. Ochii îi erau adânciți în două orbite imense, întunecate, iar gura, cu colțurile întoarse în jos, se rotunjea câteodată în formă de „o“. Pieptul îi era acoperit cu un soi de platoșă care părea formată din cercuri concentrice. Următorul detaliu de care autorul și-a putut aduce aminte ulterior a fost faptul că era transportat pe sus, în afara casei, gol pușcă, întins, paralizat. La început l-au examinat două arătări într-o adâncitură a solului din pădurea învecinată, apoi a fost ridicat deasupra copacilor și s-a trezit într-o cameră rotundă și murdară. Simțea o groază animalică pe care nu și-o putea însă exterioriza fiind incapabil să se miște. Alte arătări

trebăluiau în jurul său; unul încearcă să-i introducă un ac în creier. El reușește, în sfârșit, să țipe. Urmează diverse teste, mai mult sau mai puțin penibile și schimburi de cuvinte mai apropiate de vis decât de logică. În OZN păreau să coexiste patru tipuri diferite de arătări: (1) cu înfățișare de roboței, de tipul celui văzut în dormitor, (2) indivizi scunzi, cu fețe late, de nuanță cenușie sau poate chiar albăstruie, cu ochii adânciți în orbite, nasul cârn și guri mari, întrucâtva umane, (3) cu o înfățișare foarte puțin asemănătoare cu a oamenilor, înălțimea de vreo 1,5 metri, alură fină, ochi negri, lunguiți și proeminenți, cu o strălucire magnetică, nasul și gura abia schițate și (4) niște „bondoci“ cu capul asemănător dar cu ochi mari și rotunzi. Aceștia din urmă păreau omniprezenți, pe când celelalte tipuri apăreau numai în anumite locuri și împrejurări.

Strieber se trezește a doua zi dimineața în patul său, fără să-și amintească pe moment nimic din cele de mai sus, dar frânt de oboseală. Toată ziua care urmează este obsedat că îl urmărește o bufniță. În zilele care au urmat s-a simțit rău. Nu reușea să se concentreze asupra lucrului pe care îl avea asupra sa și a trecut și printr-o stare febrilă. Simțea dureri în diverse părți ale corpului fără să le poată explica originea. Îl obseda prezența unor obiecte care înainte îl lăsau indiferent. Încet-încet, pe parcursul săptămânilor care au urmat, îi revin în memorie detaliile „răpirii“ fără să știe prea bine unde să le plaseze. La început este convins că e pe cale să-și piardă mințile. Apoi descoperă că au existat și alții care au relatat că au trecut prin întâmplări asemănătoare și că fenomenul este studiat deja de către echipe specializate. Începe să se intereseze de fenomenul OZN, deși înainte era total dezinteresat și sceptic în această privință. Află între altele, din ziare, că în jurul datei cu pricina, în regiunea în care își avea casa de vacanță, fuseseră semnalate obiecte zburătoare stranie.

Una dintre observații a fost făcută chiar de vecinul său, fost aviator, și membrii de familie ai acestuia. După declarațiile lor, fusese ceva „enorm“, acoperit cu lumini, aparent solid, care a staționat cincisprezece minute deasupra unei șosele aflată la vreo 8 kilometri de casele lor. Autorul începe să culeagă informații, să intre în contact cu persoane care se ocupă de elucidarea fenomenului. Află de la acestea că nu putea fi vorba de avioane sau dirijabile. Luând legătura la New York cu B. Hopkins un cunoscut anchetator OZN, acesta, după ce ascultă întâmplarea din 26 decembrie îl întreabă dacă nu cumva a mai trecut și înainte printr-o experiență similară. Brusc, Strieber își dă seama că și în noaptea de 4 octombrie 1985, în aceeași casă de vacanță, s-au întâmplat o mulțime de lucruri stranii la care nu se mai gândise între timp, iar în noaptea aceea fuseseră cu el și doi prieteni, și ei soț și soție, amândoi scriitori consacrați, care ar fi putut atesta veridicitatea amintirilor.

La acel început de octombrie, a fost o noapte cu ceață deasă. După două sau trei ore de somn autorul se trezește și vede cu groază prin ușa deschisă a dormitorului o lumină albastră, puternică, proiectată pe tavanul camerei de zi. În fața acestei camere era o prispă acoperită după care, ceva mai încolo, urma o pantă urcătoare. Lumina nu putea deci veni de la nici un fel de sursă obișnuită: far de automobil, felinar lanternă etc., în plus era și mult prea puternică și se și mișca. Strieber ajunge la strania concluzie că a luat foc coșul căminului și poate chiar și acoperișul, dar reacția următoare este paradoxală — adoarme la loc. Se trezește peste câțva timp la o bubuitură puternică. Soția lui, ca și copilul care dormea în camera alăturată, încep să țipe. Lumina învăluia deja toată casa. Strieber se scoală decis să coboare în camera de zi, convins că din cauza indolenței sale incendiul s-a întins. În timp ce e pe scară, lumina se stinge însă brusc. Se

întâlnește cu prietenul său, trezit și el, îl liniștește spunându-i că nu s-a întâmplat nimic, își liniștește apoi și copilul și, după ce se convinge că n-a fost nici un incendiu, se duce să se culce. A doua zi incidentul este aproape uitat; musafirii se plâng doar că au fost deranjați la un moment dat de lumină. Peste o săptămână Strieber începe să fie însă obsedat de o imagine care-i răsare tot timpul în memorie – un obiect enorm, luminos, având forma unui diamant șlefuit, înalt însă de multe zeci de metri, plutind nemișcat deasupra casei sale. Începe să fie din ce în ce mai convins că văzuse aievea această imagine în noaptea cu pricina.

La sugestia anchetatorului OZN, Strieber se hotărăște să lămurească situația supunându-se unor ședințe de regresie hipnotică. Psihiatrul care a condus investigația a fost D. F. Klein, director științific la New York State Psychiatric Institute, care mai examinase în prealabil și alte cazuri similare. Între altele el poseda suficientă experiență pentru a pune astfel întrebările încât să evite orice posibilitate de a sugera un răspuns sau altul. Prima ședință a început astfel cu întrebarea „Sunteți în jurul datei de 1 octombrie 1985. Cu ce vă ocupați acum?“... apoi: „Unde vă aflați?“... „Aveți vreun plan pentru a vă petrece sfârșitul de săptămână?“... „Iată-vă conducând pe șosea spre casa de vacanță. Sunteți cumva într-un automobil de teren?“... „Povestiți mai departe ce vedeți!“... „Ce s-a întâmplat după aceea?“... „Ați simțit ceva deosebit?“... etc. În cursul interviurilor au ieșit treptat la iveală o serie de detalii necunoscute. S-a aflat că în agitata noapte din 5 octombrie tainițele până atunci ferecate ale memoriei sale înregistraseră vizita unei făpturi cu creștetul chel, ochii mari și oblici ca de pisică, având puterea de a induce imagini și sunete în mintea martorului, atingându-i capul cu un soi de riglă prevăzută cu un vârf argintiu. În discuțiile ulterioare se obțin unele detalii noi și despre

„răpirea“ din 26 decembrie 1985 dar, surprinzător, și despre evenimente mult mai vechi. Autorul conștientizează astfel că în 1957, când avea doar 12 ani, a mai trăit un episod, uitat aproape imediat, cu niște umanoizi străni, apoi altul similar în 1968, în timpul unei excursii prin Europa făcută de unul singur. Regăsește treptat în memoria sa și imagini ale altor întâlniri cu OZN-uri pe care părea că le uitase cu desăvârșire, ajungând la incomoda concluzie că mai toată viața, începând de pe la vârsta de 4 ani, fusese „marcat“ și urmărit cu mai mult sau mai puțină discreție.

Soția lui, pusă la curent cu ședințele de regresie, dar nu și cu faptele relevate sub hipnoză, acceptă să fie examinată la rândul ei. Pentru un plus de obiectivitate se adresează unui alt psihiatru, care nu cunoaște nici un detaliu privind cazul anchetat, eliminându-se astfel riscul unor sugestii involuntare. Ea își aduce aminte de anumite detalii ale întâmplărilor din octombrie și decembrie 1985, unele concordante, altele complementare. Spre ușurarea anchetatorilor, la ea nu s-au regăsit elementele clasicului scenariu de „răpire“. Alte amănunte care confirmă evenimentele au fost regăsite și în discuții avute cu copilul. Pentru a nu-l traumatiza, i se spune că doar a visat, cerându-i-se să-și povestească visul cu cât mai multe detalii. Între altele sunt scoase la lumină amintiri ale mamei privind un episod din 1982, când copilul, pe atunci de 4 ani, se plânse că o arătare albă i s-a urcat noaptea în pat pocnindu-l cu pumnul în stomac...

Prietenii, care fuseseră cu Strieber în noaptea de 5 octombrie 1985, confirmă și ei în mod independent o parte din întâmplările străni. Toate acestea îi dau scriitorului convingerea că imaginile care-l obsedează nu sunt produsul unei minți bolnave, ci, măcar într-o anumită măsură, urmări ale unor fenomene reale, deși greu de explicat. Grație anchetatorului OZN, Strieber are ocazia să

se întâlnească la o discuție cu alte nouă persoane din New York, care avuseseră experiențe similare cu ale lui. Constată că nici una nu-și reamintește cu plăcere cele întâmplate, că nu le vine la îndemână să creadă ceea ce au trăit și că manifestă cu toții o permanentă anxietate, cu efecte negative asupra randamentului profesional. Cei mai mulți au avut prima lor „experiență“ în jurul vârstei de 4–5 ani. Unii au impresia că sunt urmăriți în permanență, adesea li se întâmplă lucruri stranii: apar lumini pe pereți, li se aprinde sau li se stinge, în mod spontan, televizorul etc. Practic, toți au recurs la regresia hipnotică. Dacă înainte de această răscolire a amintirilor îngropate cei mai mulți au simțit o oarecare iubire sau loialitate față de imaginea cețoasă a arătărilor implicate în întâmplările prin care au trecut, după revelarea tuturor detaliilor acest sentiment s-a transformat de regulă într-unul de revoltă și chiar furie. Una dintre ideile înșolite emise cu ocazia acestei discuții a fost cea conform căreia multora li s-a părut că „umanoizii“ erau mai degrabă niște roboți sau niște vietăți simple, trase la şapirograf, acționând în cadrul unei discipline ierarhice severe, ca și cum ar fi fost *parți ale unui singur individ colectiv*. De asemenea, mai mulți martori au avut impresia că arătările manifestau față de pământeni o *teamă vecină cu panica*. Această teamă s-ar datora, după Strieber, faptului că oamenii, spre deosebire de arătările în cauză, sunt imprevizibili, independenți, nesupuși decât în mică măsură ierarhiilor, păstrându-și individualitatea și libertatea de decizie. Arătările par să nu priceapă nici trauma pe care o produce îngrădirea, fie și parțială, a libertății celor „răpiți“.

La lucrare se atașează, în facsimil, o declarație a doctorului Klein, atestând că pacientul Strieber nu suferă de nici o psihoză, ca și procesul verbal al unei examinări oficiale a autorului cu detectorul de minciuni. Toate întâmplările sunt caracteristice atât pentru cea mai mare

parte a rapoartelor vizând întâlniri de gradul IV, cât și pentru starea de spirit care însoțește la ora actuală în rândul marelui public (cel puțin al celui din S.U.A.) fenomenul OZN.

ACCIDENTE ȘI DISPARIȚII STRANII

Vor oare OZN-auții să ne facă rău? Se întâmplă oare să ne răpească nu doar pentru o scurtă examinare, ci „de tot”? Iată următoarele întrebări care se ivesc în mintea celui care acceptă realitatea rapoartelor reproduse până aici. Există o listă destul de lungă de întâmplări, care își propun să schițeze un răspuns și la aceste probleme.

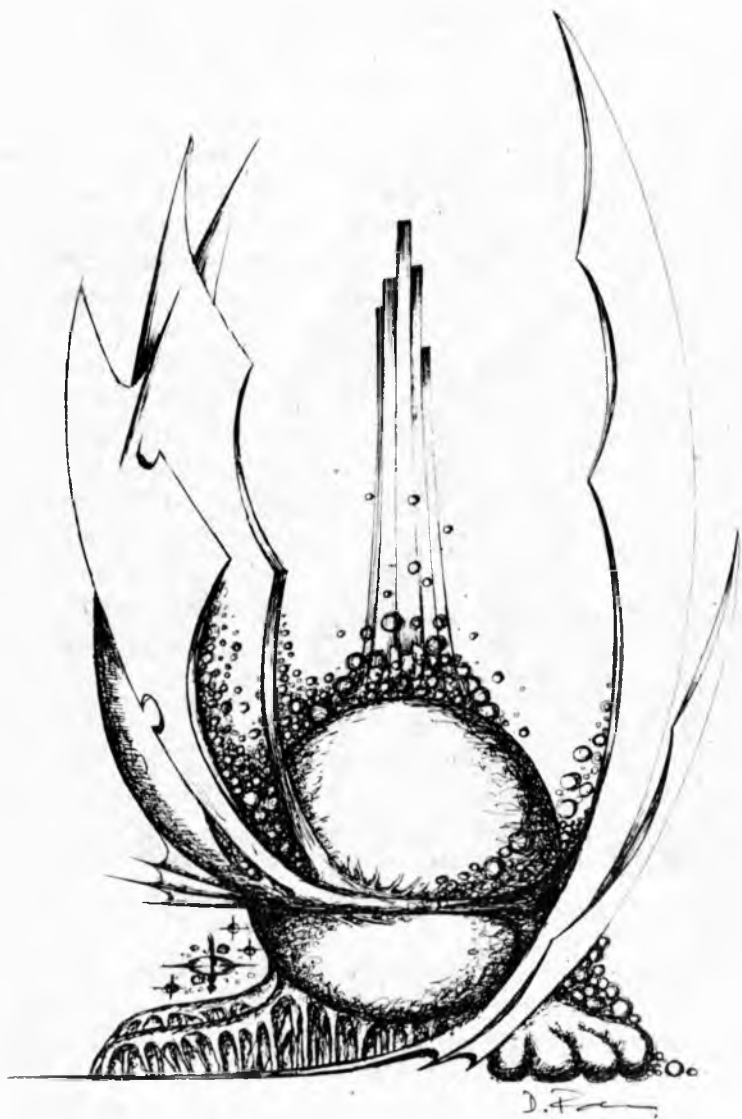
Primul accident cu o victimă umană pus pe seama OZN-urilor s-a întâmplat la 7 ianuarie 1948, la baza aeriană militară din Louisville (Kentucky). În jurul orei 13.00 s-a semnalat apropierea unui obiect zburător necunoscut, având forma unui disc cu diametrul de 80–90 metri. Căpitanul *Th. Mantell* primește ordin să decoleze în urmărirea lui cu un avion de vânătoare monoplan, însoțit de alte două avioane similare. Obiectul urmărit se afla la circa 6 500 metri de sol, altitudine pe care acest tip de avion o putea atinge în câteva minute. Dar instalațiile de oxigen ale celor trei aparate, absolut necesare în cazul unei astfel de ascensiuni, nu erau în stare de funcționare, motiv pentru care cele două avioane însoțitoare renunță la urmărire la altitudinea de 4 000 metri. Căpitanul Mantell nu se dă însă bătut. Rezultatul – hipoxie, pierderea cunoștinței, prăbușirea avionului și moartea pilotului. În cazul în care am admite că a fost într-adevăr un OZN condus de ființe responsabile, acestea nu pot fi făcute în nici un caz vinovate de nefericitul accident. Însă, până una-alta, analiza ulterioară efectuată de oficialități a acreditat varianta conform căreia OZN-ul n-ar fi fost decât

un balon meteorologic, obiect puțin cunoscut la vremea aceea.

Alte întâmplări mai mult sau mai puțin similare sunt analizate în detaliu în lucrările consacrate subiectului, inclusiv în cele în limba română. Acesta este motivul pentru care nu mai reproducem aici decât încă un singur caz, după știința noastră mai puțin cunoscut la noi. La sfârșitul anului 1978, o serie întreagă de rapoarte au semnalat deasupra Australiei OZN-uri observate vizual, prin radar sau care au putut fi și filmate. Începutul acestor rapoarte coincide cu dispariția tragică a pilotului *F. Valentich*. El zbura ziua, singur, pe un aparat Cessna 182, peste strâmtoarea Bass, având drept destinație insula King. La 50 minute după decolarea de pe aeroportul Moorabbin (statul Victoria) a anunțat prin radio că se apropie de el un obiect lung, cu strălucire metalică și posedând patru faruri. Obiectul, cu o viteză mult superioară, s-a angajat într-un soi de „joacă” cu micul avion care a primit între timp de la Melbourne confirmarea faptului că în afară de el nu există nici un alt aparat de zbor în zonă. Apoi OZN-ul s-a postat deasupra avionului al cărui motor a început să dea rateuri. În ultima legătură radio cu aeroportul, Valentich își semnală poziția, faptul că se apropie de insula King, ca și prezența în continuare a OZN-ului, după care în receptor s-a auzit, timp de 17 secunde un sunet metalic puternic, urmat de întreruperea definitivă a oricărei legături. Nu s-a găsit niciodată nici o rămășiță, nici a avionului, nici a pilotului, problema rămânând neelucidată până în zilele noastre.

Disparițiile în largul mării au, desigur, o vastă și veche mitologie, larg popularizată și ea. Dorim să reamintim mai jos doar câteva din întâmplările mai semnificative și care ar putea avea anumite legături cu subiectele abordate de noi. Cea mai celebră este probabil faimosul „zbor 19” din

„triumghiul Bermudelor“, pe care-l redăm succint în cele ce urmează.

Cinci bombardiere torpiloare TBM-Avenger, cu un echipaj total de 14 persoane au decolat în după-amiaza zilei de 5 decembrie 1945, de la Fort Lauderdale (Florida – S.U.A.) pentru un zbor obișnuit de antrenament de circa 500 kilometri. Drumul ducea mai întâi spre est, apoi spre nord, peste insula Grand Bahama, și în sfârșit îndărăt spre sud-vest. Zborul trebuia să dureze două ore dar combustibilul ajungea pentru cinci. Comandantul C. Taylor avea la activ 2 500 ore de zbor dar era de puțin timp la bază și nu cunoștea bine zona. Vremea era splendidă: soare, câțiva nori răzleți, temperatura de 18°C, vânt moderat. Peste o oră și ceva Taylor anunță că busolele s-au defectat și zborul se pare că a deviat de la traseu, apoi că nu mai știe unde se află și nu mai știe cum să ajungă înapoi la bază. În următoarele două ore, contacte radio sporadice și tot mai slabe evidențiau că piloții, cu convingerea că s-au rătăcit deasupra Golfului Mexic, încercau să regăsească pământul zburând spre nord-est. Straniu era că, admitând chiar că busolele se defectaseră în bloc, Soarele trebuia să se vadă tot timpul, făcând orientarea perfect posibilă. Între timp este trimis în căutarea lor un hidroavion bimotor cu un echipaj de 13 membri, dotat cu echipament de salvare pentru cazul că escadrila ar fi aterizat forțat undeva. Nu trece însă mult și se întrerupe și legătura cu hidroavionul. În locul în care ar fi trebuit să se afle în acel moment, un petrolier a raportat ulterior că observase o izbucnire de lumină și puțin mai târziu o pată de ulei.

În cel mai scurt timp s-a declanșat una dintre cele mai mari operații de salvare cunoscute. Cinci zile, o suprafață aproape de trei ori cât cea a României, cuprinzând porțiuni din Atlantic, Florida, Golful Mexic, și Caraibe a fost cercetată de un mare număr de avioane, care au efectuat în

total 4 100 ore de zbor la circa 100 metri deasupra apei, ca și de zeci de nave. Nu s-a găsit absolut nici o urmă și nu s-a putut da nici o explicație privind cauzele uneia dintre cele mai stranii și mai grave pierderi ale forțelor aeriene americane în timp de pace. Menționăm că avioanele dispărute aveau posibilitatea să amerizeze. La TBM Avenger fuselajul se menținea circa 90 secunde deasupra apei; echipajul era antrenat ca în 60 secunde să se pună la adăpost în bărcile de salvare aflate la îndemână. Cei din echipaj purtau în permanență veste de salvare care-i puteau ține la suprafață mai multe săptămâni.

Numai între 1945–1965 și numai în zona de mai sus, numită **Triunghiul Bermudelor** (situată aproximativ între Florida, Puerto Rico și Insulele Bermude), au dispărut în condiții similare circa 100 avioane cu circa 1 000 oameni la bord. Astfel, la 29 ianuarie 1948, de pildă, a dispărut fără urmă cvadrimotorul englez Tudor IV „*The Star Tiger*“ venind dinspre Azore, cu un echipaj de 6 persoane și 25 pasageri. Ultimul mesaj atesta că totul este în regulă. În seara zilei de 28 decembrie 1948, un DC-3, venind din Puerto Rico cu 36 pasageri plus echipajul, dispăre după ce a emis mesajul „Mai avem 50 de mile, vedem luminile din Miami, așteptăm instrucțiuni de aterizare“. Nu a fost văzută nici o explozie, nu s-a lansat nici un S.O.S. În locul în care s-a produs dispariția, apele nu au mai mult de 6–7 metri adâncime și sunt renumite pentru limpezimea lor, totuși n-a fost găsită nici o urmă. Exemplele similare pot umple volume întregi.

În aceeași zonă s-a semnalat, începând de prin 1800, și dispariția unor nave sau a unor navigatori. Unele cazuri sunt atât de ciudate încât par de domeniul legendelor. De pildă, se spune că în noiembrie 1871, în Atlantic, bricul englez „*Dei Gratia*“ întâlnește nava „*Mary Celeste*“, care înainta cu toate pânzele ridicate fără nici un om la bord. Echipajul, format din zece persoane, ca și căpitanul, soția

și fetița acestuia, dispăruseră fără urmă. Încărcătura, banii, obiectele personale, jurnalul de bord erau la locul lor. Lipsea doar sextantul. Cabina principală era baricadată ca pentru respingerea unui atac. Întâmplarea nu a fost niciodată explicată, ipotezele care s-au emis fiind, toate, vulnerabile.

În alte cazuri, nave de mari dimensiuni au dispărut fără urmă cu sute de persoane la bord. De pe unele se lansase un scurt SOS, fără alte precizări, de pe altele nici atât. Există și excepții norocoase, dar nimeni nu poate garanta că toate cazurile erau înrudite. De pildă, în 1966 un remorcher care se îndrepta spre Florida a fost prins de o „forță” inexplicabilă. După declarațiile căpitanului „apa părea că se năpustește din toate direcțiile. Orizontul dispăruse... apa, cerul, orizontul, păreau toate amestecate”. Toate sursele de electricitate au încetat să funcționeze. Mecanicul a încercat să pornească un generator auxiliar, fără a reuși să producă măcar o scânteie. Remorca părea înecată într-o ceață stranie. Motoarele diesel trăgeau cu toată forța înainte dar parcă ceva ținea nava pe loc. Când, în sfârșit, au reușit să scape, au constatat că ieșiseră dintr-un soi de imensă „claie” de ceață așezată pe suprafața mării. „Afară” era o vreme excelentă, cu o vizibilitate apreciată la 18 kilometri. Sosind la destinație, a fost necesar să se schimbe toate bateriile electrice. Este interesant de notat faptul că în 1963 piloții unui Boeing 707 au observat, în aceeași zonă, timp de 30 secunde, o „movilă” cu diametrul de circa un kilometru, în fierbere la suprafața oceanului. Crezuseră că asistă la o explozie atomică subacvatică dar ipoteza a fost respinsă, fenomenul rămânând neexplicat. Menționăm că istorii cu nave plutind fără echipaj dar altminteri în bună ordine sunt nenumărate. Sunt multe și istoriile cu forțe care vor să tragă vasul la fund. Uneori, atunci când era vorba de remorchere, vaporul a fost salvat tăind odgoanele de

remorcare. Confuzia dintre cer, mare, ceață a fost semnalată și de piloții de la „zborul 19“, ceea ce face să se creadă că între toate cazurile de dispariție există înrudiri. Explicații posibile sunt nenumărate, de la anomalii magnetice la vârtejuri invizibile de aer, erupții subterane și infrasunete. Ele nu par să fie însă suficient de convingătoare în toate cazurile.

Dispariții de avioane, dispariții de nave se produc desigur nu numai în Triunghiul Bermudelor, ci pretutindeni în lume, existând unele zone „privilegiate“ în care probabil și cauzele incriminate se produc mai frecvent. Astfel de zone, care și-au câștigat o tristă faimă, sunt: *Marea Diavolului* din sud-estul Japoniei, între insulele Iwo Jima și Marcus, sau ruta aeriană „a morții“ dintre *Quito și Cuenca*. O zonă cu anomalii magnetice derutante este, în Europa, *delta Ronului*.

Oare toate disparițiile au numai cauze naturale de tipul celor pomenite deja sau trebuie să lăsăm o porțiță și pentru fenomene de tipul „răpirilor“ înrudite cu cele din paragrafele precedente? Comentând, în 1969, această problemă, Ph. Morrison se întreba de ce, în acest caz, disparițiile au loc doar în aer ori în largul mării. De ce nu se semnalează de pildă dispariții de trenuri ori de case?

Nu vrem să formulăm un răspuns: amintim doar, fără a intra în detalii, că s-au semnalat **dispariții de nave și pe râuri interioare**. Astfel, nava *Iron Mountain*, lungă de 55 metri, remorcând mai multe șlepuri de bumbac și melasă, a dispărut fără urmă, împreună cu cei 52 pasageri aflați la bord, pe fluviul Mississippi, în iunie 1872, după ce a plecat din portul Vicksburg. Șlepurile au fost văzute coborând pe apă, cu cablurile care păreau tăiate nu rupte, dar nu s-a găsit niciodată nici cel mai mic indiciu pentru a deduce ce s-a întâmplat cu vasul sau cu pasagerii săi, între altele nici cel mai mic semn de naufragiu. Trecând peste

numeroșii exploratori sau misionari dispăruți fără urmă, trecând chiar peste **disparițiile neelucidate ale unor personalități** ca scriitorul *A. Bierce* (1913), reporterul *R. Halliburton* (1939), *Amelia Earhart*, prima femeie care a traversat solitar Atlanticul în 1928 în avion (dispărută în 1937), *A. de Saint-Exupéry* (1944) etc., merită o mențiune faptul că literatura citează și cazuri (mai mult sau mai puțin credibile) de dispariție bruscă a unor persoane în prezența unor martori. Amintim, la întâmplare, cazul fermierului *O. Williamson* din Selma (Alabama) care a dispărut într-o zi de iulie 1854 din fața casei sale, sub privirile soției, fiicei și a doi vecini, în timp ce mergea după caii care pășteau în apropiere. În primul moment, spune povestea, s-a crezut că fermierul căzuse într-o groapă, dar în ciuda căutării asidue, în care au fost antrenați numeroși localnici, ca și câini, nu s-a găsit nici victima și nici vreo groapă. Ca o curiozitate, istoria a fost prelucrată într-o povestire a lui A. Bierce, cel pomenit mai sus. La 23 septembrie 1880 se zice că întâmplarea s-ar fi repetat aproape identic cu fermierul *D. Lang* din Gallatin (Tennessee) tot sub ochii unor martori, iar peste cinci ani cu *I. Martin* din Salem (Virginia). Conform ziarului „New York Sun” din 25 aprilie 1885, într-o seară de noiembrie 1878, *C. Ashmore* din Quincy (Illinois), de 16 ani, a ieșit în curte după apă, cu o găleată în mână. Îngrijorați că nu-l văd întorcându-se, peste câteva minute, tatăl și sora lui pleacă să-l caute. Pașii tânărului se vedeau clar în zăpada proaspăt căzută până la jumătatea drumului spre fântână unde se opreau brusc. Nu s-a mai aflat nimic despre cel dispărut. În seara zilei de 24 decembrie 1909 băiatul de 11 ani *O. Thomas* din Rhayader (Wales; M. Britanie) s-a dus de asemenea în curte după apă. Peste câteva clipe a fost auzit strigând „Ajutor! ajutor! m-au luat cu ei!” după care nu l-a mai văzut nimeni. Și în acest caz pașii se opreau brusc în drum spre fântână, găleata goală zăcea câțiva

metri mai încolo. Unele din istoriile de mai sus par să fie repovestiri duplicate ale aceleiași întâmplări. Să fie oare la originea lor doar fantezia pură? Azi este foarte greu de verificat.

O altă „dispariție“ pe teren ferm despre care s-a scris mult este cea de la *Gallipoli*. În 1915 a avut loc o debarcare a trupelor engleze în peninsula Gallipoli, care se întinde de-a lungul strâmătorii Dardanelelor, pe teritoriul Turciei. Debarcarea s-a dovedit un dezastru militar; 34 000 persoane și-au pierdut viața sau au fost date dispărute, totuși numai la 7.000 li s-a identificat mormântul. Până la sfârșitul războiului a existat convingerea că majoritatea căzuseră prizonieri. Din păcate această ipoteză nu s-a adeverit, despre ceilalți dispăruți nemaștiindu-se nimic până în zilele noastre. Răspunzând unor acuzații, turcii au negat categoric că ar fi utilizat gaze toxice sau că s-ar fi dat la masacre, arătându-se extrem de mirați când au aflat cât de mare a fost numărul victimelor. O comisie care a investigat imediat după război condițiile dezastrului a constatat între altele că, pe lângă terenul care avantaja mult partea adversă, o neșansă a constituit-o ceața care a orbit artileria aliată...

După 50 de ani, trei foști soldați neozeelandezi fac, sub prestare de jurământ și într-un cadru oficial, o depozitie stranie în acest sens. Ei declară că, făcând parte din trupele engleze aflate în Gallipoli, au văzut în dimineața zilei de 28 august 1915 cum regimentul „Norfolk“, cu un efectiv de peste 2 000 persoane, s-a îndreptat spre „cota 60“ în intenția s-o cucerească. Vremea era splendidă, doar deasupra cotei cu pricina planau șase sau opt norișori elipsoidali, care au staționat acolo fără să-și schimbe forma sau poziția în ciuda unei brize de 2–3 metri pe secundă. Sub acești nori se afla un altul, foarte dens, așezat pe sol. Era lung de vreo 240 metri, lat și înalt de vreo 60, stând chiar în drumul care ducea spre cota

atacată. Cei din regimentul Norfolk au intrat în nor fără nici o ezitare, dar nici unul nu a mai fost văzut ieșind pentru a continua atacul. După ce a dispărut și ultimul soldat, norul s-a ridicat și împreună cu ceilalți nori a pornit-o spre nord. Pe sol nu mai era nimeni. Aceasta este depoziția. Ulterior s-a afirmat că depoziția celor trei a fost doar o farsă. Unde au dispărut totuși soldații care n-au putut fi găsiți niciodată? Există apoi și o observație complementară independentă – într-o lucrare din 1925 se vorbește de două avioane de recunoaștere franceze trimise, tot în ziua de 28 august 1915, să cerceteze niște nori ciudați care survolau navele aliate la circa 1 000 metri altitudine. Cele două avioane au intrat în nori după care n-au mai fost văzute niciodată...

CONEXIUNEA PHILADELPHIA

Într-o seară de septembrie, din 1972, pe nava Diesel „*Nightmare*“, luminile au slăbit brusc, busola a deviat cu 90° în timp ce o forță extraordinară părea să tragă vasul spre nord. Spre vest, la 2–3 kilometri, echipajul a zărit un corp întunecat enorm profilându-se pe cerul înstelat. La un moment dat, o luminiță a străbătut cerul până la acel corp, dispărând în el sau îndărătul lui. La puțin timp după asta busola revine la normal, generatorul poate reîncărca acumulatorii iar vasul își poate continua drumul în mod normal. O istorie aproape identică se raportase și în decembrie 1957 de pe un vas diesel aflat într-o cursă Freeport-Bahamas, cu singura diferență că în acest caz au fost văzute trei luminițe. Să aibă oare OZN-urile vreo legătură, fie și cu unele dintre disparițiile de vase și avioane?

La 3 aprilie 1947, transatlanticul „*Queen Elisabeth II*“, unul dintre cele mai mari din lume, a fost imobilizat în

larg ca urmare a faptului că i-au căzut trei cazane și s-a întrerupt furnizarea curentului electric. La acest incident, relativ banal, s-a adăugat însă unul cu totul neobișnuit – transatlanticul a dispărut pentru 12 minute de pe radarul gărzii de coastă a S.U.A. El a mai putut fi urmărit un timp cu ochiul liber, după care a dispărut și vizual, pentru ca să reapară însă după scurt timp. Unii au văzut vasul învăluindu-se în acest timp într-un halou de ceață albăstruie.

Această întâmplare a readus în memoria comentatorilor o alta, mult mai celebră.

În 1955 astronomul și arheologul american M. K. Jessup publica volumul „*The Case for the UFO*” dedicată OZN-urilor. La sfârșitul lunii iulie a aceluiași an, șeful oficiului de cercetare științifică al marinei SUA, cu sediul la Washington, primește de la un expeditor anonim un exemplar al acestei cărți, abundant adnotat pe margini cu trei scriituri diferite (sau poate doar cu trei cerneluri diferite?).

În 1957, M. Jessup a fost chemat la Washington pentru a fi întrebat ce cunoaște în legătură cu aceste adnotări. El va constata cu surprindere cât de bine informați sunt autorii lor privitor la OZN-uri, la originea și secretul propulsiei lor, și cu câtă dezinvoltură folosesc noțiuni cu rezonanță aparent științifică, precum „navă mamă”, „vortexuri”, „rețele magnetice” etc.

Una dintre adnotări făcea aluzie la un experiment secret care ar fi fost efectuat, în 1943, de către marina americană, și în care o navă a fost făcută să dispară. Jessup și-a adus aminte că el însuși primise, începând din toamna anului 1955, mai multe scrisori, expediate din localități diferite, de către un individ care semnase Carlos Miguel Allende iar o dată Carl M. Allen. În scrisori el afirma că în 1943, la **Philadelphia**, a fost martor ocular la niște *experimente* militare, menite să asigure *invizibi-*

litatea magnetică a distrugătorului de escortă „U.S.S. Eldridge“ (codificat DE 173, cu lungimea de 100 m și 1 520 tone armat) și a echipajului său. Allende era (așa cum s-a confirmat ulterior) mecanic pe vasul „U.S.S. Andrew Furuseth“ aflat în același port. Deși cam agramate, scrisorile fac aluzie, între altele, la *teoria unitară a câmpului* la care A. Einstein lucrase între anii 1925–1927. Această teorie ar fi fost folosită în scopul realizării experimentului de care pomeneam, de către un colaborator al savantului pe care Allende spunea că-l cunoaște. Navele de război erau echipate la vremea respectivă cu electromagneți de mari dimensiuni, mențiți să contracareze minele, torpilele etc. care se dirijau după câmpul magnetic al vaselor. Se pretinde că pe nava DE 173 s-ar fi montat un dispozitiv uriaș de acest tip, capabil să creeze, printr-un fenomen de rezonanță, un câmp magnetic de o putere imensă. După spusele lui Allende experimentul a durat circa zece minute dar rezultatele au fost pe cât de neașteptate pe atât de dramatice: o ceață verzuie, de formă sferoidală, a înconjurat vasul la o distanță de mai multe zeci de metri, după care distrugătorul a dispărut complet, lăsând în urma lui doar o adâncitură pe suprafața apei. În tot acest timp se auzea un bâzâit puternic, devenit treptat asemănător zgomotului pe care-l face un torent. Câmpul a avut – se zice – asupra spectatorilor din preajmă un efect violent de respingere. Despre echipaj au circulat cele mai fantastice istorii. Unii marinari ar fi devenit ei înșiși invizibili, dar puteau fi readuși din această stare dacă erau atinși cu mâna de către cei din jurul lor; alții au încremenit de parcă ar fi înghețat. Un marinar care ținea mâna pe busolă ar fi luat foc spontan, alții au dispărut trecând prin pereții vasului către un tărâm fără întoarcere. Despre doi marinari se spune că s-ar fi „rematerializat“ într-un bar din port spre groaza celor prezenți, dispărând însă din

nou după câteva clipe. Dar cel mai fantastic efect ar fi fost, dacă e să dăm crezare legendei, faptul că în timp ce vasul a dispărut din docurile din Philadelphia, ar fi apărut cu circa 350 km mai spre sud, în zona porturilor Norfolk, Newport-News, Portsmouth din statul Virginia, după care a reapărut din nou la Philadelphia. În urma experimentului o parte din echipaj a dispărut pentru totdeauna, alții au fost spitalizați sau au înnebunit. Date fiind consecințele incontrollabile, experimentele au fost întrerupte fără a mai fi vreodată reluate. La scurt timp după aceea, toate fondurile destinate unor arme noi au fost, de altfel, dirijate spre proiectul Manhattan, vizând crearea bombei atomice.

Cele de mai sus, împreună cu alte detalii mai puțin semnificative, alcătuiesc nucleul legendei. Care este însă adevărul? Se pare că M. Jessup a încercat el însuși să dezlege spinoasa problemă, fără însă a reuși. El se sinucide în 1959, în urma unei depresii nervoase, dar în condiții pe care nu toți le-au găsit foarte clare. Allende, inițial de negăsit, își face apariția pe neașteptate, declarând oficial că totul fusese o simplă farsă. Ulterior, însă, tot el va declara că, dimpotrivă, scrisorile conțineau purul adevăr, retractarea fiind urmarea unor presiuni care s-au exercitat asupra lui. Pentru a fi mai convingător, s-a oferit să se lase examinat sub hipnoză pentru a releva și alte detalii pe care nu și le mai putea reaminti.

Ch. Berlitz și W. Moore publică, în 1979, cartea „*The Philadelphia Experiment*”. Documentându-se pentru scrierea ei, autorii află o serie de informații suplimentare. Descoperă astfel că singura perioadă în care experimentul putea să aibă loc a fost în jurul datei de 15 august 1943 când ambele nave menționate se găseau în portul Philadelphia. Se găsesc și documentele care atestă că Allende servise în acest timp ca mecanic pe vasul „*Andrew Furuseth*”. Totuși, în ciuda afirmațiilor din

scrisori, nu se găsește nici un articol din vreun ziar contemporan care să relateze evenimentul (să fi dispărut din colecții numerele sau paginile cu pricina?). Jurnalele de bord ale celor două nave pentru perioada menționată par să fi fost refăcute ulterior, cu date care nu sunt totdeauna coerente, fișele bolnavilor de pe „*Eldridge*“ DE 173 lipsesc din arhive etc. Autorii cărții află că A. Einstein fusese într-adevăr consultant al marinei militare în 1943; ei întâlnesc mai multe persoane care afirmă că ar ști câte ceva despre astfel de experiențe, fără să găsească însă nimic cu adevărat concludent. Aproape toate persoanele implicate dau impresia că se tem să facă declarații, ca și cum ar fi vorba de niște informații strict secrete. Între alții autorii îl găsesc și pe „misteriosul domn Allende“; îl fotografiază, îl supun unor teste grafologice pentru a atesta identitatea sa cu autorul scrisorilor. Autorii nu mai află însă de la el alte informații esențiale. Poate nici n-ar mai trebui să menționăm – marina militară americană a dat o dezmințire oficială, negând că ar avea cunoștință despre un astfel de experiment.

Unul dintre specialiștii aparent implicați, F. Bitter, scrisese, în 1956, o carte despre dispozitive care pot face un vas „magnetic invizibil“ față de mine și torpile, specificând că la un moment dat s-ar fi făcut experiențe cu un astfel de dispozitiv lung cât o navă. W. Moore se hotărăște să-i întindă lui Bitter o cursă nevinovată – scrie pentru o revistă de popularizare, o biografie a savantului, incluzând și un pasaj în care arată că Bitter ar fi participat, în 1943, la Philadelphia la experimente de invizibilitate magnetică, că aceste experimente s-au soldat cu efecte spectaculoase și neașteptate, afectând în mod extrem echipajul, fapt care a determinat suspendarea lor. Biografia a fost expediată, înainte de apariție, lui Bitter, cu rugămintea să facă în ea corecturile necesare în cazul în

care în text s-ar fi strecurat unele inexactități. Cel vizat a făcut într-adevăr câteva corecturi mărunte, fără a se atinge însă de paragraful legat de Experimentul Philadelphia. Tot cei doi autori au descoperit că vasul „*Eldridge*“ DE 173, având inițial capacitatea de transport de 1 520 tone a fost vândut după război Greciei, în cadrul unui acord de ajutor militar, ca având capacitatea de 1 900 tone. Să se fi demontat între timp de pe ea o aparatură cântărind 380 tone?

ÎNTÂLNIRI DE GRADUL V

Adnotările de pe marginea cărții lui Jessup încercau să lase impresia că sunt făcute fie de... trei **extratereștri care trăiesc pe Pământ**, deghizați probabil în oameni obișnuiți, fie de niște pământeni foarte bine familiarizați cu extratereștrii care ne vizitează planeta.

Notele fac în permanență aluzie la două mari rase din spațiu, numite *oameni S* și *oameni L* (L de la Little), autorii fie considerându-se ei înșiși din cea de-a doua categorie, fie privindu-i pe aceștia cu mai multă simpatie. Se relatează despre *conflicte între cele două rase*, „oamenii L“, deși în principiu binevoitori, se simt jigniți de apelativul de „vizitatori“, întrucât bazele lor, aflate pe fundul oceanelor sau în spațiul cosmic, sunt mai vechi decât specia umană. Adnotările pe care le fac îi arată *dezgustați de oameni*, afirmând că marea majoritate a acestora sunt doar niște animale, incapabile de un comportament spiritual superior și dedate unor pasiuni josnice. La observația lui Jessup după care extratereștrii par să se poarte cu pământenii precum oamenii cu vitele lor, unul dintre adnotori reflectează – „știe ceva, dar cum știe?“. Alte adnotări privesc povestea bricului „*Marie Celeste*“, istorisind cum a fost invadat de omuleți

extratereștri, sau corectează versiunile oficiale privind ultimele cuvinte ale unor dispăruți în triumghiul Bermudelor, insinuând că ar cunoaște înregistrările exacte ale acestor cuvinte, făcute de OZN-urile cu care respectivii au fost răpiți. Se mai nota că victimele răpirilor vor fi ținute într-o stare „neutrală” cu alimentare artificială până ce va fi fost scoasă toată informația din ei. Extratereștrii au fost obligați să utilizeze în acest caz sonde înfipțe în creierul victimelor, pentru a economisi timp și efort, dat fiind că „factorul psi” al acestora era mult prea scăzut ca să permită o legătură telepatică. Într-un loc, Jessup comentează o observație astronomică stranie, în care s-a zărit o pată proiectată pe suprafața planetei Jupiter; pe marginea foii apare o adnotare admirativă precum că a fost *marea arcă* sau *nava mamă* a extratereștrilor veniți în Sistemul Solar, cea care ar umili și ar umple de teroare orice pământean, cea mai mare structură construită vreodată de „umanoizi”. Și comentariile continuă îndelung în aceeași manieră. Aceste adnotări sunt azi relativ bine cunoscute, dat fiind că s-au realizat numeroase copii după cartea în cauză. Jessup și-a exprimat de la bun început bănuiala că toate notele ar fi opera unei singure persoane și anume ale aceluiași Allende. După cum spuneam, Jessup nu a mai putut lămuri problema, sinucigându-se în 1959.

Chiar dacă admitem că adnotările sunt niște ficțiuni; făcute e drept cu o remarcabilă fantezie, îndărătul lor rămân întrebările. Există oare niște **răpiri fără întoarcere?** niște **întâlniri de gradul V?** Întrebările sunt desigur retorice, dintre acelea la care nu deținem răspunsul. Credem însă că în locul acestui răspuns putem să reținem atenția cititorului cu o istorie amuzantă, pe care o reluăm dintr-un număr din august 1989 al săptămânalului „Nedelea” din Moscova, supliment duminical al ziarului „Izvestia”.

Pensionara Vera Prokofieva, împreună cu o prietenă ingineră și fiica de șase ani a acesteia, au zărit în seara zilei de 4 iulie 1989 în „Ghidroparc“-ul din Kiev trei indivizi stranii într-o barcă, pe un mic braț al Niprului. Erau îmbrăcați cu un soi de costume argintii, fără nasturi și cusături, aveau fețe de o paloare extremă, plete aurii lungi și ondulate, ochii mari și strălucitori. Semănau între ei de parcă ar fi fost gemeni. Martora nu s-a putut abține să nu-i întrebe dacă sunt cumva străini. Cei trei au răspuns, într-o rusească având un iz arhaic, că sunt extraterestri de pe o planetă dintr-un loc care depășește înțelegerea martorelor. „Veți ști când veți fi ca noi“. Aducă imediat că vin în fiecare zi pe Pământ să răpească pe câte cineva, iar acum și-au propus să le ia pe cele trei, adăugând că nava lor așteaptă alături. Martorele ar fi vrut să țipe, să fugă, dar au simțit dintr-o dată mii de înțepături în tot corpul, rămânând paralizate. Au fost în stare totuși să se roage să fie cruțate, spunând că nu vor să plece, că au familie și copii. „Extraterestrii“ s-au lăsat înduplecați destul de ușor. „Bine, nu vă luăm – o să găsim pe alții“. În boschetul de alături se găsea un „butoi“ argintiu mare, cu o antenă circulară deasupra. Cele trei arătări au urcat în el pe o scăriță, s-a închis ușa „ca la lift“ după care aparatul s-a înălțat cu mare viteză, fără zgomot, fără a produce curenți de aer și fără a stârni măcar praful de pe jos. Peste câteva clipe era doar o steluță pe cer. Cazul a fost investigat de mai mulți specialiști. Redactorii revistei „Nedelea“ s-au adresat între alții și candidatului în științe fizico-matematice A. F. Pugaci, astrofizician la observatorul Academiei R.S.S. Ucrainene. Acesta a subliniat că istoria nu conține în fond nimic neverosimil, relatări similare fiind foarte frecvente. Ce anume s-a întâmplat rămâne desigur de discutat. De pildă, toată povestea putea fi indusă mental martorelor, ceea ce nu

scade însă cu nimic stranietatea celor întâmplate. Existența unor civilizații extraterestre evolute, spunea el, este foarte probabilă și aceste civilizații puteau influența într-un fel și în trecut evoluția noastră. De altfel, redacția deținea și numeroase alte scrisori în care diverși martori afirmau că au văzut OZN-uri în zona Kievului în jurul datei respective. Presa sovietică a difuzat știri și despre alte întâlniri de gradul III în perioada imediat următoare, între care cele petrecute la sfârșitul lunii septembrie 1989 la *Voronej* au produs o impresie deosebită asupra opiniei publice.

ILUZII, ASTRONAUȚI SAU ZEI?

CINE SUNT MARTORII?

S-a afirmat adesea, mai ales la început, că rapoartele despre OZN-uri sunt, în marea lor majoritate, percepții eronate ale unor *ignoranți*. Statisticile efectuate în anii '50 întăresc întrucâtva această opinie. În 1954, J. Vallée observa, de pildă, că majoritatea martorilor o formau locuitorii din mediul rural, fără o pregătire de specialitate. Ulterior, pe măsură ce rapoartele erau filtrate tot mai atent, reținându-se doar cele de mare credibilitate și care rămâneau inexplicabile, în ciuda tuturor eforturilor depuse de investigatori, proporția s-a mai modificat. În 1966, o statistică a lui J. Keel, făcută pe baza a 10 mii observații, găsea că peste 50% din raportori erau polițiști, de regulă în cursul unor patrulări de noapte. A. Hynek remarcă, în aceeași perioadă, faptul că printre observatori sunt tot mai mulți piloți, militari sau civili, ca și operatori radar sau de la controlul zborurilor, deci persoane cu un foarte bun spirit de observație și care posedau solide cunoștințe teoretice și practice privind diversele tipuri de aparate de zbor, fenomenele meteorologice și astronomice etc. Desigur, chiar și la ora actuală numărul specialiștilor de înaltă calificare și competență în domeniu: meteorologi, astronomi etc. este încă redus în totalul martorilor; el este

însă proporțional, dacă nu mai mare decât procentul acestor specialiști în populația luată în ansamblu.

S-a mai afirmat, tot tendențios, că cei ce fac rapoarte caută în felul acesta să-și asigure o *popularitate ieftină* sau că sunt *fanatici* ai fenomenului OZN, care încearcă să-și susțină cauza fie și prin fraudă. Desigur, cazurile de tipul acesta nu sunt excluse; ele reprezintă însă excepțiile. Contrar a ceea ce cred scepticii, marea majoritate a celor ce raportează OZN-uri se recrutează dintre persoane inițial neîncrezătoare sau indiferente față de fenomen. După observație ele încearcă înainte de toate să-și explice fenomenul prin cauze obișnuite: avioane, elicoptere, nori, stele, păsări etc. Scepticismul lor intră în criză abia când își dau seama că nici una dintre explicațiile care le vin în minte nu poate sta în picioare. Drept urmare fie uită tot, printr-un reflex de autoapărare a integrității concepției despre lume, fie, revenind mereu la elementele observației, ajung să fie profund marcați, adesea traumatizați, de experiența avută. Majoritatea martorilor sunt foarte nehotărâți dacă să raporteze sau nu cele văzute. Mulți știu că se expun ridicolului, periclitându-și eventual bunul renume și situația profesională. Piloții, de pildă, sunt conștienți că, dacă șefii lor ar afla că au avut astfel de „vedenii“, s-ar putea să fie considerați „obosiți“ și inapți să mai conducă avioanele. În consecință, mulți martori roagă să li se păstreze anonimatul; alții se mărginesc să se confeseze doar în familie sau într-un cerc restrâns de prieteni. Nu trebuie să subestimăm nici faptul că în multe zone de pe glob colectarea rapoartelor nu este organizată; dificultatea expedierii unui raport poate descuraja martorii (între altele, acesta este un motiv al inegalei repartizări pe glob a observațiilor). A. Hynek aprecia, în 1969, că la fiecare raport oficial există cel puțin câteva zeci de observații neraportate.

Adesea, raportorii au *poziții sociale importante*. Astfel J. Gilligan, guvernatorul statului Ohio, a declarat că, în 15

octombrie 1973, a observat, împreună cu soția, timp de mai bine de 30 minute, un obiect luminos, de culoarea chihlimbarului, care se deplasa pe cer în poziția verticală. Ulterior, unii critici au afirmat că obiectul în cauză nu era decât planeta Marte. Pare însă bizar ca un astru văzut frecvent să producă o impresie atât de puternică (timp de treizeci de minute, nu mai mult) încât să determine urmărirea lui și scrierea unui raport de către o persoană care avea multe alte lucruri de făcut.

În seara zilei de 6 ianuarie 1969, *J. Carter*, licențiat în fizică nucleară și guvernator al statului Georgia (iar mai târziu președinte al S.U.A.) a urmărit, împreună cu alte 20 persoane, timp de circa 10 minute, de la o distanță între 300 și 900 metri, un obiect strălucitor, având aproape dimensiunile aparente ale Lunii, de culoare la început albastră, apoi roșietică. El a făcut mai târziu un raport în acest sens către comitetul NICAP. Ambii observatori citați mai sus erau oameni politici care făcând publice rapoartele lor riscau mai mult să piardă decât să câștige sufragiile marelui public. Faptul că ei s-au decis să facă totuși aceste declarații denotă, pe lângă onestitate, impresia puternică produsă asupra lor de evenimenele trăite.

O altă acuzație frecvent auzită din partea celor foarte sceptici este că cei ce văd ocupanți ai OZN-urilor sau raportează răpiri sunt invariabil *persoane bolnave psihic* sau *reduse mintal*. A. Hynek scria, în 1972, în legătură cu aceasta că nu cunoaște nici un raport de acest fel care să provină de la o persoană cu un dezechilibru mental dovedit. Majoritatea rapoartelor provin de la oameni din pătura mijlocie, care fug de publicitate. Ei sunt, e drept, adesea, înfricoșați, marcați de cele trăite, dar în nici un caz anormali. Faptul că printre cei ce raportează astfel de observații se găsesc puține persoane cu pregătire tehnică superioară sau foarte cultivați s-ar putea datora, după

opinia autorului citat, în bună măsură tocmai poziției lor, care îi face vulnerabili în cazul expunerii la ridicol. Între altele, mijloacele de informare au prezentat aceste rapoarte într-o manieră atât de deformată, încât în ochii publicului martorii apăreau invariabil în postura unor idioți.

O altă prejudecată este pretinsa *goană după senzațional* a investigatorilor și popularizatorilor fenomenului OZN. În realitate, asociațiile serioase (din păcate nu toate sunt astfel) destinate studierii fenomenului se compun din persoane având o înaltă calificare în domeniu, începând cu astronomia și terminând cu tehnicile de sondaj utilizate în sociologie. În ultimul timp nu se acceptă nici un raport cât de cât straniu dacă nu există cel puțin doi martori, subliniindu-se însă că nici grupul mare de martori nu constituie un argument infailibil, fiind binecunoscute, încă din vechime, fenomenele de contaminare sau chiar de isterie colectivă, de pildă în cazul unor miracole de natură religioasă. Rapoartele sau dovezile materiale (de pildă fotografiile) nu sunt acceptate niciodată din a doua mână. Și lista precauțiilor poate continua.

Investigatorii OZN sunt convinși că și specialiștii pot uneori greși, între altele deoarece nimeni nu este stăpân simultan pe toate specialitățile implicate. Așa cum arată, de exemplu, G. Mandics, astronomii încurcă avioanele, militarii confundă fenomenele astronomice sau de fizica atmosferei etc. După aprecieri făcute asupra rapoartelor din proiectul Bluebook se estima, de pildă, că, au făcut observații eronate: 80% din piloții militari, 89% din cei civili, 78% din operatorii radar, 65% din oamenii de știință și din tehnicieni etc., scorurile fiind ceva mai bune în cazul observațiilor colective. Aceste cifre trebuie acceptate însă, desigur în contextul în care însuși proiectul Bluebook a fost criticat pentru „explicațiile” date unor rapoarte.

Metodele „speciale“, cum ar fi „serul adevărului“, „detectorul de minciuni“, „regresia hipnotică“, nu sunt nici ele infailibile. Pe de altă parte nu trebuie să minimalizăm nici pericolul lipsei de profesionalism a unor investigatori posedând mai mult entuziasm decât pregătire și simț critic sau dorința unor publiciști de-a îngroșa latura senzațională în detrimentul rigorii.

ESTE OMUL UN „INSTRUMENT“ DE ÎNCREDERE?

S-a reproșat adesea și se va reproșa probabil și de acum înainte că metoda de investigare a fenomenului OZN este *neștiințifică*, întrucât ea nu se bazează nici pe ceva reproductibil, ca în cazul experiențelor de laborator, nici pe dovezi materiale pe care să le putem accepta fără absolut nici un dubiu. Cu totul altceva ar fi, par să spună acești critici, dacă un OZN ar ateriza în fața unui institut de cercetări, dacă s-ar lăsa studiat pe îndelete de specialiști, dacă eventualii ocupanți ai obiectului ar răspunde la întrebările savanților (și chiar ale presei) etc. Din păcate nimic din toate acestea nu s-a întâmplat și probabil nu se va întâmpla într-un viitor previzibil. Fenomenul OZN rămâne, așa cum spune G. Mandics, „*eluziv*“, sustrăgându-se unei cercetări „ortodoxe“. Fotografii, filmele, urmele lăsate pe sol nu sunt, prin ele însele, 100% concludente, capabile să convingă fără drept de apel orice specialist și să lămurească adevărata natură a fenomenului. Așa cum s-a subliniat de nenumărate ori, practic *singurele „fapte“ concrete, palpabile, aflate la dispoziția investigatorilor OZN sunt rapoartele*. Fenomenul trebuie, deci, abordat nu atât cu mijloacele destinate științelor naturii, cât cu cele ale sociologiei.

Sunt mărturiile scrise suficiente pentru un verdict în știință? Problema pusă în felul acesta este relativ nouă.

Dar nu trebuie să uităm că, de pildă, o bună parte din justiție se bazează pe presupunerea că în anumite condiții mărturia omenească poate fi dovada unui adevăr, mai ales dacă lipsesc probele materiale. Doi martori pot asigura condamnarea sau achitarea unui inculpat. Câteva zeci de mii de rapoarte scrise, studiate temeinic, nu sunt oare suficiente pentru a recunoaște unanim că **totuși se petrece ceva** care depășește, poate, deocamdată puterea noastră de înțelegere? E adevărat, cele două situații nu sunt analoage. Dacă martorii într-un proces văd lucruri pe care oricine le-ar putea vedea și identifica, deci lucruri general credibile, rapoartele OZN aduc mărturii despre fenomene nu numai străni, dar, de cele mai multe ori, în flagrantă contradicție cu ceea ce știința actuală și chiar bunul simț acceptă drept adevăruri.

Criticii fenomenului vor căuta, deci, toate argumentele pentru a demonstra că martorii, nu unii, ci toți, puteau foarte bine *să se înșele*. Vor sublinia de pildă că memoria omenească nu este câtuși de puțin infailibilă, chiar dacă este dublată de o maximă probitate. W. Sullivan, redactor științific la revista „New York Times“, analizând mărturiile colectate la reintrarea în atmosferă a satelitului ZOND IV, de care aminteam într-un alt capitol, menționează că o femeie din Indiana scria în raportul ei că obiectul a trecut doar la câțiva yarzi deasupra coroanei copacilor și că avea multe geamuri. O altă femeie, din Ohio, declara că obiectul, care și ei i s-a părut foarte apropiat, i-a transmis o stare irezistibilă de somn, iar câinelui ei o teamă care l-a făcut să schelălăie îndelung. O a treia femeie, din Tennessee, a apreciat că fuselajul era metalic, ferestrele aveau forma pătrată și obiectul plutea la cel mult 300 metri deasupra solului. În sfârșit, un mecanic care șofa pe o șosea din Ohio era convins că obiectul era pilotat, deoarece își schimba direcția de deplasare.

Toată lumea este de acord că simțurile noastre reprezintă instrumente imperfecte și limitate, dar ceea ce

știu mai puțini este că și memoria noastră reprezintă un proces deosebit de complex, că recunoașterea unui obiect văzut sau descrierea lui interioară nu sunt nicidecum redări fidele ale celor înregistrate, ci *reconstrucții mentale*, în bună măsură bazate pe mecanisme inconștiente, veritabile compromisuri cu ceea ce știam înainte ba chiar cu dorințele noastre mai mult sau mai puțin ascunse. În orice cercetare științifică este cunoscut așa numitul „efect al observatorului“, datorită căruia la capătul unui experiment se obține nu atât un rezultat obiectiv neutru, cât ceea ce s-a dorit, și aceasta în ciuda tuturor precauțiilor luate, inclusiv de cel ce efectuează observația. Probabil cel mai bun exemplu în acest sens este cel al lui P. Lowell care, pe urmele lui Schiaparelli, a dorit să vadă prin telescop canalele marțiene și le-a și văzut, chiar cu mult mai multe detalii, în ciuda faptului că aceste canale nu există în realitate.

Stereotipurile culturale, sistemele de credințe, convingeri, instrumentele intelectuale deprinse în școală sau de care ne-am impregnat prin mediile de informare în masă, ne ajută să facem observațiile, dar în același timp au și un efect deformativ asupra acestora. Psihologii știu, pe baza unor teste binecunoscute, că obiectele și fenomenele vagi, neclare, necunoscute, dacă sunt reprezentate mai multor subiecți, tind în momentul rememorării să se identifice în mintea fiecăruia cu obiecte sau fenomene pe care acesta le cunoaște deja. Drept consecință, atunci când un astfel de subiect este rugat să descrie ce a văzut, el va adăuga de la sine, fără să-și dea seama, detalii care inițial n-au existat, dar care aparțin obiectului înrudit cunoscut. De pildă, ceva lung, mai lat la un capăt și mai îngust în celălalt va deveni o lopată, sau mătură, sau pușcă, de fiecare dată martorul fiind convins, după un timp, că a văzut și detaliile caracteristice (de pildă trăgaciul sau cătarea). În cazul în care martorul are

cunoștințe despre „farfurii zburătoare“, un punct luminos văzut pe cer poate deveni în mintea lui un disc, la care repovestirile ulterioare pot adăuga un dom, antene, hublouri etc. Citind despre misterioșii ocupanți ai OZN-urilor, nu este de mirare ca unii martori să creadă că i-au și văzut la ferestrele unui bolid. Având în vedere că mecanismul de mai sus este inconștient în cea mai mare parte, martorii vor fi sinceri convinși că au văzut toate aceste detalii aievia și sincer supărați dacă li se va pune buna credință la îndoială. G. Mandics, comentând la rândul său niște observații ale lui E. Ruppelt, subliniază că „cu cât există o imagine mai cristalizată a prototipului, cu atât există șanse mai mari de a-l găsi chiar pe acesta în rapoartele absolut sincere“.

Problema „prototipului“ nu este foarte simplă. În 1946–1947 scriitorul H. Sherman a scris povestirile S.F. „*The Green Man*“ (Omul verde) și „*The Green Man Returns*“ (Omul verde revine), povestiri în care nave extraterestre opresc automobilele și întrerup curentul electric în uzine. Este, oare, o simplă coincidență că rapoartele ulterioare au semnalat nenumărate incidente de tipul acesta (pentru a nu vorbi de omuleții verzi)? De ce oare întâlnirile cu coloratură sexuală sau cu conotații agresive se raportează în special la America Latină? De ce din Marea Britanie n-au început să parvină rapoarte despre întâlniri de gradul III sau IV decât abia din anii '70, după ce piața engleză a fost invadată cu literatură despre ipoteticele contacte cu extratereștri? De altfel se constată că rapoartele despre OZN-uri se primesc în „valuri“, la originea fiecăruia aflându-se de regulă difuzarea unui material incitant asupra subiectului.

Dar tot atât de adevărată ar putea fi și ipoteza după care fenomenele de tip OZN se petrec relativ uniform, impulsurile venite din partea presei etc. reușind doar să „dezinhibe“ și să sensibilizeze opinia publică, să facă

oamenii mai atenți față de fenomenele stranii din jurul lor, să determine martorii să raporteze cu mai multă tragere de inimă cele observate.

Desigur, nu trebuie subestimate nici mecanismele care sunt de competența *psihiatriei* sau *psihologiei sociale*. Dacă ar fi să dăm crezare unor psihologi occidentali care comentează fenomenul OZN, cum ar fi L. Grinspoon sau A. D. Persky, există mult mai multe persoane prezentând dezordini psihice decât se crede în mod obișnuit, dezordini care nu se manifestă decât în anumite situații speciale, în restul timpului persoana părând perfect sănătoasă. OZN-urile ar putea fi, după acești autori, de multe feluri: *iluzii* (luăm un obiect drept altceva din motive psihologice), *halucinații* (percepții false în condițiile absenței totale a stimulului). Iluziile și halucinațiile pot fi cauzate de *psihoză* greu de diagnosticat, de pildă de o *paranoie* care se manifestă prin convingerea tenace că subiectul a intrat în contact cu extraterestri care îi și dau de știre din când în când, prin semne numai de el înțelese. Rapoartele, în viziunea acestor psihologi, ar putea fi și efectul unor *psihopatii*, manifestându-se în primul rând prin falsificarea deliberată, bolnăvicioasă, a observațiilor. Se mai pot aduce în discuție fenomenele *hipnotice*, *hipnagogice*, *hipnopompice* caracteristice stărilor intermediare dintre trezie și vis etc.

Fenomenele de tipul celor de mai sus se manifestă mai greu în cazul mai multor martori. Psihiatria cunoaște totuși percepția eronată a două persoane, așa numita „*folie à deux*“, când unul dintre parteneri, dominându-l pe celălalt, îi poate induce propriile percepții eronate pe care și celălalt va avea impresia că le vede. În cazul unui grup mai mare de observatori acționează o altă lege binecunoscută de psihologi, valabilă în egală măsură și la oameni perfect sănătoși – în fața unui fenomen necunoscut, apare o dorință puternică de a reduce

ambiguitățile la un sistem comun de credințe sau convingeri. În clipa în care s-a conturat un astfel de sistem, cât de cât coerent, el va fi apărat viguros împotriva oricărei argumentări logice sau dovezi materiale. Pe de altă parte, așa cum observa prof. R. L. Hall de la Universitatea din Chicago (Illinois), dacă o persoană rezonabilă raportează o observație care contravine convingerilor sale anterioare, avem toate motivele să luăm raportul în serios.

Așa cum am mai amintit în treacăt, o formă extremă a acestei stări de lucruri este psihoza în masă, contaminarea isterică a martorilor care pot cădea într-un soi de delir colectiv, având impresia că văd și aud cu toții niște lucruri care nu există în realitate. Probabil cele mai frecvente fenomene atestate în acest sens sunt miracolele de tip religios, care se petrec nu o dată în fața unor grupuri de mii de credincioși. Propagarea panicii este și ea destul de bine studiată de psihosociologi. Iar ca un exemplu practic, să ne amintim doar de efectele radiodramei lui O. Welles, care, în 1938, anunțase, pe fondul general de anxietate produsă de teama unei invazii armate fasciste, că o navă extraterestră a aterizat în New Jersey, iar ocupanții săi pustiesc totul în jur.

În „deliberarea“ internă, de cele mai multe ori inconștientă, care duce un individ la concluzia că a văzut ceea ce i se pare că a văzut, se confruntă, pe lângă perceperea nemijlocită a unor obiecte și fenomene reale, sugestiile de grup de tipul celor de mai sus, precum și „presiunea“ unor instanțe subconștiente din mintea subiectului: dorințe ascunse, imaginii arhetipale care-și caută materializarea etc. C.G. Jung, unul dintre părinții psihanalizei, a emis, în 1960, ipoteza că OZN-urile ar putea fi în bună măsură proiecții paranormale ale unor astfel de elemente comune care există, neștiute, în inconștientul fiecărui individ dintr-o anumită comunitate

culturală. Jung ajunsese, în 1916, la constatarea interesantă că elementele inconștiente comune din activitatea mintală a indivizilor unei populații umane se manifestă în multe activități conștiente sau semiconștiente: mituri, simboluri, visuri etc. făcând ca premise asemănătoare să ducă oamenii dintr-o anumită colectivitate la concluzii asemănătoare, pe o cale nu neapărat logică. Aceste elemente inconștiente constituie o legătură extrem de trainică (deși de regulă neobservată) între oamenii respectivi. Fenomenul explică, între altele, simpatiile sau antipatiile aparent nejustificate pentru cei din aceeași zonă respectiv pentru străini. Jung a numit totalitatea acestor elemente *inconștient colectiv*. Prezența lui ar explica între altele de ce raportările celor dintr-o anumită zonă de pe glob concordă atât de bine, diferind în schimb de experiențele trăite în alte regiuni.

Faptul că raportările fenomenului OZN sunt deformate adesea datorită unor mecanisme psihice și sociale, faptul că uneori aceste mecanisme pot da naștere la viziuni, chiar colective, privind obiecte neidentificate, urmate de rapoarte redactate cu toată sinceritatea, nu este totuși în stare să explice cum de OZN-urile lasă pe sol semne care pot fi analizate, cum de zeci de persoane care nu s-au văzut poate niciodată sună simultan din colțurile diferite ale unui oraș posturile de poliție raportând că văd un același obiect neidentificat, nu explică nici semnalările simultane radar-vizuale, filmele etc. Adepții explicației psihologice a OZN-urilor au răspuns la această obiecție într-un mod total deconcertant – ei și-au adus aminte că în practicile mistice hinduse se pretinde că în anumite condiții gândul omului poate da formă realității, se poate, cu alte cuvinte, întrupa într-un obiect palpabil, așa numita *tulpa*.

Desigur, e bizar să explici un fenomen contestat prin altul încă mult mai rar atestat și mai neverosimil. Există, e

drept, unele vagi mărturii în sprijinul unor atari mecanisme. Amintim, de pildă, că se afirmă existența unor persoane capabile să *impresioneze materiale fotografice cu „forța gândului”*. Se pare că primele experiențe în acest sens aparțin japonezului T. Fukurai, prin anii 1910–1913. J. Eisenbud, profesor de psihiatrie la facultatea de medicină din Denver (Colorado), după trei ani de investigații, a publicat, în 1968, o carte despre capacitatea extraordinară a subiectului T. Serios de a reproduce pe film imagini destul de clare ale unor obiecte la care se gândea în acel moment. Pentru aceasta era suficient să se concentreze privind fix la aparatul de fotografiat. După declarațiile autorului, experiențele au fost repetate de sute de ori, în cele mai diferite condiții, subiectul fiind în acest timp dezbrăcat la piele, examinat cu raze X, pus în imposibilitatea de a-și mișca orice altă parte a corpului în afară de cap etc. Dintre agenții care puteau transmite semnalul s-au eliminat pe rând razele infraroșii, cele ultraviolete, razele X, fără a da de capăt mecanismului prin care se producea straniul efect. Altminteri, subiectul era ușor înapoiat mintal, câștigându-și existența ca portar sau prin munci ocazionale. Dar, chiar dacă am admite realitatea acestor fenomene, este o mare distanță de la ele până la „*materializarea*” fizică, fie și prin „voință colectivă” a unor obiecte descrise adesea ca imense.

Totuși, sfidând schemele mintale ale oricărei persoane cu o oarecare pregătire științifică, autori precum J. Vallée (1979), B. Steiger (1974), D. Scott-Rogo sau J. Clarck (1979) nu exclud ca un mecanism natural necunoscut, legat fie de planeta noastră, fie de zestrea noastră genetică, mecanism declanșat automat la atingerea unui anumit nivel de complexitate a evoluției noastre, să poată da naștere sau formă unor obiecte fizice palpabile, inerte sau animate, existente înainte în conștiința sau inconștientul

oamenilor. Alăturându-se lor, W. Strieber (1987) se întreba dacă o credință nu-și poate crea în anumite condiții realitatea care s-o confirme, adăugând spre ilustrare că poate zeii din trecut erau realmente puternici, atunci când și credința în ei era puternică. Teoriile generării psihice a unor OZN-uri fizic palpabile trebuie privite, desigur, cu multă circumspecție, între altele pentru că nu cunoaștem nimic până la ora actuală care să îndreptățească ipoteza creării substanței din ideea omenească. Aceste tendințe nu sunt departe de cele care văd în fascinația OZN-urilor bazele pe care s-ar putea fundamenta o mistică nouă, specifică sfârșitului nostru de veac. Pe de altă parte, nu trebuie să uităm însă că structura intimă a materiei mai ascunde pentru noi suficiente surprize, așa încât considerăm că e bine ca toate teoriile coerente logic și elaborate respectând cât de cât o metodă recunoscută ca științifică să fie păstrate în rezervă, oricât ar părea de nebunești, până ce nu vor fi contrazise în mod flagrant de realitate.

IPOTEZA ORIGINII EXTRATERESTRE

Cu cele de mai sus am trecut în revistă, în mare explicațiile firești ale fenomenului OZN, explicații naturale sau pretins naturale, explicații legate de activități omenești, psihologice, socile. A mai rămas o singură explicație posibilă larg dezbătută, considerată de cei mai mulți specialiști ca prea neverosimilă, prea hazardată prea greu de acceptat și anume ipoteza originii extraterestre, ipoteza conform căreia printre obiectele semnalate ar putea fi și unele pilotate sau măcar construite de reprezentanții unor civilizații avansate de pe o altă planetă sau una alt țărâm.

Cei care acceptă o astfel de ipoteză se divid și ei în mai multe grupuri. Unii, care au supralicitat rapoartele

privind aparițiile subacvatice, s-au întrebat dacă nu cumva piloții OZN-urilor aparțin unei rase scufundată în adâncul mării o dată cu înecarea **Atlantidei** și trăind acolo, ascunsă, dar superevoluată, scârbită de aroganța și mărginirea oamenilor care au luat în stăpânire uscatul, văzduhul și oglinda apelor. Susținătorii acestei ipoteze sunt atât de fascinați de găselnița lor, încât uită că, între altele, nici unul dintre martorii întâlnirilor apropiate de gradul III sau IV n-a vorbit niciodată de ființe acvatice, pentru ca să nu mai vorbim de dificultatea adaptării omului la mediul subacvatic, de neverosimilitatea dezvoltării unei civilizații tehnologice în coasta noastră fără nici o altă manifestare decât sporadicele OZN-uri etc. Oricum, subiectul este de mai multă vreme drag autorilor de povestiri S.F. și va mai fi probabil și de acum înainte.

O variantă a acestei ipoteze, mergând pe urmele unui alt șir de clasice lucrări S.F., susțin că **Pământul este scobit pe dinăuntru**, iar supraviețuitorii diverselor cataclisme de dinaintea memoriei noastre istorice s-au refugiat în acest tărâm interior, de unde ies prin tuneluri (amplasate în zona polilor sau în Tibet) bântuind continentele de sub Soare cu vehiculele lor zburătoare.

O a treia soluție din această categorie, dragă și ea autorilor de lucrări S.F., presupune că obiectele în cauză n-ar fi decât vehicule cu care urmașii noștri, care au descoperit taina **călătoriilor în timp**, vin să-și viziteze strămoșii, fie dintr-o pornire să zicem turistică, sau istorică, în maniera imaginată de „clasicul“ H. G. Wells, fie cu scopul reparării unor erori din trecutul lor, pentru a-și făuri un prezent și un viitor mai reuși, (temă prelucrată de o pleiadă de autori de primă mână între care cităm pe P. Anderson, I. Asimov, G. Klein etc.), cu toate încurcăturile și paradoxurile care rezultă de aici, paradoxuri pe care autorul de literatură le poate rezolva cu o eschivă elegantă, dar care vor bloca orice persoană care are

încredere în logică și care e deprinsă să facă raționamente mai lungi de doi pași.

O ipoteză înrudită, pe care merită s-o amintim mai mult pentru pitorescul decât pentru seriozitatea sau verosimilitatea ei, este cea a lui W. Strieber, care se întreabă dacă nu cumva omul de pe Pământ e un soi de *larvă*, „vizitatorii“ fiind variantele mature ale sale. Oricum, adaugă el, mai în glumă mai în serios, atitudinea noastră de prădare a resurselor mediului înconjurător nu este mai prejos decât cea devastatoare a omizilor.

Tot aceleiași ramuri ideatice îi aparține o a patra propunere de soluție, enunțată zice-se cu nonșalanță (și fără îndoială în glumă) de A. Einstein. Răspunzând unei întrebări, pe care ilustrul savant o va fi găsit agasantă, el a afirmat cu un aer misterios că OZN-urile aparțin unor **pământeni emigrați** acum 10 000 ani într-o altă lume și reveniți acum în pelerinaj să-și viziteze leagănul. Împătimiții numerologiei, cei convinși că în potrivirea și rotunjimea unor date calendaristice stau înțeleșuri de o adâncime mistică, s-au apucat să calculeze și data exactă a presupusei emigrări. G. Tarade credea astfel (1969) că evenimentul a avut loc în anul 3113 î.e.n. Faptul că urmele găsite de arheologi nu atestă nicăieri și în nici un fel existența unei civilizații capabile de o atare performanță în epoca respectivă (din care avem în schimb abundente urme ale omului epocii de piatră), nu deranjează câtuși de puțin autorii acestor năstrușnice calcule. Dacă ar fi întrebați, ei ar răspunde imperturbabil că urmele respective se puteau cufunda în Ocean (de ce tocmai ele?), puteau fi șterse de intemperii (uitând că altele mult mai firave n-au fost șterse) etc. Iar dacă am admite că emigrarea a fost rodul intervenției unor ființe venite din alte lumi, trecem automat la o altă categorie de soluții posibile pentru fenomenul OZN, cea conform căreia OZN-urile sunt nave trimise pe Pământ de repre-

zentanții unor **civilizații extraterestre**. Marele defect al acestei ipoteze este că, dacă ar fi adevărată, conform bunului simț comun ar trebui să vedem mult mai multe „minuni” săvârșite de acești extraterestri în jurul nostru decât ne este dat să constatăm. Iar dacă 99,99...% din existența noastră se explică foarte bine fără ipoteza prezenței lor aici, ni se pare mai logic să acceptăm că probabil la fel s-ar putea explica și fracțiunea rămasă. După un vechi principiu, numit „*briul lui Occam*” nu trebuie să înmulțim ipotezele, dacă nu este strict necesar... *Dar nu cumva este necesar de astă dată?*

Curios este că există specialiști (și nu puțini) care susțin cu tărie pluralitatea civilizațiilor în Galaxia noastră și militează pentru programe costisitoare în vederea descoperirii lor cu ajutorul radiotelescoapelor, dar care neagă vehement orice posibilă legătură între aceste civilizații și fenomenul OZN. Un exemplu ilustru în această privință este cel al lui C. Sagan. Pentru a-și explica poziția el recurge, în volumele „*UFO's A Scientific Debate*” (1972) și „*The Cosmic Connection*” (1973) la așa-numita *ipoteză Moș Crăciun*. Conform binecunoscutei credințe, acest simpatic personaj trebuie să viziteze, într-o singură seară, vreo cincizeci de milioane de cămine de americani. Dacă ar petrece doar o singură secundă în fiecare casă (și, desigur, nu aceasta este imaginea uzuală), i-ar trebui mai bine de un an și jumătate să-și termine treaba, argument suficient ca să respingem ipoteza. Judecând în mod analog, spune Sagan, chiar dacă ar exista un milion de civilizații foarte avansate, pentru ca să fim vizitați în fiecare zi de o altă navă cosmică (așa cum sugerează frecvența rapoartelor OZN), ar trebui ca fiecare dintre aceste civilizații să lanseze pe an 3,6 miliarde de nave cosmice, ceea ce este absurd. Materialele și energia necesare unui asemenea efort ar depăși posibilitățile oricărei supercivilizații. După estimările sale, o rată rezonabilă ar fi o vizită la zece mii de ani...

Numai că în calculele sale C. Sagan are în vedere o căutare oarbă, egal repartizată pe toate stelele Galaxiei, o căutare în care fie supercivilizațiile nu știu nimic despre existența noastră, fie consideră că nu prezentăm interes mai mare decât orice altă planetă din Calea Lactee. Or, s-ar putea ca aceste ipoteze să nu stea în picioare. În plus, Sagan se gândește fără îndoială la greoaiele nave interstelare de tip Daedalus imaginate de inginerii secolului XX. Dacă ținem însă cont că frecvența de apariție a civilizațiilor ar putea fi de una la câteva sute de mii de ani într-o Galaxie ca a noastră, parametrii problemei se schimbă radical. În acest caz devenirea noastră este un eveniment unic și care poate polariza o bună parte din atenția civilizațiilor mai vechi. În plus, pentru civilizații vechi de milioane de ani drumul până la noi ar putea fi mult mai scurt și mai simplu. Poate tot atât de simplu ca o excursie cu automobilul pentru omul secolului nostru.

Un alt contraargument „logic“ este că, o dată ce majoritatea rapoartelor OZN conțin erori de observație, de interpretare ori chiar fraude, toate rapoartele OZN ar trebui încadrate în aceste categorii. În replică la această atitudine, sociologul R. L. Hall observa că se cunosc multe cazuri în care în timpul războiului, în condițiile unui stres permanent, unii aviatori au tras cu mitraliera în planeta Venus sau într-o insulă, luându-le drept avioane dușmane. De aici nu se poate deduce însă că nu au existat deloc avioane dușmane...

Cât despre *contraargumentarea pătimășă*, ea se rezumă, în esență, la ideea că „girafa nu există“ pentru că nu ne convine nouă să existe, în speță că extraterestrii nu există, deoarece asta ar incomoda foarte mult șabloanele gândirii noastre, pentru că n-am mai fi noi unica încoronare a firii, ceea ce e inacceptabil, chiar și subconștient, etc. Această patimă se îngemănează foarte

bine cu cealaltă, cea a fanaticilor OZN-urilor, în mintea căroră orice însăilare logică, fie ea cât de șubredă, devine cea mai solidă certitudine dacă servește dorința subconștientă de a dovedi existența extraterestrilor.

Dacă judecăm lucid, vom ajunge la concluzia că la ora actuală în acest domeniu *nu există deocamdată altă certitudine în afară de numărul crescând al rapoartelor*. Deocamdată toate ipotezele compatibile cu aceste rapoarte trebuie reținute, între ele și cea a originii extraterestre, cu condiția respectării unei minime coerențe. *Atât entuziasmul exagerat, însoțit de regulă de o bună doză de lipsă de simț critic, cât și negarea îndărătnică, fie și „logică“, a valabilității fenomenului OZN în toată complexitatea ei, sunt egal de dăunătoare* pentru elucidarea adevăratei naturi a acestuia.

SE NAȘTE O NOUĂ RELIGIE?

Ipoteza că OZN-urile ar fi mesagerii unor super-civilizații extraterestre are și o altă implicație delicată. Istorisiri în care se susține că vehicule venite din cer au luat cu ele pe cutare pământean, că ocupanții vehiculului i-au transmis diverse învățături cu care respectivul s-a întors înfricoșat printre ai lui, nu se povestesc de azi de ieri ci reprezintă un fenomen cultural de o remarcabilă vechime. În cartea apocrifă a patriarhului **Enoh** acesta istorisește cum a fost dus în cele șapte ceruri de către doi „îngeri“. În mitul babilonian al lui **Etana** ascensiunea se realizează cu ajutorul unui vultur năzdrăvan. **Iezechie** zboară grație unei roți coborâtă pe Pământ și însoțită de făpturi antropomorfe. Remarcabile în aceste povestiri sunt detaliile tehnice care cu greu puteau fi intuite în vremea respectivă. Descrierea Pământului care devine tot mai mic, până ce dispare complet, cerul negru deși era ziuă,

suprasolicitarea la accelerații etc. Detalii la fel de neașteptate se pot găsi și în vechea literatură indiană sau chineză.

Oare tradiția religioasă reflectă, fie și deformat, vechi întâlniri cu mesageri cosmici? Sau invers, întâlnirile de gradul III și IV sunt manifestări ale unei mentalități religioase? Desigur, o astfel de influență nu poate fi exclusă, dar ea este probabil neesențială. Cert este însă că, așa cum precizează V. Kernbach, mitul modern al OZN-urilor fără a fi prin sine religios, a generat în ultimele decenii o serie de manifestări parareligioase. Între acestea trebuie să fie amintită crearea câtorva sute de secte, majoritatea în California, fiecare cu puțini aderenți dar altminteri foarte active. În fruntea acestor secte se află de regulă „contactați“, „aleși“, prin care extraterestrii transmit pământenilor îndrumări privind calea justă de urmat. *J. Mariano*, capul „bisericii cosmice“, în vădita dorință de a împăca nouă „credință“ cu cea creștină, susține de pildă că Iisus, ca și mai multe alte personaje biblice, n-ar fi fost decât extraterestri ori personaje contactate de aceștia.

Unul dintre cei mai cunoscuți șefi de sectă este *G. Adamski*, cel care declară despre sine cu toată seriozitatea că este unul dintre primii pămâtenii care s-au întâlnit (într-un deșert din California, în vara lui 1952) cu reprezentanți ai unei civilizații extraterestre, și anume cu locuitori de pe... Venus, care l-au inițiat în știința lor. Secta „filosofiei cosmice“ a lui Adamski provine dintr-o altă sectă, antebelică, tot atât de pitorească, numită „ordinul regal al Tibetului“. În anii în care Adamski și-a scris cărțile în care și-a istorisit fantastica aventură, nu se știa încă faptul că pe Venus nu numai că nu poate fi vorba de o civilizație avansată dar condițiile de iad interzic orice formă cunoscută de viață.

Profeții unor secte mai recente au avut grijă să-și plaseze obiectul adorației lor undeva mai departe sau

într-un loc mai vag precizat. Astfel, *E. Siragusa*, din Sicilia, fondatorul „asociației prietenilor vizitatorilor din spațiu“, a fost, zice-se, contactat de extratereștri care veneau dintr-o confederație de peste 600 planete. Secta ISO-ZEN (Internelle Synthese Operative Zetetique Energetique et Nucleonique) din Franța, condusă de *J. Martin* și *J. P. Appel*, reunind câteva mii de aderenți, făcea la un moment dat pregătiri pentru o emigrare masivă pe o planetă lângă *Alfa Centauri*. În paranteză fie zis, această sectă a fost desființată prin hotărâre judecătorească din motive foarte pământești cum ar fi: orgii, trafic de droguri, proxenetism, șantaj etc. S-a făcut mare vâlvă în jurul faptului că la 28 noiembrie 1979, F. Fontaine ar fi fost răpit de niște ființe sferice și ținut mai multe zile la bordul unei farfurii zburătoare. După aceasta, i s-ar fi încredințat mesajul că la 15 august 1980 și la 15 august 1983 „nava spațială“ va reveni la *Cergy-Pontoise* (în Franța, lângă Paris). La datele respective mii de creduli au așteptat evenimentul, ținându-se de mâini în scopul „concentrării bioenergiei“ cu care sperau că-i atragă pe extratereștrii. Nu s-a produs nimic. Chiar în 1983, de altfel, unul dintre personajele principale ale „istoriei“ a recunoscut că întreaga poveste a fost doar o înșelătorie bine regizată. În ce scop? Nu s-a dat niciodată un răspuns clar. O istorie asemănătoare s-a petrecut cu J. Waddington, răpit dintr-un cartier periferic londonez, căruia chipurile i s-a prezis că niște farfurii zburătoare vor ateriza tocmai în faimoasa piață Picadilly Circus din Londra. N-ar mai trebui s-o spunem, aterizarea desigur n-a avut loc nici la data prezisă, nici mai târziu. O altă sectă, căuta să achiziționeze în 1981 o fermă lângă Cevennes (Franța) pentru a crește tritoni de baltă. Aceștia urma să fie expediați pe *planeta Baal* (!?) cu ajutorul unor farfurii zburătoare care trebuiau să sosească la momentul potrivit. Sectanții erau informați că civilizația acestei planete este

pe cale de dispariție deoarece reprezentanții ei nu mai sunt în stare să se reproducă. Ultima lor salvare o constituiau tritonii de baltă...

Lăsând la o parte înșelătoriile și farsele, dacă parcurgem relatările unor martori ai întâlnirilor de gradul III sau IV, vom constata că majoritatea **mesajelor** încredințate „**contactaților**“ sunt la fel de aberante ca și cele de mai sus. Din multe dintre ele se degajă ideea că „cineva acolo sus“ are grijă de noi, poate că are grijă chiar de sute de milioane de ani. După Adamski, Pământul este un soi de „grădiniță“ în care omenirea este ajutată de către tutorii cosmici, printr-o serie de lecții obligatorii, să se maturizeze. În alte mesaje, dimpotrivă, se transmit apeluri patetice către șefii de stat pentru încetarea cursei înarmărilor, încetarea experiențelor nucleare, promovarea dragostei și frăției între toți oamenii de pe Pământ, altminteri nimeni nu ne va salva. Cele de mai sus, pentru a fi bine înțelese, trebuie puse în contextul nenumăratelor **absurdități patente** raportate de martori: ca OZN-nauții vin de pe Venus sau de pe Marte, că sunt gata să ne ofere secretul călătoriilor cosmice, leacul cancerului, ori alte rețete miraculoase care, puse la probă, se dovedesc sistematic fără efect. ș.a.m.d.

Există, desigur, între așa-zișii „contactați“, și mistici și șarlatani și amatori de farse. Acest „cargo-cult milenarist“ al epocii moderne, după caracterizarea lui V. Kernbach, își trage seva, fără îndoială, din spaima neputincioasă a unor oameni cu o oarecare școală, dar altminteri slabi și debusolați, care pe de o parte nu mai acceptă ideea divinității în ipostazele sale tradiționale, dar pe de altă parte tânjesc după o instanță supraumană ocrotitoare, binevoitoare pe care s-o contrapună amenințării unor forțe pe care nu le pot stăpâni. Dar își trage seva și din socotelile meschine ale unor indivizi care exploatează o asemenea stare de spirit. Ar fi, totuși,

simplist să reducem lumea celor care fac rapoarte despre „răpiri“ doar la categoriile de mai sus; *ar fi o greșeală să taxăm drept misticism sau șarlatanie întregul fenomen OZN în ipostazele lui de mare stranietate, chiar dacă „entitățile“ implicate transmit, zice-se, martorilor absurdități flagrante.* Pare mult mai plauzibil să **admitem că suntem în fața unui proces de o mare complexitate, în care ceva încă neelucidat** (de origine extraterestră sau nu) se îmbină cu grijile și angoasele conștiente sau inconștiente ale martorilor, iar uneori și cu nivelul precar de cultură al acestora. Soluția nu este nici bruscarea, nici politica struțului, ci căutarea cinstită, corectă, a cauzelor fenomenului.

Nici măcar „prezicerile“ de aterizări ale unor OZN-uri nu sunt toate șarlatanii. Ajunge să amintim tragica întâmplare din decembrie 1982, când două persoane: L. Landis, o femeie de 48 de ani, și G. Flach, electrician de 38 de ani, au așteptat într-un automobil parcat într-o zonă pustie din Minnesota, în nordul Statelor Unite, aterizarea „anunțată“ a unor extratereștri. În acest timp s-au hrănit doar cu vitamine și apă dintr-un lac din apropiere. Când au fost găsiți de poliție, după patru săptămâni, erau atât de epuizați de foame și de frig, încât a trebuit să fie spitalizați, iar femeia nu a mai putut fi salvată.

Pentru cei care nu văd încă în mod limpede *linia de demarcație dintre o credință religioasă și credința în existența unor civilizații extraterestre* poate este bine să subliniem încă o dată că religia plasează divinitatea într-un supranatural pe care mintea nu-l poate cuprinde niciodată, în timp ce extratereștrii sunt imaginați ca ființe gânditoare, care s-au născut (poate mult înaintea noastră) din aceeași materie și în același Univers ca și noi. Chiar dacă în ochii noștri puterile lor ar fi echivalente cu miracolele atribuite zeilor, aceste puteri sunt expresia unor legități materiale pe care dacă nu le cunoaștem încă, le

vom cunoaște și le vom stăpâni și noi în viitor. Dar mai este o diferență importantă – în timp ce în mai toate religiile divinitatea solicită adorație, supunere necondiționată, reprezentanții unor supercivilizații – dacă există – trebuie să aibă un respect mult prea mare pentru demnitatea ființei gânditoare ca să poată pretinde așa ceva. Mai mult, ei vor considera că prosternarea unei ființe gânditoare în fața unui seamăn al său întru gândire, fie el și mult mai dotat ori învățat, este un act înjositor și păgubitor pentru ambele părți. Dacă există supercivilizații, cu siguranță ele nu vor accepta ca cineva să fie obligat să-și nege propria gândire, propriile inițiative și să se complacă într-o supunere oarbă, totală, primitivă, în fața gândirii unei alte entități, divinizată și considerată infailibilă.

CÂȚI SUNTEM ÎN UNIVERS?

LECȚIA ASTRONOMIEI

Să fie oare ocupanții OZN-urilor, într-adevăr, vizitatori din stele? Ar fi posibil oare ca reprezentanții unor civilizații născute în alte colțuri ale Universului să fi ajuns la noi la bordul unor „corăbii astrale“?

Punând această întrebare ne gândim în primul rând la cititorul cu o oarecare cultură științifică și care (dacă a avut răbdare să citească volumul până aici) va zice probabil că poate OZN-urile există, dar în nici un caz ele nu sunt manifestări ale extraterestrilor. O dată, deoarece condițiile de pe Pământ sunt unice în Univers, apoi, deoarece dacă ar fi pe undeva o civilizație asemănătoare, distanțele sunt mult prea mari pentru a permite chiar și o singură vizită, necum atât de multe!

Facem apel la răbdarea cititorului pentru a încerca să schițăm împreună un răspuns care, fără a fi încărcat cu prea multe detalii, să argumenteze totuși cât de cât convingător posibilitatea ipotezei extraterestre. **Încredințăm cititorul că estimările pe care le facem mai jos se regăsesc în bogata literatură consacrată problematicii și reflectă cele mai recente descoperiri în domeniu.**

Pământul pe care-l locuim este a treia dintre cele nouă planete mari care se rotesc în jurul *Soarelui*,

formând, împreună cu alte corpuri cerești mai mici, **Sistemul Solar**.

Stelele sunt și ele sori, în jurul cărora se rotesc, poate, planete. Numai că acești sori se află foarte departe de noi. Lumina, cu viteza ei de 300 000 de kilometri pe secundă, ajunge de la Soare la Pământ în ceva mai mult de opt minute, în timp ce de la cea mai apropiată stea, numită *Proxima Centauri*, are nevoie de 4,27 ani. În termeni tehnici se mai spune că această distanță este de 4,27 **ani-lumină**.

Soarele, împreună cu alte circa 400 miliarde de alți sori formează un vârtej de stele, o „insulă cosmică“ de forma unei spirale turtite, numită „*Calea Lactee*“ sau **Galaxie**. Aceasta are un diametru de circa 100 mii de ani-lumină.

Instrumentele noastre pot observa un număr de circa 100 miliarde de galaxii, mai mult sau mai puțin similare, formând ceea ce putem numi **Univers** sau **Metagalaxie**. Raza Universului este de circa 18 miliarde de ani lumină. Nimeni nu știe ce poate fi „dincolo“ de granițele ei.

Datorită unei coincidențe, care s-ar putea să nu fie întâmplătoare, vârsta Universului este tot de circa 18 miliarde de ani. Atât s-a scurs de la explozia primordială numită **Big Bang**, în care și-au avut începutul toate – și timpul și spațiul și particulele elementare care au alcătuit mai apoi atomii, moleculele, corpurile.

De la această explozie încoace, Universul nu încetează să se extindă. Unii spun că această expansiune se va opri într-o zi, peste multe miliarde de ani, după care va urma o contractare, o prăbușire în sine, iar peste alte zeci de miliarde de ani Universul, adunat din nou într-un singur punct, se va sfârșit într-un „*Big Crunch*“, o „Mare Sfârâmare“. Poate va urma din nou o mare explozie, se va naște un alt timp și un alt spațiu. Poate succe-

siunea acestor catastrofe se va perpetua într-o *pulsatie nesfârșită*. Poate alte Universuri, inaccesibile nouă, infinit de multe, evoluează undeva într-un mod asemănător. Poate toate cele de mai sus nu sunt decât *un model provizoriu* pe care descoperirile viitorului îl vor răsturna iremediabil...

ȘANSA VIEȚII

Ar fi oare posibil ca în Universul nostru să mai existe, la ora actuală, civilizații evoluat, să le zicem civilizații tehnologice, care ar fi capabile de realizarea unor vehicule apte pentru zborul cosmic?

Pentru a simplifica problema, să ne referim pentru moment doar la Galaxia noastră.

O civilizație tehnologică nu se poate naște oriunde. Steaua în jurul căreia ea s-a dezvoltat trebuie să fi fost *nici prea mare, nici prea mică*, asta pentru a beneficia de o viață suficient de lungă și liniștită. Cam 25% dintre stele corespund din acest punct de vedere.

Dintre acestea se apreciază că circa 15% au în jur planete cu *orbite stabile*, o altă condiție obligatorie. Aceasta înseamnă 15 miliarde de stele din totalul de 400 miliarde.

Studii recente, de pildă explorarea Sistemului Solar cu sonde spațiale, arată că viața se dezvoltă mult mai greu decât ne-am imaginat în urmă cu câteva decenii. Se estimează că doar una din zece stele având planete cu orbite stabile au și o planetă cu condiții propice de *temperatură*. Dintre acestea, din nou, doar o zecime posedă toate *elementele chimice necesare* vieții, înainte de toate elemente mai grele, apărute în stelele de „generația a treia“, la mai multe miliarde de ani după „Big Bang“.

Dintre cele rămase, doar circa 7,5% au *dimensiunile, înclinația axei și alternanța zi-noapte* prielnice dezvoltării vieții. Făcând un calcul, vom constata că *în Galaxia noastră* nu mai rămân decât *20 de milioane de planete pe care viața are condiții să se dezvolte în voie.*

Dar pe câte dintre ele a și apucat să se dezvolte cu adevărat?

Știm foarte puține despre condițiile în care viața poate lua naștere. Avem din păcate o singură „carte“ pe care o putem citi deocamdată în acest sens – istoria vieții scrisă în straturile scoarței pământesti.

Se cunoaște, cu destulă precizie, că Pământul s-a născut, împreună cu tot Sistemul Solar, în urmă cu 4,65 miliarde de ani. La început era un glob incandescent. Acum circa 4 miliarde de ani, când scorța lui s-a mai răcit, apar și primii compuși organici complecși – primele cărămizi ale vieții. Să fi existat o contaminare cu germeni veniți din alte colțuri ale Universului sau vreun alt gen de intervenție externă? La nivelul actual ne este imposibil să formulăm un răspuns tranșant. Se pare însă că datele pe care le avem pot explica mulțumitor evoluția sinuoasă a vieții chiar și fără influențe externe.

Nu e cazul să intrăm în detalii. Putem, însă, puncta câteva repere. La început s-au născut bacterii și alge primitive. Acum 1,8 miliarde de ani au apărut unicelulare cu nucleu, numite „eucariote“; peste câteva sute de milioane de ani unele dintre urmașele lor se organizează în organisme pluricelulare. Acum circa 1 miliard de ani apare astfel primul vierme, atât de mic, încât abia l-am fi putut zări cu ochiul liber...

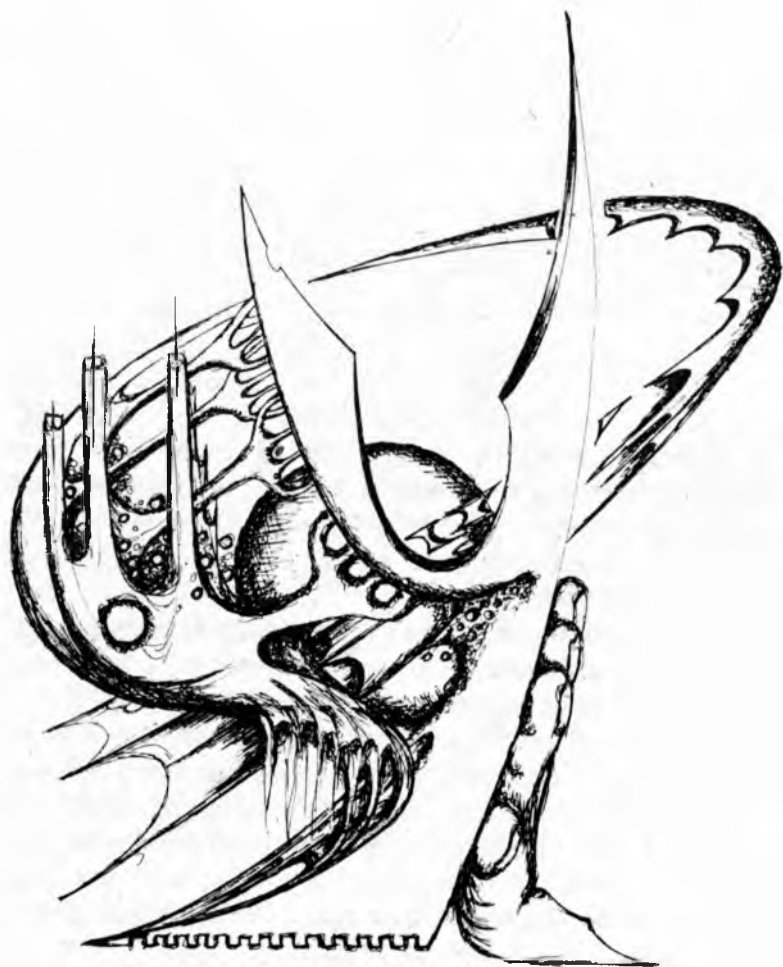
Subliniem, pentru a înțelege complexitatea drumului parcurs, că *naturii i-au trebuit trei miliarde de ani pentru a alcătui primul viermișor, având nevoie apoi doar de un singur miliard pentru ca din acel viermișor să-l creeze pe om, ca și întreaga faună pe care o știm.*

Tot acum un miliard de ani apare și acel formidabil instrument de recombinație a însușirilor genetice care este înmulțirea sexuată. Progresul se accelerează. Acum 900 milioane de ani lagunele mișună de bureți și meduze; acum circa 570 milioane de ani se răspândesc strămoșii melcilor, racilor și caracatițelor; acum 500 milioane apar primii pești; peste puțin timp primele forme de viață încep să se stabilească pe uscat – la început plantele, apoi insectele și animalele. Acum 320 milioane de ani pădurile de ferigi arborescente sunt bânuite de mari reptile erbivore, vâdate de cele carnivore. Acum 225 milioane de ani apar primele păsări și primele mamifere; dar rolul lor este încă periferic, lumea fiind dominată de dinozaurii de toate mărimile, unii ajungând la 15 metri înălțime, 30–50 metri lungime și 100 tone greutate.

Acum 65 milioane de ani o catastrofă duce la dispariția dinozaurilor. Mamiferele ocupă locul rămas în urma lor. Acum circa 5 milioane de ani din familia lor se desprinde o ramură care, după multe alte avataruri, va duce la apariția omului și a civilizației tehnologice.

Oare pe toate cele 20 milioane de planete propice dezvoltării vieții s-a repetat, mai mult sau mai puțin asemănător, acest scenariu?

Ca și în majoritatea estimărilor de mai sus, și aici suntem limitați doar la presupuneri. Cele mai multe opinii apreciază că putem accepta că o viață de complexitatea celei pământene va înflori doar pe o singură planetă din douăzeci, care posedă teoretic condiții propice pentru ea. Cu alte cuvinte, pare rezonabil să acceptăm că în Calea Lactee există circa *un milion de planete găzduind forme de viață suficient de complexe, o biosferă având abundența celei pământene.*

D. Fan

Dar în câte dintre aceste „biosfere“ va apare și o ființă inteligentă, care să creeze acea civilizație tehnologică în măsură să construiască nave interstelare? Care este probabilitatea ca o astfel de biosferă să producă, la un moment dat, o ființă inteligentă – capabilă să-și facă unelte, să vorbească generalizând și anticipând, capabilă de artă – o ființă cum a fost omul acum 15 000 de ani? Apoi, care este probabilitatea ca această ființă să construiască o civilizație de tip tehnologic, așa cum este cea a secolului XX, în măsură să asigure zborul cosmic? Credem că răspunsul la prima întrebare se situează, în mod rezonabil, în jurul valorii de $1/10$, iar la a doua de asemenea în jur de $1/10$. Rezultă că *Galaxia noastră este capabilă să găzduiască 10 mii de civilizații tehnologice*.

Alți autori ajung la concluzii mai optimiste sau mai pesimiste. Desigur, aceste civilizații nu apar simultan. Judecând după vârsta stelelor din Galaxie, unele mai bătrâne altele mai tinere decât Soarele, putem estima că din cele 10 000, circa *4 000 de civilizații au apărut înaintea noastră*, restul urmând să apară într-un viitor mai mult sau mai puțin îndepărtat.

Câte oare dintre aceste 4 mii de civilizații, apărute înaintea noastră, au ajuns însă efectiv să realizeze zborul interstelar și poate pe cel intergalactic?

Pentru a fi corecți, trebuie să subliniem, înainte de toate, că având în vedere tot ce cunoaște știința și tehnica secolului XX, un astfel de zbor este practic imposibil.

Dar, oare va fi la fel și pentru știința și tehnica secolului XXI? Sau XXX? Sau peste zece mii de ani? Sau un milion? Să ne gândim doar la drumul parcurs de știință în ultimele sute de ani, la progresele realizate, care nu credem că-și vor încetini ritmul pe viitor. Deci, ni se pare

rațional să acceptăm că în secolele care vor urma se vor descoperi și principii fundamentale necunoscute azi. Și, deci, ceea ce la ora actuală pare imposibil ar putea deveni posibil în secolele sau mileniile următoare:

ȘANSA ÎNȚELEPCIUNII

Acum vine însă întrebarea cea mai dificilă.

Va mai exista oare omenirea peste câteva sute sau câteva mii de ani pentru a avea răgazul să descopere aceste principii? Nu cumva progresul științific și tehnic va merge mână în mână cu mărirea puterii de distrugere, astfel încât omenirea și chiar viața să dispară de pe Pământ, poate pentru totdeauna?

Ne gândim, de pildă, la fanatici, care, pentru a-și argumenta punctele de vedere, ar declanșa un holocaust nuclear (și nici nu e nevoie să fie foarte mulți!).

Ne gândim și la scăparea accidentală de sub control a unor experimente genetice, ori la alte catastrofe cu efect asemănător; dar ne gândim mai ales la acele *principii (sin)ucigașe încă nenăscute*, care vor fi puse la punct peste o sută sau o mie sau zece mii de ani! Acum o sută de ani, cine se gândea oare la bomba termonucleară ori la experimentele de inginerie genetică? Are cineva impresia că știința ori tehnica militară își vor încetini progresul pe viitor?

Și poate nici nu e nevoie să ne gândim prea departe...

H. Kahn, faimosul viitorolog, fost director al Institutului Hudson, declara, în 1981, că în principiu este posibilă realizarea unei mașini infernale care, plasată într-un puț suficient de adânc, *ar putea desface întreaga noastră planetă în bucăți*. Construcția mașinării ar fi necesitat, după estimările sale, circa zece ani și o investiție de 10 miliarde dolari (cam a zecea

parte din costul de atunci al flotei de bombardiere strategice a S.U.A.).

I. Asimov observa în cartea sa „*Civilizații extra-terestre*“, că **civilizația noastră are un viitor îndoielnic**. „Suntem o specie prea certărească și considerăm conflictele noastre locale mai importante decât supraviețuirea generală“. Spre deosebire de alte animale, la care conflictele se sting spontan, noi suntem rânchiu-noși și avem darul previziunii și al plănuirii minuțioase a răzbunării.

În 1966, în lucrarea lor comună „*Intelligent Life in Universe*“, astrofizicienii I. Șklovski și C. Sagan (rus și american) estimau că doar o civilizație din o sută reușește să-și rezolve problemele ecologice ori legate de un război catastrofal, supraviețuind apoi 1 miliard de ani, celelalte nefiind în stare să depășească o mie de ani de civilizație tehnologică. În 1973, C. Sagan sublinia, în „*The Cosmic Connection*“, că repulsia noastră față de oamenii de altă limbă, altă culoare a pielii sau care se îmbracă diferit, agresivitatea, supunerea față de ritualuri și față de stăpâni puteau să prezinte o anumită valoare în epocile în care un mic trib își apăra identitatea amenințată de fiare și de străini. Dar, în epoca noastră astfel de năravuri au devenit nu doar anacronice ci și extrem de periculoase. Tot el, în lucrarea „*Cosmos*“ (1980), bazată pe un serial de televiziune de mare succes, difuzat și la noi, reafirmă aceeași șansă de numai 1% *privind speranța de supraviețuire a civilizației noastre tehnologice* (deși în altă parte sugerează și 40% pentru următoarea sută de ani). Într-un articol din 1983, C. Sagan și W. I. Newmann mai observă că o societate are șanse de supraviețuire cu atât mai mici cu cât tendințele ei imperialiste de cucerire, în particular a Galaxiei, sunt mai mari. Deci, o inteligență de tipul celei pe care o au delfinii are desigur șanse mari de supraviețuire (dacă va fi cruțată de noi, în cazul concret al

delfinilor noștri), dar o astfel de inteligență nu va naște niciodată o civilizație de dimensiuni cosmice. Omul este pornit în mod hotărât să „cucerească” întregul Cosmos, dar această tendință intrinsecă spre cuceriri i-ar putea fi lesne fatală chiar înainte de a porni la drum.

Desigur, nu trebuie să uităm că mai există și pericole de altă natură. De pildă, la 23 martie 1989 un asteroid de 800 m diametru a trecut „razant”, la numai 800 mii km de Pământ, având o viteză de 75 mii km/oră. Dacă ne-ar fi ciocnit planeta, efectele ar fi fost similare cu cele ale unui război mondial nuclear.

Ce s-ar întâmpla dacă omenirea ar dispărea? S-ar mai naște oare vreo altă civilizație tehnologică pe Pământ? Și cine ar fi artizanii ei? Cimpanzeii? Delfinii? Descendenți îndepărtați ai altor mamifere? Sau poate surpriza ar veni din partea caracatițelor? Oceanologul J. Y. Cousteau descria surpriza pe care a avut-o descoperind în Mediterana adevărate orașele construite de caracatițe, cu clădiri evident artificiale și având o anumită diversitate funcțională. Sau poate că biosfera terestră n-ar mai fi niciodată în stare să nască o specie capabilă să pornească pe drumurile cosmosului?

Probabil că șansa de numai 1% pentru supraviețuirea noastră este totuși o estimare mult prea pesimistă. Credem că ar fi mai rezonabil să acceptăm că măcar o civilizație tehnologică din zece va fi suficient de „agresivă” pentru a-și propune colonizarea Galaxiei, dar totodată suficient de înțeleaptă pentru a evita un dezastru ecologic, nuclear sau de altă natură, care să-i fie fatal. Rezultă că dintre cele circa 4 mii de planete din Calea Lactee, pe care a apărut înaintea noastră o inteligență capabilă de călătorii interstelare, la ora actuală nu mai supraviețuiesc decât în jur de 400 de civilizații.

Ca limită maximă de supraviețuire a unei astfel de civilizații s-a propus un miliard de ani. Prima civilizație

din cele 400 putea să apară însă în urmă cu două (sau chiar mai multe) miliarde ani. A dispărut oare? A devenit între timp *altceva, dincolo de puterea noastră actuală de înțelegere*? Întrebările sunt firești, dar pentru simplitate propunem să considerăm răspunsul inclus în același 1/10 de mai sus; cu alte cuvinte vom estima că în Galaxie există, la ora actuală, circa 400 civilizații mai vechi decât a noastră.

Desigur, este posibil să fim și prima civilizație apărută în Galaxie (deci singura). Probabilitatea în acest sens este însă practic nulă. Dar e bine să nu pierdem din vedere că cele 400 de civilizații se referă doar la Galaxia noastră; *în Metagalaxie există însă 100 miliarde de galaxii, deci în Universul accesibil observației noastre ne putem aștepta să existe circa 40 mii de miliarde de asemenea civilizații, foarte vechi și foarte înțelepte*. Chiar dacă estimările pe care le-am făcut n-ar fi corecte, chiar dacă numărul de civilizații ar fi de un milion de ori mai mic decât am calculat, numărul lor în Univers ar fi încă de necuprins pentru mințile noastre.

CĂUTĂRILE NOASTRE PATETICE

Calculul de mai sus a fost făcut și refăcut de zeci, dacă nu cumva de sute de ori, de tot atâția autori, ajungându-se la cifre mai mult sau mai puțin concordante.

C. Sagan și F. Drake estimau, la un moment dat, că numărul de civilizații tehnologice existente la ora actuală în Galaxia noastră este de circa un milion, ceea ce ar fi însemnat că cea mai apropiată se găsește la circa 300 ani-lumină de noi. În același timp, I. S. Șklovski sau F. J. Tipler argumentează că foarte probabil suntem singura civilizație din Galaxie. Între aceste două extreme, rezultatul la care am ajuns mai sus pare o valoare medie rezonabilă.

Dacă aceste civilizații există, și-au zis învățații, *ele trebuie să emită în eter emisiuni de radio și de televiziune*. Mai mult, ele vor considera în mod sigur că e de datoria lor să caute în Cosmos „semeni întru rațiune“, trimițând în acest scop mesaje către cele patru zări și așteptând răspuns la ele.

Asupra lipsei de imaginație caracterizând această abordare vom mai reveni. Ceea ce este însă cert este că ideea a „prins“.

Primul care a enunțat-o a fost, în 1901, *N. Tesla*. Mai târziu *G. Marconi*, pe iahtul său „*Elettra*“, încearcă să recepționeze unde radio de joasă frecvență emise de alte civilizații, reținând chiar câteva semnale inexplicabile, care, însă, nu s-au mai repetat. *D. Todd*, în 1924, *C. Störmer*, în 1928, ca și alții raportează rezultate asemănătoare. Problema este reluată într-un faimos articol publicat în 1959, de *G. Cocconi* și *Ph. Morrison*. Ei sugerează, pentru prima dată, ca ascultarea să se efectueze cu ajutorul radiotelescoapelor, precis direcționate către un punct ales din spațiu și să se urmărească doar anumite frecvențe „magice“ din gama undelor centimetrice, în primul rând cea de 1 420,405 MHz caracteristică emisiei hidrogenului neutru. Pe de o parte, acest element este cel mai răspândit în Univers, deci frecvența în cauză ar fi printre primele care i-ar trece prin minte oricui, dacă ar dori o „întâlnire“ pe o lungime de undă neprecizată în prealabil. Pe de altă parte, această frecvență se află în unica fereastră de zgomot radio minim, deci într-o zonă ideală pentru comunicații la mare distanță. La frecvența menționată s-a adăugat curând cea de 1 667 MHz, caracteristică radicalului hidroxil (HO). Împreună cu hidrogenul, acest radical formează apa, substanța probabil cea mai importantă pentru viață, așa cum o cunoaștem; din acest motiv căutarea combinată pe cele două frecvențe a fost numită **adăpătarea**. Dacă în savană

sau în junglă – s-a spus – am dori să întâlnim cât mai multe viețuitoare rare, unde oare ne-am putea așeza mai bine decât în preajma adăpătoarei? În anii care au urmat, diverși autori au propus și alte frecvențe. De pildă, din 1981 ascultarea Cosmosului se efectuează și pe o frecvență a moleculei de monoxid de carbon, iar din 1987 pe prima armonică de 2 841 MHz a frecvenței hidrogenului neutru.

Două probleme s-au vădit mai importante la acest început de drum: pe de o parte identificarea – în noianul de semnale recepționate – a celor care ar putea proveni de la o civilizație extraterestră, pe de altă parte, modalitatea de descifrare a eventualului mesaj. S-a căzut de acord că semnalele ar trebui să fie de tipul celor pe care noi înșine le producem și care, după știința noastră, nu apar niciodată pe cale naturală. S-a mai presupus că un mesaj trimis dinadins unei alte civilizații va fi suficient de simplu pentru a putea fi decriptat cu mijloace obișnuite. De la bun început s-au căutat soluții pentru a distinge semnalele artificiale, produse de pământeni, de cele care puteau să fie de proveniență extraterestră. De regulă primele erau captate cu o altă antenă și „scăzute” din ceea ce se recepționa prin radiotelescop, reținându-se doar diferențele.

Primul program de „ascultare” a Cosmosului, așa numitul **experiment „OZMA”**, s-a realizat în 1960 de către F. Drake, la observatorul de la Green Bank (Virginia de Vest), cel mai mare radiotelescop din lume la vremea aceea, prăbușit din motive necunoscute în 1988. Experimentul a constatat din câteva sute de ore de ascultare, pe frecvențe din banda de $1\,420,405 \pm 0,2$ MHz, a zonei stelelor Tau Ceti și Epsilon Eridani, aflate la o distanță de 11,9 și respectiv 10,7 ani-lumină de noi. Acestea sunt cele mai apropiate stele de tipul Soarelui nostru; în jurul lor se credea la momentul respectiv că s-ăr putea găsi civilizații

tehnologice. La un moment dat, din direcția lui Epsilon Eridani s-au auzit niște semnale neîndoielnic artificiale, ele însă nu s-au mai repetat. Ulterior s-a descoperit că proveneau de la un radar pământean secret. În 1968, în cadrul unui program similar, J. Bell și A. Hewish din Anglia au detectat și ei o sursă care părea artificială, descoperind apoi că de fapt era vorba de un corp ceresc straniu dar natural – un pulsar.

Tentativa de la Green Bank a fost urmată de numeroase alte experimente. Merită să le amintim pe cele sovietice conduse de *N. Kardașev* (începând din 1963) și *V. Troițki* (din 1968), efectuate simultan la mai multe radioscoape aflate la mii de kilometri pe teritoriul U.R.S.S. Prima dintre echipe a detectat, în 1973, semnale care reveneau zilnic. S-a aflat în curând că sursa lor era un satelit militar american secret. *F. Dixon* de la universitatea din Ohio a recepționat și el, în 1978, o serie de semnale inexplicabile; ele au fost însă de durată prea scurtă, nerepetate, deci neconcludente. Un alt experiment de mare anvenzură a fost efectuat în 1980–1981, însușindu-se un timp total de ascultare de două săptămâni, cu cel mai mare radiotelescop din lume, la *Arecibo* (Puerto Rico), având diametrul de 305 metri. La prelucrarea pe calculator a celor câteva sute de benzi magnetice înregistrate s-au evidențiat aproape 300 de semnale inexplicabile la prima vedere, dintre care unele au fost ulterior identificate, altele rămânând ca „reziduale”. Menționăm că acest radiotelescop are capacitatea de a detecta un radar militar îndreptat spre noi de la distanța de 60 de ani-lumină (!). Mai nou la acest efort s-a conectat și marele radiotelescop ultramodern de la *Goldstone* (California).

Progresul major – înregistrat în ultimii ani în domeniul programelor de căutare a civilizațiilor extraterestre – a venit, nu de la noi radiotelescoape, ci, în primul rând, de

la creșterea numărului și puterii calculatoarelor electronice, destinate prelucrării semnalelor, care permit azi o analiză spectrală incomparabil mai fină decât înainte. Astfel *proiectul „META“*; desfășurat din 1985 la Universitatea Harvard (Cambridge, Massachusetts), utiliza un „supercomputer“ cu 144 procesoare în paralel, permițând ascultarea pe 8,4 milioane de frecvențe simultan, într-o bandă de numai 400 KHz în jurul liniei hidrogenului neutru, frecvențe menite mai ales să compenseze efectele Doppler, datorate deplasării astrelor și chiar rotației Pământului. Și în cadrul acestui proiect s-au recepționat câteva semnale inexplicabile, extrem de bine delimitate; din păcate ele nu s-au repetat, iar durata nici uneia n-a fost mai mare de 20 secunde.

Numeroase alte programe de căutare au avut mai mult sau mai puțin aceleași rezultate: o mulțime de „alarme false“, datorate inclusiv paraziților produși de aparatura de ascultare. F. Tipler, într-un articol din 1987, aprecia că observațiile, totalizând până în momentul respectiv circa 120 mii ore, nu s-au soldat cu nici un rezultat concret; *nu s-a putut detecta nici un semnal persistent, repetabil, generat fără nici un dubiu de o inteligență nepământeană.*

Există și alte soiuri de semnale care, datorită scurtimii lor, se refuză analizei. Astfel, un grup de astronomi amatori din Toronto au semnalat că între iulie 1984 și iulie 1985 au observat în constelația Perseu 24 fulgere luminoase, de o intensitate comparabilă cu cea a Luceafărului, dar de o durată mai mică de o secundă. Ele ar putea fi tot atât de bine dezintegrări de meteoriți de un tip special, experimente secrete cu sateliți militari ori explozii gigantice la distanțe astronomice.

Una dintre cele mai spectaculoase semnalări asupra unui mesaj recepționat din Cosmos este cea anunțată în 1962 de o revistă poloneză. Conform acesteia, la

radiotelescopul *FORTY* din *Bialystok* s-au captat două imagini de televiziune, reproduse uneori în literatura amatoare de senzațional ca un argument în sprijinul existenței civilizațiilor tehnologice, care semnalizează prezența lor prin emisiuni T.V. Una dintre imagini reprezenta un cap de insectă cu antene și ochi imenși, iar cealaltă o succesiune de semne sugerând o scriere alfabetică. Din păcate știrea a fost o simplă păcăleală.

În revista „*Science*“, din octombrie 1982, C. Sagan publica o „*petiție SETI*“ (prescurtare consacrată pentru „*Search for Extraterrestrial Intelligence*“ – căutarea inteligenței extraterestre), semnată de 73 savanți proeminenți din 13 țări, între care 7 laureați ai premiului Nobel. Petiția urgenta organizarea unor căutări sistematice mult mai amănunțite, cu sprijinul întregii planete, accentuând că rezultatul acestor căutări, indiferent dacă va fi pozitiv sau negativ, va avea implicații profunde atât în viziunea noastră asupra Universului cât și în viziunea asupra nouă înșine. Printre semnatori, în afara unor specialiști în „*SETI*“ deja amintiți, menționăm pe F. Crick, M. Eigen, V. Ginsburg, St. Hawking, F. Hoyle, M. Minsky, J. Oort, L. Orgel, L. Pauling, I. Șklovski, Cl. Shannon, personalități dintre cele mai strălucite ale științei contemporane. Rezultatul a condus la aprobarea de către Congresul S.U.A. a unor fonduri pentru continuarea și amplificarea căutărilor. Aceste fonduri au atins în prezent 20 milioane de dolari anual.

Un proiect de mari proporții, costisitor și nerealizat până la ora actuală este *proiectul CYCLOPS* propus de B. Oliver, în 1970. El sugera construirea unei rețele din 1 000–1 500 radiotelescoape având fiecare un diametru de 100 metri, dedicate exclusiv căutării civilizațiilor extraterestre, pe care le-ar putea repera cu siguranță pe o rază de 1 000 ani-lumină (dacă cititorul a reținut calculele din capitolul precedent, va înțelege că șansa de a găsi atât

de „aproape“ o civilizație de orice fel este extrem de mică). Pentru a detecta o civilizație de tipul celei pământene în întreaga Galaxie, ar trebui realizat un diametru efectiv de peste 25 ori mai mare decât cel de mai sus. S-a menționat că amplasarea acestor radiotelescoape în Cosmos, eventual pe fața invizibilă a Lunii (pentru a evita „bruiajul“ Pământului), ar mări de 100–1 000 ori acuratețea informației recepționate. Desigur, costul ambelor proiecte este prohibitiv; ele n-ar putea fi realizate într-un viitor previzibil, iar dacă vor fi realizate, vor pretinde efortul reunit al întregii civilizații planetare.

În ultimul timp există o preocupare crescută pentru lărgirea benzilor de ascultare în zona ultravioletă, radio, la căutarea liniilor tritiului (semn al preocupărilor pentru fuziunea nucleară) etc.

J. Tarter aprecia, în 1984, că după 25 ani de căutări s-a examinat doar $1/10^{17}$ din ceea ce ar trebui examinat; el compara operația cu căutarea unui ac, despre care nu știm nici măcar din ce-i făcut, în toate căpițele de fân din lume. Tarter spera că peste alți 25 ani se va ajunge la $1/10^{10}$ sau poate $1/10^7$, ceea ce nu reprezintă decât o zgârietură superficială a domeniului de explorat. Ce a mai rămas deci de făcut în acest sens? Totul! – răspund specialiștii.

DISTANȚELE ÎN TIMP – CHEIA ENIGMEI

Am putea continua îndelung cu înșirarea acestor căutări. Am putea adăuga mesajele pe care noi înșine le-am difuzat în spațiu, prin radiotelescoape sau sonde spațiale, dar n-are rost să punem răbdarea cititorului prea mult la încercare. Mai bine îl invităm să urmărească un raționament simplu prin care va înțelege zădărnicia tuturor

acestor căutări și prin care va face totodată *primul pas semnificativ spre dezlegarea enigmei civilizațiilor extraterestre*.

Când am spus că în Galaxia noastră există probabil 400 de civilizații avansate, unii cititori își vor fi imaginat, conform șablonul atât de răspândit de literatura de anticipație, că aceste civilizații s-au născut mai mult sau mai puțin simultan, căutându-se apoi buimac prin Galaxie, întâlnindu-se, războindu-se sau căzând, cu lacrimi în ochi, unii în brațele altora (eventual după ce au verificat că celălalt nu e din antimaterie). Această prejudecată, destul de generală, se datorește unei analogii nejustificate cu istoria descoperirilor geografice și a confruntărilor dintre diversele etnii pământene. Dar, în timp ce oamenii au apărut cu adevărat în același moment, evoluând mai mult sau mai puțin similar, în Galaxie situația a fost radical diferită. Chiar dacă am accepta, prin absurd, că pe toate planetele apte să producă o civilizație tehnologică „startul” apariției vieții s-ar fi petrecut simultan, trebuie să fim de acord că pe unele viața a avansat mai repede, pe altele mai încet. Chiar și într-un grup de alergători cu valoare egală (de pildă într-o finală de olimpiadă), vom găsi o diferență de cel puțin 1% între primul și ultimul sosit; dacă am lua însă zece oameni la întâmplare, diferențele ar fi mult mai mari. Deci, chiar în condițiile ipotezei absurde a startului comun, în „curșa” pentru inteligența tehnologică, abaterea între prima și ultima sosită ar fi fost de minimum câteva zeci de milioane de ani. Numai că, în realitate, condițiile de pe diverse planete au fost mult mai diferite decât am putea crede și, mai ales, „starturile” s-au dat la diferențe enorme. În Galaxie au existat stele de generația a doua sau a treia cu cel puțin 2–3 miliarde de ani înaintea apariției Sistemului Solar, ceea ce înseamnă că în galaxia noastră ar putea exista planete pe care

ființele inteligente au apărut cu miliarde de ani înaintea noastră. Pe de altă parte, pot exista multe planete pe care civilizațiile tehnologice vor apare abia peste miliarde de ani.

Admițând că prima civilizație din cele 400 pe care le presupunem în Galaxia noastră a apărut acum două miliarde de ani și presupunând că de atunci încoace apariția celorlalte civilizații s-a făcut într-un ritm uniform, o simplă împărțire ne arată că **în Galaxie apare o civilizație la circa cinci milioane de ani.**

Acum cinci milioane de ani omul nici nu apăruse încă pe Pământ. Oare peste cinci milioane de ani urmașii noștri (dacă vor exista) vor comunica prin Cosmos tot cu ajutorul undelor radio? Și dacă (prin absurd) răspunsul ar fi afirmativ, ar avea oare ce să-și comunice cu o civilizație aflată cu cinci milioane de ani în urma lor?

Dacă nu – pe cine și ce anume căutăm de fapt cu radiotelescoapele noastre?

Cifrele amintite sunt evaluări medii, foarte aproximative, dar ele sunt suficient de precise pentru a ne face să înțelegem că **distanțele în spațiu dintre civilizații, oricât ar fi de mari, sunt ne semnificative în comparație cu distanțele în timp.** Marile probleme care se pun în fața contactelor cu civilizațiile extraterestre vor consta nu atât în spațiile de netrecut cât în punțile peste timp...

DOUĂ PREJUDECĂȚI FUNDAMENTALE

Căutările noastre făcute cu ajutorul radiotelescoapelor sunt, deci, minate de *două prejudecăți fundamentale*:

Mai întâi este **prejudicata conversației prin radio.** B. Oliver de pildă, atunci când a propus proiectul CYCLOPS, argumenta că undele radio reprezintă mijlocul ideal prin care două civilizații separate prin distanțe

cosmice pot intra în contact. Acest mijloc de comunicare nu reclamă prea multă energie pe unitatea de informație transmisă, realizează viteza maximă posibilă, suferă o absorbție și o deflecție minime în spațiul interstelar, fiind ușor de generat, de modulat și de captat. El nu s-a gândit nici o clipă că noi folosim undele radio pentru comunicații doar de circa un secol. A presupune că ele reprezintă mijlocul *perfect, ultim*, pe care îl vom folosi de acum înainte sute, mii, milioane și chiar miliarde de ani drept unică și cea mai bună modalitate de comunicare la mare distanță, denotă o înfiorătoare lipsă de imaginație. Probabil că *așa gândește și un primitiv din junglă care nu-și poate închipui că va exista vreodată un mijloc mai rapid de comunicație la mari distanțe decât tam-tam-ul său*. Dacă înțeleptul tribului ar fi întrebat cum își imaginează cele mai formidabile mijloace de comunicare peste mii și mii de ani, când va fi nevoie să se transmită informații la mii și mii de zile de mers, el se va gândi cu siguranță la niște tam-tam-uri uriașe cât casa. Iar dacă nu aude zgomote ale unui astfel de tam-tam, venite de la mari depărtări, înseamnă fie că nimeni nu este mai avansat decât sunt ei, fie că nu există alți oameni dincolo de marginile junglei sale.

Faptul că pentru a străbate cele mai mici distanțe interstelare, mesajele radio au nevoie de ani de zile, constituie cel mai bun argument că, *undele electromagnetice sunt improprii comunicațiilor la nivel cosmic*, deci, că orice civilizație va căuta să se debaraseze de ele îndată ce va găsi o soluție mai bună. Dar poate exista oare un mijloc de comunicare mai rapid decât lumina? Șansa noastră de a spune care ar putea fi acest mijloc echivalează cu șansa celui din junglă, de a intuit principiile care stau azi la baza rețelei mondiale de televiziune prin satelit. Or, de tam-tam ne despart doar câteva milenii, în timp ce între noi și ipoteticele

civilizații extraterestre există milioane sau poate miliarde de ani.

Ideea de mai sus este împărtășită de numeroși specialiști, în care Fr. Hoyle și C. Sagan. Acesta din urmă subliniază că nu este exclus să fim înconjurați de o vastă rețea de teletransmisie la care nu avem acces deoarece nu cunoaștem principiile care stau la baza ei, întocmai ca un trib izolat din Noua Guinee, care comunică prin bătaii de tobă sau prin mesageri și care nu are nici cea mai vagă idee despre traficul radio care trece pe lângă ei și prin ei.

A doua prejudecată, asupra căreia vom reveni și în alte capitole, este așa numita **dogmă a conversației filozofice** de care vorbea, în 1979, F. Dyson. Susținătorii acestei dogme își imaginează că există o comunicare galactică de civilizații care își „șușotesc una alteia secretele într-un Univers împânzit de mesaje radio“. Între aceste mesaje ar trebui să se găsească și unele special concepute pentru luminarea noastră. Dyson subliniază că, dimpotrivă, s-ar putea să existe *civilizații avansate care nu sunt câtuși de puțin interesate să converseze cu noi și cu atât mai puțin să ne instruiască*. Noi suntem mult prea obișnuiți să ne imaginăm eventualii extratereștri drept ființe croite după firea noastră, de aceea ne vine greu să înțelegem reținerea sau dezinteresul lor. Totuși, așa cum vom încerca să argumentăm, există numeroase motive care pot explica și logic o atare atitudine.

În concluzie, civilizațiile foarte avansate (cele aproximativ 400 din Galaxie etc.) comunică între ele foarte probabil prin alte mijloace decât cele care ne stau nouă la îndemână și cele pe care le putem deocamdată intui. În plus, este foarte plauzibil că ele nu țin foarte mult să ne includă în rețeaua lor de comunicare, chiar în ipoteza că ar avea cunoștința de existența noastră. Prin radio-telescoapele „SETI“ nu am putea descoperi în acest caz,

decât cel mult *civilizații aflate aproximativ la nivelul nostru tehnologic*, evitate și ele de supercivilizațiile vechi. *Șansa ca să existe o astfel de civilizație, de tipul nostru, pe o rază de 10 mii de ani-lumină în jurul nostru este de sub unu la un milion*, iar descoperirea ei nu ar ajuta prea mult la progresul actual. Desigur, asta nu înseamnă să întrerupem ascultarea Cosmosului prin radio și alte mijloace la îndemână, ci doar să conștientizăm că ceea ce vom descoperi (sau, mai probabil, nu vom descoperi) în felul acesta, nu va fi decisiv în privința existenței (respectiv inexistenței) supercivilizațiilor extraterestre.

UNDE SUNT LIMITELE?

PREJUDECATA DISTANTELOR DE NETRECUT

Conform unei istorii des citate, celebrul fizician E. Fermi ar fi întrebat, prin anii '40, într-o conversație despre extraterestri purtată la Los Angeles (New Mexico – S.U.A.) „dacă există civilizații mai avansate decât noi cum se face că nimic nu le trădează prezența”? Problema este într-adevăr spinoasă. Legile Universului permit apariția omului și dacă o ființă inteligentă s-a născut aici, pe Pământ, este extrem de puțin probabil ca acest fenomen să nu se mai fi repetat și în alt moment și alt loc în imensitatea Metagalaxiei.

Savantul rus I. Șklovski observa, în 1976, că o *supercivilizație veche de sute de milioane ani trebuia să fi transformat nu doar planeta pe care s-a născut, ci practic Galaxia întreagă*. Dacă ar exista astfel de supercivilizații, spunea el, întreg Universul ar trebui să arate altfel, incluzând aici și Pământul nostru pe care aceste civilizații nu aveau cum să nu ajungă, în atâta amar de timp. Or, la ora actuală, *totalitatea observațiilor astronomice* exclud, pare-se, existența oricărui tip de „minuni” cosmice, toate fenomenele observate putând căpăta (mai devreme sau mai târziu) explicații naturale. Pe de altă parte, datele de care dispun toate științele de pe Pământ, inclusiv biologia

și științele umaniste, exclud ipoteza că am fi fost vizitați vreodată în scop de colonizare. Și în acest caz rămâne valabilă prezumția caracterului natural al fenomenelor atribuite eventualilor vizitatori din Cosmos. Din cele menționate, savantul rus conchide că... **suntem singuri în Univers**, dacă nu în mod absolut, atunci practic. Cu alte cuvinte, el nu exclude existența altor civilizații, dar crede că acestea fie se găsesc la distanțe atât de mari încât orice contact cu ele devine imposibil, fie se autodistrug. Interesant că *J.B.S. Haldane* emitea, încă în 1924, *ideea* că, poate, **novele și supernovele sunt explozii prin care civilizațiile ajunse la un anumit nivel de evoluție se autodistrug** (fisiunea nucleară care a stat la baza creării bombei atomice a fost descoperită abia cincisprezece ani mai târziu!). Între timp s-a găsit desigur explicația naturală a acestor fenomene cosmice spectaculoase. Pe de altă parte însă, ideea autodistrugerii, așa cum arătam, a continuat să preocupe tot mai mult mințile specialiștilor.

Astronomul *M. Hart*, într-un articol din 1975, făcea un calcul din care reieșea că dacă undeva, în Galaxia noastră, au existat vreodată civilizații avansate și dacă migrația stelară este inevitabilă pentru cel puțin una dintre ele, unda de expansiune a colonizării lor trebuia să fi umplut Galaxia într-un timp relativ scurt, să zicem în câteva milioane de ani. Având în vedere că astfel de civilizații puteau să apară însă cu sute de milioane sau chiar cu miliarde de ani înaintea noastră, rezultă că ar fi trebuit să sosească de mult pe Pământ. Dat fiind însă că nu zărim în jurul nostru nici o urmă a lor, concluzia este din nou aceeași – suntem fie prima, fie singura civilizație din Galaxie.

F. Drake opina, în 1980, că, poate, colonizarea Cosmosului nu este obligatorie, așa cum suntem tentați să credem. N-ar fi exclus ca reprezentanții fiecărei

supercivilizații să trăiască în mod confortabil în jurul stelei lor de baștină, fără a avea nici un interes să-și irosească energia cu deplasări până la noi. Ph. Morrison argumenta, în 1983, că, *evoluția unei civilizații tehnologice, dincolo de nivelul atins de noi, este mult mai lentă și mai discretă decât ne-o imaginăm noi la ora actuală*. Nici vorbă n-ar putea fi de o creștere exponențială, capabilă să transforme Galaxia într-o aglomerație pestriță de tipul Parcului Central din New York.

Concluziile enunțate, reunite de regulă în ceea ce se numește **ipoteza solipsistă**, au uneori și conotații morale. Pentru I. S. Șklovski, de pildă, faptul că am fi, practic, singurii din Univers implică o responsabilitate crescută pentru noi toți, responsabilitatea de a păstra acest „unicat” – civilizația umană – ca și faptul că în tot ce ne privește trebuie să contăm doar pe propriile noastre forțe. Nimeni nu ne va da sfaturi nici cum să cucerim Universul, nici cum să educăm simțul răspunderii în fiecare om pentru viața planetei.

ZBORUL SPRE STELE

Pentru a avea o imagine mai limpede asupra implicațiilor diverselor scenarii de „colonizare” a Galaxiei, credem că este util să încercăm să ne punem pe noi înșine în locul reprezentanților unei eventuale civilizații de odinioară aflată în stadiul nostru de dezvoltare – să vedem care sunt motivațiile noastre în cucerirea spațiului cosmic, ce sperăm să obținem astfel, cu ce sacrificii ș.a.m.d.

Pentru pământeni, era cosmică a început încă de acum câteva decenii, cu lansarea *primilor sateliți*, cu primii astronauți care au înconjurat Pământul în nave strâmte și incomode, apoi cu cei care au pus piciorul pe

Lună, întorcându-se cu saci încărcăți cu mostre de sol. Au urmat automatele care au cercetat în aceste decenii, chiar dacă nu foarte amănunțit, practic întregul Sistem Solar. A fost un drum cu aventuri și poticneli, cu triumfuri dar și tragedii ori decepții. A fost totuși un drum care a ținut mereu mai departe, spre obiective mereu mai ambițioase decât cele deja atinse. Poate uneori am fost exagerat de optimiști, visând de pildă uriașe orașe cosmice orbitând în jurul Pământului, ori livezi pe Marte, înainte de sfârșitul acestui mileniu. Nu ne îndoim totuși că obiectivele visate, chiar dacă uneori la scară mai redusă, chiar dacă ceva mai târziu decât ar dori-o nerăbdarea noastră, vor fi cele din urmă realizate.

Primele colonii pe teren ferm, vor fi înființate, fără îndoială, pe *Lună*, satelitul nostru natural care poartă deja întipărite pe suprafața sa urmele de pași a doisprezece pământeni. Numeroase proiecte, în principal americane și japoneze prefigurează înfățișarea viitoarelor baze, ca și tehnicile, costurile, eșalonarea în timp a lucrărilor. Se pare astfel că zborurile cu oameni, întrerupte în 1972, nu se vor mai relua în acest secol, accentul fiind pus pe explorări efectuate cu roboți.

În secolul următor se vor stabili mai mult ca sigur baze permanente atât pe *Lună*, cât și pe Marte și posibil și pe anumiți asteroizi, în cazul în care minereurile care se găsesc acolo justifică efortul financiar.

Peste un alt secol (poate mai mult, poate mai puțin) se va pune în mod serios și **problema zborului spre alte stele**.

După cum știm viteza luminii nu poate fi depășită de nici un obiect material. O navă cosmică are nevoie de timp de accelerare în încetinire, deci oricât ar fi de perfecționată va merge mult mai încet decât lumina. Iar dacă lumina are nevoie de ani sau chiar decenii pentru a ajunge la cele mai apropiate stele, cât timp le-ar trebui oare unor nave pământești?

Alte probleme sunt legate de realizarea tehnică. Dar, să zicem că ele n-ar fi insurmontabile (deși par să fie...). Menționăm că încă din anii '50 s-au elaborat numeroase proiecte de nave interstelare: ORION, YANTAR, DAE-DALUS, INTERSTELLAR RAMJET, SUPERSTAR-LIGHT ș.a.m.d., nave care ar fi propulsate de energia termonucleară, de antimaterie, de motoare fotonice etc. Optimist, o astfel de navă ar putea ajunge până la cea mai apropiată stea în circa cincizeci de ani. Demn de menționat este că, dincolo de problemele ingineresti încă insolubile, *principiile* care stau la baza unei astfel de călătorii sunt deja cunoscute.

Aproape sigur, această cea mai apropiată stea, nu are în jurul său planete primitoare precum Pământul. Dar prin tehnici adecvate de **terraforming** unele dintre ele ar putea fi făcute cât de cât locuibile.

Deci dacă dorința noastră de țărâmură noi nu va seca, atunci chiar și cu aceste nave – pe care urmașii noștri de peste câteva generații le vor socoti niște hărăbaie greoaie, lente, primitive – omenirea ar putea porni la **cucerirea întregii Galaxii**. Poate navele cele mai realiste vor fi pentru început acele *lumi în sine* ale lui Asimov, un fel de stații cosmice de mare capacitate, în derivă, asigurând locuitorilor tot confortul, într-atât încât aceștia, în bună parte născuți în Cosmos, să nici nu mai dorească debarcarea pe alte corpuri cerești. Acesta li se vor părea prea întinse, prea ciudate, prea dificil de ținut sub observație, cu o climă incontrollabilă, cu forme de viață care ar putea deveni periculoase. Opririle pe teren ferm ar fi folosite mai degrabă pentru re aprovizionare sau pentru a construi noi baze în derivă. Întâlnirile dintre două astfel de stații ar fi un prilej de schimb genetic, deși n-ar fi exclus ca îndelungata izolare să ducă după un timp la apariția unor specii umane noi, făcând imposibil un astfel de schimb. O evoluție asemănătoare ar putea avea și limbile

vorbiți, pentru a nu mai vorbi de știință, cultură.... I. Asimov apreciază că prin astfel de *lumii în derivă* omenirea ar putea împânzi Galaxia în circa *zece miliarde de ani*. Ar trebui, însă, să adăugăm – cu condiția ca știința și tehnologiile să „înghețe” la nivelul celor de la începutul secolului douăzeci și unu, ceea ce nici nu ar fi foarte neverosimil, dacă ne gândim că progresul omenirii întregi se face de regulă prin aportul unui număr redus de genii, sprijinite de o suprastructură științifică de milioane de cercetători și de un fond uman de miliarde de oameni. O mică lume izolată s-ar putea dovedi incapabilă de un progres de felul acesta.

CINE PE CINE COLONIZEAZĂ?

C. Sagan și alți autori, utilizând modele matematice, inclusiv simulări pe calculator, consideră că procesul de colonizare a Galaxiei ar cere circa *un miliard de ani*. Ei consideră că viteza navelor interstelare nu ar fi un factor de primă importanță în această expansiune, rolul hotărâtor avându-l viteza de înmulțire a populației. Or, această viteză nu va justifica, după câte se pare, forțarea procesului de înființare de noi colonii. F. J. Tipler opina, în 1985, că utilizând doar principii tehnologice cunoscute la ora actuală, explorarea Galaxiei s-ar putea realiza în *300 milioane de ani*, în timp ce F. Dyson vorbea, în 1979, chiar de *10 milioane de ani*. Aceeași cifră o avansase de altfel și I. Șklovski, încă în 1976. Dacă socotim însă că o navă de tip DAEDALUS sau SUPERSTARLIGHT ar străbate o distanță de 4 ani-lumină în 50 ani și dacă mai presupunem că, la destinație, roboților și astronauților le-ar fi necesari alți 50 ani pentru a construi două-trei nave pentru un nou „salt” ș.a.m.d., știind că până la cele mai îndepărtate puncte ale Galaxiei noastre sunt 60–80 mii

ani-lumină, rezultă că o explorare „forțată” a Galaxiei, numai cu știința și tehnologia actuală, s-ar putea realiza în 2 milioane de ani. Desigur, în ipoteza că în aceste 2 milioane de ani nu s-ar mai descoperi nici un principiu esențial nou, capabil să accelereze deplasările noastre, ipoteza care frizează absurdul. În fapt, suntem convinși că timpul necesar unei astfel de explorări va fi substanțial mai scurt – poate câteva sute de mii de ani, așa cum consideră și S. Lem, poate chiar mult mai puțin.

Dar, așa cum am argumentat deja, în Galaxia noastră o civilizație viabilă capabilă să se angajeze în colonizarea cosmică, apare în medie o dată la 5 milioane ani. Deci, cu sau fără alte principii privind zborul cosmic decât știm noi, **fiecare dintre civilizațiile apărute înaintea noastră a avut timp suficient să exploreze și să colonizeze după plac Galaxia în întregime**, la vremea sa, înainte de apariția civilizației următoare. Și, conform aceluiași calcul, la ora actuală trebuie să existe circa patru sute de astfel de supercivilizații. Deci, nu numai că „cineva” trebuie să ne fi descoperit de mult, nu numai că el avea toate condițiile să ne colonizeze, rămânând aici, în preajma noastră, dar ar trebui să sesizăm urmele a sute de specii diferite de extraterestre...

Și dacă nu sesizăm nimic.... care să fie explicația? Să fim totuși singurii? Sau vina stă cumva în modul cum punem problema?

CAPCANA AUTOSUFICIENȚEI

Sextus Frontinus, din vremea împăratului Vespasian, scria: „nu mai există idei pentru alte noi lucrări și mașini de război; perfecțiunea lor a atins limita și nu văd cum ar mai putea fi îmbunătățite”. Leonardo da Vinci era convins că tot ce se putea descoperi în matematică fusese deja

descoperit de înaintași. Când, în 1801, astrologul Piazzzi a descoperit asteroidul Ceres, Hegel, filozoful, a demonstrat că așa ceva nu era cu putință. Lavoisier a susținut, în Academia Franceză, că e imposibil ca din cer să cadă meteoriți, dat fiind că în cer nu există pietre. Când Th. A. Edison a prezentat Academiei Franceze fonograful pe care îl inventase, savantul J. Bouilleaud declara că este imposibil și va fi totdeauna imposibil să se reproducă miracolul vocii omenești cu ajutorul unor aparate de lemn sau de metal. Astronomul S. Newcomb și mulți alții au „demonstrat” cât se poate de savant că nici un aparat mai greu decât aerul nu va putea zbura vreodată. Lordul Kelvin (același cu renumitul fizician W. Thomson), președinte al Societății Regale Britanice la sfârșitul secolului trecut, se pare că deține chiar un mic record în acest sens. Între altele, pe lângă faptul că a susținut și el imposibilitatea zborului mecanic, a mai declarat că „radioul n-are nici un viitor” ori că „razele X se vor dovedi un eșec”. În legătură cu energia atomică putem aminti că E. Rutherford, unul dintre primii savanți care au obținut fisiunea nucleară, întrebat fiind, în 1935, când va putea fi utilizat practic acest proces, a răspuns – niciodată. Ceva mai târziu W. Churchill își exprima și el opinia că „energia atomică ar putea fi la fel de bună ca și explozibilii noștri de azi, dar e puțin probabil ca ea să producă lucruri mai periculoase”...

Înterupem puțin șirul acestor **nereușite profetii** (care pot fi completate cu multe alte exemple similare) pentru a reaminti că, în 1881, *A. A. Michelson* și *E. W. Morley*, dispunând de o aparatură deosebit de precisă, au constatat uimiți că indiferent dacă o sursă se apropie sau se depărtează de noi, viteza luminii este riguros aceeași, ceea ce contrazicea principiile mecanicii newtoniene. Abia în 1905 A. Einstein, prin teoria relativității restrânse, găsește un cadru coerent care să explice acest fenomen, laolaltă cu

cele deja cunoscute. Dar „prețul“ acestei coerențe este acceptarea faptului că *viteza luminii este o viteză limită*, pe care un obiect material, deci care posedă masă, nu numai că nu o poate depăși, dar nici măcar nu o poate atinge. Accelerând un corp obișnuit, vom constata între altele că dacă viteza lui se apropie semnificativ de cea a luminii, masa lui va crește, iar scurgerea timpului se va încetini pentru el tot mai mult. Aceste efecte nu se obțin decât cu prețul cheltuirii unor cantități uriașe de energie. Teoretic ne-am putea imagina de pildă o navă capabilă să străbată Galaxia de la un capăt la altul într-un timp mai mult decât rezonabil: un an, o lună etc. conform ceasurilor echipajului. Dar energia pe care ar trebui s-o consume astfel ar fi echivalentă cu energia întregii galaxii (lăsând la o parte dificultățile legate de suprasarcină etc.). Timpul de zbor, pentru ceasurile celor rămași pe Pământ ar fi însă tot de zeci de mii de ani. Este oare această limitare o explicație pentru faptul că suntem singuri? Sunt oare atât de dificile aceste călătorii – nu doar pentru noi, ci și pentru reprezentanții unor civilizații foarte vechi, încât trebuie să ne resemnăm o dată și pentru totdeauna, renunțând la speranța de a le putea efectua vreodată?

MAI IUTE DECÂT LUMINA?

Și iarăși... Când au apărut locomotivele se spunea că la o viteză mai mare de 30 km/oră oamenii se vor sufoca ori le vor plesni plămânii. În secolul nostru, la începutul anilor '40, se susținea că niciodată avioanele nu vor depăși 700 km/oră. Peste câțiva ani limita era fixată la viteza sunetului; azi toate aceste limite sunt bulversate. Dar în cazul vitezei luminii este altceva. Aici nu ne aflăm în fața unor intuiții mai mult sau mai puțin dubioase, ci ne vedem confrunțați cu una dintre ideile fundamentale ale fizicii

secolului XX. Dar secolul XXI, XXII sau XXII sau XXX vor mai avea oare tot același fundament teoretic? Oare suntem sortiți să ne oprim pentru veșnicie în acest punct fără să mai descoperim vreo altă lege a fizicii, una care să ne permită să mergem și mai departe?

Acum un secol fizica părea o știință închisă, despre care se spunea că nu mai oferă nimic de descoperit. Avem oare îndrăzneala să afirmăm același lucru și azi? De la Newton încoace fizicienii nu fac altceva decât să încerce să găsească legile supreme, legile ultime care guvernează materia. În ciuda tuturor eforturilor, ei găsesc însă mereu noi fenomene, situații sau măsurători care desfid teoriile care s-au încheiat până în acel moment, fenomene și situații din ce în ce mai stranii și neașteptate. Cel mai aproape de certitudine suntem, se pare, atunci când afirmăm că *acest proces nu are sfârșit*, atunci când devenim conștienți că și peste un milion de ani se vor găsi fenomene care vor fi explicate abia cu o sută sau o mie de ani mai târziu. Atunci vor fi apărut, desigur, alte probleme nerezolvate... și așa mai departe, la nesfârșit. Aceasta, bineînțeles, cu condiția ca omenirea să aibă înțelepciune și noroc...

Ca să dăm un exemplu – multă vreme fizicienii cunoșteau doar două forțe: *electromagnetică* și *gravitațională*. După 1930 a fost necesară introducerea în modelul lumii a altora două: *forța tare*, asigurând coeziunea protonilor și neutronilor în nucleul atomic și *forța slabă*, responsabilă de anumite dezintegrări, de pildă de cea a neutronului. O bună parte din munca fizicienilor din deceniile următoare a fost consacrată încercărilor de a unifica aceste forțe, de a le reduce la un principiu comun, obiectiv care nu a fost atins decât în parte. Din păcate însă, între timp, realitatea n-a încetat să ne confrunte cu alte fenomene stranii. Din când în când se pune problema dacă nu cumva ele dovedesc existența unei „*a cincea forțe*”. În 1986, de

pildă, *E. Fischbach* descoperă că un adevăr învățat încă în școala elementară și anume că într-un anumit punct de pe glob toate obiectele cad cu aceeași viteză în vid, nu este chiar atât de adevărat cum s-a crezut. Mai știam, ceea ce este cam același lucru, că masa inerțială a unui corp coincide cu masa dedusă din atracția gravitațională, în particular cu greutatea. Măsurători recente și de mare precizie au arătat însă că lucrurile nu stau chiar așa, că există și o forță de respingere gravitațională botezată *hipersarcină*, proporțională nu cu masa ci cu numărul barionic (numărul de protoni și neutroni). Apa cade așadar mai repede în vid decât fierul, deoarece conține, la același volum, mai puțini protoni și neutroni. Hipersarcina nu se manifestă decât până la distanțe de cel mult 200 metri. Cercetări mai recente par să ateste că hipersarcina nu este decât diferența altor două forțe mult mai puternice. Să fie aceasta *cea de a cincea și cea de a șasea forță*? Și, mai ales putem să credem oare că lista acestor forțe se termină aici?

Deocamdată nu avem motive să credem că ecuațiile lui Einstein n-ar fi valabile pentru orice obiect material, fie și la marginile Universului cunoscut. Totuși, așa cum au observat fizicienii I. Terletski (în 1960), E. Sundershan și alții (în 1962), dacă am admite existența unor obiecte cu masa imaginară, din particule numite **tahioni**, acestea ar putea depăși viteza luminii. Doar că obiectele acestea s-ar comporta, altminteri, foarte ciudat – timpul s-ar scurge pentru ele de-a-ndoaselea, cu alte cuvinte, văzute de noi, aceste obiecte ar ajunge la destinație înainte de a se naște. Energia lor ar fi negativă, deci orice încercare de frânare le-ar accelera și invers, violând pe deasupra și principiul cauzalității. E drept că mai recent unii, precum G. Nerlich, au argumentat că există și interpretări prin care tahionii se încadrează în sensul normal al timpului și în cauzalitate, posedând de asemenea și o energie pozitivă.

De regulă, un adevăr dedus prin calcul din ecuațiile cunoscute ale fizicii se va regăsi și în practică, în realitatea obiectivă. Dar, acest „de regulă“ nu înseamnă „obligatoriu“. Orice ecuație, *orice „lege“ din orice știință, nu este decât un rezumat coerent a ceea ce cunoaștem la un moment dat* și în același timp o sursă de sugestii pentru ceea ce ar mai putea exista. Ecuațiile, legile, sunt deci numai imagini omenești ale realității, instrumente omenești de o mare utilitate, însă nicidecum fundamentul realității însăși, așa cum au tendința să creadă unii. Singurul criteriu al adevărului este practica. Orice sugestie a unei ecuații (ca de pildă existența tahionilor) trebuie, înainte de a fi acceptată, să fie validată printr-un experiment, sau prin observație. Numai că, din păcate, chiar dacă tahionii ar zburda în jurul nostru, ei ar fi, deocamdată, dificil dacă nu chiar imposibil de detectat cu ajutorul aparatelor noastre făcute din materie „obișnuită“.

UNIVERSUL SUBCUANTIC

Fizicianul M. Planck formula, în 1900, ipoteza structurii cuantice a materiei, ipoteză menită să marcheze fizica secolului nostru într-o măsură egală cu teoria relativității care avea să fie enunțată cinci ani mai târziu. Ipoteza cuantică stipulează că energia, oricare ar fi ea, nu poate fi emisă sau absorbită decât sub forma unor „pachetele“ egale ca valoare numite **cuante**. Ulterior, fizicienii arată că energia se poate transforma în substanță și invers, că un corpuscul se poate înfățișa sub formă de undă și o undă sub formă de corpuscul, că spațiul și timpul sunt și ele forme de manifestare ale materiei. Prin aceste rezultate s-a dovedit că nu doar energia dar și substanța și chiar timpul și spațiul sunt împărțite în cuante.

Ce se află însă dedesubtul cuantei, în interiorul fiecărui „pachetel“ minuscul de energie, de spațiu, de timp? Iată o întrebare la care deocamdată fizicienii nu pot să răspundă decât evaziv. Se bănuiește că acolo domnesc cu totul alte legi decât cele pe care le cunoaștem *dincoace*, o altă organizare topologică a spațiului și a timpului. Poate există și o altă structură, mai fină a materiei, niște **particule subcuantice** având cu totul alte proprietăți decât particulele elementare pe care le cunoaștem noi, cele din care sunt construiți atomii și întreaga realitate înconjurătoare. La aceste particule face, poate, aluzie Fr. Hoyle când vorbește despre ipotetice *particule de eter* ori I. Ioviț-Popescu referindu-se la *eteroni*. Teoria eterului, deși contrazisă în forma ei tradițională de unele experimente, nu poate fi abandonată fără drept de apel. Înțelegem cum se propagă undele pe suprafața unui lac atunci când aruncăm în el o piatră. Știm că atunci când emitem un sunet el ajunge la destinație grație vibrațiilor aerului. Știm că și lumina este o undă, o vibrație, cunoaștem și frecvența acestei vibrații, legată de culoare. Dar *ce* vibrează atunci când lumina se propagă în vid? „Câmpul“? Ce este acest „câmp“? Care este substratul lui? Fizicianul P.A.M. Dirac simțind, încă din anii '30, nevoia de a defini un astfel de substrat, propunea ca spațiul să fie interpretat ca un „ocean“ de materie negativă; corpurile pe care noi le sesizăm n-ar fi în acest caz altceva decât absența acestei materii, un soi de „găuri“ în acest ocean.

Așa cum spunea Al. Boiu, domeniul subcuantic ar putea conține un potențial „ocean de secrete“. A. Einstein a arătat prin formula $E = m \cdot c^2$, că masa poate fi transformată în energie. La nivelul subcuantic, masa, așa cum o cunoaștem noi, nu mai există. Ar putea exista însă ceva similar, atribut al unei organizări calitative mult mai fină și deosebită a materiei. Notând „masa“ acestei ipotetice substanțe subcuantice cu M , profesorul

N. Bărbulescu se întreba dacă nu ar putea să existe și o formulă similară de tipul $E = M \cdot C^2$ în care C să fie viteza limită a materiei subcuantice, viteză care ar putea fi de milioane de ori mai mare decât cea a luminii. Desigur, în cele de mai sus deocamdată este vorba doar de ipoteze neverificate, de speculații care s-ar putea dovedi adevărate dar și false. Cu instrumentele de care dispunem la ora actuală nu putem înclina balanța într-o parte sau alta.

O dată ce în domeniul subcuantic se întrezărește o altă organizare a spațiului și a timpului ne putem pune și întrebarea dacă proprietățile noi relevate în acest context nu vor putea fi exploatate odată și odată, dacă nu cumva alte civilizații avansate le și exploatează deja. Chiar dacă nu recurgem la această ipoteză, putem menționa că, încă din 1930, s-a emis o teorie conform căreia în Univers ar putea exista anumite căi privilegiate, numite *poduri Einstein-Rosen*, având caracteristici spațio-temporale diferite de cele pe care le cunoaștem și permițând **teleportarea**, transferul de materie pe distanțe intergalactice în fracțiuni de secundă. C. Sagan, I. Asimov și alții se întrebau dacă *găurile negre* n-ar putea fi intrările unor astfel de căi. Aici trebuie să subliniem că, din păcate, orice formă cunoscută de materie, ajunsă în sfera gravitațională a unei „găuri negre“ va fi zdrobită în atomi, apoi în particule elementare și în sfârșit în componentele cele mai simple ale acestora, fără nici o posibilitate de a regăsi vreodată structura avută anterior. Trecerea printr-o „gaură neagră“ nu pare, deci, o cale rezonabilă de a călători undeva. Dar, cine știe, poate doar noi vedem lucrurile astfel...

A avut loc, oare, o *teleportare* în 1943, la Philadelphia? Au fost oare deschise atunci niște porți spre tainite nebănuite ale materiei, ale spațiului și, poate, ale timpului? După datele existente pare cât se poate de posibil ca la Philadelphia să se fi realizat niște experiențe,

poate chiar repetate. În măsura în care ele erau secrete, pare de asemenea firesc ca zvonurile în jurul lor să depășească de departe realitatea. Dar există și multe semne de întrebare. De pildă, se spune că nava a fost zărită în rada portului Norfolk; de către cine? Această persoană nu se putea oare înșela asupra identității unui vas de serie? Apoi, admitând că teleportarea ar fi avut într-adevăr loc și că ea a fost un efect la care experimentatorii nu s-au așteptat, cum se face atunci că vasul a nimerit exact într-un alt port american, într-un loc pe care nu-l ocupa în acel moment nici o altă navă? Cum de n-a fost teleportat pe uscat ori în mijlocul oceanului ca să nu mai vorbim de spațiul cosmic, de miezul Pământului ori de vreo altă dimensiune inaccesibilă nouă? În sfârșit, pare bizar că experimentul n-a mai fost reluat de atunci încoace niciodată; el s-ar fi putut repeta în condiții de siguranță, cu obiecte mult mai mici, ori cu un vapor scos din uz și fără echipaj, ori doar cu animale și roboți observatori. În ultimul timp laboratoarele se întrec în a realiza câmpuri magnetice record, de sute de mii de ori mai puternice decât cel al Pământului, totuși nu s-a semnalat nici un fenomen similar...

Toate aceste nu înseamnă desigur că într-o bună zi cheia teleportării n-ar putea fi găsită. Pe ce cale anume, aceasta reprezintă însă deja o altă problemă.

CĂLĂTORII ÎN TIMP

Într-un binecunoscut film de ficțiune, realizat sub pretextul experimentului Philadelphia, se insinua că distrugătorul ar fi fost azvârlit, atunci, în 1943, nu doar într-un alt spațiu, ci și într-un alt timp. Desigur, scenariul unui film se poate baza și pe speculații pure cu condiția ca, dincolo de convenția inițială, să nu șocăm prea tare

bunul simț. Totuși, ideea călătoriilor în timp este mult prea frecvent evocată pentru ca să nu ne oprim puțin asupra ei.

Înainte de toate trebuie să accentuăm că, așa cum s-a mai spus de nenumărate ori, ideea întoarcerii în timp, chiar dacă permite autorilor de povestiri științifico-fantastice realizarea unor istorii tulburătoare și fascinante, duce în cele din urmă la **paradoxuri insurmontabile**, capabile să dea peste cap, dacă le acceptăm, și logica și bunul simț. Desigur, abilitatea autorilor ocolește aceste paradoxuri astfel încât cititorul obișnuit nu le mai sesizează; aceasta nu înseamnă însă rezolvarea problemei. Orice întoarcere în trecut are drept consecință modificarea acelui trecut și implicit a prezentului rezultat din acel trecut, cu consecințe imprevizibile. O celebră și veche povestire narează cum eroul, întors dintr-o călătorie efectuată cu sute de milioane de ani în urmă, călătorie în care a strivit din greșeală un fluture, găsește o lume total schimbată datorită consecințelor „crimei“ sale. Într-o altă povestire, călătorul își omoară un strămoș, ștergându-se și pe sine, implicit, dintre cei vii. Dar dacă el nu mai există (și nici n-a existat vreodată, neavând strămoșii trebuitori), atunci cine l-a omorât pe strămoșul cu pricina? Iar dacă nu l-a omorât nimeni eroul nostru poate exista? ș.a.m.d.

Există romane în care eroi pozitivi altruști muncesc, întorcându-se de repetate ori în timp, pentru a da un curs mai bun „adevăratei“ istorii, ajungând uneori la soluții care îi suprimă și pe ei înșiși, printr-un soi de efect bizar care-și distruge cauza. Ar putea exista, dacă ținem neapărat, modele de o oarecare verosimilitate logică în care aceste paradoxuri să fie suprimate. Ele sunt însă excesiv de complicate. De pildă, am putea admite existența unei infinități de lumi, multiplicându-se neconținut. Orice decizie a noastră ar însemna continuarea existenței pe una sau alta dintre ramuri, având un trecut

identic dar viitoruri diferite. Întoarcerea în timp ne-ar trimite automat într-o altă lume, într-o altă ramură posibilă, iar de întors nu ne-am mai întoarce în lumea din care am plecat, ci într-una diferită, compatibilă și cu isprava noastră trecută și cu posibilitatea revenirii. Este posibil însă că o astfel de plimbare printr-un labirint de lumi să nu mai mulțumească nici amatorul de povestiri științifico-fantastice, nici gânditorul riguros. Oricum am lua-o, o călătorie în timp nu poate deveni niciodată ceva analog cu o plimbare până la Sinaia și înapoi. Locomoția mecanică, cea cu care ne-au deprins orele de fizică de la școală, este perfect reversibilă, cel puțin așa ne arată ecuațiile învățate. Aruncarea unei pietre în sus, în vid, se petrece exact invers față de căderea ei îndărăt. O bilă împinsă din A în B poate fi readusă din B în A inversând vectorii ș.a.m.d. Dar aceste imagini sunt valabile doar într-o lume abstractă și aproximativ valabile în lumea simplă a mișcării mecanice a corpurilor rigide. Cascada Niagara niciodată nu va putea fi întoarsă, perfect simetric, înapoi, orice vectori am inventa în acest scop; un cadavru descompus nu poate redeveni ființa care a fost înainte. Timpul are un sens dat de nesfârșita succesiune a unui șir fără sfârșit de procese tip „cauză-efect“. Orice întoarcere este iluzorie și în cazul unei bile aduse la locul de la care a plecat, fapt cu atât mai evident cu cât tipul de mișcare este mai complex. Dacă o întoarcere perfectă ar fi posibilă undeva, atunci s-ar putea realiza acolo un „perpetuum mobile“.

Desigur, nu susținem că timpul, așa cum îl vor cunoaște urmașii noștri de peste milenii, va fi același cu cel pe care îl cunoaștem noi azi, o scurgere inexorabilă, unidimensională, uniformă, dinspre trecut spre viitor, într-un mod independent de materie și de spațiu. În parte, nici la ora actuală nu mai acceptăm această imagine simplistă. Știm de pildă din teoria relativității, că la viteze

mari timpul își încetinește mersul, știm că el este intim legat de spațiu și împreună cu acesta, de prezența substanței. Fizicianul N. Kozârev spunea că timpul este un soi de energie care se rarefiază în jurul cauzei și se compactează în jurul efectului. S-au construit modele fizice care presupun existența unui **timp cu mai multe dimensiuni**, scurgându-se eventual în sensuri contrare. Dar la ora actuală nu există nici un fenomen cunoscut care să impună ca necesară acceptarea unei asemenea complicații.

Mai există o idee ispititoare legată de existența călătoriilor îndărăt în timp. Să presupunem că dispunem de o navă miraculoasă, capabilă să străbată spațiul intergalactic, dar să facă și salturi în trecut. Pornind în anul 2000 cu această navă spre steaua aleasă drept țintă, după un an de zbor, ajunși, deci, în anul 2001, am putea face și un salt îndărăt cu un an, în anul 2000. După un alt an de zbor am putea repeta operația ș.a.m.d. ajungând, după un zbor oricât de îndelungat, la destinație tot în anul 2000. În același mod ne vom întoarce pe Pământ tot în anul 2000, de pildă cu o zi după plecare pentru a evita unele încurcături. S-ar putea ca astronautii să fi îmbătrânit (sau poate nu), oricum există anumite șanse ca în felul acesta să nu fi stricat prea multe în firea lucrurilor. Ce s-ar întâmpla însă dacă am stăpâni universul subcuantic și, ori de câte ori am avansa cu o distanță mai mică decât o cuantă de spațiu, am face și un salt înapoi, cu mai puțin de o cuantă de timp. Am putea înainta astfel instantaneu, o distanță oricât de mare, fără a ieși din interiorul unei cuante de timp și fără a ne interfera astfel cu cauzalitatea materiei „obișnuite“. Imaginea de mai sus are șanse mari să se dovedească aberantă, dar nu este exclus nici ca la un moment dat să se descopere niște tehnici de genul acesta, permițând o stăpânire a continuului spațiu-timp într-o manieră care să nu perturbe logica firii lucrurilor, poate

prin stăpânirea acelor „singularități spațiu-timp“ despre care amintește Gh. Mandics, în care deplasarea unor vehicule adecvate să nu se realizeze inercial și pe geodezică ci printr-un soi de scurtcircuitare a spațiului și timpului.

SĂRIND PESTE CUTELE SPAȚIULUI

Pentru a înțelege mai bine ideea de mai sus putem recurge la o analogie de care ne-am mai folosit. **O lume cu două dimensiuni** poate fi imaginată ca având forma unei coli de hârtie infinite, dar și **forma unui balon de săpun**. Ființele ipotetice, care ar trăi într-o astfel de lume, nu s-ar putea mișca și nu ar putea vedea decât în interiorul ei, (adică pe suprafața balonului), fără a o putea părăsi și fără a avea vreo informație despre eventuale lumi aflate alături. Pentru noi, un plan, în sens geometric, e fără margini, pe când o sferă, nu. Pentru ipoteticele ființe din „interiorul“ acestor suprafețe, ambele sunt nemărginite. În aceste imagini, ambele lumi bidimensionale le-am presupus „scufundate“ în lumea noastră tridimensională. Cu un efort de imaginație am putea admite că există, în mod analog, și universuri tridimensionale (plane, sferice etc.) scufundate într-o ipotetică lume cu patru dimensiuni spațiale. Universul nostru ar putea fi astfel un soi de „balon de săpun“ cu „suprafața“ tridimensională și cu centrul într-un loc din dimensiunea a patra... inaccesibil pentru noi. Sau poate, cum spunea fizicianul I. Purica, Universul nostru, cel cu $3 + 1$ dimensiuni (trei spațiale plus timpul) stă într-o „groapă de potențial“ a unui Univers cu $N + 1$ dimensiuni ($N > 3$). În acest caz s-ar putea imagina fenomene cu totul neașteptate, de pildă crearea continuă de substanță (masă de repaus) în jurul nostru.

Speculațiile de tipul celor de mai sus sunt vechi și larg exploatate de autorii de povestiri științifico-fantastice (S.F.). Să presupunem, de pildă, că Universul nostru, s-ar atinge pe alocuri de altul similar, ambele fiind scufundate într-un spațiu cu patru dimensiuni. Teoretic ar fi posibil să trecem „dincolo” printr-un astfel de punct de atingere și să ne întoarcem prin altul. Dar aceste puncte ar putea fi foarte apropiate „acolo” în schimb corespondentele ei foarte depărtate „la noi”. Călătoria dus-întors ne-ar permite să facem o mare economie de drum. Dar s-ar putea ca însuși Universul nostru să aibă o formă neregulată, fiind „**pliat**” **pe alocuri asupra sieși**. Prin punctele în care el s-ar atinge pe sine, trecerea către un loc în mod normal foarte depărtat s-ar putea face instantaneu. Nu este imposibil nici ca o astfel de „pliere” să se poată realiza oriunde dar cu un consum foarte mare de energie. Avertizăm însă cititorul că cele de mai sus nu sunt decât niște ipoteze (poate în viitor „de lucru”), nu imposibile după știința noastră de azi, dar nici dovedite în vreun fel. Este cât se poate de plauzibil ca, citite peste câteva sute de ani, ele să semene cu faimoasele propuneri ale lui C. de Bergerac pentru a călători în Lună cu magneți aruncați în sus sau cu roua prinsă în flacoane de sticlă. Super-civilizațiile, în măsura în care există, vor fi avut însă timp, în milioanele de ani dinaintea apariției noastre, să descopere „tuneluri” ori principii de călătorit la mari distanțe pe care noi azi nici măcar nu putem să ni le imaginăm, să le asemănăm cu ceva cunoscut. Să avem deci încredere în puterea inteligenței locuitorilor Universului nostru, mai ales atunci când ea se însoțește de răbdarea milioanei și poate a miliardelor de ani de gândire.

PORTRET ROBOT PENTRU UN EXTRATERESTRU

INSECTE SAU OCEANE INTELIGENTE?

Martorii întâlnirilor de gradul III sau IV au dat nenumărate descrieri ale unor „entități” mai mult sau mai puțin umanoide care păreau să fi venit cu OZN-urile. În cazul în care aceste OZN-uri ar fi, măcar unele, vehicule de origine extraterestră – ar fi oare posibil ca „entitățile” însoțitoare să fie chiar reprezentanții supercivilizațiilor?

Pe de altă parte, **în ipoteza că există supercivilizații, cum ar putea să arate reprezentanții lor?**

Dacă am accepta descrierile unor martori, n-ar fi exclus să fim vizitați de niște **reptile**, ori chiar de niște **insecte uriașe, superinteligente...** Oare cum ar putea să arate creierul unor astfel de creaturi? Știm că omul este produsul nu doar al unei evoluții liniare, ci și al unui șir de catastrofe care au pustiit Pământul în erele geologice, eliminând viețuitoarele dominante, făcând loc altora care inițial părea că ar avea mai puține șanse. Oare pe o planetă fără astfel de evenimente, insectele, evoluând liniar, umplând toate «nișele» ecologice cu dreptul primului ocupant, n-ar fi putut ajunge la inteligență fără a trece, să zicem, prin lumea sentimentelor? Și dacă da, nu cumva ele ar fi rămas văduvite pentru totdeauna de niște atribute

fără de care noi n-am fi în stare să ne imaginăm existența? Sau dacă am accepta descrierile lui Strieber, suntem oare vizitați de niște ființe cu *creierele interconectate* în atare măsură încât gândirea independentă să le fie îngădită? Oare câtă independență față de grup au furnicile sau albinele? Sau vizitatorii erau doar niște roboți așa cum el însuși pare să sugereze?

Dacă citim multe rapoarte constatăm că „entitățile” sunt de o deconcertantă diversitate. Dicolu de „umanoizi”, câteodată pitici, alteori uriași, se citează, e drept în mod excepțional, creiere nude de mărimea unui trunchi uman plutind pur și simplu prin aer, broaște uriașe, monștri care seamănă cu omul zăpezilor etc. Adesea, într-un același OZN sunt văzute „entități” foarte diferite. Dacă ar fi să acordăm credit acestor rapoarte și dacă am accepta că aceste „entități” sunt, fie și în parte, extraterestrii înșiși, ar rezulta că vin din mai multe locuri, ba chiar uneori că în aceeași „navă” există ființe venind din lumi diferite. Ar putea sugera oare aceasta existența unei „*Federații de supercivilizații*”...?

Ochii foarte mari, faptul că vizitele au loc cu precădere noaptea, teama de lumină, raportată în mai multe rânduri, ar putea să însemne fie că la ei acasă este mult mai întuneric decât la noi, fie că doresc să ne deranjeze cât mai puțin și, întrucât pentru aceasta sunt mai indicate vizitele de noapte, au fost alese în acest scop (sau poate construite?) „entități” cu o vedere nocturnă foarte bună. Ca o curiozitate – decenii întregi, și mai ales între cele două războaie mondiale, literatura de groază și cea S.F. a fost saturată de monștri mai mult sau mai puțin extraterestri cu înfățișare de insectă într-atât încât s-a ajuns să se considere că există un subgen, denumit pe scurt BEM (de la *Bug Eyed Monsters* – monștri cu ochi de insectă), și cotate a fi de cea mai proastă calitate. Oare în descrierile martorilor se reflectă ecourile subconștiente ale

acestei literaturi? Sau există o cauză subconștientă comună pentru amândouă?

Pentru că veni vorba – autorii de literatură științifico-fantastică au imaginat o galerie de personaje inteligente extraterestre mult mai pestriță decât se reflectă în rapoartele întâlnirilor cu OZN-urile. În literatură putem întâlni oceane inteligente, planete inteligente hălăduind prin spațiu, nori galactici inteligenți (ignorând faptul că inteligența se făurește doar prin concurența a milioane de specii și se dezvoltă în individ numai ca urmare a conviețuirii în societate). Putem întâlni făpturi fără corp sau total invizibile (...), fără a mai vorbi de caracatițe sau flori inteligente, ori de monștri cu mii de membre și simțuri care, oricum, mai aduc oarecum cu ceea ce putem întâlni și pe planeta noastră...

Oamenii de știință, dimpotrivă, par să fie de acord mai degrabă asupra faptului că *ființele evolute din alte zone ale Universului trebuie să semene în bună măsură cu noi*. Pentru reacții rapide, spun ei, principalele organe de simț ar trebui să se afle aproape de creier. Aceste organe de simț servesc în bună măsură alimentării, deci și gura trebuie să se găsească în aceeași zonă. Un ochi performant trebuie să fie construit pe principiul camerei obscure ca și ochiul nostru. Numărul ideal de ochi este doi, pentru a asigura vederea în spațiu și a nu face o risipă inutilă, în primul rând la nivelul analizorilor din creier. Munca, factor esențial în umanizare, pretinde membre specializate, diferite de cele utilizate pentru locomoție ș.a.m.d.

Adevărul este, probabil, ceva mai nuanțat, undeva între cele două extreme. Condițiile de pe diferite planete au fost destul de variate, iar hazardul evoluției a adăugat și el ceva la această varietate: ajunge să ne gândim la șansa noastră grație dispariției dinozaurilor. Printre extraterestri, în măsura în care există, am putea întâlni deci și ființe care să aducă întrucâtva cu înfățișarea oamenilor, dar este exclus să întâlnim hominizi în sensul în care acest termen

este utilizat în biologie. Un hominid este presupus a avea strămoși comuni cu omul, o parte comună din zestrea genetică etc., or umanoizii extraterestri, oricât ar aduce cu noi, vor avea probabil cu totul alt metabolism, altă dispunere a organelor mai puțin esențiale pentru inteligență etc. Omul și cimpanzeul au avut timp de 4 miliarde de ani strămoși comuni, despărțindu-se, după unele teorii, doar de vreo 5 milioane de ani (deci de ceva mai mult decât 0,1% din timp), totuși diferențele dintre ei sunt enorme (cel puțin în ochii noștri), iar eventualele idile amoroase între reprezentanții celor două specii sunt absurde, respingătoare și sterile. -Totuși, autorii de literatură S.F., de *ozenistică*, dar și nenumărate rapoarte nu se sfiesc să vorbească despre „zei“ (în acest caz se subînțeleg extraterestri), care în antichitate ar fi coborât din ceruri pentru „a se împreuna cu fiicele pământenilor“, drept urmare născându-se diverși eroi civilizatori, despre extraterestre nurlii ispitind bărbați contemporani nouă spre a le duce sămânța în străfundurile Universului, sau despre alte **experiențe de genetică umană** efectuate asupra unor persoane răpite de OZN-uri. Pentru ca poveștile de felul acesta să fie cât de cât verosimile, eroii săi ar trebui să facă parte din aceeași specie. Or, dacă există vreo înrudire (la nivel de ADN) între noi și extraterestrii în cauză, ea nu poate fi căutată mai aproape de acum câteva miliarde de ani. Ne-am putea înrudi cu ei cam tot atât cât ne înrudim cu stejarii sau cu drojdia de bere. Desigur, de atunci evoluția la ei și la noi putea să meargă în paralel, să achiziționeze și ei și noi o pereche de ochi, o pereche de mâini, o gură ș.a.m.d. dar este practic imposibil ca ea să fi generat și acolo și aici exact aceeași specie. În afară de cazul... În afară de cazul în care „extraterestrii“ ar fi de fapt pământeni plecați (răpiți etc.), să zicem acum 10–15 000 ani, și reîntorși pe Pământ, ori poate urmași de-ai noștri reveniți în timp, ambele situații improbabile. Ori,

deși unui neavizat i se pare mai puțin verosimil, extraterestrii compatibili cu specia umană ar putea fi niște creaturi artificiale făcute anume pentru a sonda specia omenească. Ar putea fi niște **ființe construite pe baza informației genetice omenești** sau prin experimente genetice anterioare asupra oamenilor, începute poate cu zeci de mii de ani în urmă. Pentru o civilizație aflată cu o mie de ani înaintea noastră nu va fi o problemă grea să creeze, dintr-o celulă omenească autentică oricâte ființe, oameni artificiali, care să semene cu donatorul celulei respective. Peste, să zicem, altă mie de ani, dar probabil mult mai curând, „sintetizarea“ unei ființe cu înfățișarea dorită, după date păstrate într-o memorie de tipul celor de care dispun calculatoarele electronice plus dorințele proiectantului, va fi o treabă relativ simplă...

Oricum, pentru reprezentanții unei supercivilizații extraterestre nu ar trebui să fie nici o problemă să vină la noi în carne și oase (în măsura în care au), așa cum arată la ei acasă, sau dacă totuși e complicat, sau nu merită, sau ne-ar înspăimânta prea tare, ar putea trimite în locul lor roboți (fie și biologici) ori **ființe anume create pentru explorările cosmice**.

PRIMUL PAS DIN ZECE MII?

Mai există o cale, dacă dorim, să alcătuim portretul robot al reprezentanților unei supercivilizații – *să ne imaginăm pe noi înșine așa cum credem că vom arăta peste, să zicem, un milion de ani*. Desigur, nu este posibil să facem prognoze atât de îndepărtate. Să încercăm să schițăm atunci măcar evoluția pe un orizont cât de cât previzibil; să încercăm să schițăm cum va arăta cel puțin primul pas din „drumul de zece mii de li“ pentru a cita un faimos proverb chinezesc.

În următoarele secole, sau poate într-un mileniu, sperăm să realizăm, de pildă, nu doar prelungirea vieții, ci poate chiar și **nemurirea**. Nu în sens absolut – aceasta este imposibil –, dar în sensul posibilității unei regenerări practic nelimitate a organismului, inclusiv a creierului. Se pare că durata medie/maximă de viață a indivizilor unei specii sau populații este o trăsătură ca oricare alta (cum ar fi culoarea părului, numărul de dinți etc.), stabilită prin selecție naturală ori artificială și înscrisă în informația genetică moștenită de fiecare individ din respectiva populație. Această trăsătură avantajează, ca întotdeauna, în primul rând specia și abia apoi individul. Pentru ca să devenim „nemuritori“, celulele noastre ar trebui să știe să se dividă la nesfârșit; or, ele nu se pot multiplica decât de cel mult 50–80 ori (ceea ce echivalează cu o speranță de viață de circa 100 ani), după care se opresc. Unii au afirmat că această limitare s-ar datora „acumulării de erori“ pe măsura diviziunilor repetate. Cum se face atunci că alte celule, cum ar fi cele ale bacteriilor, se multiplică de la începuturile lumii și tot rămân capabile să continue, fără erori? Chiar celulele umane care participă la reproducere, cele din care se va naște noul pui de om, știu să reducă „la zero“ contorul cu numărul de multiplicări, știu s-o ia mereu de la capăt. *Deci se poate...* În 1981, geneticieni de la Universitatea din California an anunțat deja o posibilă situație a unei „gene a morții“ care controlează durata maximă de viață a cromozomului numărul 6. Vor urma fără îndoială și alte progrese în acest sens.

Problema de mai sus este strâns legată de mecanismul **regenerării**. O rană mică dispare după un timp fără urmă, organismul cunoscând „planul“ după care trebuie refăcut locul respectiv. Prin același mecanism crește la loc și coada ruptă a unei șopârle. De ce nu crește atunci și un deget pierdut de la o mână? De vină este se pare faptul că

„planul“ degetului este prea complicat; acest plan a fost cunoscut atunci când omul respectiv era doar un embrion, după care s-a șters, fiind înlocuit cu alte planuri mai detaliate, care au avut menirea să construiască fiecare dintre componentele specializate ale degetului. Problema ar fi dacă s-ar putea da cumva înapoi acest mecanism până într-un stadiu asemănător cu cel al celulelor embrionului. Problema este foarte spinoasă între multe altele și pentru că în felul acesta am putea crea, de fapt, un cancer artificial. Geneticienii vor găsi, însă, fără îndoială un răspuns și la această provocare. Or, dacă orice parte din corp s-ar putea regenera la dorință, ne-am putea regenera în întregime, la nesfârșit. *Creierul însuși ar putea fi regenerat „prin rotație“*, pe porțiuni suficient de mici pentru a nu afecta personalitatea, nici informația memorată anterior, capacitățile intelectuale, cele motorii, senzoriale etc. O astfel de posibilitate deschide drumul unor paradoxuri tulburătoare, unele dintre ele subliniate de *S. Lem* în „*Summa Technologiae*“, (1963). De pildă, simplificând oarecum lucrurile, la un individ regenerând din fiecare emisferă cerebrală cealaltă emisferă, vom obține doi indivizi, cu aceeași personalitate etc. Desigur, ingineria genetică ne va rezerva și nenumărate alte surprize, de tipul celor amintite la sfârșitul paragrafului precedent, dar și crearea după dorință a unor varietăți noi de indivizi umani, cu însușiri adecvate unor situații speciale. Oricum, progresul controlat în mod conștient al evoluției înfățișării omului va prevala de acum înainte asupra evoluției spontane. Dacă peste un milion de ani urmașii noștri vor avea capul mare și mâinile degenerate (ceea ce nu prea e de crezut) sau orice alte caractere noi, efectul nu va fi nici rezultatul mutațiilor spontane, nici măcar al selecției, ci al savanțelor intervenții de inginerie genetică de pe parcurs.

Dar aceasta e doar una dintre nenumăratele deschideri care vor marca ambianța și înfățișarea urmașilor noștri.

Microelectronica, de pildă, ne oferă perspective nu mai puțin amețitoare. La ora actuală există deja numeroase întreprinderi în care producția se realizează în întregime de *roboți care văd, aud, pipăie, fac mișcări* cu o precizie și o viteză care le întrec pe ale oricărui muncitor-om. Există deja *proteze robotizate* pentru mâini sau picioare, există roboți care se descurcă singuri pe fundul oceanului căutând, de pildă, defectuni ale cablurilor de telecomunicații. Există mâini-robot aflate la mare distanță de cel care le conduce, în locuri inaccesibile, de exemplu în interiorul unui reactor. Aceste mâini imită fidel mișcările mâinii unui operator care simte la rândul său atingerea obiectelor exact de parcă acolo ar fi mâna proprie și urmărește toate operațiile printr-o cameră de televiziune. Pe viitor se vor construi mâini foarte mari sau foarte mici de acest tip, adecvate sarcinii de rezolvat; ele vor fi completate după caz cu picioare ori cu alte organe trebuitoare. Operatorul medic se va putea „întrupa” într-un robot minuscul, „intrând” în interiorul organismului pentru a efectua o operație. Constructorul va putea opera un robot-macara, ridicând o clădire precum face un copil o casă din cuburi. Robotul ar putea fi chiar copia fidelă a unui specialist care ar putea pătrunde în zone periculoase pentru operații la care doar el se pricepe. Distrugerea accidentală n-ar afecta în acest caz decât robotul, specialistul uman fiind în stare s-o ia de la capăt după ce s-ar „întrupa” într-un alt robot similar.

În tehnica schițată mai sus, numită **teleprezență**, comenzile se preiau deocamdată mecanic, de pildă prin captatori de presiune la nivelul mâinii. Pe viitor, pentru promptitudine, ele se vor putea prelua direct de la nervi sau de la creier. Unui om care și-a pierdut anumite membre sau organe i se vor putea pune proteze artificiale cu funcții practic identice cu cele reale, eventual proteze „inteligente” care vor prelua ele însele gestiunea unor

comenzi pierdute. Mai mult, unui om care și-a pierdut corpul în întregime, în afară de creier, i se va putea asigura în același mod un întreg corp artificial nou, biologic, mecanic, electronic sau mixt, în maniera faimoșilor *ciborgi* (de la *organism cibernetic*) ai literaturii S.F. Desigur, un ciborg ar putea avea și funcții pe care stăpânul inițial al creierului nu le poseda: văz în infraroșu sau într-o altă zonă a spectrului, posibilitatea de fotosinteză ori cea de a capta energie de la Soare, capacitatea de a zbura, de a trăi în adâncurile oceanului, de a ieși în vidul cosmic etc.

Deja, de la mijlocul anilor '70 se fac experiențe (deocamdată prudente) de **conectare a unor micro-procesoare direct la creier**. În viitor aceste dispozitive vor putea asigura suplimentarea memoriei și a capacității de a face operații aritmetice și logice. Peste numai câteva decenii vor exista numeroase persoane purtând asupra lor mici calculatoare plasate sub piele și legate nemijlocit la creier. Vor urma probabil secole de perfecționare a acestei „simbioze“, până se va ajunge la o variantă suficient de bună pentru a putea fi generalizată la toți oamenii. Când în viitor un om va intra, de pildă, într-o încăpere, calculatorului-„proteză“ va efectua o cantitate imensă de operații privind toate informațiile disponibile despre toate obiectele văzute, va selecta dintre acestea tot ce pare interesant și va servi prompt acest rezultat purtătorului. Când un om va citi o carte (nu ne îndoim că vor fi și dintr-aceștia) el va avea la dispoziție, instantaneu, mii de informații conexe relativ la fiecare frază citită. Dacă un astfel de om va fi pus față în față cu o problemă corect formulată matematic și va dori s-o rezolve, calculatorul o va prelua și va oferi rezultatul de mii de ori mai repede decât ar face-o un creier neajutat de alte instrumente. Față în față cu un bolnav, medicul va avea conectat la creierul său tot ce s-a scris și s-a cercetat

esențial relativ la simptomele constatate etc. Mânuită cu atenție, amplificarea funcțiilor rutiniere ale creierului nu va face ca gândirea umană propriu-zisă, creatoare, să devină mai leneșă ori mai inefficientă, dimpotrivă, îi va oferi șansa dezvoltării unor funcții care azi n-au cum răzbi la lumină din cauza servituților mecanice școlarești impuse minților noastre.

Și asta va fi doar un prim pas. Calculatoarele, știm, pot conversa între ele. Pentru informații rare, speciale, calculatorul „la purtător“ va intra în legătură prin radio cu mari bănci de date; omul va deveni la nevoie conștient că știe dintr-odată lucruri pe care nu le știuse până atunci niciodată – de pildă limba vorbită în Egiptul antic și scrierea hieroglifică, în momentul în care va fi confruntat cu un papirus ori cu un monument din epocă. Dar **calculatoarele conectate la creier vor putea conversa, în același mod, și între ele. Prin intermediul lor persoanele aflate la mare distanță vor putea intra în legătură unii cu alți „în gând“.** Cuvintele, formulele, imaginile, sunt suporturi cu ajutorul cărora oamenii se ajută în procesul gândirii și prin care își împărtășesc rezultatele gândirii. Mecanismele profunde ale gândirii au însă alte suporturi, care deocamdată nu ne sunt accesibile. Probabil următorul pas în conectarea creier-calculator va fi crearea unor aparate capabile să lucreze *nu cu cifre, litere etc. ci direct cu stările de ansamblu ale creierului*, incluzând stări de spirit, intuiții etc. Și nu se pune doar problema preluării unor stări de tipul acesta ci și cea a transmiterii lor la alți oameni. Urmașii noștri își vor împărtăși astfel cele mai complexe trăiri ori cele mai fine nuanțe prin care se desfășoară procesul de creație, *fără a recurge la cuvinte sau la alte semne, tăcând, gândind...*

Cele de mai sus reprezintă o schiță de program pentru următoarele câteva sute de ani și numai din perspectiva a două domenii științifice „la modă“ la acest sfârșit de

secol. Ce va fi însă pe urmă? Ce va fi peste două mii, trei mii, zece mii. o sută de mii, un milion de ani? Dar peste zece sau o sută de milioane? Fără îndoială că o civilizație extraterestră mai veche decât noi cu milioane de ani va fi trecut și ea pe vremuri prin etape similare celor care ne stau azi în față. Încercând să ne imaginăm continuarea foarte scurtei noastre prognoze, ne putem întreba pe bună dreptate ce șanse avem să înțelegem ce înseamnă „gândire“ în cazul lor, sau mai bine zis ce a devenit acel proces care fusese **gândire** pe vremea când ei erau așa cum suntem noi astăzi?

CE AR PUTEA FI O SUPERCIVILIZAȚIE?

ȘTIINȚA EXTRATERESTRĂ CA MAGIE?

Care ar putea fi, deci, nivelul științific al unor ființe a căror civilizație are un milion de ani? Sau o sută de milioane? Sau un miliard? Evident, nu se pune problema să răspundem la o astfel de întrebare. Dacă ne-am încumeta însă ca să schițăm un început de răspuns, ar exista cel puțin două aspecte pe care n-ar trebui să le pierdem din vedere. Pe de o parte, firește, drumul imens, de necuprins pentru mințile noastre, al evoluției lor, pe de altă parte faptul că între noi și „ei“ au existat în mod sigur diferențe încă din start, deferențe care n-au încetat să-i depărteze tot mai mult de drumul pe care îl are în față civilizația pământească.

Epistemologul N. Rescher, profesor la Universitatea din Pittsburg (Pennsylvania), afirma, într-un articol din 1982, că este extrem de puțin probabil ca manifestările științei unor extraterestri să le putem recunoaște ca atare, cu mijloacele noastre, deoarece ei sunt foarte probabil diferiți de noi ca organism, ca nevoi, ca simțuri și comportament și deoarece ei trăiesc într-un mediu diferit de al nostru (poate nici nu au nevoie de știință și tehnologie pentru a se dezvolta). *Chiar știința pământească*

de la sfârșitul secolului viitor, dacă am avea acces la ea, ar fi înțelegibilă pentru noi, pământeni de astăzi, dară-mi-te o știință care a evoluat un timp incomparabil mai mare într-o ambianță complet diferită.

Profesorul M. Ruse, de la Universitatea din Guelph (Ontario, Canada), observa în 1985 că, de pildă, pentru știința unor ființe care comunică înainte de toate prin senzori chimici este puțin probabil ca noțiunea de „forță” să joace același rol pe care l-a jucat pentru noi, să zicem, mecanica lui Newton. Ordinea, prioritatea unor abordări, pot influența decisiv instrumentele viitoarelor cercetări. N-ar fi exclus ca anumite opțiuni să depărteze pentru multă vreme comunitatea științifică de șansa descoperirii unor legi care, printr-o abordare diferită, ar fi fost foarte la îndemână. Chiar dacă simțurile, obiectivele, condițiile de mediu ar fi practic identice, totuși evoluția științei poate fi diferită, grație unor factori întâmplători. Este suficient să ne gândim în acest sens la modul în care a evoluat o știință ceva mai complexă – medicina – în Europa, în India și în China. Obiectul său a fost același peste tot, existând o motivație permanentă și presantă pentru ca abaterile de la adevăr să fie minime. Totuși, cele trei mari școli medicale văd omul în moduri diferite, îl diagnostichează și îl tratează diferit, fiecare obținând, aparent paradoxal, rezultate relativ bune.

Ducând aceste constatări până la ultimele consecințe, va trebui să acceptăm că ar putea exista multe situații în care științele a două civilizații diferite pur și simplu nu vor fi comparabile. Nu am putea spune în aceste situații, fără nici a ezitare, că metodele uneia sunt superioare sau mai avansate decât ale celeilalte, între altele din lipsa unui „numitor comun” la care cele două să se poată raporta.

M. Minsky, pionier al cercetărilor de inteligență artificială, de la M.I.T. Cambridge (Massachusetts) argumenta, în 1984, că, dimpotrivă, unele forme fundamentale ale gândirii: regulile aritmeticii, cele ale logicii sau ale

cauzalității trebuie să fie asemănătoare peste tot. Probabil că au cu toții dreptate până la un punct, cu amendamentul că o civilizație veche de milioane de ani va fi avut acces, vrând-nevrând, la un volum de fapte incomparabil mai vast, din care putea făuri în decursul timpului un număr mai mare de adevăruri utile sieși. În ce măsură însă aceste adevăruri sunt dintre cele care ne-ar putea interesa și pe noi, asta este deja o altă problemă.

Într-un articol din 1980, N. Kardașev scria: „civilizațiile foarte dezvoltate cunosc și folosesc pe scară largă legi ale naturii de care noi încă nu știm“. C. Sagan, în același an și într-un context similar, opinia că **„civilizațiile aflate cu sute de mii sau milioane de ani înaintea noastră ar trebui să aibă o știință și o tehnologie care depășesc în așa măsură posibilitățile noastre actuale încât nu am fi în stare să le deosebim de magie“** (sublinierea noastră).

Fenomenul OZN ar putea fi una dintre acele manifestări care scapă pe moment capacității noastre de înțelegere și interpretare. Deocamdată nu putem face, în acest sens, decât pure speculații. În cazul în care fenomenul este o manifestare a unor supercivilizații, fără îndoială că ipoteticii extraterestri stăpânesc și alte legi ale spațiului și timpului și cunosc și alte forme de agregare a materiei decât cele accesibile nouă. Să ne imaginăm, de pildă, că ar exista așa-zisele particule „subcuantice“. Ele nu ar avea masă (deci nici inerție) în sensul înțeles de noi și ar putea interacționa foarte slab cu substanța familiară nouă. Ființele și obiectele constituite din aceste ipotetice particule s-ar comporta cu totul diferit față de ceea ce cunoaștem pe Pământ. Dacă civilizațiile extraterestre ar stăpâni acest univers, această nouă și stranie fizică, s-ar putea explica abilitatea OZN-urilor de a face manevre bruște, s-ar explica rapoartele care descriu aceste obiecte sau pe ocupanții lor ca fiind formați parcă „din lumină“, sau disparițiile instantanee din câmpul vizual, capacitatea

de a levita și poate chiar cea de a trece prin zid. Desigur, chiar dacă cele înșirate mai sus ar fi limpezi (și sunt foarte departe de a fi) ar mai rămâne de rezolvat o mulțime de probleme: ce relație este între locuitorii (din materie obișnuită?) ai unor lumi foarte avansate și copiile (sau emisarii) lor „subcuantici“, dacă (și cum anume) la capătul celălalt al drumului are loc o „rematerializare“, ca și multe altele. Dar, încă o dată, cele de mai sus nu sunt decât speculații și s-ar putea foarte bine ca nimic din ele să nu corespundă realității...

Tot C. Sagan scrie într-o altă lucrare „S-ar putea ca pentru o societate atât de înapoiată ca a noastră, manifestările unor civilizații foarte avansate să nu fie mai evidente decât sunt semnele unei civilizații tehnice, aflate în jurul său, pentru o furnică, îndeplinindu-și muncile de furnică, pe malul unei piscine dintr-un cartier suburban“. L. Vallée a încercat și el să sugereze șansa noastră de a înțelege un eventual fenomen generat de o civilizație extraterestră, în particular fenomenul OZN, printr-o comparație. Dacă prin absurd, un bombardier ar fi survolat imperiul lui Carol cel Mare, înțelepții de la curte ar fi tras concluzia că obiectul este cel mult o pasăre mare pe care imaginația populară a exagerat-o, sau poate o simplă iluzie. Dar, indiferent ce ar fi, el nu prezintă nici un pericol dat fiind că nu s-a observat că ar fi fost înarmat cu săgeți sau lănci.

DIN ISTORIA APOCRIFĂ A COLONIZĂRII GALAXIEI NOASTRE

Așa cum am argumentat deja, dacă există super-civilizații, fiecare dintre ele ar fi avut răgazul să cucerească întreaga Galaxie, începând încă de acum multe sute de milioane de ani, poate chiar de acum câteva miliarde.

În condițiile în care stăpânirea unor legi inaccesibile deocamdată științei noastre au permis acestor supercivilizații să efectueze călătorii interstelare fără restricțiile impuse locomoției (cum ar fi bariera vitezei luminii), ipoteticilor descoperitori le-ar fi fost suficiente câteva milenii dacă nu cumva și mai puțin, pentru a întocmi o „**Enciclopedie Galactică**“, *un inventar complet, cu toate stelele, toate planetele, toți sateliții, toți asteroizii și poate chiar toți bolovanii mai importanți din întreaga Galaxie*. Vor fi știut destul de exact care stele vor exploda în viitorul apropiat, unde se află găuri negre sau alte capcane care trebuie ocolite cu grijă, are sunt *formele de viață* de pe fiecare insulă cosmică, pe ce planete se pot instala colonii, pe ce planete trebuie luate măsuri de ocrotire a vieții în curs de formare, unde există viețuitoare periculoase (de pildă microbi față de care organismul propriu nu are mijloace de apărare), ce planete sunt de nelocuit chiar și într-o perspectivă mai îndepărtată, ce planete sunt „terraformabile“ etc. Dacă socotelile pe care le-am făcut sunt corecte, în Galaxie sunt circa 20 milioane de planete capabile să găzduiască vreme îndelungată forme complexe de viață. Dintre acestea un milion poartă pe ele efectiv o biosferă demnă de a fi ocrotită; celelalte 19 milioane, poate și altele, mai puțin ospitaliere, vor fi fost făcute treptat locuibile pentru speciile inteligente, cele de la începutul începuturilor ca și cele care au venit mai pe urmă. Poate s-a făcut chiar un soi de repartizare a locurilor disponibile... *poate chiar și civilizația pământească are o zonă rezervată din Galaxie*, pentru cazul în care reușim să supraviețuim și să devenim stăpâni pe mijloacele de călătorie interstelară.

Pământul putea fi vizitat și el, încă acum sute de milioane sau chiar de câteva miliarde de ani, încă de pe vremea în care pe planeta noastră nu existau decât viețuitoare microscopice. Desigur, o supercivilizație nu

putea ignora nici atunci faptul că aici există condiții pentru ca odată și odată să se poată naște și o ființă inteligentă, chiar dacă nu era încă foarte sigur care va fi înfățișarea ei și dacă este sau nu cazul să se intervină în evoluția sa. Au rămas oare **urme ale unor astfel de vizite?** Numeni nu poate spune sigur. Totuși, există pretutindeni nenumărate semne stranii care ar putea fi interpretate astfel.

De pildă, W. J. Meister a găsit în iunie 1968, la *Antelope Spring* (Utah), o urmă pietrificată, perfect conturată, ca de cizmă, lungă de 26 centimetri, strivind un trilobit. Trilobiții au dispărut de pe suprafața Pământului acum 280 milioane de ani, dar stratul în care a fost găsită urma avea 500–600 milioane de ani. Piatra era fracturată, iar examinarea sub microscopul electronic a arătat că firele de nisip erau într-adevăr presate ca de apăsarea unui pas și nu uniforme, cum ar fi fost cazul dacă urma ar fi fost scobită ulterior (de pildă artificial, în scop de fraudă). În aceeași zonă au mai fost descoperite și alte urme similare. Pe vremea aceea nu exista pe Pământ nici o vietate capabilă să lase o astfel de amprentă. De altfel, pe atunci nu apăruse încă nici un animal care să trăiască pe uscat. Urme la fel de stranii, de picioare și chiar de mâini, au fost dezvelite de surpări sau excavații ori scoase din adâncul unor mine, în diverse alte zone ale lumii și provenind din straturi geologice de cele mai diferite vârste.

Dar există, se pare, și obiecte „pierdute” în locuri care sunt de natură să ne pună pe gânduri. În 1978, lângă *Aix-en-Provence* (Franța), la o adâncime de 15 metri, într-o carieră, după înlăturarea mai multor straturi de stâncă, s-au găsit dedesubtul lor unelte care păreau foarte vechi. Vârsta sedimentelor din jur, după determinări ulterioare, a fost stabilită la 300 milioane de ani. Cuie de fier încastrate în piatră s-au găsit, în 1845, în cariera

Kingoodie (Scoția) și, în 1851, la *Springfield* (Massachusetts). Un burghiu de fier s-a descoperit încastrat într-o bucată de cărbune, într-o excavație proaspăt deschisă în *Scoția*, în 1852. Tot în mijlocul unui bloc de cărbune s-a găsit, la *Morrisonville* (Illinois), în 1891, un lanț. În 1885, la *Schöndorf* (Austria), din nou într-un bloc de cărbune s-a găsit un obiect prismatic de oțel având un brâu incizat în jur. În 1961, în munții *Coso*, la 10 kilometri de Olanda (California), a fost găsit un bolovan care părea o geodă, dar care tăiat în două (cu această ocazie a fost tocit un fierăstrău circular diamantat) s-a dovedit că avea în interior un obiect straniu. Obiectul posedă un miez metalic gros de circa 2 milimetri, învelit în ceramică, apoi într-un manșon cilindric de cupru și un altul, pare-se hexagonal, care putea fi din lemn pietrificat. Examinat cu ajutorul razelor X, obiectul aducea cu o bujie. Alături de el erau, tot încastrate în piatră, alte două obiecte mai mici, nemetalice, amintind de un cui, respectiv de o garnitură circulară.

După cum scrie Fl. Gheorghită, lângă *Aiud* (jud. Alba) s-a descoperit, la o adâncime de aproape 10 metri, un obiect de aluminiu având în interior două goluri cilindrice perpendiculare între ele. Conform relatării lui D. Davidovici, în adâncurile unei mine din *Munții Apuseni* s-ar fi descoperit o statueta reprezentând o femeie cu șase degete la mâini și picioare. Tot el relua o știre dintr-un număr din 1980 al revistei „UFO Nachrichten“ după care într-o mină de cărbuni din *S.U.A.*, la 700 metri adâncime, s-ar fi descoperit un obiect metalic de tipul unui pistol mare. Nici unul dintre experții care l-au examinat n-a putut spune ceva despre originea sau destinația sa. La aceste exemple se pot adăuga obiectele metalice stranii găsite recent în Rusia, pe valea râului *Vaska* (în Komi) și lângă *Dalnegorsk* (reg. Primorie), cu aceasta lista ciudatelor urme nefiind nici pe departe epuizată.

Desigur, nu este câtuși de puțin exclus ca o bună parte a ciudatelor descoperiri să aibă origine naturală. Un obiect putea de asemenea să alunece în adânc printr-o fisură și să fie găsit acolo după un timp etc. Alte urme ar putea fi contrafaceri sau simple legende. Dacă însă supercivilizațiile există, atunci în mod sigur ele au trecut nu o dată pe aici. De ce nu am admite că, în ciuda discreției și atenției, li se mai întâmplă să uite ori să piardă câte ceva? Sau poate chiar să lase dinadins câte un obiect-ghicitoare?

INVADATORI ȘI RĂZBOAIE ÎNTRE IMPERII GALACTICE?

Tema **invadatorilor**, atât de dragă unor autori de literatură S.F. (am avut și un serial de televiziune cu titlul acesta), cea după care am putea fi cotropiți într-o bună zi de o civilizație mai avansată, venită din Cosmos și dornică să se instaleze pe Pământ, apare, în lumina celor de mai sus, în toată nuda sa absurditate. *Dacă o supercivilizație ar fi dorit să ne ocupe planeta, ar fi putut s-o facă oricând.* Cel mai simplu era s-o facă acum cinci sute de milioane de ani, sau chiar acum un miliard, pe vremea când n-ar fi avut de înfruntat decât viețuitoare față de care nu trebuia să-și facă prea multe muștrări de conștiință. Iar dacă ne dorea drept *sclavi*, putea să vină cel mai bine acum treizeci de mii de ani, când puteam fi adunați ușor și i-am fi acceptat fără probleme drept stăpânii noștri. Neverosimil ar fi să vină tocmai acum, când nu suntem nici primitivi, dar nici nu ne-am însușit conștiința apartenenței cosmice, când am putea fi desigur subjugați, dar probabil cu prețul unui masacru. Înțelegem astfel și ridicolul avertismentelor lansate de unii „specialiști” să nu mai emitem semnale radio destinate civilizațiilor extraterestre, deoarece în felul acesta ne-am divulga

nivelul tehnic atrăgând asupra noastră poftele sau mânia unor imperii galactice. Dacă, prin absurd, ar exista astfel de imperii galactice agresive, ele nu numai că ne-ar ține de mult sub observație, dar ne-ar fi „colonizat“ încă de mult, fără să aștepte să ajungem o „putere cosmică“.

În altă ordine de idei, nenumărate scenarii, belicoase imaginate în literatura S.F. au în vedere **confruntări între pământeni și adversari extraterestri** care se dovedesc a fi doar un pic mai avansați decât noi; grație acestui fapt, cu puțină istețime tipic omenească și o leacă de șansă, reușim de fiecare dată să-i învingem (happy end...). Să ne gândim însă puțin care era oare diferența dintre nivelul tehnicii militare în cazul conchistadorilor lui Cortez sau Pizarro opuși imperiilor aztec sau incaș? Doar câteva secole, dacă facem abstracție de superstiții și de cai. Cel mult câteva milenii sub toate aspectele. Dacă însă, prin absurd, o glorioasă armadă spaniolă ar fi nimerit în mijlocul unei bătălii din cel de al doilea război mondial, ce ar mai fi rămas din ea? Și de astă dată diferența este cert de numai patru secole. Dar putea să fie doar de cincizeci de ani rezultatul era același...

Această marjă se reduce mereu. De pildă, *armele cu care s-ar duce un război* la sfârșitul secolului XX sunt deja cu totul altele decât în ultima conflagrație mondială. Dacă ne-am referi doar la armele „convenționale“, vom observa că țintele de pe sol, distrugerea lor este urmărită de acum prin satelit. Tot din satelit poate veni și moartea, sub forma unei raze laser bine țintite. Experții militari găsesc însă că este mai ieftin să se utilizeze roboți sinucigași. O primă generație a acestora constă în marile sau micile rachete teleghidate inteligente (în curând și de dimensiunile unui glonte) capabile să-și caute victima singure, după radiația infraroșie pe care aceasta o emite (și nu peste multă vreme după trăsăturile feței sau alte particularități), rachete-robot destinate să distrugă nave,

tancuri, avioane pe care le vor urmări cu tenacitate, ghidate de vibrații, de masa de fier sau de forma țintei reținută în memorie, roboți poate nu cine știe ce isteți, dar care, fabricați pe bandă rulantă (de alți roboți), vor copleși prin mulțimea lor...

Vor urma tancurile fără echipaj (eventual ghidate prin teleprezență), dar și soldați-robot invadând fără teamă de moarte, nici de cea proprie nici de cea a adversarului, tranșeele care i-au fost înscrise în memorie. Ar mai putea urma apoi, grație microminiaturizării, șoareci-robot sau gândaci-robot sau viespi-robot cu înțepătura mortală și care se vor năpusti ca un nor de lăcuste sau strecurându-se câte unul, spre liniile adverse. Și de data aceasta nu este vorba de scenarii S.F.! Aceste „viețuitoare“ sunt deja în studiu, iar producția lor industrială nu va aștepta, probabil, sfârșitul secolului.

Am putea continua șirul noutăților cu armele „psihice“ și „psihotronice“, menite să distrugă voința adversarului sau să dezlănțuie forțe pe care la ora actuală nici nu le înțelegem prea bine; am putea adăuga cercetările geneticii, nu neapărat în crearea unor bacterii ucigătoare – există și alte modalități mai „subtile“ de intervenție la nivelul ADN-ului prin care un om poate fi transformat în neom – dar credem că exemplele de mai sus sunt edificatoare pentru a înțelege că de acum înainte chiar și o diferență infimă, de câteva decenii, va fi imposibil de contrabalansat doar prin istețime și eroism (și nu am vorbit de arme de exterminare în masă: nucleare, chimice etc.). Ori o eventuală **invazie extraterestră**, temă atât de dragă autorilor de literatură S.F. de la „Războiul lumilor“ al lui H.G. Wells încoace, ar presupune o diferență nu de zeci sau sute ci milioane dacă nu chiar sute de milioane de ani. Dacă „ei“ există și, după cum se vede, nu ne invadează, aceasta înseamnă cu o probabilitate de 99,999...% un singur lucru – *că nu doresc să distrugă civilizația noastră*.

Un răspuns asemănător trebuie să dăm și scenariilor care, în romane și filme, ori chiar în eseuri ca cele scrise de E. Däniken, își imaginează marii imperii și federații galactice angajate în interminabile **războaie ucigătoare**, unele contra celorlalte, fără a mai menționa (o facem doar în fugă) faptul că literatura, ca și cinematograful S.F. abundă în „justițieri” și „răi” care se confruntă în lupte corp la corp, utilizând spadele (fie ele și din raze ucigătoare) ori pumnii sau își etalează calitățile excepționale de conducători de vehicule zburătoare, făcând slalom printre diverse obiecte cosmice. Parada de torsuri, biceps, pelerine, dar și slugărnicia militară ori setea de putere absolută, plătește tribut mai mult infantilismului mental al unei anumite categorii de cititori, gustului pentru romanele cavaleriești decât logicii și bunului simț. Într-un război al viitorului oamenii nu se vor mai vedea ochi în ochi – probabil nu se vor vedea nici măcar aparatele inamice decât atunci când va fi prea târziu. Chiar în viitorul foarte apropiat, vitezele, energiile și chiar inteligența electronică puse în joc vor putea fi dirijate doar strategic sau tactic de om. Viitorul mai îndepărtat nu va face decât să accentueze această izolare a combatanților umani. E drept, între civilizațiile de nivel galactic ar fi posibil ca cele venite din urmă să-și însușească în mod sânguincios achizițiile celor mai vechi, ajungând, în privința tehnicii militare mai mult sau mai puțin la același nivel. Adevăratul motiv pentru care ne vine greu să credem în războaie între extratereștri este altul – un motiv de natură mai degrabă *morală*.

Așa cum am amintit, unii specialiști estimează că doar o civilizație din o sută supraviețuiește „ispitei” autodistrugerii termonucleare, ecologice etc. (noi estimasem că una din zece). Civilizația „câștigătoare” trebuie să fie sau deosebit de pașnică, prin firea ei, sau să-și fi însușit, printr-o experiență proprie dureroasă, într-un mod

irevocabil, lecția repudierii oricărei agresiuni, în particular renunțarea la colonizările de tip imperialist, la impunerea voinței proprii în detrimentul voinței altor ființe inteligente. *Respectul față de orice altă formă de inteligență este una dintre condițiile obligatorii pentru intrarea în „clubul galactic” al civilizațiilor.* C. Sagan și W.I. Newman subliniau, într-un articol din 1982, „instabilitatea intrinsecă a societăților consacrate unui imperialism galactic agresiv”. După părerea autorilor, o societate de tipul acesta se va autodistrage, datorită unor conflicte interne, mult mai înainte putea începe campania de cuceriri interstelare.

EXTRATERESTRII ÎN DIFICULTATE?

Admițând existența unor supercivilizații stăpâne de milioane de ani ale căilor Galaxiei noastre (și probabil și ale altora) devin extrem de neverosimile și scenariile cu **nave extraterestre eșuând lamentabil** și fără întoarcere pe Pământ, altă temă dragă eseului S.F. Pentru a fi mai bine înțeleși evocăm câteva dintre istorisirile cele mai larg difuzate din această categorie.

În 1938, arheologul chinez Chi Pu Tei descoperă, în munții *Baian Kara Ula*, un număr de schelete umane ciudate ca și 716 plăci rotunde, groase de doi centimetri, având fiecare o gaură în centru de unde pornesc, în spirală, spre margine, șiruri de semne necunoscute. Vechimea plăcilor a fost estimată la 12 000 ani (deși probabil sunt mai recente). În ciuda faptului că s-a făcut mult caz de compoziția lor specială, chiar și E. Däniken acceptă că discurile sunt din granit (această rocă poate conține, funcție de varietate, pe lângă siliciu și aluminiu, atât cobalt cât și alte elemente). Specialistul V. Zaițev, luând în considerare și opinii ale altor autori, a emis la un

moment dat ipoteza că discurile ar fi de origine extraterestră și că deține chiar descifrarea semnelor de pe ele. Acestea ar istorisi eșuarea și avarierea iremediabilă, în zonă, a două nave cosmice, la un interval scurt una după alta. Ar fi urmat lupte sângeroase (cu topoare de piatră, probabil) purtate cu localnicii. Actualele triburi de vânători și pescari (nici măcar agricultori!) Dropa și Ham din regiune ar fi nici mai mult nici mai puțin decât descendenții extratereștrilor eșuați...

Credem că cititorul va fi făcut deja el însuși raționamentul care urmează. Fie-ne permis să ne mirăm cel puțin pentru câteva ciudățenii ale acestei povești: (1) cum de își poate imagina cineva că reprezentanții unei civilizații capabile de zboruri interstelare (aproape sigur o supercivilizație) pot fi atât de neajutorați încât unul după altul două echipaje nu mai pot decola de pe Pământ și nici nu le mai vine nimeni în ajutor?; (2) cum de vestigiile cele mai convingătoare atestând nivelul de dezvoltare al unor navigatori interstelari se reduce doar la un teanc de plăci de granit gravate cu hieroglife (noi cel puțin am trimis în Cosmos niște mesaje în cod binar...). Să nu le fi rămas nimic mai reprezentativ, de pildă un aparat de pe navă, măcar o piesă cât de mică?; (3) cum de niște vietăți aparținând unui regn de pe o altă planetă au o zestre genetică practic identică cu cea a speciei umane (triburile în cauză se deosebesc mai puțin de vecinii lor decât, de exemplu, băștinașii din Sudanul de nord de cei din Sudanul de sud)?; (4) Cum de urmașii unor navigatori interstelari pot să decadă la condiția de locuitori ai unor peșteri în loc să devină, hai să zicem, învățătorii cei mari întru cultură, industrie, agricultură etc. pentru triburile din zonă? Și am mai putea continua...

În aceeași categorie intră și interpretarea ciudatelor **întârzieri ale ecourilor radio**, pe unde scurte constatate în anii '20 și '30 (semnalate și ulterior, dar numai cu totul

excepțional). În anii '60, lui R. Bracewell i-a venit ideea că aceste ecouri ar putea fi de origine artificială – o sondă trimisă de o civilizație extraterestră și satelizată în jurul Pământului ar putea capta emisii radio retransmițându-le cu întârziere îndărăt. În 1972, astronomul scoțian D. Lunan dădea publicității chiar o posibilă „descifrare“ a ipoteticului mesaj. Rezulta că sonda care se rotește în jurul Pământului de 13 000 ani a fost lansată de o civilizație din jurul stelei Epsilon Bootes, aflată la 104 ani-lumină de noi. Lăsând la o parte că ulterior s-au găsit explicații naturale pentru întârzierea ecourilor, merită să subliniem scăzuta verosimilitate a ipotezei Bracewall–Lunan, tocmai pentru că și ea presupune două civilizații deosebit de apropiate în timp și spațiu, cea din Bootes expediind sonde interstelare fără să cunoască nimic despre eventualele supercivilizații din Galaxie, nici despre tehnicile de care acestea ar putea dispune, o dată ce optează pentru o metodă atât de primitivă de contact (observația aceasta este valabilă și pentru cazul Baian Kara Ula). Fără să vrem ne mai aducem aminte și de povestea cu planeta Baal care are nevoie de tritoni de baltă de pe Pământ, și de ipoteza după care meteoritul tungus din 1908 ar fi fost o navă cosmică eșuată; ca și de altele, la fel de greu credibile.

Deși nu intră chiar în aceeași categorie, aceleași motive ca cele de mai sus ne îndeamnă să fim sceptici cu rapoartele privind *OZN-uri distruse ca urmare a unor accidente*, în ipoteza că acceptăm că aceste obiecte vin din partea unor supercivilizații. S-a scris că în 1947 în insulele Spitzbergen s-ar fi descoperit resturile unui OZN prăbușit, pe care însă ulterior nu l-a mai văzut nimeni. Alte „epave“ au fost semnalate din diverse alte colțuri ale globului, majoritatea lor între 1947 și începutul anilor '50. Aliajele găsite, afirmativ, la locul dezastrului s-au dovedit

destul de banale, având aproape sigur proveniență pământescă.

Unul dintre presupusele accidente este cel întâmplat la 7 iulie 1948. Un obiect neidentificat, după ce a străbătut o distanță însemnată pe cerul S.U.A., cu o viteză pe care martorii au estimat-o la 4 000 kilometri pe oră, s-a prăbușit lângă localitatea *Laredo* (Texas), în apropierea frontierei dintre S.U.A. și Mexic. Printre resturi s-a găsit și corpul carbonizat al unei ființe despre care s-a presupus că este extraterestră. Era înaltă de circa 1 metru, cu capul mare, doi ochi enormi dispuși, după unii martori, la 180°, cu mâini având câte patru degete etc. Raportul Condon a explicat cazul, afirmând că a fost vorba de o rachetă V-2 în care fusese așezată o maimuță rhesus. Astfel de lansări aveau loc cu regularitate în perioada respectivă, sub conducerea lui W. von Braun, creatorul acestor rachete, de la baza White Sands, aflată la o distanță de vreo 1 600 kilometri. Celelalte detalii puteau fi contrafaceri, exagerări sau erori de percepție. Explicațiile nu înlătură însă toate semnele de întrebare. Și alte rapoarte semnalează în perioada menționată cadavre de „omuleți”, uneori „cu aspect bestial”. S-a scris destul de mult despre faptul că din OZN-uri prăbușite s-ar fi scos *cadavre de extratereștri* și chiar *extratereștri vii*, care au fost transportați, în mare secret, în *baze militare subterane din Nevada* sau din alte zone ale SUA, laolaltă cu resturile OZN-urilor. Rămâne totuși bizar faptul că năcăieri nu se recunoaște oficial existența unor astfel de resturi, pentru a fi puse la dispoziția comunității științifice (atunci când totuși s-au oferit astfel de probe ele s-au dovedit a fi falsuri). A intra în posesia fie și a unei singure celule dintr-o vietate extraterestră ar fi pentru biologie, de departe, evenimentul cel mai important al secolului un eveniment care ar trebui să eclipseze orice alte considerente.

Nu știm, de fapt, ce sunt OZN-urile. Admițând că măcar 10% din rapoartele asupra întâlnirilor de gradul III și IV sunt adevărate, rezultă că aceste obiecte uneori au masă, alteori parcă n-ar avea, uneori plutesc nemișcate prin aer ca peste două secunde să dispară dincolo de orizont, câteodată fac zig-zag-uri la o viteză care ar ucide orice ființă vie și sunt invulnerabile la proiectile. „Entitățile” care le ocupă nu par venite de pe un drum lung, ci seamănă mai degrabă cu niște turiști descinși din automobilul cu care au ieșit la iarbă verde. Par să se întoarcă apoi acasă, ca apoi să revină, a doua zi sau peste câteva zile. Toate aceste observații stranii devin plauzibile dacă admitem că în spatele ciudatelor apariții există o știință veche de milioane de ani. Pe de altă parte, suntem *aproape* sută la sută siguri că în Galaxie trebuie să existe civilizații vechi de sute de milioane de ani... Identificarea se impune *aproape sigur*. În aceste condiții ne permitem să afirmăm că parcă o știință și o tehnologie atât de avansate nu se prea potrivesc cu OZN-uri arse, zdrobite, cu extrațereștri calcinați ori asfixiați datorită unui parbriz spart, ca să nu mai vorbim de cei luați prizonieri și făcuți, pe urmă, dispăruți. În afară de cazul în care toate acestea ar fi niște abile înscenări, **parte a unui scenariu care ne depășește...**

Argumentarea ar putea continua, dar credem că nu și-ar mai avea rostul. Pe lângă cele spuse, putem sublinia încă o dată, o concluzie, că acceptarea ipotezei originii extraterestre a OZN-urilor nu ne scutește de verificarea coerenței întregului, de confruntarea cu alte ipoteze acceptate, altminteri dovezile în sprijinul contactelor extraterestre, fabricate de unii partizani prea entuziaști, ar putea deveni exact contrariul a ceea ce s-a dorit.

PRĂPASTIA TIMPULUI

DEZINTERES? DISPREȚ?

Dacă acceptăm că supercivilizațiile, apărute încă de mai multe sute de milioane de ani, există și că ele ne pot vizita cu ușurință, stăpânind legi ale materiei, ale continuului spațiu-timp care nouă ne vor fi încă multe vreme inaccesibile, dacă acceptăm, conform evidenței, că sunt civilizații pașnice, ajungem îndărăt la vechea lui aparent naiva întrebare – *de ce nu vin la noi pe față?* De ce nu vin ziua în amiaza mare (sau, hai, noaptea dacă îi deranjează lumina), să aterizeze în fața sediului Națiunilor Unite sau, simultan, în fața sediilor guvernelor principalelor țări sau chiar a tuturor țărilor, sau oriunde numai să fie un loc larg accesibil, să organizeze o conferință de presă, să ne spună limpede cine sunt, de unde vin, ce urmăresc? Ar fi frumos să-și repete afirmațiile în fața camerelor de televiziune, să se lase examinați de experții noștri, eventual să ia câțiva pământenii înarmați cu aparate de filmat și tot ce ar mai fi necesar, să-i ducă la „ei“, să-i lase să viziteze fie și un surogat de planetă, să-i aducă apoi îndărăt...

Ne putem întreba, pe bună dreptate, dacă, o dată acestea petrecute, nu vor rămâne încă mulți dintre aceia care vor fi convinși că, totuși, e numai o înscenare, un fel

de film S.F. bine făcut. Nu uităm că de curând mai exista o societate a celor convinși că Pământul e plat, ori că există încă și azi persoane respectabile care afirmă că imaginile aduse din Cosmos sunt trucaje...

Și după ce extraterestrii vor fi adus înapoi emisarii noștri, să începem tratativele de aderare la **Comunitatea Galactică** sau **Federația Galactică** sau cum vom conveni să i se spună pe limbile noastre. Îi vom ruga să ne spună ce vor de la noi (materii prime? energie? animale? sclavi?), dar mai ales ce anume pot să ne ofere în schimb: științe și tehnologia adunate timp de sute de milioane de ani și pe care, dacă e să judecăm cinstit, ar putea să ni le dea pe gratis, din considerente „umanitare“...

Cam așa ar arăta într-o minte naivă scenariul unei întâlniri „firești“ cu o civilizație extraterestră. Iar dacă nu se întâmplă nimic din cele de mai sus, rezultă, după aceeași minte, că nu există supercivilizații, sau dacă există n-au ajuns niciodată pe la noi, deci ipoteza explicării OZN-urilor prin călători veniți din alte unghere ale Universului este falsă.

Că dacă n-ar fi falsă, nu s-ar mai înțelege nimic... Așa cum scria, în 1984, V. Scurtu – dacă există, dacă ne vizitează, dacă ne urmăresc de multă vreme, cum se face că „nu s-au lămurit încă asupra modului nostru de viață și asupra posibilităților noastre intelectuale? Atunci, scuzați expresia, extraordinarii vizitatori cosmici sunt niște proști! Este illogică această supraveghere continuă de la distanță, discretă, efectuată pe perioadă de milenii...“ sau „poate Ei nu ne acordă nici o importanță, așa cum noi nu acordăm importanță furnicilor... Dar atunci ce caută Ei aici de atâta vreme (și nu găsesc!!)?“. Concluzia autorului citat nici nu poate fi alta, după acest raționament, decât că tot ce se leagă de vizitele presupușilor extraterestri este un cumul de iluzii.

Așa să fie? Până una-alta problema diferențelor dintre noi și o ipotetică supercivilizație este foarte serioasă, iar ipoteza conform căreia ne-ar putea trata ca pe niște furnici nu e chiar atât de neverosimilă și apare destul de des în literatura consacrată subiectului. Dacă o supercivilizație poate fi mai veche decât noi cu un miliard de ani, e bine să nu uităm că pe Pământ acum un miliard de ani abia au apărut primii viermi, iar furnicile mult mai târziu, ca și faptul că viteza evoluției noastre în următorul miliard de ani sperăm că va fi, cel puțin sub anumite aspecte, mai mare decât cea de la viermi până la noi.

G. Cocconi și P. Morrison atrăgeau atenția, încă în 1959, că *probabilitatea unui schimb de informații între noi și o civilizație care ne-a devansat cu milioane de ani este nulă*. Printre cei care au împărtășit același punct de vedere putem cita pe C. Sagan care scria, în 1973: „Cred că este o idee foarte orgolioasă din partea pământenilor dorința de a stabili un contact radio și de a deveni membri ai unei Federații Galactice – ceva ca și cum o gaiță albastră sau un *armadillo*¹ ar cere Organizației Națiunilor Unite să-i acorde calitatea de stat membru“. El adăuga, într-o altă scriere, că nici noi nu ne batem capul să comunicăm cu bacteriile sau cu alte ființe unicelulare.

Tot C. Sagan era de părere că o societate foarte evoluată ar avea toate mijloacele să ne țină sub observație dar *nu este interesată* în a face aceasta. El scria: „S-ar putea să existe (acolo) câțiva specialiști în societăți planetare primitive, care să-și ia diplome de licență sau de doctorat studiind Pământul sau urmărind iritantul nostru trafic de radio și televiziune. Ar mai putea exista

---

¹ Mamifer edentat nocturn, de mărimea unei vulpi, acoperit cu plăci cornoase mobile, specific continentului american.

organizații de copii, radioamatori sau ceva echivalent care să fie interesați în evoluția care se înregistrează pe Pământ. Dar o civilizație având un avans de un milion de ani, este improbabil, cred, să fie foarte interesată de noi“.

J. Narveson, profesor de filosofie la Universitatea din Waterloo (Ontario; Canada) se întreba în 1985 dacă avem suficiente elemente pentru a afirma ceva despre **morala reprezentanților unor supercivilizații**. Să zicem – spunea – că suntem exact atât de departe de ei pe cât sunt furnicile față de noi. Cum ne vor trata? Noi știm o groază de lucruri despre furnici, cu toate astea suntem incapabili să simpatizăm prea mult cu ele. Să presupunem că am reușit să intrăm, pe o cale oarecare, în contact cu furnicile și ele ne-ar explica modul în care își construiesc mușuroaiele și ordinea în care migrează dintr-un loc în altul. Să zicem că ne-ar convinge chiar că-și urmează în aceste migrații șefii în mod conștient, voluntar și disciplinat. Ne-ar impresiona oare într-atât încât să fim în stare să le conferim niște drepturi? (de pildă la Organizația Națiunilor Unite...). Autorul nu este foarte convins că s-ar întâmpla așa. I se pare deci rezonabil ca pentru niște ființe extraterestre superioare, valorile, realizările noastre să nu însemne nimic, nu pentru că nu le-ar înțelege ci datorită faptului că, față de cuceririle lor, ale noastre sunt insignifiante. *Dacă i-am acuza de pildă că sunt lipsiți de umanitate (sau de omenie) ar rămâne cam la fel de puțin impresionați cum am fi noi dacă niște pisici ne-ar acuza că suntem lipsiți de felinitate.*

Desigur, ne purtăm adesea atent, chiar tandru cu viețuitoarele care ne sunt inferioare. Ne atașăm de animalele ținute în apartament, suntem gata de sacrificii mai mici sau mai mari față de pui mai ales, chiar

dacă aparțin unor specii mai depărtate de om. Dar este greu de crezut că am fi în stare, cu toții, de astfel de sentimente să zicem față de niște gănganii sau meduze uriașe, mai ales dacă n-am descoperi la ele nimic din lumea inteligenței sau sentimentelor noastre. Dar diferențele dintre noi și locuitorii altor corpuri cerești par să fie (cel puțin teoretic) mult mai mari. Să ne gândim doar la faptul că și între oameni civilizați dar crescuți în culturi diferite se întâmplă ca ceea ce unul ia drept o glumă, altuia să i se pară o ofensă de neiertat care cere reparații...

Profesorul M. Ruse este ceva mai optimist în această privință. După părerea sa, anumite *principii universale de morală*, cum ar fi cel al „fericirii maxime“ (J. St. Mill și alții) sau al „imperativului categoric“ (I. Kant), apar într-un mod necesar, „darwinist“, prin selecție naturală, în evoluția oricărei societăți de viețuitoare gânditoare. În detalii însă chiar și modelele diferitelor culturi pământene diferă... Ruse se întreabă, în legătură cu obiceiurile noastre culturale, „este oare moral să ucizi animale pentru a le mânca?“ sau „este oare moral să obligi o femeie să aparțină unui singur bărbat?“. Dar dacă noi nu socotim imoral să ucidem un porc pentru a-l mânca, oare un extraterestru (aflat pe scara evoluției pare-se mai departe de noi decât noi față de porc), ar trebui să-și facă oare probleme de conștiință dacă ne-ar ucide cu sânge rece? Și nu uităm că, în anumite situații, morală noastră permite să ne ucidem chiar propriii semeni (inamici în război, răufăcători condamnați la moarte etc.). M. Ruse consideră că, *pentru a avea pretenția la relații morale cu reprezentanții supercivilizațiilor, ar trebui mai întâi să ne plasăm, într-un fel, pe un același plan cu ei*. Ca evoluționist, cum se consideră, el este convins că un astfel de plan poate exista.

În aproape toate opiniile de mai sus se subliniază cu tărie diferențele dintre noi și ipoteticii reprezentanți ai supercivilizațiilor. *Totuși*, fără a pierde din vedere aceste diferențe, trebuie să subliniem că *apariția omului*, a lui *sapiens sapiens* pe Pământ, crearea de el a unui corp de cunoștințe științifice, a unei morale aplicată conștient, a artelor, a unei tehnologii care permite zborurile cosmice, este negreșit un eveniment deosebit de important. *Este poate cel mai important eveniment care s-a petrecut pe Pământ de la apariția vieții încoace* și nu este exclus ca un salt calitativ atât de mare să nu se mai realizeze decât peste un miliard de ani. Nu este exclus ca în acest miliard de ani să nu mai facem altceva decât să perfecționăm (chiar dacă la dimensiuni inimaginabile) această deschidere, îmbogățind instrumentele gândirii, știința și tehnologia, arta și morala noastră, ca și pe noi înșine, fără a deveni însă în mod esențial *altceva*. Dacă este așa, atunci înseamnă că suntem foarte aproape de a atinge acel „plan comun“, de care vorbea M. Ruse, pe care ne putem plasa alături de reprezentanții supercivilizațiilor. Și mai înseamnă că suntem foarte probabil *cel mai important eveniment petrecut în Galaxia noastră în ultimele câteva zeci (sau sute) de mii de ani*; cel puțin pentru orice ființă dotată cu inteligență.

„O fi Pământul o Mecă a Metagalaxiei?“ se întreba contrariat V. Scurtu, părându-i-se neverosimil ca, în cazul în care acceptăm ipoteza extraterestră a OZN-urilor, atât de mulți extraterești să fie interesați să ne viziteze. De ce nu? *Poate suntem, într-adevăr, cel mai interesant lucru pe care îl pot studia*. Și suntem, probabil, interesați încă de multe milioane de ani, de atunci de când apariția aici a unui animal inteligent a devenit foarte plauzibilă.

În rândul celor aplecați asupra fenomenului de care ne ocupăm este foarte populară în ultimul timp așa numita **ipoteză a „grădinii zoologice“** (*zoo hypothesis*). Conform ei, extraterestrii vin pe Pământ, sunt interesați de realizările noastre, de noi ca ființe biologice și sociale, dar nu se amestecă în nici un fel în ceea ce facem, întocmai cum spectatorii dintr-o grădină zoologică sau dintr-o **rezervație naturală** evită să deranjeze viața animalelor. Susținătorii ipotezei se diferențiază, desigur, prin nuanțe. Putem aminti printre ei pe *J. D. Bernal (1967)*, *J. A. Ball (1973)*, *T. Kuiper și M. Morris (1977)*, *D. W. Schwartzman (1973)*, *G. D. Brian (1983)*, *T. L. Wilson (1984)* și până la un punct chiar pe *C. Sagan*, fără a epuiza nici pe departe lista. Această ipoteză, chiar dacă n-o putem împărtăși în toate detaliile, explică surprinzător de bine o mulțime de fenomene stranii raportate de-a lungul timpului.

Pentru a înțelege mai bine în ce constă ipoteza de mai sus, putem recurge la *comparația plastică* sugerată de *R. Fowler (1979)*. Să ne imaginăm, spunea el, că un grup de ecologi supraveghează din elicopter o întinsă rezervație naturală. La un moment dat, cu ajutorul unor gloanțe somnifere, ei adorm un urs, punându-i o zgardă cu un mic emițător radio. Semnalele emițătorului vor fi captate și retransmise la un centru de cercetări utilizând și un satelit. Un calculator electronic va prelucra toate datele, ca și pe cele primite de la toate animalele marcate, obținându-se informații interesante în cel mai înalt grad pentru naturaliști. Pentru urs, elicopterul și toate celelalte vor fi constituind o întâmplare înfricoșătoare, dar aparent fără urmări, deci pe care o va uita în curând. Știm foarte bine că în marile rezervații, noi, pământenii procedăm în mod curent astfel. De pildă, rinocerilor li se implantează emițătorul (o capsulă cu diametrul de 6 milimetri) chiar în

corn. Pentru zebre, gazele etc. emițătorul se agață de un colier. Pentru imobilizare se folosește uneori pușca cu narcotic, alteori pur și simplu animalele sunt orbite cu un far puternic. Urmărirea lor ulterioară se realizează deocamdată prin stații mobile... După opinia lui Fowler, șansele noastre de a înțelege adevărata semnificație a întâlnirilor de gradul III și IV sunt asemănătoare cu șansele ursului de a desluși obiectivele grupului de naturaliști.

Să aibă oare vreo legătură ipoteza de mai sus cu rapoartele privind *implantarea unor obiecte* (de pildă a unor bile minuscule la nivelul rădăcinii nasului) sau cu aplicarea unor *tatuaje* (triunghiuri, grilaje etc.), pe care unii martori ai întâlnirilor de gradul IV le acuză? Totuși, pare curios că nici un astfel de implant nu a fost încă examinat cu aparatură științifică adecvată.

Principală obiecție care se poate ridica față de „*ipoteza zoo*” privește faptul că noi nu suntem chiar atât de „dobitoci” să nu ne dăm seama că suntem marcați. Dar și aici susținătorii ipotezei pot aduce o replică pertinentă – aproape de fiecare dată celor în cauză li se „poruncește” să uite totul; poate li se aplică o sugestie posthipnotică în acest sens, poate se întâmplă altceva care „blochează” în taințele memoriei amintirile nedorite. E drept, uneori apar coșmarurile nocturne, apoi se obțin detalii prin regresie hipnotică. S-ar putea ca „ei” să nu cunoască prea bine mecanismele minții noastre și să aplice tehnici care nu sunt totdeauna eficace. Sau poate ceea ce se află și se raportează astfel este doar un procent infim din totalitatea răpirilor? Poate că se vrea, dinadins, ca uneori să ne reamintim totuși câte ceva, inclusiv faptul că ni s-a poruncit să nu ne amintim... Poate totul face parte dintr-un *scenariu*, dintr-un „*joc*” *mult mai vast și mai complex pe care deocamdată nu avem*

nici o șansă ca să-l cuprindem cu mintea. Sau, să fie totul doar o iluzie? Această ultimă ipoteză, deși nu este imposibilă, rămâne totuși improbabilă în cel mai înalt grad.

URMELE SUNT ȘTERSE CU GRIJĂ

Ipoteza „zoo“, înțeleasă astfel, ar explica și **proprietatea de eluzivitate a fenomenului OZN**, subliniată între alții de G. Mandics, cu alte cuvinte capacitatea de a evita cercetarea sa de către pământenii. În acest domeniu ne-am obișnuit deja că ori de câte ori ni se pare că avem un argument imbatabil în mână, la o examinare mai atentă el ne alunecă printre degete și dispăre. Cutare individ vine și afirmă că este, să zicem, un *extraterestru „încarnat“* în corpul unui pământeian. Nu se poate dovedi nimic, iar de la o vreme nici individul nu va mai fi de găsit. Sau „venusienii“ ne lasă o bandă cu un mesaj important pentru soarta Pământului, dar mesajul se șterge automat, iar banda, examinată în laboratoare, se dovedește de origine pământeiană. Fenomenele OZN sau durează foarte puțin, sau martorii nu sunt sută la sută credibili, sau până cei în cauză au alergat după aparatul de fotografiat și s-au întors OZN-ul a dispărut, sau, dacă n-a dispărut, fotografiile se vor dovedi voalate, sau dacă vor fi excelente nimeni nu va garanta că nu au fost contrafăcute ș.a.m.d.

Poate că așa trebuie să fie pentru a respecta imperativul neamestecului. Poate că „ei“ consideră că nu ne deranjează atâta vreme cât *noi* nu putem dovedi cu argumente de netăgăduit că ne-ar fi deranjat. De aceea și vin noaptea, de aceea și sting luminile când trec automobile pe șosea. Deși, dacă este adevărat ce s-a

raportat de pe valea Hudson, uneori fac, dimpotrivă, o paradă exagerată. S-ar putea oare ca *în același timp cu neamestecul să dorească să ne obișnuiască treptat cu ideea existenței lor?* Dacă ipoteza de mai sus este adevărată, trebuie să recunoaștem că planul le-a reușit până acuma destul de bine.

Unii mai cred că dacă cineva află despre extraterestrii mai mult decât este prevăzut în „scenariu“, el trebuie neutralizat, descurajat, înfricoșat, zăpăcit cu ineptii etc. Pentru a înțelege mai bine despre ce anume e vorba, reproducem mai jos un caz mai mult sau mai puțin tipic în acest sens. Dacă ar fi să-l credem pe Ch. Berlitz, în seara zilei de 7 octombrie 1975, la o oră târzie, *R. Suffern*, dulgher de 27 ani din Bracebridge (Ontario; Canada) a fost chemat de sora lui care locuia singură în apropiere și era speriată de niște lumini ciudate care veneau dintr-o șură. Fratele sosește cu mașina, nu găsește nimic suspect, își liniștește sora și o ia spre casă. Mergând pe drum, zărește brusc, chiar în fața lui, un obiect discoidal, întunecat, cu un diametru de circa patru metri, așezat pe sol. Frânează, dar obiectul își ia zborul și dispare. La puțin timp după aceasta este cât pe-aici să calce un „umanoid“ de circa 1,2 metri, îmbrăcat într-un costum argintiu de scafandru și care i-a răsărit în față tot atât de neașteptat. Umanoidul se ferește din calea lui fugind și sărind peste un gard, cu o mișcare atât de ușoară de parcă ar fi fost imponderabil. Suffern se grăbește să ajungă acasă dar tot drumul e terorizat de obiectul în formă de disc, care îl urmărește de la o oarecare distanță. Cazul, povestit a doua zi, a stârnit oarecare vâlvă. În ziua de 12 decembrie, când cortegiul de curioși s-a mai rărit, Suffern este vizitat de trei indivizi cu aer arogant, care se prezintă drept ofițeri, respectiv al armatei canadiene, al forțelor aeriene S.U.A. și al contrainformațiilor forțelor navale S.U.A. Îi explică martorului că forțele armate ale S.U.A. și Canadei sunt

deja din 1943 în contact cu extraterestrii în anumite domenii ultrasecrete. Cei trei militari au venit să prezinte scuze și să-i explice lui Suffern că ceea ce s-a întâmplat în ziua de 7 octombrie a fost doar un incident nefericit, datorat unei erori regretabile...

Istoria nu este probabil cea mai tipică, dar este ilustrativă. În numeroase alte cazuri, la persoane care au raportat întâlniri cu OZN-urile apar indivizi (de regulă trei) care afirmă că reprezintă cutare oficialitate și dacă este nevoie se și legitimează în acest sens. Ulterior se constată fie că instituția în cauză nu există, fie că acolo nu există nici o persoană care să fi avut numele, misiunea sau semnalmentele celor în cauză.

Într-un alt caz de întâlnire apropiată de gradul III, martorii, membri ai aceleiași familii, au fost atât de înfricoșați încât nu au divulgat nimănui nimic despre pățania lor. Totuși, a doua zi au fost vizitați de trei persoane care i-au interogat amănunțit despre cele întâmplate și au cerut să examineze cu deosebită atenție încălțămintea și hainele pe care martorii le-au purtat în momentul întâlnirii, după care ciudații vizitatori au plecat fără să mai dea alte explicații și nimeni n-a mai auzit nimic despre ei.

Și investigatorii cazurilor de pe valea fluviului Hudson au primit numeroase telefoane bizare, în care li s-a prevestit, de pildă, că în cutare loc și la cutare oră va apare OZN-ul (prevestiri care s-au dovedit false), sau au fost sfătuiți să înceteze investigațiile deoarece sunt în joc forțe mult prea suspuse și ar putea păți ceva. Mai mult, la un moment dat, la capătul celălalt al firului s-a prezentat un oarecare „Tarso“, care s-a recomandat drept *extraterestru*, făcând parte din echipajul OZN-ului gigant. El afirma că sunt veniți cu toții dintr-o galaxie atât de îndepărtată încât astronomii pământeni n-au apucat încă s-o descopere, iar scopul lor este să răpească oameni, de fapt *să salveze niște*

„mostre“, având în vedere că nu peste mult timp civilizația pământeană se va autodistruge... Pentru majoritatea investigatorilor OZN genul acesta de mesaje este binecunoscut. El provine îndeobște de la „contactați“ care cred ei înșiși în mod sincer că sunt în permanentă legătură cu extraterestrii. Nu putea să fie însă un episod dintr-un scenariu mai vast destinat, de pildă, derutării cercetărilor? Oare cine stă îndărătul acestor scenarii? Cui îi folosește atât de mult deruta iscată, încât să merite investițiile în ea?

Întâmplări de tipul celor de mai sus, duc sub pana unor autori de senzațional la ipoteze dintre cele mai fantastice. Ei vorbesc (cităm pe G. Mandics) de „Consilii invizibile, Împărați secreți ai lumii, care din palate ascunse în deșerturi (Gobi de preferință), munți înalți (Tibet), jungle (Matto Grosso), își dirijează agenții lor secreți, îi răpesc pe savanții pe cale să descopere secrete vitale (ca perpetuum mobile, viața fără de moarte), împiedică prin forța gândului explozia bombelor atomice și alte calamități“. Personajele cele mai faimoase ale acestei „derute organizate“ rămân membrii acelui **grup al tăcerii** numit pe scurt, în literatura de limbă engleză, *MIB* (de la „*men in black*“ – oameni în negru), deoarece cele mai multe dintre semnalări îi vedeau îmbrăcați astfel. Încă de la începutul anilor '50 ei vizitau, la ore înaintate, cercetători OZN care „au apucat să afle mai mult decât trebuie“, confiscându-le rezultatele investigațiilor și avertizându-i să se lase de această activitate altminteri vor avea mari neplăceri. Recalcitranților le lua foc casa, se puteau îmbolnăvi ori chiar mai rău. Strania moarte a lui M. Jessup (cel implicat și în elucidarea „experimentului Philadelphia“) a fost pusă de unii tot pe seama grupului „MIB“.

În măsura în care am putea crede în autenticitatea acestor istorii, *prima ipoteză* care ne vine în minte este

desigur cea care *implică niște oficialități* cât se poate de terestre, interesate în descurajarea sau compromiterea celor angajați în elucidarea fenomenului QZN, din motivele deja discutate, întâi de toate deoarece bântuirea teritoriului național de către forțe care nu pot fi nici înțelese nici stăpânite este o sfidare adusă și autorităților, și armatei, și oamenilor de știință. Bineînțeles, aceleași autorități ar putea, pentru a încurca și mai mult itele, să disimuleze „acțiunea MIB“ sub masca unor extraterestre...

Deși, pentru a fi corecți, n-ar trebui să pierdem din vedere nici *ipoteza cealaltă*, e drept mai neverosimilă dar nu total imposibilă, și anume ca *reprezentanții unor supercivilizații* să dorească să tempereze, din considerente de „neintervenție“, efectele fenomenului OZN, lăsând în plus să cadă vina asupra oficialităților. Cât despre toate ineptiile emise cu această ocazie, teoretic n-ar trebui să excludem nici posibilitatea ca ele să facă parte dintr-un scenariu menit să provoace maximum de derută, o „ceață“ pentru a ascunde realitatea.

LE ESTE FRICĂ DE NOI?

Ipoteza dezinteresului, ca și a curiozității pur turistice (admirarea *grădinii zoologice*) nu par deci verosimile. Atunci ce explicație am putea da faptului că, așa cum se pare, suntem vizitați cu spectaculoase iluminații, după care toate dovezile palpabile sunt șterse sau încurcate până la nerecunoaștere? De ce suntem evitați în contactele care ar putea avea cât de cât un caracter oficial?

R. Hall a făcut, în 1976, o vastă statistică asupra semnalărilor de OZN-uri. Calculatorul a arătat că aceste

obiecte par atrase mai întâi de bazele militare, urmând apoi instalațiile industriale și energetice. Cel mai puțin le atrag resursele geologice. Rapoartele sunt mai des în zonele populate – faptul este însă firesc, deoarece acolo sunt și observatori mai mulți. Dar poate obiectele sunt atrase anume de aglomerațiile urbane.

Oare interesul pentru potențialul nostru distructiv, războnic, manifestat aparent încă din timpul ultimului război mondial să denote *o anumită frică de noi*, așa cum au încercat să sublinieze anumiți autori? Cităm doar mențiunea lui W. Strieber – „impresia mea este că acești indivizi, dacă există, nu sunt doar un pic înfricoșați de noi, ci sunt profund înfricoșați“, adăugând – „Nu mi s-au părut superiori ci mai simpli și mai uniformi. Mă priveau nu doar cu groază ci și cu un soi de evlavie“...

Ideea unor extraterești temători nu pare total lipsită de temeii. Nu credem desigur nici un moment că le-ar fi frică de pildă de puterea noastră militară. Nimeni nu s-a gândit la așa ceva. *Civilizațiile cosmice ar putea fi însă îngrozite de agresivitatea pământenilor*, de reacțiile noastre imprevizibile logic, de faptul că o societate având vocația cuceririlor armate, așa cum este cea pământeană, adesea irațională în deciziile sale chiar strategice, ar putea ajunge în stadiul în care să nu se mai poată elimina prin autodistrugere, infestând Cosmosul, devenind *un real pericol* pentru pașnicele civilizații galactice. Încă din 1967 filosoful și fizicianul J. D. Bernal considera că supercivilizațiile nu vor să-și divulge identitatea față de noi, deoarece, înainte de a ne admite în „clubul galactic“, pretind **să atingem un anumit nivel de maturitate**. Acest nivel ar trebui să fie mai degrabă unul calitativ, înainte de toate moral, și nu tehnic sau economic. Și un regim totalitar de tip fascist (evident indezirabil pentru civilizațiile galactice) poate să realizeze

o industrie dezvoltată, exploatarea intensivă, bine pusă la punct, a resurselor umane, energetice și de materii prime (aluzie și la civilizațiile de tip Dyson). Mulți alții au susținut puncte de vedere similare. Supercivilizațiilor *le-ar fi deci frică să intre în legătură cu o specie inteligentă dar excesiv de certăreată și care, în deciziile sale, pune prea des intuițiile încărcate de patimi înaintea logicii*. Poate cel mai bun exemplu în acest sens este **xenofobia**, ura față de străini, disprețul pentru valorile lor. Pe lângă dorința insatiable de posesiune și de putere, caracteristice oamenilor, această ură este una dintre principalele cauze care alimentează războaiele: civile și religioase, locale și mondiale. Dacă noi între noi ne urâm în halul acesta, din cauza culorii pielii ori din cauza tăieturii ochilor sau adesea doar din cauza cântecelor diferite învățate în copilărie, cum ne-am comporta oare față de niște ființe atât de diferite cum presupunem că ar trebui să fie extraterestrii?

Poate cele de mai sus nu caracterizează toți oamenii, dar este suficient să caracterizeze o minoritate brutală, intolerantă, plină de zel, disprețuind, declarat sau subconștient, valorile culturale ale altora, ca și dialogul; o minoritate care ar putea pune mâna pe putere sau măcar pe niște arme...

Dacă un ipotetic extraterestru ar citi romanele și povestirile S.F. dedicate subiectului pe întregul glob, ar putea afla din multe dintre ele că în cazul în care ne-am integra în vreo „Federație Galactică” primul lucru ar fi să învățăm să mânuim armele cele mai sofisticate și mai distrugătoare pe care această federație le are (nici nu ne-ar trece prin cap că nu ar avea), iar apoi să subjugăm, planetă după planetă, rasă după rasă, totul, demonstrând că pământeni reprezintă creația cea mai reușită și cea mai viguroasă din Univers. Cititorul român avizat are

suficiente traduceri la îndemână în acest sens, pentru a nu mai fi obligați să recurgem la exemplificări. Așa cum scria regretatul D. Davidovici, ipoteticii extraterestri se feresc de noi „deoarece au observat că tot ce are mai avansat cunoașterea terestră devine, mai mult sau mai puțin rapid, instrument de distrugere“. Ne raliem prin urmare și la observația făcută, într-un eseu de C.T. Popescu – „Înainte Marelui Contact cu civilizațiile extraterestre ar trebui să realizăm Marele Contact Interuman“.

AU FOST ÎNVĂȚĂTORII NOȘTRI?

IPOTEZA PALEOASTRONAUTICĂ

Totuși, proasta noastră ținută morală nu poate fi principala cauză pentru care ipoteticele supercivilizații se abțin să intre în dialog cu noi. Dacă ar fi fost numai atât, pentru niște supercivilizații n-ar fi fost o problemă s-o rezolve. Și asta încă de mult. *Puteau să vină la noi, tot atât de ușor cum ar putea veni și azi, încă de acum 10 mii sau chiar 40 de mii de ani*, când specia noastră era perfect constituită și când se putea bănuși deja că avem o fire posesivă și certărească. Ar fi fost atât de simplu să instaleze pe tot globul școli ale bunei cuviințe, să ne învețe și o mulțime de adevăruri științifice, ori chiar să instaleze supraveghetorii lor în fruntea obștilor noastre, suprimând astfel toate căutările infructuoase ale adevărului, dar mai ales toată suferința, toată mizeria, toate injustițiile, toate crimele împotriva umanității. Puteau face din noi o rasă unică, iubitoare înainte de toate a marilor valori intelectuale și morale, gata să se alăture, loial și disciplinat, marelui detașament al supercivilizațiilor cosmice. Pe atunci eram mult mai docili și chiar mai pașnici decât azi. Pe atunci oamenii erau puțini și nu prea aveau motive să se omoare între ei. În plus, aveau exact același creier ca și al nostru (unii cred chiar că era mai performant). Educați

în mod corespunzător, oamenii de atunci ar fi făcut faţă onorabil în orice situaţie din lumea noastră actuală. *De ce n-au venit?*

Răspunsurile cele mai probabile vor fi următoarele: (1) **scepticii** – faptul că n-au venit este o bună dovadă că nu există; (2) **dezamăgiţii** – există, dar nu-i interesăm; (3) **prudenţii** – le e frică, de pildă de microorganismele de pe Pământ; (4) **partizanii paleoastronauticii** – au fost aici adesea, ne-au dădăcit de fiecare dată, dar răutatea şi stupiditatea noastră au depăşit resursele lor.

Prima soluţie este suspect de tranşantă şi autoamăgitoare. Aşa cum am mai spus, nu este exclus, într-adevăr, să fim singuri în toată Metagalaxia; doar că şansa aceasta este infimă, practic egală cu zero. Aproape sigur mai sunt mulţi alţii. Şi, la fel, aproape sigur printre ei sunt unii care ne-au depăşit cu sute de milioane de ani. Deci, din nou aproape sigur, ei folosesc principii de deplasare cu totul diferite de cele pe care le putem noi imagina. Prin urmare ei există, aproape sigur, şi încă undeva pe aproape. Nu cert; dar peste 99,9%... Argumentele aduse în capitolele precedente, în particular ceea ce ştim despre fenomenul OZN dezarmează, în acelaşi mod, „aproape sigur“ pe susţinătorii următoarelor două opinii. Iar partizanilor paleoastronauticii trebuie să le răspundem că în trecut au existat momente când prinderea tuturor oamenilor de pe Terra şi trimiterea lor la şcoli ar fi fost o joacă pentru o supercivilizaţie. Nu este exclus să fie chiar şi azi, dacă ne gândim la posibilităţile unei ipotetice civilizaţii foarte avansate. Deci nu raritatea vizitelor, nici lipsa puterii i-a făcut să ne lase pradă nouă înşine. Trebuie să fie un alt motiv...

Ipoteza paleoastronautică este totuşi ceva mai complexă şi mult prea populară pentru ca s-o putem expedia în două vorbe. La ora actuală ea este un amalgam extrem de pestriţ şi contradictoriu de istorisiri şi

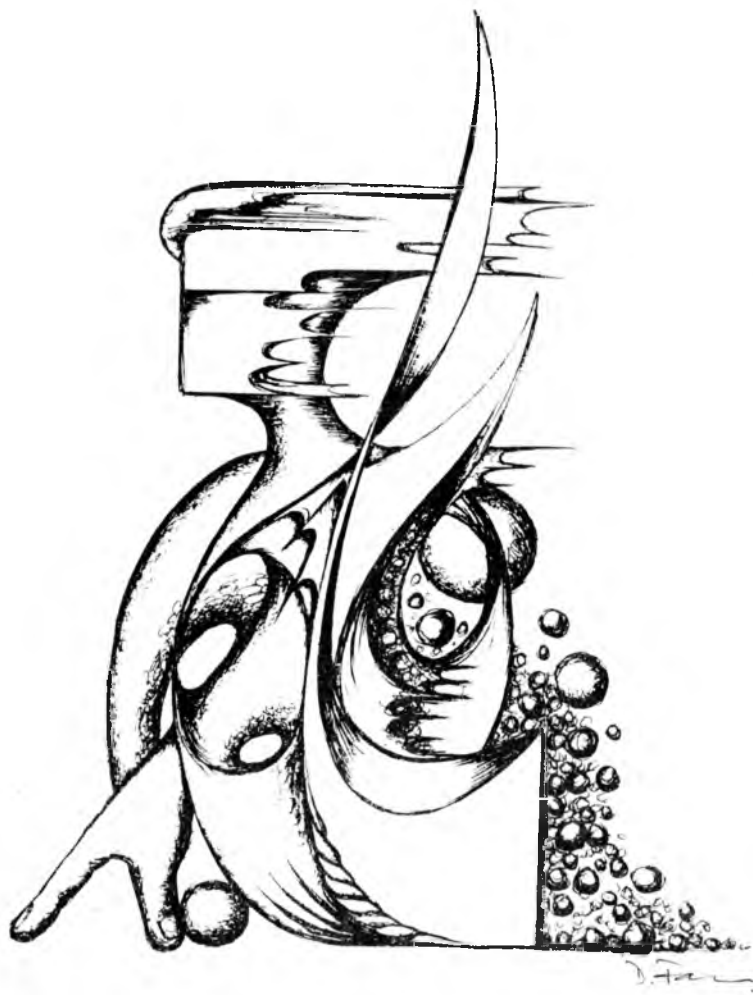
interpretări, pe care nu o putem caracteriza „în bloc“ fără pericolul de a azvârli, o dată cu apa murdară, și copilul din copaie, ca să folosim o veche zicală. Totuși nu putem nici să acceptăm fără discernământ, la modul lui E. Däniken și a epigonilor săi, că toate urmele stranii ale trecutului sunt dovezi incontestabile ale trecerii extraterestrilor prin istoria omenirii.

Spațiul și obiectivele acestei lucrări nu ne permit să detaliem toate argumentele paleoastronauticii. Merită să trecem însă în revistă câteva dintre cele mai des invocate.

În 1936, în cursul unor săpături efectuate la est de Bagdad (Irak), a ieșit la lumină un vas de lut ars, vechi de peste două milenii, înalt de circa 15 centimetri, conținând un tub de cupru lung de 9 centimetri, cu diametrul de 2,6 cm. În interiorul tubului se găsea o bară de fier fixată la capete cu niște dopuri de asphalt. Era suficient să se adauge un electrolit, de pildă o soluție de sulfat de cupru (binecunoscut în antichitate), pentru ca obiectul să devină un **element galvanic** și să producă electricitate. Cine folosea însă curent electric pe vremea aceea și la ce? Dar mai ales cine i-a învățat să facă așa ceva, știindu-se că noi am inventat aceste surse abia acum două secole?

Între Peloponez și Creta, într-un golf al insuliței Antikythera, s-a descoperit, din întâmplare, în 1910, epava unui trireme antice. Între diverse obiecte, fragmente de statui etc. s-a descoperit și un conglomerat de bronz căruia nu i s-a știut rostul până în 1951, când arheologul D. J. de Solla Price a avut ideea de a-l radiografia. Observă cu uimire că se află în fața unui **angrenaj extrem de complicat de roți dințate**; or, până atunci se știa că roțile dințate au fost folosite prima dată abia la sfârșitul Evului Mediu, o dată cu avântul lucrărilor de orologerie. Restaurat, s-a constatat că obiectul, care poate fi admirat

azi în muzeul din Atena, conținea o mulțime de inscripții în grecește, din care s-a dedus că a fost realizat probabil în anul 86 î.e.n., în Rhodos, și că folosea la calculul poziției stelelor și planetelor, în primul rând ca instrument de navigație. Se pare că nu era unicul obiect de acest fel utilizat pe vasele grecești. Cineva a descoperit apoi că deja Aristotel pomenise, cu două secole și jumătate înainte, despre mecanisme cu roți dințate folosite în navigație.

La Delhi (India) se află o **coloană de fier** care nu rugineste. Înaltă de 7,20 metri (din care deasupra solului 6,26), poartă o inscripție din care reiese că a fost ridicată la ordinul regelui Chandravarman (381–414 e.n.), fiind apoi mutată la locul actual în anul 1050. După unele ipoteze coloana ar putea fi totuși cu câteva secole mai veche, tehnicile de realizare amintind de „marea epocă a fierului” din India (sec. X– II î.e.n.). Realizarea unei piese atât de mari este ea însăși o performanță. Rezistența la ruginire se datorește probabil purității fierului (99,72%) dar mai ales altor doi factori: în zonă umiditatea atmosferică este foarte scăzută și coloana este supusă periodic unei ungeri rituale cu grăsimi animale.

În morminte din Saqqara (Egipt), datând din secolul II î.e.n., s-au găsit niște machete care inițial au fost luate drept statuete stilizate de păsări, până s-a remarcat că semănau mai degrabă cu niște **avioane**. În legende din antichitate există de altfel numeroase referiri la aparate de zbor. Putem cita istorisirile despre împărații chinezi Sun (secolul XXIII î.e.n.) și Cheng Tang (circa 1750 î.e.n.) ori legende ale eschimoșilor după care strămoșii lor au fost aduși în așezările actuale de uriașe păsări de fier, „vimana”-urile din Ramayana și Mahabharata etc. În aceste din urmă epopei există de altfel și referiri tulburătoare la arme asemănătoare cu cele nucleare. Cine

putea oare făuri în antichitate astfel de aparate și astfel de arme?

Tot spațiul mediteranean abundă de zidiri ciclopice care impresionează și azi, în special prin masivitatea blocurilor de piatră. Construcții asemănătoare există și în America Centrală și de Sud, la ele putându-se adăuga megalitiții din Europa de nord-vest, din Insula Paștelui etc. Cel mai mult s-a vorbit în acest sens despre cele trei pietre enorme care formează terasa unui templu din **Baalbek** (Liban), dar mai ales despre o a patra, rămasă în cariera din apropiere, numită „piatra Sudului”. Având dimensiunile $21,49 \times 4,80 \times 4,22$ metri, greutatea ei trebuie să fie în jur de 1 200 tone. Și azi ar fi o problemă dificilă deplasarea unui asemenea colos. Cine ar fi putut-o face în antichitate și cu ce mijloace?

La Lubaantun (Belize) s-a găsit, în 1927, un **craniu omenesc sculptat din cristal de stâncă**. Iluminând craniul din diverse unghiuri, mai ales cu o rază laser, se obțin efecte de culoare neașteptate și inexplicabile, iar după unii autori chiar efecte hipnotice. Un expert a estimat că prelucrarea manuală, cu instrumente tradiționale, a pietrei în vederea sculptării craniului ar fi necesitat trei secole de muncă. Alte două cranii asemănătoare, aduse mai de mult în Europa din aceeași zonă, se găsesc în muzeele din Paris și Londra. S-a emis ipoteza că ele ar reprezenta pe Mictlantecutli, zeul aztec al morții și că obiectele erau utilizate în scopuri rituale în temple precolumbiene. Dar ce inginer a proiectat toate efectele stranii și ce lucrător putea să le ducă la o atare desăvârșire?

Din fosta trezorerie a sultanilor Imperiului Otoman a ieșit la iveală, prin 1929, un pergament conținând o veche **hartă**, întocmită în 1513 de **Piri Reis**, pirat și apoi amiral al padișahului. După declarația autorului de pe același pergament, el copiasse harta după alte douăzeci, în primul

rând după una, din 1498, a lui Cristofor Columb. Desenul, reprodus de câteva ori și la noi, în cărți sau periodice, înfățișează contururile Spaniei și Africii de Vest, iar pe malul opus, cele mult mai aproximative ale țărmului atlantic, proaspăt descoperit, al Americii Centrale și de Sud, nu și țărmul dinspre Oceanul Pacific, pe atunci încă necunoscut. Cu cât conturul desenat al Americii de Sud înaintează spre miazăzi, el se abate tot mai mult de la realitate, curbându-se către răsărit. În 1955, mai mulți partizani ai paleoastronauticii, examinând această porțiune a hărții, au avut impresia că recunosc în ea întortoacierile malurilor Antarcticii, inclusiv unele detalii astăzi complet ascunse privirii de calota groasă de gheață veșnică. Dar Antarctica a fost zărită pentru prima oară de un navigator european abia la începutul secolului XIX. De unde cunoștea atunci Piri Reis aceste informații? Nu cumva a folosit o hartă întocmită de extraterestri și ajunsă la Istanbul, să zicem prin filiera egipteană?

În Sahara, mica populație a **dogonilor** știe, din vechi tradiții, că **steaua Sirius** are un companion, o stea invizibilă dar densă și grea, cu care formează un sistem dublu. Faptul a fost pus în evidență relativ recent de astronomii noștri. Cine le-a furnizat oare dragonilor o asemenea informație?

În sudul Perului, în așa numita Pampa Colorada, pe un platou arid, bolovănos, de-a lungul râului **Nazca**, există pe o suprafață de vreo 50 kilometri pătrați o **rețea de șanțuri**, adânci de 30–40 centimetri, ajungând până la pământul galben. Șanțurile formează uriașe figuri geometrice ori imagini stilizate de animale, care devin vizibile abia dacă sunt privite din aer, de la o oarecare înălțime. Cum au putut fi executate cu o asemenea precizie și mai ales în ce scop? Cine zbura deasupra lor în vremurile acelea?

Lista de obiecte și urme stranii ar putea continua îndelung. Despre unele am mai amintit și în celelalte capitole. Cititorul român are însă la dispoziție o bibliografie destul de bogată în acest sens, așa încât, pentru obiectivele noastre credem că exemplele de mai sus sunt suficiente.

CIVILIZAȚII AVANSATE DISPĂRUTE ÎNAINTE DE ZORII ISTORIEI?

Există trei mari orientări în explicarea originii obiectelor și urmelor de tipul celor de mai sus. Fiecăreia îi vom consacra câte un paragraf în acest capitol. Prima pretinde că *în urmă cu zeci sau sute de mii de ani au mai existat pe Pământ civilizații evolute*, poate la fel de evolute ca și noi, care au pierit, cel mai probabil în urma unui cataclism nuclear sau poate prin scufundarea continentelor pe care se găseau.

Această explicație, deși a făcut să se scurgă multă cerneală, rămâne foarte neverosimilă. Între altele, ne putem întreba – chiar să nu fi rămas nici o urmă mai convingătoare de pe urma lor? Nici un zid, nici o mașină, fie și mîncată de rugină? Unii zic că obiectele de tipul „bujiei“ de la Coso ar fi dovezi suficiente. Greu de acceptat. O civilizație evoluată ar fi trebuit să lase în urmă morminte, cu schelete umane având asupra lor obiecte personale specifice unei tehnologii avansate, dar mai ales construcții, vaste modificări ale peisajului. Dacă în urma unui cataclism nuclear omenirea ar pieri, este greu de crezut că niște arheologi de peste un milion de ani nu ar mai găsi *absolut nimic* nici din New York, nici din Paris, nici din celelalte mari metropole ale lumii, nici din piramidele egiptene ori templele maya, nici din Marele Zid din China, nici din amenajările

industriale care au schimbat fața unor țări întregi, metru cu metru. Nu uităm că arheologii noștri știu să identifice și să dateze la ora actuală colibe de lut vechi de zeci de mii de ani ori o vatră de foc veche de un milion, pentru a nu mai vorbi de paleontologi, în stare să găsească urmele unor colonii de bacterii în roci de trei miliarde și mai bine de ani.

S-a spus – dacă, cumva, s-a scufundat totul, cu urme cu tot, în adâncul oceanelor sau al pământului? Pe de o parte pare neverosimilă tendința perversă a tuturor civilizațiilor anterioare de a se înghesui exclusiv pe niște suprafețe care urmau să se scufunde, lăsând nelocuite pe cele care urmau să rămână la suprafață. Experiența noastră a arătat de altfel că o civilizație capabilă să creeze arme de distrugere în masă este, totuși, o civilizație care în același timp nu lasă nefolosit nici un metru pătrat de teren propice locuirii sau agriculturii, industriei etc. Apoi, pare suspect că în fiecare ocean s-a scufundat câte un continent legendar: **Atlantida** în Atlantic, **Mu** în Pacific, **Lemuria** în Oceanul Indian, **Hiperboreea** în Oceanul Înghețat de Nord, în timp ce tectonica globală ne învață exact invers, că *în ultimele sute de milioane de ani continentele au rămas, în mare, continente, iar oceanele oceane*. Știm, din cercetările ultimelor două decenii, că zonele continentale sunt de fapt niște uriașe plăci care plutesc pe suprafața Pământului, ciocnindu-se între ele, alunecând una sub alta, fracturându-se etc. De pildă, odinioară America de Sud și Africa erau lipite, rupându-se una de alta acum 140 milioane de ani. Ele se depărtează de atunci cu circa 4 centimetri pe an, vitează care a fost suficientă pentru ca să ajungă la distanța pe care o constatăm azi. Totuși, conturul fracturii s-a păstrat în acest interval imens de timp. Ajunge o privire pe hartă să ne convingem cât de bine se potrivesc cele două țărmuri. Desigur, în culele rezultate din ciocnirea a două plăci se pot naște munți, mări interioare

mai mult sau mai puțin efemere; în oceane pot să apară ori să dispară arhipelaguri; dar de scufundarea, mai ales bruscă, a unui întreg continent sub ocean, ca și de apariția în felul acesta a unor noi continente, nu poate fi vorba. *Legenda Atlantidei*, de pildă, reprezintă cel mai probabil eoul unor catastrofe de dimensiuni mult mai mici și mult mai recente, cum ar fi dispariția imperiului egean datorită formidabilei explozii a vulcanului Thira-Santorin în jurul anului 1500 î.e.n. Poate există o legătură și între **mitul potopului universal** și ridicarea generală a nivelului apelor mării (după unele estimări în total cu 150 metri) în urmă cu 10–12.000 de ani, la sfârșitul ultimei perioade glaciare, ridicare produsă desigur mai mult sau mai puțin treptat, dar în care puteau interveni și episoade catastrofale. Arheologii submarini au descoperit în largul Greciei, Turciei, Israelului, zonei mării Baltice, S.U.A. etc. numeroase urme de activitate umană în prezent scufundate, inclusiv puțuri de mină. Toate aceste urme sunt însă tipice epocii paleolitice. De altfel, ar fi fost total neverosimil și ca vechile centre de civilizație să fi fost plasate exclusiv în aceste zone litorale.

GREU DE EXPLICAT = FĂCUT DE EXTRATEREȘTRI?

A doua orientare, în încercarea de a stabili cauzele urmelor stranii (combinată uneori cu prima, într-o încercare de explicare „totală”), vede peste tot mâna extraterestreștrilor. Cine alții ar fi putut, să ziceam, urni pietrele de la Baalbek? La ce altceva puteau servi uriașele semne de pe platoul Nazca decât la balizarea unui cosmodrom? De la cine alții puteau învăța anticii construirea unei baterii electrice sau a unui complicat mecanism cu roți dințate? Cei care raționează astfel,

adăugă la aceste argumente și nenumăratele picturi, statuete și basoreliefuri găsite pretutindeni în lume, care sugerează imagini de extraterestri. Un nimb în jurul capului unei zeițe sau o mască rituală care întâmplător nu seamănă (ca de obicei) cu capul nici unui animal, devine în ochii partizanilor acestei orientări obligatoriu o cască de astronaut. Din lunga listă de obiecte citate în acest sens putem aminti statuetele „dogu” și „gongu” din Japonia, picturile rupestre de pe stâncile platoului *Tassili* (Algeria), de la *Ciuluut* (Mongolia) sau de la *Val Camonica*, lângă Brescia (Italia), basoreliefurile de pe poarta Soarelui din *Tiahuanaco* (Bolivia) sau faimosul basorelief de pe sarcofagul regelui Pacal (sec. VII e.n.) de la *Palenque* (Mexic). De pildă în acesta din urmă A. P. Kazanțev sau E. Däniken văd imaginea unui astronaut la comenzile unei nave cosmice, (deși persoana aduce mai degrabă cu un motociclist în plină cursă), în timp ce pentru arheologi ceea ce a fost luat drept fuselaj nu este decât arborele sfânt (motiv prezent pe numeroase alte monumente din zonă) cu rădăcina în trecut și coroana în viitor, poziția personajului (răsucită e drept, cu 90°) simbolizând prăbușirea celui plecat dintre cei vii către hăul din afara timpului, către monstrul bărbos al morții (interpretat de entuziaști drept ajutorul navei din care izbucnesc flăcări). Am detaliat puțin mai mult acest caz pentru a înțelege cât este de larg evantaiul interpretărilor care pot fi date unor așa-zise dovezi ale prezenței extraterestrilor în trecutul nostru.

Nu am putea sublinia prea insistent faptul că ceea ce ochiul nostru identifică în toate aceste vechi opere de artă este, de regulă, foarte departe de intențiile autorilor lor. Orice operă de artă se bazează pe convenții, iar aceste convenții sunt specifice unei culturi. Ceea ce vedem noi, acum, în obiectele citate și altele de același tip, sunt concepțiile pe care le avem, la un moment dat, de pildă

despre înfățișarea probabilă a extratereștrilor și nicidecum înfățișarea „adevăraților” extratereștri, despre care de altfel nimeni nu știe la ora actuală nimic sigur. De pildă, în *munții Buzăului* s-au descoperit niște foarte vechi imagini săpate în piatră, semănând cu niște vârfuri de lance care se înfruntă. Una dintre interpretări a fost că autorul desenului a immortalizat o bătălie între nave cosmice... Între altele, am arătat, o astfel de bătălie este în cel mai înalt grad neverosimilă. Apoi, este foarte dificil ca cineva (în speță autorul desenului) să poată fi martor ocular la vânzoleala (cu ce viteză!) a unor astfel de obiecte. Dar problema pe care dorim s-o subliniem aici este alta, și anume că imaginea unei nave cosmice tip „vârf de lance” (sau „bombă cu aripi”) aruncând jerbe de foc îndărătul său a fost larg răspândită în anii '30-'50, dar ea este căzută deja la ora actuală în desuetudine. Chiar și primitivele noastre hărăbaie cosmice, cu care nu se poate ajunge prea departe, cele care își iau zborul de la Baikonur sau Cape Cannaveral, arată de acum cu totul altfel, chiar la lansare, pentru a nu mai vorbi de înfățișarea din spațiul cosmic. Dacă acceptăm existența supercivilizațiilor, în mod firesc navele lor ar trebui să semene mai mult cu „tradiționalele” forme de OZN-uri: disc, țigară, triunghi, diamant, etc., decât cu un obuz aerodinamic, ascuțit în față și cu aripi la spate.

Același fixism în gândire caracterizată pe cei ce au impresia că au descoperit locurile de aterizare ale extratereștrilor din vechime. Unii dintre ei afirmă, gândindu-se din nou la navele noastre – uriașe uzine zburătoare expulzând flăcări și fum – că terasa de la Baalbek trebuia să fi fost negreșit o rampă de lansare pentru așa ceva. Alții (sau câteodată aceiași!) văd un cosmodrom și pe platoul Nazca, unde, dimpotrivă, terenul este foarte moale (figurile ar fi constituit o modalitate de orientare fără de care bieții extratereștri s-ar fi rătăcit).

Pentru a sugera varietatea acestor ipoteze mai menționăm că și despre vârful muntelui *Aucanquilcha* (6 180 metri, în Anzi) s-a spus că a fost retezat special pentru a fi transformat în loc de aterizare (care o fi fost avantajul? apropierea de Cosmos?). Revenind din nou la ipoteza OZN – se pare că aceiași entuziaști acceptă că ele pot fi nave ale civilizațiilor extraterestre. Dacă ar fi așa, par să se descurce fără nici un fel de rampe de lansare, sisteme de balizare etc. De altfel imaginea concordă cu ceea ce bunul simț asociază cu posibilitățile unei civilizații foarte avansate.

O observație asemănătoare este valabilă și pentru costumele presupușilor extratereștri, imortalizați în desene și statuete. Ceea ce entuziaștii caută și par să recunoască este costumul spațial al primilor oameni care au pășit pe Lună, dacă nu cumva costumele de scafandru din ilustrațiile romanelor lui Jules Verne. Oare așa vor arăta costumele astronautilor (purtate de urmașii pământenilor) peste un milion de ani? Oare astronautii extratereștri trebuie să semene la îmbrăcăminte și înfățișare cu cei pământeni? C. Sagan comenta în acest sens – „presupunerea că astronautii extratereștri vor arăta exact ca și astronautii americani sau sovietici, inclusiv costumele și căștile lor, este, probabil, mai puțin credibilă decât însăși ideea vizitelor“.

Ipoteza atribuirii unor vestigii precum harta lui Piri Reis tot extratereștrilor, chiar dacă sună frumos, se năruie la primele adieri ale logicii. Dacă ar fi să acceptăm autenticitatea ei, constatăm că presupusele țărături ale Antarcticii, libere de gheață, continuă neîntrerupt țărăturile Americii de Sud. Dar cele două continente nu mai sunt legate de vreo 250 milioane de ani... Trecând peste acest mic amănunt, știm că Antarctica este acoperită cu o calotă de gheață de vreo cinci milioane de ani, fără întrerupere. Dacă ea s-ar topi, eliberând spre a fi văzute

țărmurile presupuse că figurează pe harta lui Piri Reis, nivelul tuturor oceanelor lumii s-ar înălța cu 80–90 de metri. În acest caz, însă, țărmurile Americii de Sud și chiar cele ale Africii ar deveni cu totul altele decât le știm și decât apar pe hartă. În sfârșit, ne-am mai putea întreba ce extraterestru șugubăț putea strecura cartografilor otomani o hartă valabilă acum câteva milioane de ani, spre folosul improbabil al unor navigatori din Mediterana? Nu ar fi mai simplu să recunoaștem că a fost o eroare de cartografiere sau de copiere? De pildă, determinarea longitudinii necesita ceasuri de mare precizie, care, pe atunci, lipseau. Chiar și acest detaliu ar fi suficient pentru a explica devierea desenului țărmurilor sudamericane spre est.

Desigur, prin cele de mai sus și prin multe altele care s-ar mai putea adăuga în același sens, nu am negat ideea vizitelor unor extraterestri în trecut. Pare însă mai plauzibil, în lumina celor expuse, ca să acceptăm că dacă au avut loc astfel de vizite, ele se desfășurau cu discreția și eluzivitatea actualelor OZN-uri. Nu este imposibil ca aceste vizite să fi lăsat urme în conștiința colectivă și chiar în lucrări de artă, dar este puțin probabil ca ele să fi influențat în mod *decisiv* evoluția noastră.

ÎNCREDEREA ÎN GENIUL UMAN

A treia orientare în explicarea unor fenomene stranii din trecut își propune să nu recurgă la ipoteze suplimentare tip *deux ex machina*. Tocmai de aceea și sarcina ei este mai grea. Această orientare presupune pur și simplu că evoluția științei și tehnologiei pământești în ultimele milenii a fost mult mai bogată și mai încâlcită decât ne-am obișnuit să credem. Multe descoperiri și invenții au fost făcute mult mai devreme decât ne

închipuim și chiar de mai multe ori, pierzându-se de fiecare dată datorită vicisitudinilor sau dezinteresului. Suntem obișnuiți să ne imaginăm că strămoșii noștri de acum câteva milenii erau niște sălbatici care trăiau într-o stare de semianimalitate. Cercetările recente, mai ales cele din ultimii 10–20 ani au schimbat însă radical această viziune. Azi știm că strămoșii noștri în urmă cu 35–40 mii ani nu se deosebeau de noi ca înfățișare și capacitate intelectuală. Procentul de potențiale genii nu era deci mai mic decât în populațiile actuale. Nu existau școli, dar gândirea eficientă era deja unanim prețuită.

La *Malaia Sâia*, în Siberia (Rusia), s-a găsit o hartă cerească veche de 35 mii ani, scrijelită pe o carapace de broască țestoasă. Din aceeași zonă parvine și o statueta închipuind un cap de urs, veche de 30 mii ani, realizată, după cum dovedește examinarea la microscopul electronic, numai cu instrumente de silex. Statui deosebit de frumoase s-au găsit la *Kostenki* (pe Don; Rusia), cu o vechime de 23 mii ani și în grota *El Juyo* (Spania), cu o vechime de 14 mii de ani etc. Se cunosc picturi vechi de 40 000 ani în *Tanzania*, de 37 mii de ani la *Gleisenkloester* (R.F.G.), de 30 mii de ani pe valea râului *Vezère* (Franța), de 21 mii de ani la *Ardechental* (Franța), pentru a nu mai vorbi de splendorile neegalate de la *Lescaux* și *Altamira*, vechi „doar“ de 17 mii de ani.

Săpăturile făcute la *Wadi Kubbanyia*, lângă Assuan (Egipt), au adus dovezi că în valea Nilului se practica un rudiment de agricultură încă acum 17–18 mii de ani. În 1982, M. Cohen, de la Universitatea statului New York, a declarat că agricultura s-a generalizat în Lumea Veche acum 13–15 mii de ani. Cultura orezului, mai târzie față de alte cereale, a început în jurul anului 6500 î.e.n. în India. Caii, câinii (și poate chiar rumegătoarele) au început să fie îmblânziți de acum 30 mii ani. Încă din paleolitic exista un început de industrie.

S-au găsit dovezi că în zona insulelor grecești navele străbăteau acum 10–12 mii de ani multe zeci de kilometri, pentru a transporta de la cariere până la ateliere obsidianul necesar uneltelor de piatră cioplită. Cu 7–8 mii de ani î.e.n. are loc acea formidabilă modificare în viața omenirii care a fost numită „revoluția neolitică“. Pe lângă trecerea la o adevărată industrie a pietrei șlefuite, s-a răpândit războiul de țesut și carul – la început cel cu patru roți, pentru poveri, apoi cel cu două roți, în primul rând cel de luptă.

La *Mas d'Azil* (Franța), în urmă cu 12 mii de ani, se produceau pietricele pictate – posibil o primă formă de notare durabilă a informațiilor. În Mesopotamia același rol îl au pe la 8500 î.e.n., figurinele de lut. Probabil în același timp, dacă nu mai devreme, se generalizează utilizarea răbojului. Pe actualul teritoriu al României, Iugoslaviei și Bulgariei exista o scriere rituală (de exemplu tăblițele de la *Tărtăria*), în perioada 5500–4500 î.e.n., printre primele din lume, contemporană cu rudimentele de scriere pe carapace de broască țestoasă din China. Peste câteva secole, în Sumer, scrisul se va generaliza și va începe istoria științei.

La Ierihon există și azi un zid și un turn de piatră datând din jurul anului 8000 î.e.n.; în vremea aceea orașul avea deja 3–4 mii locuitori. Tot în jurul anului 8000 î.e.n. pe teritoriul actualei localități *Cayonu*, în sud-estul Turciei, exista un orașel în centrul căruia se găseau trei mari edificii publice, la ridicarea cărora s-a folosit ciment fabricat din calcar. În aceeași zonă, metalurgia bronzului a început în jurul anului 7000 î.e.n., ea fiind atestată apoi în China, Thailanda și Vietnam în jurul anului 6000 î.e.n. În China, în urmă cu 3 000 ani existau deja calculatoare, bazate pe sistemul zecimal, realizate cu ajutorul unor bețișoare de fildeș, capabile să efectueze cele patru operații plus extragerea rădăcinii pătrate.

În jurul anului 3500 î.e.n., în insula *Malta* se zideau construcții enorme din piatră. Nu mult mai târziu, în nordul Europei se ridicau zeci de mii de megaliti, între care unii, precum complexe de la *Stonehenge* sau *Carnac*, de dimensiuni impresionante. În Grecia, în Creta, în Anatolia, în Sardinia a început de asemenea construirea unor palate și cetăți ciclopice. De ce să ne mire atunci că această enormă acumulare multimilenară de cunoștințe, de profesionalism, de bunăstare, de organizare, a putut să producă la 2800 î.e.n. primele piramide egiptene, iar pe la 2700 î.e.n. marea piramidă a lui *Hufu* (Kheops) iar un mileniu sau două mai târziu terasa de la Baalbek?

Câți dintre cei care se minunează de roțile dințate de la Antikythera știu oare că în templele Egiptului faraonic ușile se deschideau singure prin dispozitive acționate de forța aburilor sau altele similare? Câți știu că, așa cum se spune, la un spectacol de teatru din secolul I î.e.n., având ca subiect întoarcerea eroilor din războiul troian, unele roluri au fost interpretate de *roboți* mecanici, construiți de Heron din Alexandria? Se mai spune că Arhitas din Tarent (sec. V–IV î.e.n.) ar fi construit un porumbel mecanic capabil să zboare, iar Ptolemeu Filadelful, un automat cu înfățișare omenească etc. De altfel referiri la astfel de automate (făurite din aur, în atelierul lui Hefaistos) se găsesc chiar și în Iliada. Ne mai miră atunci că, în mijlocul acestei efervescente ingineresti mai întâlnim și o pilă electrică (utilizată probabil în galvanizare) sau un angrenaj de roți dințate? Tehnicile respective erau considerate secrete profesionale; din cauza aceasta ele nu au fost niciodată scrise, transmițându-se verbal de la meșter la ucenic, astfel că adesea s-au pierdut. Numărul și varietatea soluțiilor adoptate pentru rezolvarea unor probleme practice a fost, în decursul timpului, mult mai mare decât ne putem imagina, unele dintre ele fiindu-ne și azi necunoscute, ceea ce nu înseamnă că nu puteau fi

accesibile artizanilor din antichitate. Nu trebuie să fim din cale afară de mirați că în epoca pietrei șlefuite se cunoșteau tehnici de prelucrare a cristalului de stâncă pe care azi le-am pierdut, nici că cei din India cunoșteau acum două sau trei milenii tehnici de turnare a fierului care azi nu ne trec prin cap. Și, la urma urmei, de ce n-ar fi putut construi și **aparate de zbor** (deși prea puțin probabil). Cel puțin în principiu, o alăcătuire de tipul deltaplanului sau al planoarelor ori măcar al aeromodelelor nu era nici atunci de nerealizat.

O ipoteză, deloc absurdă, chiar dacă nu pe de-a-ntregul dovedită, susține că deasupra platoului *Nazca* zburau uneori baloane cu aer cald. Tehnic cel puțin, construirea unor aparate de zbor de acest tip nu pare nici ea imposibilă în antichitate. Pe de altă parte, putem menționa că desene ca cele de la *Nazca* există și în alte puncte de pe glob: în zonele deșertice Majes și Sihuas, la 400 kilometri de Lima (Peru), tridentul de 250 metri de pe faleza care mărginește *golful Pisco*, siluetele umane de pe coline aflate în deșertul *Atacama*, „Calul alb” de la *Abingdon* (Anglia), ca și multe altele, inclusiv în alte zone decât cele menționate. Tehnic realizarea acestor figuri nu prezintă dificultăți majore; o altă problemă este rostul lor. Ipoteza cea mai plauzibilă în acest sens rămâne aceea că semnele de la *Nazca* aveau un rol de calendar, dar și de invocare a divinității în cadrul unui cult al apelor și fertilității. Și celelalte siluete uriașe puteau avea un rost asemănător. Așa cum scrie C. Sagan – ele se puteau adresa desigur unor zei din ceruri, constituind un soi de „rugăciune colectivă”, dar acest fapt nu constituie nicidecum o *dovadă* că astfel de zei (sau măcar extratereștri care să le țină locul) există și în realitate.

În privința construcțiilor ciclopice, așa cum arată J.P. Adam, e suficient să consultăm tratatele antice de construcții, de pildă celebrul tratat al lui Vitruviu, pentru a

înțelege cum au fost deplasate stânci fasonate grele de sute de tone. Nu prin levitație, nu cu ajutorul extraterestrilor, nici măcar cu ajutorul unor macarale, ci doar cu sisteme ingenioase de troliuri și scripeți. De altfel „piatra sudului” nu este cea mai grea dintre pietrele mutate din loc vreodată de om. Probabil că această cinste trebuie să revină blocului de granit din care a fost fasonat, la ordinul țarinei Ecaterina II, soclul statuii ecvestre a lui Petru I din *Skt. Petersburg* în 1780. J.P. Adam estimează greutatea blocului de 1 250 tone, în timp ce pentru „piatra sudului” el dă doar 970 tone (1166 tone după A. Mironov). Monolitul de la Petersburg trebuia deplasat cale de șase kilometri, peste un teren mlăștinos. Treaba a fost dusă la bun sfârșit (iarna, când solul era înghețat) de o echipă de numai 64 de oameni. Instrumentele lor: frânghii, troliuri, scripeți, sănii de lemn și bile dintr-un aliaj de aramă, cositor și zinc. Toate acestea erau perfect realizabile și în antichitate. În cazul *piramidelor*, a statuiilor din *Insula Paștelui*, a *cetăților* miceniene sau sudamericane, a *megalitilor* din nord-vestul Europei, problemele tehnice au fost considerabil mai simple.

Tot în legătură cu construcțiile ciclopice mai circulă și alte legende ciudate. Se spune, de pildă, că anticii sud-americiani cunoșteau o rețetă, preparată din sucuri vegetale, cu care *înmuiau piatra*, transformând-o într-un soi de cocă. Aceasta, după ce era modelată, se întărea la loc. Studiul unor pietre la microscop se zice că ar fi evidențiat că în masa lor erau înglobate resturi vegetale. S-a anunțat chiar la un moment dat că un antropolog peruan ar fi regăsit faimoasa rețetă. Dacă ar fi adevărat, fără îndoială că s-ar putea explica o mulțime de efecte stranii poate chiar modul de formare a urmelor de pași care strivesc trilobiți, ori modelarea craniilor de cuarț. Există chiar o ipoteză, altminteri puțin verosimilă, după care și piramida lui Kheops ar fi realizată din blocuri de

ciment, transportat sub formă de pastă și turnat în cofraje la fața locului. Revenind la rețeta sudamericană, remarcăm doar că după anunțul senzațional n-a mai urmat nici o confirmare, deși descoperirea era promițătoare, ceea ce ridică problema unei posibile farse sau înșelătorii.

O altă ipoteză, cam de aceeași credibilitate, lansată recent de un geolog american avansează ideea *tăierii blocurilor* de piatră cu ajutorul *razelor solare* concentrate într-un punct printr-o oglindă parabolică. Tehnic, metoda era perfect realizabilă; rămâne de văzut dacă randamentul ar putea fi cel scontat. Am amintit această ipoteză și pentru a sublinia încă o dată diversitatea tehnologiilor și dispozitivelor care puteau fi folosite de cei din vechime.

Pentru a nu uita ultimul exemplu, straniile cunoștințe ale dogonilor, despre faptul că satelitul lui Sirius are o perioadă de revoluție de 50 ani, pe o orbită eliptică, puteau fi preluate și din astronomia europeană prin intermediul unor călători instruiți (faptul era cunoscut deja la mijlocul secolului trecut). Dar aceste date se puteau deduce și cu instrumente astronomice „artizanale”; nu uităm că lentilele erau utilizate și în antichitate. Se puteau observa și unele miraje, ocultații etc.

Pentru a trage o concluzie – toate cele de mai sus nu le-am spus în ideea negării vizitelor unor ipotetici extratereștri. Teoretic ar fi posibil chiar ca ei să ne fi transmis anumite cunoștințe. Afirmăm doar că această ipoteză nu este necesară sau, altfel spus, dacă extratereștrii ne-au vizitat în trecut au făcut-o suficient de discret și de eluziv, în așa fel încât urmările vizitelor să nu altereze evoluția noastră culturală și științifică.

VALOAREA ȘI PREȚUL ORIGINALITĂȚII

NE OCROTESC DE RELE?

Deci, existența supercivilizațiilor nu este sută la sută sigură, dar este extrem de probabilă. Și dacă supercivilizațiile există, este din nou aproape sigur că ele știu de existența noastră și ne urmăresc evoluția cu atenție, încă de multă vreme. Nu au, prin urmare, nici un motiv să se teamă de puterea noastră, dar nici motive să accepte civilizația pământească în rândurile lor, deoarece suntem egoiști, xenofobi, agresivi și dornici de a subjuga și a stăpâni peste alte ființe gânditoare pe care le disprețuim dintru început dacă nu seamănă cu noi. Nu au întreprins însă nimic sau aproape nimic pentru a schimba această stare de lucruri; au stat și par să stea și la ora actuală în expectativă. Care ar putea să fie explicația?

Suntem din nou în domeniul ipotezelor și speculațiilor. Contactul cu toate achizițiile unei supercivilizații ne-ar supune fără îndoială unui șoc, unui **stres cultural** atât de puternic, încât ar periclita nu doar structurile noastre sociale, ci interitatea psihofizică a fiecărui pământean. Ne ocrotesc oare de acest șoc? Dar o supercivilizație ar trebui să fie capabilă să găsească o cale de acomodare treptată...

și un astfel de program putea fi început încă de acum zeci de mii de ani...

Poate...

Să continuăm cu speculațiile...

Poate există un interes al acestor supercivilizații să stea de o parte să vadă ce facem cu civilizația noastră? Poate așteaptă să vadă dacă suntem în stare să trecem peste impasul în care ne găsim: cel nuclear, cel ecologic etc. Poate, fie-ne iertat, pun pariuri pe capul civilizației noastre și s-au înțeles între ele să nu intervină, să nu „strice jocul“. Există, totuși, o credință destul de răspândită că OZN-urile au devenit mai dese de când au început exploziile atomice pe pământ și că principala lor misiune ar fi să ne avertizeze să încetăm cursa nebunească a înarmărilor înainte de a fi prea târziu. În sprijinul acestei ipoteze, se argumentează că „obiectele“ neidentificate se interesează de bazele militare și de reactoarele nucleare. Multe rapoarte privind întâlniri de gradul III și IV conțin mesaje către pământeni pentru renunțarea la armele de exterminare în masă. De pildă un martor, actorul S. Whitman, în timpul mării întreruperi de curent de la New York, în 1965, a văzut de la geamul apartamentului său, aflat la etajul 12, un obiect plutitor straniu; în același timp a auzit de undeva un mesaj care i se adresa și care spunea, în esență, că dezastrul a fost „un avertisment adresat Pământului“. Desigur, rapoartele de felul acesta nu trebuie nici ele dramatizate; menționăm că problema a devenit obsedantă și ea există practic în subconștientul oricărui individ, independent de orice implicare a extratereștrilor. Ca un argument amuzant, observăm că într-o piesă scrisă în 1933, de A. Koestler, un meteorit enorm survolează un oraș în timp ce toate luminile se sting. Fenomenul este și acolo un avertisment împotriva războiului.

Nimănui care crede în existența civilizațiilor extraterestre nu-i vine la îndemână să își imagineze că reprezentanții lor ar putea fi atât de nemiloși încât să aștepte pasiv până ne-om arunca planeta în aer. Membrii unor secte sunt mai nuanțați; ei își fac iluzii că poate se va prăpădi omenirea, în schimb „fidelii“ vor fi luați la momentul oportun și duși într-o lume mai bună. Slabă nădejde și într-o variantă și în cealaltă, din motivele deja expuse. *Dacă supercivilizațiile există, ele n-au nici un motiv ca din considerente „umanitare“ să promoveze la nivelul lor niște societăți războinice, imperialiste...*

Și n-au intervenit să ne facă mai înțelepți pentru că **așteptau poate ceva de la noi**, ceva care s-ar spulbera în clipa în care ar interveni, ceva care poate are aceeași miză ca întreaga noastră existență. Poate așteaptă de la noi altceva decât numai o fire blândă și pașnică, iubitoare de știință, cultură și străini...

NU VOR SĂ NE STRIVEASCĂ?

Ce așteptau oare cei mai cumsecade dintre cuceritorii europeni de la băștinașii pe care i-au întâlnit în Antile sau Pacific sau în junglele din Noua Guinee? Să-i vadă creștinați, debarasați de superstițiile lor, plini de respect față de valorile noastre, îmbrăcați cât de cât, muncind cu hărnicie în mine sau pe plantațiile înființate de noii stăpâni. După aceasta, dacă vor câștiga bani, dacă vor fi destoinici și binecrescuți, vor putea merge și la școli și după câteva generații vor putea să devină oameni integrați complet în lumea cuceritorilor. Ce altceva mai bun și mai nobil se putea face — gândeau ei — pentru fericirea nenorociților de sălbatici?

Și, timp de cinci sute de ani, europenii (nu ne referim la aventurierii fără scrupule, ci la oamenii mânați de cele mai bune intenții) au luptat cu crucea într-o mână și spada în cealaltă pentru a impune acest, aparent generos, punct de vedere. Abia în secolul nostru a început să mijească, în tot mai multe minți, ideea că poate undeva s-a comis o greșeală. Abia în ultimele decenii a pătruns în conștiința colectivă ideea că *poate sălbaticii aceia, cu superstițiile și idolii lor, dețineau niște valori, pe care bunele noastre intenții le-au distrus iremediabil. Iar în felul acesta au sărăcit nu doar ei, ci și noi, „cuceritorii“*.

Vinovată a fost o concepție adânc înrădăcinată în firea noastră. Eram convinși că suntem deținători de drept ai **adevărului absolut** și ultim într-o mulțime de probleme și că este necesar să împărtășim acest adevăr și altora; eram convinși că ceea ce e bine pentru noi trebuie să fie bine și pentru alții. Am plecat de la ideea că dacă e adevărat că „ce ție nu-ți place altuia nu-i face“ atunci binele general se va atinge făcând, la nevoie cu forța, altora ceea ce ne place nouă... Azi știm deja că am greșit. Știm că **realitatea este ineputizabilă** în ori câte moduri ar aborda-o mintea noastră. Știm că trebuie să fim mai atenți, atunci când alții văd în mod diferit niște lucruri, care nouă ni se par limpezi. Ori de câte ori vom face *un efort să înțelegem punctul de vedere al celuilalt* (chiar dacă inițial ni se pare absurd sau șocant) vom fi răsplătiți prin noi deschideri asupra înțelegerii lumii.

Fenomenul poate fi urmărit și în cazul unor culturi care au evoluat multă vreme izolat. Același peisaj va fi redat într-un fel de un pictor european, și altfel de unul chinez sau japonez. Ei diferă nu doar prin tehnică ci văd efectiv diferit aceeași realitate. Oricât s-ar strădui, ei n-ar mai fi în stare să-și însușească la perfecție viziunea celuilalt... Și greu vom putea spune că maniera de redare a unuia este mai bună decât a celuilalt. Pentru domeniile

științifice ajunge să ne gândim la modurile atât de diferite în care a fost abordat omul (de pildă în anatomie sau medicină) în culturile europeană, chineză sau indiană. Fiecare dintre aceste tipuri de medicină reușea de pildă să fie performantă, ignorând foarte multe dintre metodele celeilalte. Dacă, prin absurd, ele ar fi fost definitiv izolate acum câteva secole, duse, să zicem, în Universuri diferite, este puțin probabil ca ele să fi evoluat către o aceeași medicină „totală” în mileniile următoare. Aproape sigur că ele ar fi ignorat în continuare metodele celorlalte, continuând să perfecționeze la nesfârșit propriile achiziții. Șansa omenirii este că la ora actuală medicina, în ansamblu, dispune de o pluralitate de abordări complementare. Pe marginea acestei constatări ne putem pune însă o întrebare tulburătoare – oare ce alte abordări ale omului ca ființă biologică ar mai fi fost posibile dacă Pământul ar mai fi avut și alte continente care să poarte civilizații la fel de avansate în medicină? Dacă violența, jaful, zelul religios și molimele nu ar fi distrus culturile precolumbiene ale incașilor, aztecilor, mayașilor, dacă aceste culturi ar fi beneficiat de câteva secole în plus de existență ocrotită (așa cum a fost cazul Chinei) fără să fie strivite de tăvălugul culturii europene, oare ce principii neașteptate, ce puncte de vedere la care nu s-a mai gândit nimeni ne-ar fi revelat? Ajunge să ne gândim la originalitatea lor în arhitectură ca și în alte diverse domenii, pentru a înțelege că întrebarea nu e gratuită.

A trebuit să vină secolul XX pentru a deveni conștienți, treptat și dureros, de faptul că fiecare act de „civilizare”, imaginat odinioară atât de glorios, a constituit de fapt pierderea unei șanse de a vedea lucrurile și dintr-un alt unghi. *Nici un om, nici o cultură, probabil nici o supercivilizație nu au capacitatea să epuizeze totalitatea punctelor de vedere posibile asupra realității; iar un punct*

de vedere pierdut poate însemna o soluție pierdută la problemele care ne frământă; câteodată o soluție pe care n-o vom mai descoperi decât peste foarte multă vreme dacă nu cumva niciodată. Am ajuns abia acum la înțelepciunea să recunoaștem că febra „civilizatoare“ a ultimelor secole a produs pagube ireparabile, să înțelegem că fiecare grup etnic, chiar dacă e considerat mai „înapoiat“ are dreptul, ba chiar trebuie ajutat să-și păstreze specificul său, mentalitatea sa, modul său propriu, de regulă original, de a înțelege lumea.

Matematicianul G. Mandics, între altele și un cercetător pasionat în domeniul civilizațiilor și culturilor tradiționale, vorbind de contactele cu extratereștrii, se raliază la concluziile din 1961 ale Institutului Brooking, privind „decapitarea culturală“ a unei societăți inferioare în contact cu o societate mult superioară, „decapitare“ materializată printr-o cădere în letargie și apariția datorită năruirii valabilității tuturor cunoștințelor și valorilor în care societatea „inferioară“ credea înainte. Dezrădăcinarea de propria cultură, **aculturația**, ca să folosim termenul tehnic adecvat, este o dramă intensă pentru indivizii care o suportă. De regulă aceștia se pierd anonimi și handicapați în sânul culturii dominate, incapabili de a se ridica la nivelul vârfurilor ei, deci incapabili de a mai crea ceva cu adevărat nou și valoros. Psihanalistul C.G. Jung atrăgea atenția, în 1961, asupra faptului că întâlnirea dintre om și stăpânii farfuriilor zburătoare ar putea pune omenirea în situația delicată a societăților primitive, inundate de toate binefacerile epocii moderne. Jung scria în acest sens: „un vraci bătrân mi-a spus odată cu lacrimi în ochi – de acum înainte noi nu vom mai putea visa“... Iar cel ce nu mai poate visa în spiritul culturii căreia îi aparține prin naștere și educație primară va fi târât tot mai mult spre periferie, într-un joc ale cărei reguli îi scapă, deci va deveni

incapabil să mai creeze ceva de valoare pentru semenii săi.

Orice ipotetică supercivilizație va cunoaște, în mod firesc, încă din copilăria sa, aceste adevăruri. Deci, dacă există, și ne urmăresc, în nici un caz nu vor face nimic pentru a ne invada cu știința lor, cu punctele lor de vedere. Nu vor repeta greșeala noastră față de incași, azteci și mayași, nici măcar greșelile noastre nenumărate față de micile civilizații fără nume ale Africii negre, ale Polineziei etc. Ei știu fără îndoială că știința lor este atât de puternică în comparație cu știința noastră încât, există domenii în care dacă ne-ar face o singură sugestie, ar fi suficient să ne abată pentru totdeauna din drumul nostru firesc și să ne integreze fără întoarcere în drumul lor. Și atunci, întreaga noastră evoluție va fi fost inutilă. Inutile vor fi fost toate tragediile tuturor martirilor știuți și neștiuți ai cunoașterii, care au trăit pe Pământ. *Știința noastră a fost și este încă o pâlpâire de lumină atât de plăpândă încât o simplă adiere venită din partea unei științe cu un milion de ani mai bătrână ar fi în stare s-o stingă pentru totdeauna.*

Dar să fie de vină oare numai grija față de noi, în faptul că ne ocolesc?

HIPNOZA CULTURALĂ

Pentru a înțelege mai bine unele dintre implicațiile aculturației noastre în cazul întâlnirii cu o ipotetică supercivilizație, cerem îngăduința cititorului pentru o mică divagație. Vrem să reproducem în cele ce urmează două experiențe celebre și cu tâlc.

Un cercetător a luat mai multe pisici care încă nu „făcuseră ochi“ și le-a închis în cutii special concepute,

vopsite pe dinăuntru, unele cu *dungi orizontale*, altele cu *dungi verticale*, unele care se puteau roti, altele care stăteau pe loc. Un guler special împiedica bielele animale, săptămâni în șir, să vadă orice altceva în afara acestor dungi. Alimentarea se făcea pe întuneric. Scoase din cutii după ce au crescut, pisicile n-au mai fost în stare să „înțeleagă“ din lumea înconjurătoare decât ceea ce aducea cât de cât cu dungile verticale sau orizontale cu care erau deprinse. Numai față de aceasta puteau realiza noi reflexe, numai pe ele le puteau lua drept puncte de reper. Experimentatorii au fost ei înșiși atât de surprinși de dramatismul efectelor încât au avansat ipoteza că fenomenul s-ar datora degenerării ireversibile a unor neuroni din creier.

Al doilea experiment la care ne referim constituie un număr clasic de *hipnoză*. Pe zece bilete identice se scriu cele zece cifre de la zero la nouă. Unei persoane hipnotizate i se sugerează că nu e în stare să vadă cifrele, să zicem, trei, șapte și opt. Apoi cele zece bilete se împrăștie pe o masă, iar persoana aflată sub influența sugestiei este rugată să numere câte bilete sunt. Va răspunde – șapte. Rugat să verifice dacă n-a greșit cumva, subiectul va repeta numărătoarea și va răspunde la fel. El a devenit pur și simplu **psihic orb** la trei dintre biletele în cauză.

Cultura, deprinderile mărunte, însușite pe neobservate în familie, cunoștințele învățate la școală, de la cele mai mărunte operații până la subtile teorii savante, au pe lângă efectele lor pozitive firești, și un rol care seamănă cu dresajul cu dungile ori cu exemplul cu hipnoza. Un pui de om care nu învață să vorbească în primii ani din copilărie, mai târziu va deveni incapabil să-și mai însușească vorbirea, oricâte eforturi ar depune în acest sens. Sunt cunoscute zeci de cazuri de „*copii-lupi*“ crescuți în junglă și recuperați la 6–7 ani, când era prea târziu pentru a-i mai integra între oamenii normali. Nimeni n-a cercetat însă (și

greu putea s-o facă) ce deprinderi în plus aveau acei nefericiți, de pildă câte nuanțe de urme puteau distinge în junglă, ce finețe avea mirosul lor etc., însușiri inaccesibile unei persoane având darul și uzanța vorbirii.

Darwin relatează în „*Călătoria unui nauralist în jurul lumii pe vasul Beagle*” că băștinașii de pe una dintre insule n-au acordat nici o atenție corabiei ancorată în larg, pur și simplu deoarece ea nu se asocia cu nimic în mintea lor, manifestând un oarecare interes doar față de bărcile care aduceau întrucâtva cu pirogile. Se cunosc chiar limbi în care nu există cuvântul „verde”; vorbitorii acestor limbi sunt astfel, pe plan mental, „orbi” față de culoarea verde.

Epistemologi, precum Th. Kuhn și mulți alții, au subliniat că nu poate exista o cunoaștere absolut obiectivă a realității, ci doar o cunoaștere care depinde de tot ce știm în momentul respectiv. Chiar un fapt aparent banal este observat în mod diferit de doi oameni care au o experiență de viață diferită. Cele mai riguroase experimente științifice depind în fond de întreaga istorie a științei care le-a precedat. Cu o altă istorie experimentul în cauză s-ar fi făcut altfel, cu alte aparate, urmărind alte detalii, sau poate nu s-ar fi făcut deloc. Mulți gânditori, între care ne gândim în primul rând la M. Mc. Luhan, au atras atenția, de repetate ori, asupra faptului că școala, multiplicarea identică a cunoștințelor favorizată de tipar și de mass-media, au, pe lângă binecunoscutele avantaje și efectul unui „hipnotism popular al uniformității și repetabilității”. Grație lor, *toți oamenii în cadrul aceleiași culturi văd lucrurile în același mod, ignorând în schimb sau deformând, în mod egal, cu toții anumite aspecte ale realității*. Ei se comportă ca și cum ar fi cu toții hipnotizați, supuși aceleiași sugestii, să vadă numai anumite lucruri fiind „psihic orbi” la altele

(socotite „neesențiale“, sau pur și simplu nebăgate în seamă).

Medicinii europene nu i-ar fi venit, într-o perspectivă previzibilă (poate chiar niciodată), ideea anesteziei sau vindecării prin intermediul echilibrului energetic *inn-yang*, realizată, de pildă, grație acupuncturii. Șansa noastră a fost că a existat și medicina chineză. Ea ne-a scos din „hipnoza“ medicinei europene, care ne împiedica să întrezărim o tehnică de acest tip. La ora actuală, între medicina predată în facultățile europene și ramurile medicale mai mult sau mai puțin contestate: acupunctura, homeopatia etc. nu există încă o sinteză, cu alte cuvinte ele nu se pot explica unele pe altele și nici nu există o teorie coerentă care să le explice pe toate. Nu ne îndoim că la un moment dat va apare o astfel de teorie, de mare sinteză. Astfel de sinteze sunt de așteptat, de altfel, în toate științele noastre. Numai că aceste „puncte de vedere unice“ pe care le vor împărtăși în continuare specialiștii, îi vor face pe toți să vadă toate lucrurile într-un singur fel, ceea ce va atrage după sine, pe lângă certe avantaje, și dezavantajele „dungilor“ de tipul celor cu care au fost dresate pisicuțele ori ale hipnozei cu bilețele. Anumite adevăruri, anumite deschideri spre nou vor deveni în acest caz pur și simplu invizibile, de nedescoperit vreme îndelungată, de astă dată pentru **întreaga cultură**.

Un astfel de fenomen s-ar putea petrece chiar și într-o **supercivilizație**. S-ar putea ca științele sale, oricât ar fi de evoluat, *să se plafoneze*. S-ar putea ca înțelegerea lumii pe baza acestor științe să ajungă la un **impas relativ**, datorită tocmai schimbului „total“ de informații care, vrând-nevrând, îi face pe toți robii unui punct de vedere colosal de complex dar totuși *unic*. Într-o situație ca aceasta știința poate continua să acumuleze fapte noi, să deducă noi concluzii din

premisele existente, dar nu-i exclus ca o *relansare revoluționară, calitativ nouă, să nu mai poată veni decât printr-o intervenție proaspătă, „din afară“,* de la cineva care vede lucrurile „cu alți ochi“ și „din alt unghi“. Este de la sine înțeles că un astfel de unghi nou va presupune în mod obligatoriu o știință matură și clădită pe o gândire pe de-a-ntregul originală, deci care n-a avut până în momentul respectiv nici un fel de contact cu supercivilizația în cauză. Știința pământească ar putea deveni un astfel de factor înnoitor; dar pentru a se maturiza, civilizația noastră trebuie să depășească amenințarea catastrofei globale, renunțând la spiritul agresiv, colonizator, învățând să gândească ecologic, să respecte ca pe bunul cel mai de preț punctul de vedere alternativ al „celuilalt“, al fiecărui individ etc. Știința noastră ar trebui probabil și ea să câștige între timp câteva carate în valoare și strălucire. Iar toate acestea trebuie făcute, cu orice risc, **numai de noi.**

PROVOCARE LA JOC?

În regresia hipnotică, un specialist cu mai puțin tact poate strica totul, sugerând fără să vrea celui hipnotizat povestea pe care examinatorul ar dori s-o audă. Există însă și un mod inteligent de a pune întrebări, un mod care ajută memoria fără s-o altereze...

Oarecum analog, există și persoane care cred că principiul neintervenției ar putea să nu excludă totuși anumite forme destinate accelerării progresului nostru. Unul dintre cei care au enunțat această idee este B. Steiger, care, în 1974, sugera că ar putea exista **ceva care ne provoacă la un joc**, pe care el l-a numit „*jocul de-a realitatea*“ (*reality game*). O supercivilizație dintre acelea care dispun de mijloace „pe care noi nu le-am putea

deosebi de magie“, după expresia lui Sagan, ne-ar putea de pildă trimite nu cunoștințe gata digerate, nu rețete, nu șabloane prin care știința, gândirea noastră s-ar putea abate din drumul său firesc, ci **probleme de rezolvat**. Acestea ar putea fi create și dozate exact pe măsura nivelului la care suntem noi, pământenii la un moment dat. *Poate chiar OZN-urile ar putea reprezenta, măcar până la un punct, astfel de probleme*. Ele ar putea spune – „iată, pot exista și vehicule de tipul acesta! încercați să descoperiți principiul lor de funcționare!“. Sau, în momentul în care „entitățile“ dintr-un astfel de vehicul (dacă e să credem rapoartele) trec prin zid, ele ar putea sugera că o astfel de modalitate este în principiu posibilă. Și în același timp, pentru a lăsa deschisă și porțița pentru „este imposibil așa ceva“, toate aceste „probleme“ sunt *încate într-un val de absurdități și ineptii*, dintre cele de care abundă rapoartele „contactaților“.

Astfel, unei persoane i s-a explicat în detaliu cum va izbucni, în 1982, cel de al treilea război mondial, după care, în 1987, Pământul va fi primit în rândul „copiilor Galaxiei“. Sigur, acest exemplu sună a farsă sau înșelătorie, ce ne facem însă cu cazuri cum ar fi cel al unui alt „contactat“ căruia i s-a transmis cu lux de amănunte o rețetă constituind remediul cancerului. Întâmplarea i-a schimbat întreaga viață, s-a apucat să studieze medicina, a făcut investiții, etc. ca să constate în cele din urmă că rețeta era total ineficace. Ori, unei alte persoane i s-a explicat principiul de funcționare al OZN-urilor, cu planuri detaliate de construcție bazate pe niște magneți care se rotesc în sens contrar. Aparatul, construit, n-a funcționat niciodată. În măsura în care aceste întâmplări sunt adevărate, au ele oare vreo noimă sau sunt doar pure întrupări ale unor stări vecine cu visul?

Există și o istorie, pe care B. Steiger o prezintă drept adevărată dar pe care n-o putem accepta decât cu mari

rezerve, conform căreia, între cele două războaie mondiale, într-un loc retras din S.U.A., niște indivizi, care dispuneau de fonduri care păreau nelimitate, au construit *ateliere pentru a fabrica farfurii zburătoare*. Muncitorii au fost angajați dintre localnici discreți, care au trecut ulterior prin tot soiul de întâmplări neverosimile. Fabricarea câtorva farfurii este finalizată cu succes, se fac zboruri de probă, dar la un moment dat apare un OZN mare, care le ia și le duce cu sine. După aceasta, ca și cum „cei de dincolo“ s-ar fi supărat pentru indiscreție, întreaga activitate încetează. Tot B. Steiger descrie, după declarația sa, în calitate de martor ocular, că la începutul anilor '70 o persoană s-a prezentat la o firmă propunând spre vânzare rețeta unui praf care adăugat la o cantitate de *apă* o transforma *într-un carburant echivalent benzinei*. Experiențe efectuate cu o mostră de praf dau rezultate excelente, firma își manifestă interesul, dar când să înceapă tratativele, ofertantul prezintă niște scuze stranii, în esență că „extratereștri“ de la care a obținut rețeta nu sunt de acord cu difuzarea ei. După acest incident ofertantul dispare și nimeni nu-l mai poate găsi. Interesant că într-o carte de prin 1650 există o istorie asemănătoare. Un personaj (costumat în negru...) face cadou unui alchimist un praf cu ajutorul căruia acesta reușește să transforme o cantitate de *plumb în aur*. Praful primit îi ajunge pentru câteva demonstrații convingătoare, dar după ce se termină, dispare și misteriosul personaj în negru, pentru totdeauna. Simple povești? Aproape sigur. Dar dacă cumva aceste povești, sau poate altele, o parte din toate întâmplările stranii pe care nu avem unde să le mai reproducem dar care umplu volume întregi, sunt și niște *incitări la joc*? Ce ar fi să ne spună – „nu e nevoie să credeți, dar v-am dat o idee, gândiți-vă dacă nu cumva s-ar putea ceva și de genul acesta. Gândiți-vă poate ceea

ce v-ați obișnuit să credeți că este imposibil, de fapt nu este...“.

Poate, într-adevăr, există o fuziune termonucleară la rece. Poate că totuși un element poate trece într-altul la temperatura camerei. Unele experiențe recente vorbesc de treceri ale potasiului în magneziu, sau calciu, la temperaturi obișnuite. Să fie oare adevărat? Să fie oare „ghicitori“ urmele de pași din paleozoic sau obiectele din fundul minelor? O avea vreo semnificație faptul că la sfârșitul secolului trecut OZN-urile semănau cu un dirijabil iar în anii '80 cu diamante uriașe? Este puțin probabil ca tehnica sau moda „lor“ să fi evoluat în acest timp. E oare o schimbare de decor cu o anumită semnificație? Sau totul e doar în mințile noastre? Chiar și în acest din urmă caz ne-am putea întreba care este mecanismul care induce toate aceste rapoarte stranii?

SEMNE DE NERĂBDARE?

Omul este cel pe care-l cunoaștem cu toții, din manualele de anatomie și de fiziologie. Totuși, omul rămâne, în ciuda tuturor strădaniilor noastre, *un etern necunoscut*. De pildă psihologi ruși de primă mână, precum *V. Bechtere*v, *P. Lazarev*, *K.I. Platonov*, *L. Vasiliev* au făcut, încă de la începutul secolului, cercetări cât se poate de serioase asupra **telepatiei**. Nu mai puțin importante au fost cercetările din S.U.A. care, o dată cu *J.B. Rhine*, în anii '30 au beneficiat de cele mai sofisticate tehnici de verificare statistică. Cercetări celebre s-au desfășurat în iulie 1959 ținând o legătură între submarinul atomic „*Nautilus*“ și țărâm și în februarie 1971 între Pământ și nava cosmică „*Apollo 14*“. În anii '60 a fost pusă la punct o metodă pentru a transmite telepativ orice text, chiar cifrat, printr-un cod asemănător cu alfabetul

Morse. Rezultatul a fost obținut la Institutul de radiotehnică *A.S. Popov* din Leningrad. Suportul legăturilor telepatice ar putea fi sau undele electromagnetice de foarte joasă frecvență, sau o modulare a câmpului gravitațional, sau (deloc exclus) un câmp de forțe specific lumii vii, încă necunoscut fizicii. Cercetările în acest sens au intrat în continuare în atenția forțelor armate. De pildă, atunci când, în 1983, *R.Targ* și *G. Puthoff* au stabilit experimental că procentul de reușite ale transmiterii mesajului telepatic nu depinde de distanță, știrea a fost anunțată de „Military Review“ din S.U.A.

A. Bertrand (1826) și *J. Romain* (1926), ambii din Franța, au efectuat, la o distanță de un secol, experiențe celebre asupra altor modalități de **percepție extrasenzorială** și anume asupra unor persoane capabile să „vadă“ cu degetele. În ani '60 experiențe spectaculoase de același tip s-au efectuat în U.R.S.S. cu subiecții *R. Kuleșciova* și *L. Biznova*. Ele reușeau să recunoască nu doar culoarea unui obiect după pipăit ci chiar să citească texte folosind doar degetele. În 1980, în China a avut loc o demonstrație publică în care *Tang Yu* (12 ani) citea texte scrise pe o bucată de hârtie împăturită și așezată după ureche. Presa a anunțat în ultimul timp și alte cazuri similare. Tot în China, *Xie Zhaohui* (11 ani) și *Wei Rouyang* (12 ani) pot vedea în interiorul organismului uman, ca și prin pereți, fiind capabili să depisteze boli sau obiecte ascunse chiar dincolo de mai multe etaje. În Africa de Sud, *P. van Jaarsveld* (12 ani) avea o capacitate asemănătoare, spunând între altele că zărește apa care se scurge în adâncul Pământului, aidoma unei licăriri verzui. *Iulia Vorobieva* (37 ani) din Donetk (Ukraina), în urma unei electrocutări întâmplată în 1987, a căpătat și ea darul de a vedea în interiorul organismului uman. În 1988, mediile de informare au comentat faptul că Pentagonul și C.I.A. finanțează de mai mulți ani un vast program de cercetări

având drept obiectiv utilizarea unor facultăți de *tipul* celor descrise mai sus și care ar putea fi folosite în spionaj.

O menținere aparte merită numeroasele și controversatele mărturii privind **psihokinezia** – capacitatea de a se deplasa obiecte fără a le atinge în vreun fel. Cazurile cele mai bine studiate sunt probabil: al *Neliei Mihailova Kulaghina* (n.1927) din Rusia, al lui *M. Manning* (n. 1956) din S.U.A și poate al *Joasiei Gajewski* (n. 1970) din Sosnowiec Polonia. Dar studii de psihokinezie se efectuează pretutindeni în lume, mai ales din anii '30 încoace. S-a urmărit de pildă capacitatea de a devia zaruri și monede aruncate în sus, bile care se rostogolesc pe planuri înclinate etc. Inginerul american W.E. Cox a reușit să influențeze pe această cale cantitatea de ioni care se formau într-o soluție, prof. *R. Chauvin* de la Strasbourg (Franța), folosind un grup de școlari, a modificat (măsurabil prin contor Geiger) viteza de dezintegrare a unui izotop de uraniu. Publicații oficiale din China au scris că la o școală din Taiyuan existau copii capabili să deschidă uși ori chiar să cojească portocale fără să le atingă. Substratul acestor efecte este necunoscut, dar studiile au evidențiat anumite particularități cum ar fi undele theta (aproximativ 4 cicli pe secundă) în electroencefalograma tuturor subiecților angajați într-o astfel de demonstrație, unde inexistente în mod normal la adulți.

Poate cel mai controversat dintre acești subiecți este *U. Geller* (n. 1946) care a devenit celebru prin demonstrații publice în care repunea în funcție pendule oprite, rupea inele, deforma tacâmuri metalice etc. fără să atingă obiectele respective. Declarat șarlatan de repetate ori, el a fost totuși angajat în studiile secrete ale forțelor armate ale S.U.A.

Unii cred că psihokinezia împinsă la extrem ar putea duce la **levitație**, la desprinderea de pământ și plutirea în

aer, sau la capacitatea deja amintită a unor subiecți de „a scrie cu gândul pe o peliculă fotografică. Și *N.M. Kulaghina* a putut repeta această performanță, cu câteva litere. În institute specializate se studiază „clarviziunea“, capacitatea de a localiza obiecte sau persoane aflate la mare distanță. Nume ca *E. Cayce* (S.U.A.), *J.L. Crozier* (Franța) sau *Vanga Dimitrova* (Bulgaria) sunt exemple binecunoscute în acest sens. La cele menționate se pot adăuga numeroase alte facultăți paranormale, prezente la anumite persoane.

Oricât par aceste daruri de greu credibile, oricât ne-ar șoca, e bine să nu uităm că nici în acest caz nu este înțelept să declarăm pur și simplu că „acest animal nu există“, precum țăranul din anecdota cu grădina zoologică, ci trebuie să adoptăm un scepticism binevoitor, așteptând noi dovezi și încercând să descoperim un cadru teoretic în care straniile fenomene s-ar putea eventual încadra.

Există însă ceva și mai greu credibil decât tot ce am înșirat mai sus. În transmisiile telepatiche de care vorbeam partenerul lui *Ed. Mitchel*, astronomul de pe nava *Apollo 14*, a fost *O. Jonsson*, dotat încă din copilărie cu daruri psihokinetice. El a declarat că această facultate i-a fost „oferită“ de niște ființe fantastice pe care le-a întâlnit la un moment dat în copilărie. Controversatul *U. Geller* a declarat și el că în primii ani de viață, într-o după-amiază când se juca singur prin grădina casei a simțit dintr-odată o străfulgerare. O clipă a crezut că a fost un trăznet. Dar cerul era complet senin. După cum spune, începând de atunci au început să constate că deține unele calități parapsihologice. El a consimțit la un moment dat să se supună unei regresii hipnotice; în starea aceasta a declarat că însușirile sale le-a primit de la o „inteligență cosmică“ și că din când în când intră în contact cu ea și acum. Fără să-i acordăm desigur un credit exagerat, nu putem totuși să nu remarcăm că, așa cum ne informează presa, Iulia

Vorobieva din Donețk a căpătat darul de a „radiografia“ corpul uman, tot în urma unui șoc electric...

Revenind la „jocul de-a realitatea“ – B. Steiger se întreba dacă nu cumva însușirile stranii de care pomeneam sunt „deblocate“ în anumiți oameni tocmai în vederea deschiderii unor perspective noi pentru gândirea noastră, pentru concepția despre lume, pentru evoluția omenirii în ansamblu. Menționăm că o acțiune ca aceasta nu ar contrazice principiul neintervenției, deoarece ar fi vorba doar de potențarea unor daruri omenești, existente în fiecare sau în foarte mulți din noi, dar ascunse din cine știe care cauză. Ar fi ca și cum o mână nerăbdătoare ar desface petalele unui boboc pentru a grăbi înflorirea. În felul acesta nu va rezulta totuși o altă floare...

În aceeași ordine de idei, am putea relua aici câteva dintre întrebările ridicate deja pe parcursul acestei lucrări; oare viața a fost însământată artificial pe Pământ? *oare s-a dirijat apariția și dispariția unor specii pentru a deschide calea lui Homo?* oare însăși apariția speciei umane (faimoasa trecere de la 48 la 46 cromozomi, dar și celelalte schimbări) să fi fost supravegheată sau condusă cu grijă din afară? Dacă acceptăm, așa cum am făcut pe parcursul acestor ultime capitole, ipoteza (de lucru) după care ar exista supercivilizații și dacă presupunem că măcar una putea să ajungă pe Pământ acum patru miliarde de ani (puțin probabil dar nu imposibil), la momentul respectiv reprezentanții acelei civilizații se vor fi aflat în fața unei dileme: să transforme Pământul într-o pepinieră a vieții după chipul și asemănarea a ceea ce erau ei înșiși, sau să aștepte ca jocul spontan și leneș al hazardului (inclusiv grație moleculelor organice complexe aspirate din Cosmos) să producă o formă de viață, poate cu totul diferită. Întrucât obiectivul lor era mai puțin unul imperialist și mai mult găsirea unei șanse de permanentă spargere a șabloanelor în înțelegerea realității, nu ne

îndoim că ar fi optat pentru diversitate deci pentru neinterventie.

Dacă Pământul n-ar fi trecut din când în când printr-o catastrofă, suprimând formele de viață care până în momentul respectiv păreau cele mai reușite, poate la ora actuală evoluția ar fi ajuns să producă niște insecte, sau niște reptile inteligente, cu un creier poate suficient de mare dar lipsit de complexa organizare a creierului uman. Poate că o astfel de specie ar fi putut crea o înaltă tehnologie (sau ceva echivalent) dar s-ar fi împotmolit curând după aceea datorită structurilor sale rigide de gândire. Poate că perspectiva unei specii de acest tip să-i fi indispus pe ipoteticii extraterestri. Poate, deoarece aceste specii ar fi semănat prea mult cu ei... Ori, nu-i exclus să se fi ajuns nici măcar la atât, ci doar la o faună luxuriantă și sălbatică, întocmai ca în sutele de milioane de ani care au precedat omul. N. Alvarez și alții au emis, în 1979, ipoteza că *dezastrul de acum 65 milioane de ani*, la granița dintre Cretacic și Terțiar, cel în care au pierit practic toate reptilele uriașe, ar fi fost cauzat de intervenția extraterestrilor care doreau astfel să accelereze apariția, sau să dea o coloratură mai interesantă, formei de inteligență către care părea că se îndreaptă evoluția biologică pe Pământ. Să fi îndrumat din când în când spre noi câte un asteroid? Să fim oare rezultatul unei spectaculoase loterii de proporții cosmice organizată de o inteligență străină?...

Avertizăm cititorul încă o dată că, așa cum am convenit, nu facem altceva decât speculații pe un teren unde certitudinile lipsesc cu desăvârșire. Știm bine, există suficienți meteoriți uriași în Sistemul Solar, iar ciocnirea lor accidentală cu Pământul nu presupune neapărat o intervenție din afară.

Despre încrucișări între făpturi extraterestre și oameni sălbatici, în vederea înnobilării raselor noastre, n-ar mai

trebui să pomenim încă o dată, deși subiectul este deosebit de drag unor partizani ai paleoastronauticii. *O încrucișare naturală, eficace, între două ființe aparținând unor regnuri diferite, de pe planete diferite din Univers este înfinit mai puțin plauzibilă decât, să zicem, o încrucișare reușită între o caracatiță și o cămilă.* Niște ipotetici extratereștri puteau recolta însă materialul genetic pământean, uman, îl puteau selecta și chiar îmbunătăți, reimplantându-l apoi în trupul unor viitoare mame, după metoda „copiilor născuți în eprubetă“, uzuală și la noi, pe Pământ, încă din anii '70.

Dacă e să credem nenumăratele rapoarte din ultimii 10–15 ani, asupra persoanelor răpite cu OZN-urile se efectuează frecvent astfel de operații. Și chiar unele mai îngrijorătoare... Metoda constituie deci o formă evoluată de **eugenie**. Dacă *tehnic* ea nu prezintă probleme deosebite, are în schimb grave implicații *etice*. Cine definește de pildă ce înseamnă „a îmbunătăți“? Ceea ce e „bun“ pentru ipoteticii extratereștri din cutare constelație trebuie să fie bun și pentru noi? Sau, fiindu-ne incomparabil superiori, criteriile noastre nici nu merită să fie luate în seamă? Dacă sunt însă cu adevărat atât de avansați tehnologic, putem presupune că vor fi cât de cât mai avansați și pe plan etic; în acest caz ne-am aștepta ca măcar să ezite, lăsându-ne să definim noi întâi ce considerăm „bun“ și „rău“ pentru specia noastră. În plus, așa cum remarcă între alții V. Soran, împingerea evoluției într-o anumită direcție, chiar după criterii alese de noi și chiar dacă această direcție pare azi seducătoare, poate duce într-o perspectivă mai îndepărtată, peste zeci sau sute de generații, la consecințe grave, uneori ireversibile.

În concluzie, fără să excludem cu desăvârșire o astfel de intervenție, credem că, dacă ea a avut loc, trebuia să fi fost una limitată și efectuată cu mari precauții.

CE OFERIM ÎN SCHIMB?

Există, deci, anumite temeiuri pentru ca să presupunem că suntem angajați într-un *joc de-a realitatea*. Poate cu entități care ne pun din când în când în față probleme ciudate, dar în mod sigur cu noi înșine. Iar jocul este *pe viață și pe moarte*. A câștiga în acest joc, înseamnă a acumula suficiente „puncte” pentru ca civilizația noastră să nu se teamă că ar putea fi strivită la întâlnirea cu o eventuală supercivilizație extraterestră, cu milioane de ani mai bătrână, suficiente „puncte” pentru a demonstra acestor supercivilizații că ar avea și ele ceva de câștigat de la noi. A pierde în acest joc înseamnă a ne pârloli planeta și a ieși din scenă definitiv. Cât timp nu e nici una nici alta jocul merge înainte; și putem fi siguri că nu ne ajută nimeni, nu ne spune nimeni care sunt mutările corecte. *Trebuie să facem totul singuri.*

Cineva se întreba ce am putea oare da civilizațiilor extraterestre, în cazul unei întâlniri, în schimb pentru cunoștințele și toate cele care le mai așteptăm din partea lor. În nici un caz materii prime, energie, materiale biologice. Acestea se găsesc cu prisosință în Univers. Nu-i verosimil să-i intereseze nici produsele noastre industriale, ba probabil nici rezultatele științifice la care vom fi ajuns. Există însă ceva la care se așteaptă cu siguranță – **marfa cea mai scumpă și cea mai rară din Univers – punctul de vedere alternativ, divergent, inedit.** Una dintre condițiile esențiale pentru a câștiga „jocul de-a realitatea” este să avem o cantitate suficient de mare de puncte de vedere (bătându-se, firește, adesea cap în cap), puncte de vedere solide, serioase, pentru a institui surpriza, saltul calitativ, chiar și pentru o supercivilizație.

Satisfacerea acestei cerințe nu este de loc nerealistă. **Creierul nostru nu este doar inteligent; el este în primul rând creativ.** Dacă este instruit suplu, dacă i se

asigură condiții pentru a gândi neîngrădit, în toată diversitatea de care este capabil, punctele de vedere valoroase nu vor întârzia să apară. Sprijiniți pe ele, vom putea rămâne noi înșine și nu ne vom depersonaliza într-o întâlnire cu o cultură oricât de avansată. Bogăția punctelor de vedere originale este motorul care ne va permite să producem mai departe adevărurile noastre, adevăruri care se vor vădi apoi interesante pentru întregul Univers. Desigur, într-o ipotetică întâlnire cu o supercivilizație vocea noastră va fi mică **dar va fi distinctă**. Nu vom putea desigur să ne impunem superioritatea, să ne extindem în dauna altora, să înființăm imperii.

Dar, nici nu vom fi obligați să ne închinăm unor „zei“ străini oricât ar fi aceștia de puternici.

POSTFAȚĂ

Prezenta carte este o revedere a volumului **Extra-terestrii printre noi?** apărută în 1991 și epuizată în scurt timp. În comparație cu acea ediție s-au efectuat schimbări importante în logica expunerii, deci și în ordinea capitolelor, s-a adus la zi informația, s-au introdus date noi, s-au îndreptat unele erori involuntare și s-au suprimat acele lungimi care nu aveau o legătură nemijlocită cu problematica abordată. Deci, a rezultat o nouă carte.

Credem că am realizat astfel un instrument util, în special pentru cititorul care nu se mulțumește doar cu senzaționalul de suprafață, ci caută să înțeleagă cauzele lucrurilor, ca și pentru noile generații de cititori, în special tineri, interesați de **fenomenul OZN**.

Deși volumul trece în revistă toate marile probleme ale fenomenului, există totuși unele aspecte care au căpătat o dezvoltare deosebită mai ales în ultimii ani, acaparând atenția cercetătorilor și autorilor aplecați asupra acestui domeniu. Menționăm între acestea mai ales bizareriile care însoțesc în mod obsedant întâlnirile de gradul IV: însănătoșiri inexplicabile, experimentele cu caracter reproductiv, implanturile, „școli” în care celor răpiți li se introduc în subconștient mesaje ori detalii asupra unor misiuni de îndeplinit, presupuse călătorii făcute

de subiecți în alte lumi, ipotetice *migrări* ale unor extraterestri în corpul unor pământenii, apropiate și de *reîncarnare*, comparația dintre extraterestrii și *îngeri/dia-voli* sau personaje din *folclor*, ca și controversele care însoțesc presupusele *catastrofe OZN* ori presupusele relații secrete ale unor *guverne* cu extraterestrii etc. Aceste probleme, dar și multe altele, credem că merită un volum aparte, pe care autorul lucrării de față speră să-l poată oferi cât de curând cititorului român.

CUPRINS

CUVÂNT ÎNAINTE.....	7
OCHIUL NECUNOScutULUI.....	13
Istoria farfuriilor zburătoare	13
Teorema Air Force... și țăranul cu girafa.....	18
Lumini nocturne	23
Discuri și fotografii.....	27
Obiecte subacvatice neidentificate	31
Un evantai de explicații	33
VIZITATORI DIN COSMOS?	38
OZN-uri în spațiul extraterestru	38
Baze extraterestre pe Lună și pe Marte?.....	46
Întâlniri apropiate de gradul I.....	49
...de gradul II	51
...și de gradul III	55
Studiu de caz pe valea râului Hudson	59
ARCANE CERESTI?	75
Întâlniri de gradul IV	75
Studiu de caz cu un scriitor	88
Accidente și dispariții stranii	95
Conexiunea Philadelphia.....	104
Întâlniri de gradul V	105
ILUZII, ASTRONAUȚI SAU ZEI?.....	113
Cine sunt martorii?	113
Este omul un „instrument“ de încredere?	117
Ipoteza originii extraterestre	125
Se naște o nouă religie?	130

CÂȚI SUNTEM ÎN UNIVERS?	136
Lecția astronomiei	136
Șansa vieții	138
Șansa inteligenței.....	142
Șansa înțelepciunii.....	143
Căutările noastre patetice	146
Distanțele în timp – cheia enigmei	152
Două prejudecăți fundamentale.....	154
UNDE SUNT LIMITELE?	158
Prejudecata distanțelor de netrecut	158
Zborul spre stele	160
Cine pe cine colonizează?	163
Capcana autosuficienței.....	164
Mai iute decât lumina?	166
Universul subcuantic	169
Călătorii în timp.....	172
Sărind peste cutele spațiului	176
PORTRET ROBOT PENTRU UN EXTRATERESTRU	178
Insecte sau oceane inteligente?.....	178
Primul pas din zece mii?.....	183
CE AR PUTEA FI O SUPERCIVILIZAȚIE?	190
Știința extraterestră ca magie?	190
Din istoria apocrifa a colonizării Galaxiei noastre	193
Invadatori și războaie între Imperii Galactice?.....	197
Extraterestrii în dificultate?	201
PRĂPASTIA TIMPULUI	206
Dezinteres? Dispreț?.....	206
Ipoteza ZOO	211
Urmele sunt șterse cu grijă	214
Le este frică de noi?.....	218
AU FOST ÎNVĂȚĂTORII NOȘTRI?	222
Ipoteza paleoastronautică	222
Civilizații avansate dispărute înainte de zorii istoriei?	229
Greu de explicat = făcut de extraterestri?	231
Încrederea în geniul uman	235

VALOAREA ȘI PREȚUL ORIGINALITĂȚII.....	242
Ne ocrotesc de rele?	242
Nu vor să ne strivească?	244
Hipnoza culturală	248
Provocare la joc?	252
Semne de nerăbdare?.....	255
Ce oferim în schimb?	263
POSTFAȚĂ.....	265

Culegere și paginare computerizată
Secția Fotoculegere – Imprimeria Coresi

Coli de tipar 17
Bun de tipar: 13.03.1995
Tiparul executat sub comanda nr. 50 404

Regia Autonomă a Imprimeriilor
Imprimeria „CORESI” București
România

Dan D. Farcaș (n. 1940) este matematician și informatician, cu înalte titluri academice și membru în importante societăți științifice. În paralel cu cercetarea științifică are o bogată activitate publicistică, fiind autorul unor cărți de mare originalitate și succes de public printre care: «Calculatorul electronic și gândirea umană», «Cui i-e frică de calculatorul electronic?», «De ce tac civilizațiile extraterestre» sau «Extraterestrul printre noi?», precum și a numeroaselor schițe și eseuri S.F. publicate în ziare și reviste literare ori de mare tiraj.

OZN-uri pe Pământ și în Cosmos. Creaturi care trec prin zid. Răpiri. Operații și implanturi făcute de făpturi din alte lumi. Accidente și dispariții. Triunghiul Bermudelor. Experimentul Philadelphia. Implicarea autorităților. Extraterestri care trăiesc printre noi? Știința supercivilizațiilor ca magie. OZN-urile și religiile. Pământul — grădina zoologică a extraterestrilor? Recombinări genetice. De ce nu ne contactează oficial? Omul — o specie periculoasă pentru Univers. Un „joc“ pe viață și pe moarte. Șansele și atuurile pământenilor.